C/2024/5451

10.10.2024

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU IN RAČUNSKEMU SODIŠČU

Zaključni račun Evropskega razvojnega sklada za proračunsko leto 2023

(C/2024/5451)

KAZALO

Stran

POTRDITEV ZAKLJUČNEGA RAČUNA 2

IZVRŠEVANJE IN RAČUNOVODSKA OBRAVNAVA SREDSTEV ERS 3

SREDSTVA, KI JIH UPRAVLJA EVROPSKA KOMISIJA 7

RAČUNOVODSKI IZKAZI ERS 9

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKRBNIŠKIH SKLADOV EU, KONSOLIDIRANI V ERS 50

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKRBNIŠKEGA SKLADA EU BÊKOU ZA LETO 2023 51

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKRBNIŠKEGA SKLADA EU ZA AFRIKO ZA LETO 2023 58

KONSOLIDIRANI RAČUNOVODSKI IZKAZI ERS IN SKRBNIŠKIH SKLADOV EU 65

POROČILO ERS O FINANČNEM IZVRŠEVANJU 70

POTRDITEV ZAKLJUČNEGA RAČUNA

Zaključni račun Evropskega razvojnega sklada za leto 2023 je bil pripravljen v skladu z naslovom X finančne uredbe za 11. Evropski razvojni sklad ter računovodskimi načeli, pravili in metodami iz pojasnil k računovodskim izkazom.

Prevzemam odgovornost za pripravo in predstavitev zaključnega računa Evropskega razvojnega sklada v skladu s členom 18 finančne uredbe za 11. Evropski razvojni sklad.

Od odredbodajalca in EIB, ki jamčita za zanesljivost poslanih podatkov, sem pridobila vse potrebne podatke za pripravo zaključnega računa, ki prikazuje sredstva in obveznosti Evropskega razvojnega sklada ter izvrševanje proračuna.

Potrjujem, da sem si na podlagi teh podatkov ter preverjanj, ki so bila po mojem mnenju potrebna za potrditev zaključnega računa, pridobila razumno zagotovilo, da zaključni račun predstavlja resnično in pošteno sliko finančnega stanja Evropskega razvojnega sklada v vseh pomembnih vidikih.

Rosa ALDEA BUSQUETS

Računovodja

19. junij 2024

IZVRŠEVANJE IN RAČUNOVODSKA OBRAVNAVA SREDSTEV ERS

1. OZADJE

Evropska unija (v nadaljnjem besedilu: EU) sodeluje s številnimi državami v razvoju. Glavni cilj teh dejavnosti je spodbujati gospodarski, socialni in okoljski razvoj, pri čemer je primarni cilj dolgoročno zmanjšanje revščine in njeno izkoreninjenje z zagotavljanjem razvojne in tehnične pomoči državam upravičenkam. Da bi EU to dosegla, oblikuje strategije sodelovanja skupaj s partnerskimi državami in mobilizira finančna sredstva za njihovo izvajanje. Ta sredstva EU, dodeljena za razvojno sodelovanje, se zagotavljajo iz treh virov:

— proračuna EU,

— Evropskega razvojnega sklada in

— Evropske investicijske banke.

ERS se ne financira iz proračuna EU. Ustanovljen je bil z notranjim sporazumom predstavnikov držav članic, ki sedijo v Svetu, upravlja pa ga poseben odbor. Evropska komisija (v nadaljnjem besedilu: Komisija) je odgovorna za finančno izvrševanje dejavnosti, ki se izvajajo s sredstvi ERS, Evropska investicijska banka (v nadaljnjem besedilu: EIB) pa upravlja Sklad za spodbujanje naložb.

ERS sestavljajo posamezni ERS. Vsak ERS je sklenjen za približno pet let in ga ureja posebna finančna uredba, ki zahteva pripravo posameznih računovodskih izkazov. Poleg tega so ti računovodski izkazi prikazani v agregatni obliki, da se zagotovi celovit pregled nad finančnim stanjem sredstev, za katera je odgovorna Komisija.

Evropski razvojni sklad (v nadaljnjem besedilu: ERS) je bil do leta 2021, ko je 11. ERS vstopil v svojo končno fazo, ker je 31. decembra 2020 začela veljati samoderogacijska klavzula, glavni instrument za zagotavljanje pomoči za razvojno sodelovanje afriškim, karibskim in pacifiškim državam (v nadaljnjem besedilu: države AKP) ter čezmorskim državam in ozemljem (v nadaljnjem besedilu: ČDO). Od leta 2021 pa se sodelovanje EU z državami AKP in ČDO financira iz proračuna EU.

V okviru Sporazuma o partnerstvu AKP-EU je bil ustanovljen Sklad za spodbujanje naložb, ki ga upravlja EIB, namenjen pa je podpiranju razvoja zasebnega sektorja v državah AKP ter financira zlasti (vendar ne izključno) zasebne naložbe. Zasnovan je kot obnovljiv sklad, kar pomeni, da se lahko povračila posojil ponovno uporabijo za druge dejavnosti. Sklad je torej samoobnovljiv in finančno neodvisen. Ker ga ne upravlja Komisija, njegov zaključni račun ni konsolidiran v prvem delu zaključnega računa (računovodski izkazi ERS ter ustrezno poročilo o finančnem izvrševanju). Računovodski izkazi Sklada za spodbujanje naložb, ki jih pripravi EIB, so prikazani v ločenem delu zaključnega računa (del II), da se zagotovi celotna slika razvojne pomoči ERS.

2. KAKO SE FINANCIRA ERS

Svet je 2. decembra 2013 sprejel Uredbo (EU, Euratom) št. 1311/2013 ([1]) o večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020. V tem okviru je bilo sklenjeno, da geografsko sodelovanje z državami AKP ne bo vključeno v proračun EU, temveč se bo še naprej financiralo prek obstoječega medvladnega ERS.

ERS pa je v nasprotju s proračunom EU sklad, ki deluje po načelu večletnosti. Vsak ERS določa skupni sklad za izvajanje razvojnega sodelovanja za obdobje, ki običajno traja pet let. Ker se sredstva dodeljujejo na večletni osnovi, se dodeljena sredstva lahko porabljajo skozi celotno obdobje ERS. Odsotnost proračunske enoletnosti je poudarjena pri proračunskem poročanju, saj se proračunsko izvrševanje ERS ugotavlja glede na skupna sredstva.

([1]) Uredba Sveta (EU, Euratom) št. 1311/2013 z dne 2. decembra 2013 o večletnem finančnem okviru za obdobje 2014–2020 (UL L 347, 20/12/2013, str. 884, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1311/oj).

Sredstva ERS so *ad hoc* prispevki držav članic EU. Predstavniki držav članic se približno vsakih pet let sestanejo na medvladni ravni, da bi odločili o skupnem znesku, ki bo dodeljen skladu, ter o nadzoru njegovega izvrševanja.

Komisija upravlja ERS v skladu s politiko Unije na področju razvojnega sodelovanja. Države članice imajo vzporedno s politiko Unije tudi nacionalne razvojne politike in politike pomoči, zato morajo svoje politike usklajevati s politikami EU in zagotavljati, da se te med seboj dopolnjujejo.

Poleg zgoraj navedenih prispevkov lahko države članice sklenejo tudi sporazume o sofinanciranju ali vplačajo prostovoljne finančne prispevke v ERS.

3. DEJAVNOSTI ERS PO 31. DECEMBRU 2020

Čeprav je bil 8. ERS uradno zaključen leta 2021, ko so bile zaključene vse pogodbe in finančni sklepi, ta zaključek ni bil v celoti upoštevan v zaključnem računu za leto 2021, saj je bilo še vedno odprtih več nalogov za izterjavo, vključno s sodnimi postopki. 31. decembra 2022 je imel ERS neto sredstva v višini 180 milijonov EUR. Kapital in rezerve so se uporabili za kritje skupnih izgub 8. ERS, preostala sredstva pa so bila prenesena v 9. ERS v skladu z določbami dela 3 finančne uredbe ([2]), ki se uporablja za 9. ERS.

Komisija si trenutno prizadeva za zaključek 9. ERS. Trenutno je še vedno odprtih deset pogodb, ki naj bi se načeloma zaključile leta 2024. Te pogodbe, ki se financirajo iz 9. ERS, so še naprej aktivne in bodo zaključene v določenem roku, kar bo prispevalo k zaključku dejavnosti in projektov, povezanih z 9. ERS. 9. ERS se lahko dokončno zaključi šele po zaključku vseh pogodb ter po zaključku njihovih ocen in revizij.

Zaključek 10. ERS dobro napreduje, saj je bilo 96,1 % njegovih pogodb že zaključenih. Vendar bo trajalo nekaj časa, da bodo operativno in finančno zaključene še preostale. Finančni zaključek zahteva uvedbo in dokončanje vseh potrebnih ocen, revizij in izterjav.

11. ERS je vstopil v svojo končno fazo, saj je 31. decembra 2020 začela veljati samoderogacijska klavzula. Ta klavzula določa presečni datum za obveznosti, kar pomeni, da od leta 2021 v okviru 11. ERS ni mogoče podpisati nobenih dodatnih sporazumov o financiranju. Vendar se bo izvajanje tekočih projektov, ki jih financira 11. Evropski razvojni sklad, nadaljevalo do njihovega končnega zaključka.

V okviru sedanjega večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 je sodelovanje EU z državami AKP vključeno v Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa. Podobno je sodelovanje s ČDO zdaj zajeto v Sklepu o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj. To pomeni, da se razvojni programi od leta 2021 financirajo iz proračuna EU, medtem ko so se programi v okviru ERS do leta 2021 financirali s prostovoljnimi prispevki držav članic EU. Zaradi tega je za financiranje razvojnih programov odslej potrebna odobritev Evropskega parlamenta, prav tako pa morajo biti transakcije skladne s finančnimi uredbami EU, kot to velja za druge programe, ki jih financira EU.

4. POROČANJE OB KONCU LETA

4.1 ZAKLJUČNI RAČUN

Računovodski izkazi za ERS se v skladu s členom 18(3) finančne uredbe za ERS pripravijo na osnovi računovodskih pravil na podlagi nastanka poslovnega dogodka, ki so izpeljana iz mednarodnih računovodskih standardov za javni sektor (MRSJS). Ta računovodska pravila, ki jih je sprejel računovodja Komisije, se uporabljajo v vseh institucijah in organih EU za vzpostavitev enotnega sklopa pravil za računovodstvo, vrednotenje in predstavitev zaključnega računa, da se harmonizira proces priprave računovodskih izkazov. Ta računovodska pravila EU uporablja tudi ERS ob upoštevanju posebne narave njegovih dejavnosti.

Zaključni račun ERS pripravi računovodja Komisije, ki je računovodja ERS in zagotavlja, da zaključni račun ERS predstavlja resnično in pošteno sliko finančnega položaja ERS.

([2]) UL L 83, 1.4.2003, str. 27.

Zaključni račun je prikazan na naslednji način:

Del I: Sredstva, ki jih upravlja Komisija

(i) Računovodski izkazi ERS in pojasnila k njim

(ii) Računovodski izkazi skrbniških skladov EU, konsolidiranih v računovodskih izkazih ERS

(iii) Konsolidirani računovodski izkazi ERS in skrbniških skladov EU

(iv) Poročilo o finančnem izvrševanju ERS

Del II: Letno poročilo o izvrševanju – sredstva, ki jih upravlja EIB

(i) Računovodski izkazi Sklada za spodbujanje naložb

V delu „Računovodski izkazi skrbniških skladov EU, konsolidiranih v računovodskih izkazih ERS“ so vključeni računovodski izkazi dveh skrbniških skladov, ustanovljenih v okviru ERS, in sicer skrbniškega sklada EU Bêkou (glej oddelek „Računovodski izkazi skrbniškega sklada EU Bêkou“) in skrbniškega sklada EU za Afriko (glej oddelek „Računovodski izkazi skrbniškega sklada EU za Afriko“). Za pripravo posameznih računovodskih izkazov skrbniških skladov je odgovoren računovodja Komisije, zunanjo revizijo teh izkazov pa izvede zasebna revizijska družba. Zneski skrbniških skladov, vključeni v ta zaključni račun, so začasni.

Komisija mora najpozneje do 31. julija leta po datumu bilance stanja sprejeti zaključni račun ERS ter ga predložiti Evropskemu parlamentu in Svetu v razrešnico.

5. REVIZIJA IN RAZREŠNICA

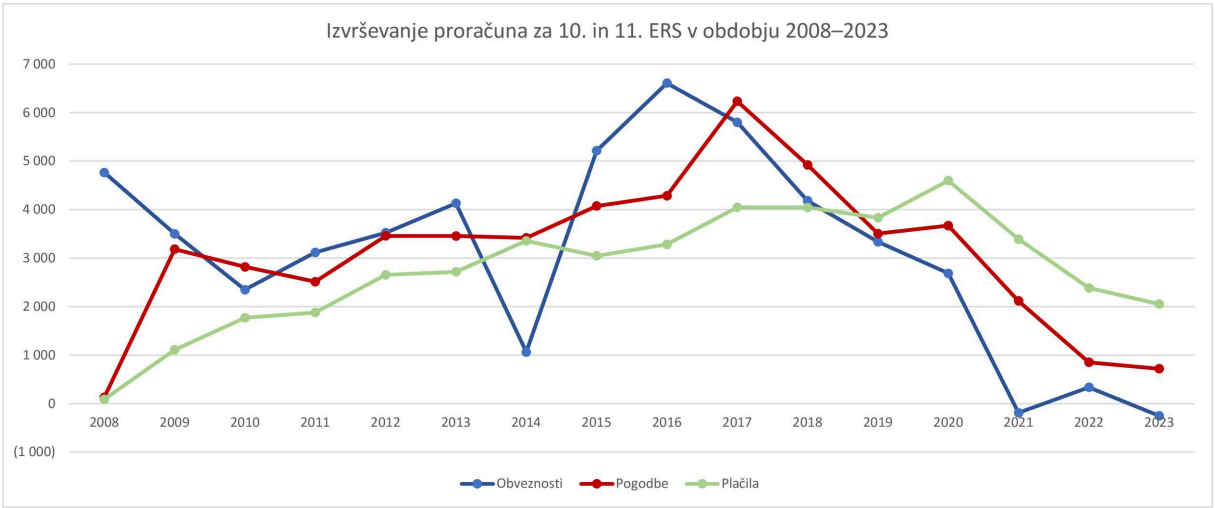
5.1 REVIZIJA

Zaključni račun revidira ERS zunanji revizor, tj. Evropsko računsko sodišče (v nadaljnjem besedilu: Računsko sodišče), ki za Svet in Evropski parlament pripravi letno poročilo.

5.2 RAZREŠNICA

Končna kontrola finančnega izvrševanja sredstev ERS za dano proračunsko leto je razrešnica. Po reviziji in dokončni pripravi zaključnega računa se Evropski parlament na priporočilo Sveta odloči, ali bo Komisiji podelil razrešnico za finančno izvrševanje sredstev ERS za dano proračunsko leto. Ta odločitev temelji na pregledu zaključnega računa in letnega poročila Računskega sodišča (ki vključuje uradno izjavo o zanesljivosti) ter odgovorih Komisije na vprašanja in zahteve organa za razrešnico po dodatnih informacijah.

GLAVNI DOSEŽKI FINANČNEGA IZVRŠEVANJA V LETU 2023

* Neto znesek, samo za 10. in 11. ERS.

Izvrševanje proračuna

Leta 2023 so bile v okviru 10. ERS in 11. ERS izvršene posamezne obveznosti in neto plačila v višini 720 milijonov EUR oziroma 2 053 milijonov EUR. Skupni znesek bruto plačil za ERS je znašal 2 103,48 milijona EUR, kar predstavlja 105,17 % cilja v višini 2 000 milijonov EUR, sporočenega državam članicam.

Svet je leta 2022 soglasno sklenil, da ponovno uporabi 600 milijonov EUR, sproščenih iz 10. in 11. ERS, za financiranje ukrepov za reševanje krize na področju prehranske varnosti in ekonomskega šoka v afriških, karibskih in pacifiških državah (države AKP) po ruski vojni agresiji proti Ukrajini. Komisija je že prevzela obveznosti za teh 600 milijonov EUR in v letu 2022 izplačala 221 milijonov EUR, v letu 2023 pa 87 milijonov EUR.

Učinek dejavnosti v računovodskih izkazih

V računovodskih izkazih je učinek navedenih dejavnosti najbolj očiten na področjih:

— predhodnega financiranja (glej pojasnilo 2.2): zmanjšanje za 356 milijonov EUR, predvsem zaradi manjšega števila izplačanih predujmov. To zmanjšanje je predvsem posledica zmanjšanja števila novih pogodb, podpisanih od leta 2021. Leta 2021 so nove pogodbe znašale 2 118 milijonov EUR, leta 2022 pa se je to občutno zmanjšalo na 853 milijonov EUR. Leta 2023 so nove pogodbe ostale na enaki ravni v višini 860 milijonov EUR zaradi odločitve Sveta, da neuporabljena sredstva iz 10. in 11. ERS preusmeri v države AKP v odziv na rusko vojno agresijo na Ukrajino;

— denarnih sredstev in njihovih ustreznikov (glej pojasnilo 2.5): zmanjšanje za 426 milijonov EUR predvsem zaradi zmanjšanja prispevkov donatorjev, ki so se zmanjšali z 2 500 milijonov EUR v letu 2022 na 1 800 milijonov EUR v letu 2023;

— vnaprej vračunanih stroškov (glej pojasnilo 2.8): zmanjšanje za 147 milijonov EUR kot posledica zmanjšanja števila odprtih pogodb ob koncu leta, za katere do konca leta ni bilo potrjenih zahtevkov za povračilo stroškov; in

— odhodkov iz poslovanja (glej pojasnilo 3.4): skupno zmanjšanje odhodkov iz poslovanja za 608 milijonov EUR, predvsem zaradi zmanjšanja odhodkov v zvezi s programljivo pomočjo, projekti znotraj držav AKP in prispevki v skrbniška sklada. Kljub temu so se odhodki, povezani z nujno pomočjo, povečali, saj so bila sproščena sredstva iz 10. in 11. ERS ponovno uporabljena za boj proti negativnim posledicam ruske vojne agresije proti Ukrajini v državah AKP.

SREDSTVA, KI JIH UPRAVLJA EVROPSKA KOMISIJA

KAZALO

Stran

RAČUNOVODSKI IZKAZI ERS 9

BILANCA STANJA ERS 10

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA ERS 11

IZKAZ DENARNIH TOKOV ERS 11

IZKAZ SPREMEMB ERS V NETO SREDSTVIH 13

BILANCA STANJA PO ERS 13

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA PO ERS 15

IZKAZ SPREMEMB V NETO SREDSTVIH PO ERS 16

POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM ERS 19

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKRBNIŠKIH SKLADOV EU, KONSOLIDIRANI V ERS 50

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKRBNIŠKEGA SKLADA EU BÊKOU ZA LETO 2023 51

BILANCA STANJA 55

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA 56

IZKAZ DENARNIH TOKOV 57

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKRBNIŠKEGA SKLADA EU ZA AFRIKO ZA LETO 2023 58

BILANCA STANJA 62

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA 63

IZKAZ DENARNIH TOKOV 64

KONSOLIDIRANI RAČUNOVODSKI IZKAZI ERS IN SKRBNIŠKIH SKLADOV EU 65

KONSOLIDIRANA BILANCA STANJA 66

KONSOLIDIRANI IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA 67

KONSOLIDIRANI IZKAZ DENARNIH TOKOV 67

KONSOLIDIRANI IZKAZ SPREMEMB V NETO SREDSTVIH 69

POROČILO ERS O FINANČNEM IZVRŠEVANJU 70

RAČUNOVODSKI IZKAZI ERS ([3])

([3]) Zaradi zaokroževanja na milijon eurov se lahko zdi, da se vsote nekaterih finančnih podatkov v spodnjih razpredelnicah ne izidejo.

BILANCA STANJA ERS

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	31. 12. 2023	31. 12. 2022
NEKRATKOROČNA SREDSTVA			
Finančna sredstva	2.1	*87*	*67*
Predhodno financiranje	2.2	*574*	*488*
Prispevki za skrbniška sklada	2.3	*216*	*254*
Menjalne terjatve	2.4	*5*	*7*
		883	**816**
KRATKOROČNA SREDSTVA			
Finančna sredstva	2.1	*3*	*3*
Predhodno financiranje	2.2	*954*	*1 396*
Menjalne terjatve in nemenjalni izterljivi zneski	2.4	*24*	*27*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	2.5	*601*	*1 027*
		1 583	**2 454**
SREDSTVA SKUPAJ		**2 466**	**3 270**
NEKRATKOROČNE OBVEZNOSTI			
Finančne obveznosti	2.6	*(5)*	*(7)*
		(5)	**(7)**
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI			
Obveznosti iz poslovanja	2.7	*(391)*	*(426)*
Vnaprej vračunani stroški	2.8	*(984)*	*(1 131)*
		(1 375)	**(1 558)**
OBVEZNOSTI SKUPAJ		**(1 380)**	**(1 565)**
NETO SREDSTVA		**1 086**	**1 705**
SREDSTVA IN REZERVE			
Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS	2.9	*54 566*	*65 100*
Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej	2.9	*2 252*	*2 252*
Poslovni izid, prenesen iz prejšnjih let		*(53 484)*	*(62 834)*
Poslovni izid za zadevno leto		*(2 249)*	*(2 813)*
NETO SREDSTVA		**1 086**	**1 705**

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA ERS

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	2023	2022
PRIHODKI			
Prihodki iz nemenjalnih poslov			
Dejavnosti izterjave	3.1	*14*	*18*
		14	**18**
Prihodki iz menjalnih poslov			
Finančni prihodki	3.2	*9*	*2*
Drugi prihodki	3.2	*43*	*77*
		52	**80**
Prihodki skupaj		**65**	**98**
ODHODKI			
Izvedli drugi subjekti	3.3	*(3)*	*(1)*
Instrumenti pomoči	3.4	*(2 181)*	*(2 789)*
Odhodki za sofinanciranje	3.5	*(8)*	*4*
Stroški financiranja	3.6	*(7)*	*(6)*
Drugi odhodki	3.7	*(116)*	*(119)*
Odhodki skupaj		**(2 315)**	**(2 911)**
POSLOVNI IZID ZA ZADEVNO LETO		**(2 249)**	**(2 813)**

IZKAZ DENARNIH TOKOV ERS

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	2023	2022
Poslovni izid za zadevno leto		*(2 249)*	*(2 813)*
Poslovanje			
Povečanje kapitala – prispevki (neto)		*1 630*	*2 458*
(Povečanje)/zmanjšanje prispevkov za skrbniška sklada		*37*	*128*
(Povečanje)/zmanjšanje predhodnega financiranja		*356*	*239*
(Povečanje)/zmanjšanje menjalnih terjatev in izterljivih zneskov iz naslova nemenjalnih poslov		*4*	*5*
Povečanje/(zmanjšanje) rezervacij		*2*	*1*
Povečanje/(zmanjšanje) finančnih obveznosti		*(3)*	*(1)*
Povečanje/(zmanjšanje) obveznosti iz poslovanja		*(35)*	*(75)*
Povečanje/(zmanjšanje) pasivnih časovnih razmejitev		*(148)*	*123*
Drugo gibanje nedenarnih sredstev		*–*	*–*

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	2023	2022
Naložbene dejavnosti			
*(Povečanje)/zmanjšanje neizvedenih finančnih sredstev po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja**		*(20)*	*(31)*
NETO DENARNI TOK		**(426)**	**34**
Neto povečanje/(zmanjšanje) denarnih sredstev in njihovih ustreznikov		*(426)*	*34*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki na začetku leta	2.5	*1 027*	*994*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki ob koncu leta	2.5	*601*	*1 027*

IZKAZ SPREMEMB ERS V NETO SREDSTVIH

(v milijonih EUR)

	Kapital Sklada – delujoči ERS (A)	Nevpoklicana sredstva – delujoči ERS (B)	Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS (C) = (A) – (B)	Skupne rezerve (D)	Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej (E)	Rezerva, nastala zaradi vrednotenja na pošteno vrednost (F)	Neto sredstva skupaj (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31. 12. 2021	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	–	**2 061**
Povečanje kapitala – prispevki	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	–	–		*2 457*
Poslovni izid za zadevno leto	–	–	–	*(2 813)*	–		*(2 813)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2022	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	–	**1 705**
Povečanje kapitala – prispevki	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*	–	–		*1 630*
Zaključek 8. ERS	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*	–		*(0)*
Poslovni izid za zadevno leto	–	–	–	*(2 249)*	–		*(2 249)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2023	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 732)**	**2 252**	–	**1 086**

BILANCA STANJA PO ERS

(v milijonih EUR)

		31. 12. 2023					31. 12. 2022				
	Pojasnilo	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj
NEKRATKOROČNA SREDSTVA											
Finančna sredstva	2.1	–	–	*14*	*73*	*87*	–	–	*(1)*	*67*	*67*
Predhodno financiranje	2.2	–	–	*447*	*127*	*574*	–	–	*221*	*267*	*488*
Prispevki za skrbniška sklada	2.3	–	*31*	*9*	*176*	*216*	–	*31*	*9*	*213*	*254*
Menjalne terjatve	2.4	–	–	–	*5*	*5*	–	–	–	*7*	*7*
		–	**31**	**470**	**381**	**883**	–	**31**	**229**	**555**	**816**
KRATKOROČNA SREDSTVA											
Finančna sredstva	2.1	–	–	–	*3*	*3*	–	–	–	*3*	*3*

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	31. 12. 2023					31. 12. 2022				
		8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj
Predhodno financiranje	2.2	–	*5*	*113*	*835*	*954*	–	*14*	*427*	*954*	*1 396*
Menjalne terjatve in nemenjalni izterljivi zneski	2.4	–	–	*10*	*14*	*24*	–	–	*10*	*16*	*27*
Računi med ERS		–	*(200)*	*426*	*(226)*	–	*180*	*(369)*	*803*	*(612)*	–
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	2.5	–	–	–	*601*	*601*	–	–	–	*1 027*	*1 027*
		–	**(195)**	**549**	**1 229**	**1 583**	**180**	**(355)**	**1 240**	**1 389**	**2 454**
SREDSTVA SKUPAJ		–	**(163)**	**1 020**	**1 610**	**2 466**	**180**	**(324)**	**1 469**	**1 945**	**3 270**
NEKRATKOROČNE OBVEZNOSTI											
Finančne obveznosti	2.6	–	–	–	*(5)*	*(5)*	–	–	*(0)*	*(7)*	*(7)*
		–	–	–	**(5)**	**(5)**	–	–	**(0)**	**(7)**	**(7)**
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI						–					
Obveznosti iz poslovanja	2.7	–	–	*(63)*	*(328)*	*(391)*	–	*(0)*	*(34)*	*(391)*	*(426)*
Vnaprej vračunani stroški	2.8	–	–	*(129)*	*(855)*	*(984)*	–	*(7)*	*(119)*	*(1 006)*	*(1 131)*
		–	–	**(192)**	**(1 183)**	**(1 375)**	–	**(7)**	**(153)**	**(1 397)**	**(1 558)**
OBVEZNOSTI SKUPAJ		–	–	**(192)**	**(1 188)**	**(1 380)**	–	**(7)**	**(153)**	**(1 404)**	**(1 565)**
NETO SREDSTVA		–	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**
Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS	2.9	–	*10 442*	*20 834*	*23 290*	*54 566*	*12 164*	*10 450*	*20 960*	*21 527*	*65 100*
Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej	2.9	–	*2 252*	–	–	*2 252*	*627*	*1 625*	–	–	*2 252*
Prerazporeditve vpoklicanega kapitala Sklada med delujočimi ERS	2.9	–	*(509)*	*(120)*	*628*	–	*(2 513)*	*2 010*	*(38)*	*541*	–
Poslovni izid, prenesen iz prejšnjih let		–	*(12 350)*	*(19 607)*	*(21 527)*	*(53 484)*	*(10 098)*	*(14 410)*	*(19 325)*	*(19 001)*	*(62 834)*

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	31. 12. 2023					31. 12. 2022				
		8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj
Poslovni izid za zadevno leto		–	*1*	*(280)*	*(1 970)*	*(2 249)*	–	*(6)*	*(282)*	*(2 526)*	*(2 813)*
NETO SREDSTVA		–	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA PO ERS

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	2023					2022				
		8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj
PRIHODKI											
Prihodki iz nemenjalnih poslov											
Dejavnosti izterjave	3.1	–	–	*2*	*12*	*14*	–	*(1)*	*(8)*	*28*	*18*
		–	–	**2**	**12**	**14**	–	**(1)**	**(8)**	**28**	**18**
Prihodki iz menjalnih poslov											
Finančni prihodki	3.2	–	–	*(1)*	*10*	*9*	–	–	*2*	*1*	*2*
Drugi prihodki	3.2	–	*2*	*4*	*37*	*43*	–	*3*	*8*	*66*	*77*
		–	**2**	**4**	**46**	**52**	–	**3**	**10**	**67**	**80**
Prihodki skupaj		–	**2**	**5**	**58**	**65**	–	**1**	**2**	**94**	**98**
ODHODKI											
Izvedli drugi subjekti	3.3	–	–	–	*(3)*	*(3)*	–	–	–	*(1)*	*(1)*
Instrumenti pomoči	3.4	–	*1*	*(276)*	*(1 906)*	*(2 181)*	–	*(5)*	*(295)*	*(2 489)*	*(2 789)*
Odhodki za sofinanciranje	3.5	–	–	–	*(8)*	*(8)*	–	–	*22*	*(18)*	*4*
Stroški financiranja	3.6	–	*1*	*(2)*	*(6)*	*(7)*	*1*	*2*	*(3)*	*(5)*	*(6)*

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	2023					2022				
		8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj
Drugi odhodki	3.7	–	*(3)*	*(8)*	*(106)*	*(116)*	–	*(5)*	*(8)*	*(107)*	*(119)*
Odhodki skupaj		–	**(1)**	**(286)**	**(2 028)**	**(2 315)**	**1**	**(7)**	**(284)**	**(2 620)**	**(2 911)**
POSLOVNI IZID ZA ZADEVNO LETO		–	**1**	**(280)**	**(1 970)**	**(2 249)**	**1**	**(6)**	**(282)**	**(2 526)**	**(2 813)**

IZKAZ SPREMEMB V NETO SREDSTVIH PO ERS

(v milijonih EUR)

8. ERS	Kapital Sklada – delujoči ERS (A)	Nevpoklicana sredstva – delujoči ERS (B)	Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS (C) = (A) – (B)	Skupne rezerve (D)	Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej (E)	Prerazporeditve vpoklicanega kapitala Sklada med delujočimi ERS (F)	Neto sredstva skupaj (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31. 12. 2021	**12 164**	–	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 512)**	**181**
Prerazporeditve v/iz 10. ERS			–			*(1)*	*(1)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2022	**12 164**	–	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 513)**	**180**
Zaključek 8. ERS	*(12 164)*		*(12 164)*	*10 098*	*(627)*	*2 513*	*(180)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2023	–	–	–	–	–	–	–

(v milijonih EUR)

9. ERS	Kapital Sklada – delujoči ERS (A)	Nevpoklicana sredstva – delujoči ERS (B)	Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS (C) = (A) – (B)	Skupne rezerve (D)	Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej (E)	Prerazporeditve vpoklicanega kapitala Sklada med delujočimi ERS (F)	Neto sredstva skupaj (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31. 12. 2021	**10 507**	**15**	**10 492**	**(14 410)**	**1 625**	**2 018**	**(274)**
Prerazporeditve v/iz 10. ERS		–	–				–
Prerazporeditve v/iz 10. ERS			–			*(8)*	*(8)*

(v milijonih EUR)

9. ERS	Kapital Sklada – delujoči ERS (A)	Nevpoklicana sredstva – delujoči ERS (B)	Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS (C) = (A) – (B)	Skupne rezerve (D)	Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej (E)	Prerazporeditve vpoklicanega kapitala Sklada med delujočimi ERS (F)	Neto sredstva skupaj (C) + (D) + (E) + (F)
Vračila državam članicam	*(43)*		*(43)*				*(43)*
Poslovni izid za zadevno leto			–	*(6)*			*(6)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2022	**10 464**	**15**	**10 450**	**(14 416)**	**1 625**	**2 010**	**(331)**
Povečanje kapitala – prispevki		*(15)*	*15*				*15*
Prerazporeditve v/iz 10. in 11. ERS			–			*(4)*	*(4)*
Vračila državam članicam	*(22)*		*(22)*				*(22)*
Zaključek 8. ERS				*2 066*	*627*	*(2 514)*	*179*
Poslovni izid za zadevno leto			–	*1*		–	*1*
STANJE NA DAN 31. 12. 2023	**10 442**	–	**10 442**	**(12 348)**	**2 252**	**(509)**	**(163)**

(v milijonih EUR)

10. ERS	Kapital Sklada – delujoči ERS (A)	Nevpoklicana sredstva – delujoči ERS (B)	Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS (C) = (A) – (B)	Skupne rezerve (D)	Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej (E)	Neto sredstva skupaj (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31. 12. 2021	**20 960**	–	**20 960**	**(19 324)**	**101**	**1 737**
Prerazporeditve v/iz 8. in 9. ERS			–		*9*	*9*
Prerazporeditve v/iz 11. ERS			–		*(148)*	*(148)*
Poslovni izid za zadevno leto			–	*(282)*		*(282)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2022	**20 960**	–	**20 960**	**(19 606)**	**(38)**	**1 315**
Prerazporeditve v/iz 8. in 9. ERS			–		*6*	*6*
Prerazporeditve v/iz 11. ERS		–	–		*(87)*	*(87)*
Vračila državam članicam	*(126)*	–	*(126)*		–	*(126)*

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

(v milijonih EUR)

10. ERS	Kapital Sklada – delujoči ERS (A)	Nevpoklicana sredstva – delujoči ERS (B)	Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS (C) = (A) – (B)	Skupne rezerve (D)	Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej (E)	Neto sredstva skupaj (C) + (D) + (E) + (F)
Poslovni izid za zadevno leto		–	–	*(280)*	–	*(280)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2023	**20 834**	–	**20 834**	**(19 886)**	**(120)**	**827**

(v milijonih EUR)

11. ERS	Kapital Sklada – delujoči ERS (A)	Nevpoklicana sredstva – delujoči ERS (B)	Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS (C) = (A) – (B)	Skupne rezerve (D)	Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej (E)	Prerazporeditve vpoklicanega kapitala Sklada med delujočimi ERS (F)	Neto sredstva skupaj (C) + (D) + (E) + (F) + (G)
STANJE NA DAN 31. 12. 2021	**29 367**	**10 340**	**19 027**	**(19 002)**	–	**394**	**419**
Povečanje kapitala – prispevki		*(2 500)*	*2 500*			*148*	*2 648*
Poslovni izid za zadevno leto			–	*(2 526)*		–	*(2 526)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2022	**29 367**	**7 840**	**21 527**	**(21 528)**	–	**541**	**541**
Povečanje kapitala – prispevki		*(1 800)*	*1 800*			*87*	*1 887*
Vračila državam članicam	*(36)*		*(36)*				*(36)*
Poslovni izid za zadevno leto			–	*(1 970)*		–	*(1 970)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2023	**29 331**	**6 040**	**23 290**	**(23 498)**	–	**628**	**422**

POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM ERS ([4])

([4]) Zaradi zaokroževanja na milijon eurov se lahko zdi, da se vsote nekaterih finančnih podatkov v razpredelnicah ne izidejo.

1. POMEMBNE RAČUNOVODSKE USMERITVE

1.1 RAČUNOVODSKA NAČELA

Namen računovodskih izkazov je zagotoviti podatke o finančnem stanju, uspešnosti in denarnih tokovih nekega subjekta, ki so koristni za širok krog deležnikov.

Splošna izhodišča (tj. računovodska načela), ki se uporabijo pri pripravi računovodskih izkazov, so določena v računovodskem pravilu EU št. 1 „Računovodski izkazi“ in so enaka tistim, ki so opisana v MRSJS 1: pošteno predstavljanje, računovodenje na podlagi nastanka poslovnega dogodka, predpostavka delujočega podjetja, doslednost predstavljanja, pomembnost, združevanje, pobotanje in primerjalne informacije. Kvalitativne značilnosti finančnega poročanja so ustreznost, pošteno predstavljanje (zanesljivost), razumljivost, pravočasnost, primerljivost in preverljivost.

1.2 PODLAGA ZA PRIPRAVO

1.2.1 *Obdobje poročanja*

Računovodski izkazi so predstavljeni na letni osnovi. Obračunsko leto se začne 1. januarja in konča 31. decembra.

1.2.2 *Valuta in osnova za preračunavanje*

Zaključni račun je predstavljen v eurih, saj je euro funkcijska valuta EU. Posli v tujih valutah se preračunajo v eure po deviznih tečajih, ki veljajo na dan teh poslov. Pozitivne in negativne tečajne razlike, ki nastanejo pri poravnavi poslov v tujih valutah ter ponovni prevedbi menjalnih tečajev, ki veljajo ob koncu leta za denarna sredstva in obveznosti, izražene v tujih valutah, se pripoznajo v izkazu poslovnega izida. Za opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva, ki ohranijo svojo vrednost v eurih na dan, ko so bila nabavljena, se uporabljajo drugačne metode preračunavanja.

Stanja denarnih sredstev in obveznosti, izraženih v tujih valutah, ob koncu leta se izrazijo v eurih po deviznih tečajih Evropske centralne banke, ki veljajo na dan 31. decembra.

Devizni tečaj eura

Valuta	31. 12. 2023	31. 12. 2022	Valuta	31. 12. 2023	31. 12. 2022
BGN	**1,9558**	1,9558	**PLN**	**4,3395**	4,6808
CZK	**24,724**	24,1160	**RON**	**4,9756**	4,9495
DKK	**7,4529**	7,4365	**SEK**	**11,096**	11,1218
GBP	**0,86905**	0,88693	**CHF**	**0,926**	0,9847
NOK	**11,2405**	10,5138	**JPY**	**156,33**	140,6600
HUF	**382,8**	400,8700	**USD**	**1,105**	1,0666

1.2.3 *Uporaba ocen*

Računovodski izkazi v skladu s standardi MRSJS in splošno sprejetimi računovodskimi načeli nujno vključujejo zneske, ki temeljijo na ocenah in predpostavkah vodstva na podlagi najzanesljivejših razpoložljivih podatkov. Pomembne ocene med drugim vključujejo: zneske za obveznosti iz naslova prejemkov zaposlenih, finančno tveganje v zvezi s terjatvami in zneski, razkritimi v pojasnilih v zvezi s finančnimi instrumenti, popravek vrednosti za oslabitev za finančna sredstva po odplačni vrednosti in za obveznosti iz pogodb o finančnem poroštvu, nezaračunane prihodke in vnaprej vračunane stroške, rezervacije, stopnjo oslabitve neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev, neto iztržljivo vrednost zalog, pogojna sredstva in obveznosti. Dejanski rezultati se lahko razlikujejo od navedenih ocen.

Smiselne ocene so bistven del priprave računovodskih izkazov in ne zmanjšujejo njihove zanesljivosti. Oceno je morda treba spremeniti, če se spremenijo okoliščine, na katerih je temeljila, ali če se pridobijo nove informacije ali več izkušenj. Narava spremembe ocene je taka, da ni vezana na pretekla obdobja in se ne šteje za popravek napake. Učinek spremembe računovodske ocene se pripozna v presežku ali primanjkljaju v obdobjih, v katerih postane znana.

1.2.4 *Uporaba novih in revidiranih računovodskih pravil Evropske unije (European Union Accounting Rules – EAR)*

Nova EAR, veljavna za letna obdobja, ki se začnejo 1. januarja 2023 ali pozneje

Ni novih EAR, veljavnih za letna obdobja, ki se začnejo 1. januarja 2023 ali pozneje.

Nova EAR, ki so bila sprejeta, vendar 31. decembra 2023 še niso veljala

V letu 2023 niso bila sprejeta nobena nova EAR.

1.3 **BILANCA STANJA**

1.3.1 *Finančna sredstva*

Razvrstitev ob začetnem pripoznanju

Razvrstitev finančnih instrumentov se določi ob začetnem pripoznanju. Na podlagi modela upravljanja in značilnosti pogodbenih denarnih tokov sredstev se lahko finančna sredstva razvrstijo v tri kategorije: „finančna sredstva po odplačni vrednosti“, „finančna sredstva po pošteni vrednosti prek neto sredstev/lastniškega kapitala“ ali „finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja“.

(i) *Finančna sredstva po odplačni vrednosti*

Finančna sredstva po odplačni vrednosti so neizvedena finančna sredstva, ki izpolnjujejo dva pogoja: (1) subjekt jih ima v posesti z namenom prejemanja pogodbenih denarnih tokov, (2) na določene dneve obstajajo pogodbeni denarni tokovi, ki so izključno odplačila glavnice in obresti na neporavnano glavnico.

Ta kategorija vključuje:

— denarna sredstva in njihove ustreznike;

— posojila (vključno z vezanimi vlogami s prvotno zapadlostjo več kot tri mesece);

— menjalne terjatve.

Finančna sredstva po odplačni vrednosti so vključena v kratkoročna sredstva, razen tistih z zapadlostjo več kot 12 mesecev od datuma poročanja.

(ii) *Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek neto sredstev/lastniškega kapitala*

Ta neizvedena finančna sredstva imajo pogodbene denarne tokove, ki predstavljajo samo glavnico in obresti na neporavnano glavnico. Poleg tega model upravljanja temelji na posedovanju finančnih sredstev za prejemanje pogodbenih denarnih tokov in prodajo finančnih sredstev.

Sredstva iz te kategorije so razvrščena kot kratkoročna sredstva, če se zanje pričakuje, da bodo odtujena v 12 mesecih od datuma poročanja.

Subjekt ob koncu leta nima v posesti takih sredstev.

(iii) *Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja*

Subjekt razvrsti izvedene finančne instrumente in kapitalske naložbe kot finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja, ker pogodbeni denarni tokovi ne predstavljajo le glavnice in obresti na glavnico.

Poleg tega subjekt razvrsti dolžniške vrednostne papirje, ki jih ima v lasti, kot finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja, ker se portfelji dolžniških vrednostnih papirjev upravljajo in ocenjujejo na podlagi poštene vrednosti portfelja.

Sredstva iz te kategorije so razvrščena kot kratkoročna sredstva, če se zanje pričakuje, da bodo odtujena v 12 mesecih od datuma poročanja.

Začetno pripoznanje in merjenje

Nakup finančnih sredstev po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja se pripozna na datum trgovanja, tj. datum, na katerega se subjekt zaveže, da bo kupil sredstvo. Denarni ustrezniki in posojila se pripoznajo, ko so denarna sredstva deponirana v finančni ustanovi ali izplačana posojilojemalcem.

Finančna sredstva se na začetku merijo po pošteni vrednosti. Za vsa finančna sredstva, ki niso izkazana po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja, se stroški posla dodajo pošteni vrednosti ob začetnem pripoznanju. Za finančna sredstva, izkazana po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja, so stroški posla prikazani kot odhodki v izkazu poslovnega izida.

Poštena vrednost finančnega sredstva ob začetnem pripoznanju je običajno cena posla, razen če se posel ne izvede po običajnih tržnih pogojih, tj. brez vsakršnega prispevka ali s simboličnim prispevkom za namene javne politike. V tem primeru je razlika med pošteno vrednostjo finančnega instrumenta in ceno posla nemenjalna sestavina, ki se pripozna kot odhodek v izkazu poslovnega izida. V tem primeru se poštena vrednost finančnega sredstva izpelje iz trenutnih tržnih poslov za neposredno enakovreden instrument. Če za instrument ni delujočega trga, se poštena vrednost izpelje iz tehnike vrednotenja, ki uporablja razpoložljive podatke z opazovanih trgov.

Poznejše merjenje

Finančna sredstva po odplačni vrednosti se pozneje merijo po odplačni vrednosti z uporabo metode efektivnih obresti.

Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja se pozneje merijo po pošteni vrednosti. Dobički in izgube, ki izhajajo iz sprememb poštene vrednosti (vključno s tistimi, ki izhajajo iz prevedbe tečajev in morebitnih natečenih obresti), so vključeni v izkaz poslovnega izida v obdobju, v katerem so nastali.

Poštena vrednost ob poznejšem merjenju

Poštene vrednosti naložb, ki kotirajo na delujočih trgih, temeljijo na trenutnih ponujenih nakupnih cenah. Če trg za finančno sredstvo (in za vrednostne papirje, ki ne kotirajo na borzi, in izvedene finančne instrumente, s katerimi se trguje zunaj organiziranega trga) ne deluje, EU določi pošteno vrednost z uporabo tehnik vrednotenja. Te obsegajo uporabo zadnjih poslov pod običajnimi tržnimi pogoji, sklicevanje na druge instrumente, ki imajo podobne bistvene značilnosti, analizo diskontiranih denarnih tokov, modele za določanje vrednosti opcij in druge tehnike vrednotenja, ki jih običajno uporabljajo udeleženci na trgu.

Naložbe v sklade tveganega kapitala, ki nimajo objavljene tržne cene na delujočem trgu, se vrednotijo po pripisani neto vrednosti sredstva, ki se šteje kot enakovredna njihovi pošteni vrednosti.

Oslabitev finančnih sredstev

EU pripozna in izmeri izgubo zaradi oslabitve za pričakovane kreditne izgube pri finančnih sredstvih, ki se merijo po odplačni vrednosti in po pošteni vrednosti prek neto sredstev/lastniškega kapitala.

Pričakovana kreditna izguba je sedanja vrednost razlike med pogodbenimi denarnimi tokovi in denarnimi tokovi, za katere EU pričakuje, da jih bo prejela. Pričakovana kreditna izguba vključuje razumne in dokazljive informacije, ki so na voljo brez nepotrebnih stroškov ali dela na datum poročanja.

Pri sredstvih po odplačni vrednosti se knjigovodska vrednost sredstva zmanjša za znesek izgube zaradi oslabitve, ki se pripozna v izkazu poslovnega izida. Če se v poznejšem obdobju znesek izgube zaradi oslabitve zmanjša, se prej pripoznana izguba zaradi oslabitve razveljavi prek izkaza poslovnega izida.

(a) *Terjatve*

Subjekt izmeri izgubo zaradi oslabitve glede na znesek pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja z uporabo praktičnih rešitev (npr. matrika rezervacij).

(b) *Denarna sredstva in njihovi ustrezniki*

Subjekt ima v lasti denarna sredstva in njihove ustreznike na tekočih bančnih računih ter vezane vloge do 3 mesecev. Denarna sredstva se hranijo v bankah z zelo visokimi bonitetnimi ocenami, zato je verjetnost neplačila zelo majhna. Glede na kratkotrajnost in nizko verjetnost neplačila so pričakovane kreditne izgube iz denarnih sredstev in njihovih ustreznikov zanemarljive. Posledično se za denarne ustreznike ne pripozna popravek vrednosti za oslabitev.

(c) *Posojila*

Pričakovana kreditna izguba se meri s tristopenjskim modelom, ki upošteva z verjetnostjo tehtane dogodke neplačila med življenjsko dobo finančnega sredstva in gibanje kreditnega tveganja od izdaje finančnega sredstva. Pri posojilih se za izdajo šteje datum nepreklicne obveznosti iz posojil.

Če se kreditno tveganje od izdaje bistveno ne poveča (v nadaljnjem besedilu: 1. stopnja), je izguba zaradi oslabitve pričakovana kreditna izguba iz morebitnih dogodkov neplačila v naslednjih 12 mesecih od datuma poročanja (12-mesečna pričakovana kreditna izguba). Če se kreditno tveganje od izdaje bistveno poveča (2. stopnja) ali če obstajajo nepristranski dokazi o poslabšanju kreditne kakovosti (3. stopnja), je izguba zaradi oslabitve enaka pričakovani kreditni izgubi zaradi morebitnih dogodkov neplačila v celotnem obdobju trajanja finančnega sredstva (pričakovana kreditna izguba v celotnem obdobju trajanja).

Odprava pripoznanja

Pripoznanje finančnih instrumentov se odpravi, kadar pravice do prejemanja denarnih tokov od naložb potečejo ali je subjekt prenesel večino vseh tveganj in koristi, povezanih z lastništvom, na drugo stranko. Prodaja finančnih sredstev prek presežka ali primanjkljaja se pripozna na datum trgovanja.

1.3.2 *Zneski predhodnega financiranja*

Predhodno financiranje je plačilo, katerega namen je upravičencu zagotoviti denarni predujem, tj. likvidna sredstva. Lahko je razdeljeno na več plačil v obdobju, ki je določeno v dani pogodbi, sklepu, sporazumu ali temeljnem pravnem aktu. Likvidna sredstva ali predujem se porabijo za namen, za katerega so bila zagotovljena, v obdobju, določenem v sporazumu, sicer se povrnejo. Če upravičenci nimajo upravičenih odhodkov, morajo predujem v okviru predhodnega financiranja vrniti subjektu. Ker subjekt ohrani nadzor nad predhodnim financiranjem in je upravičen do povračila neupravičenega dela, se znesek pripozna kot sredstvo.

Predhodno financiranje je prvotno pripoznano v bilanci stanja, ko se denarna sredstva prenesejo na prejemnika. Meri se po znesku zagotovljenega nadomestila. V poznejših obdobjih se predhodno financiranje meri po prvotno pripoznanem znesku v bilanci stanja, zmanjšanem za upravičene odhodke (vključno z ocenjenimi zneski, kjer je to potrebno), ki nastanejo v danem obdobju.

1.3.3 *Terjatve in izterljivi zneski*

Računovodska pravila EU zahtevajo ločeno predstavitev menjalnih in nemenjalnih poslov. Zaradi razlikovanja med obema kategorijama se za menjalne posle uporablja izraz „terjatev“, za nemenjalne posle, tj. ko EU prejme vrednost od drugega subjekta, ne da bi v zameno neposredno dala približno enako vrednost, pa se uporablja izraz „izterljivi zneski“ (npr. izterljivi zneski, ki jih dolgujejo države članice, v zvezi z lastnimi sredstvi).

Terjatve iz menjalnih poslov ustrezajo opredelitvi finančnih instrumentov. Subjekt jih je razvrstil kot finančna sredstva po odplačni vrednosti in jih ustrezno izmeril.

Izterljivi zneski iz nemenjalnih poslov so izkazani po pošteni vrednosti na datum prevzema, zmanjšani za odpis zaradi oslabitve. Odpis zaradi oslabitve se ugotovi, kadar obstaja nepristranski dokaz, da subjekt ne bo mogel izterjati vseh zapadlih zneskov po prvotnih pogojih za izterljive zneske. Znesek odpisa je razlika med knjigovodsko vrednostjo sredstva in njegovo izterljivo vrednostjo. Znesek odpisa se pripozna v izkazu poslovnega izida.

1.3.4 *Denarna sredstva in njihovi ustrezniki*

Denarna sredstva in njihovi ustrezniki so finančna sredstva po odplačni vrednosti ter zajemajo gotovino v blagajni, bančne vloge na odpoklic ali kratkoročne vloge ter druge kratkoročne visoko likvidne naložbe s prvotno zapadlostjo treh mesecev ali manj.

1.3.5 *Obveznosti iz poslovanja*

V obveznosti iz poslovanja so vključeni tako zneski, povezani z menjalnimi posli, kot je nabava blaga ali storitev, kot tudi nemenjalnimi posli, npr. zahtevki za povračilo stroškov upravičencev, nepovratna sredstva ali druga sredstva EU ali prejeto predhodno financiranje (glej pojasnilo **1.4.1**).

Kadar upravičenci prejemajo nepovratna ali druga sredstva, se zahtevki za povračilo stroškov izkažejo kot obveznosti iz poslovanja za zahtevani znesek v trenutku, ko je prejet zahtevek za povračilo stroškov. Po preveritvi in priznanju upravičenih stroškov pa se obveznosti iz poslovanja vrednotijo po priznanem in upravičenem znesku.

Obveznosti iz poslovanja, ki izhajajo iz nabave blaga in storitev, se pripoznajo ob prejemu računa za prvotni znesek. Ustrezni odhodki se vknjižijo v računovodske izkaze, ko je blago dobavljeno oziroma so storitve opravljene ter jih subjekt sprejme.

1.3.6 *Finančne obveznosti*

Finančne obveznosti so razvrščene kot finančne obveznosti, izkazane po odplačni vrednosti, finančne obveznosti po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja ali kot obveznosti iz pogodb o finančnem poroštvu.

Finančne obveznosti po odplačni vrednosti so na začetku pripoznane po pošteni vrednosti, vključno z nastalimi stroški posla, in pozneje izkazane po odplačni vrednosti z uporabo metode efektivnih obresti. Pripoznanje iz izkaza finančnega položaja se odpravi le, če je obveznost zaključena, opuščena, razveljavljena ali je potekla.

Finančne obveznosti po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja vključujejo izvedene finančne instrumente z negativno pošteno vrednostjo. Kadar pogodba o poroštvu zahteva, da subjekt izvede plačila kot odziv na spremembe cen finančnih instrumentov ali deviznih tečajev, je pogodba o poroštvu izvedeni finančni instrument. Računovodsko se obravnava enako kot finančno sredstvo po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja.

Subjekt pripozna obveznost iz pogodbe o finančnem poroštvu, ko sklene pogodbo, v skladu s katero je treba opraviti določena plačila, s katerimi se prejemniku poroštva povrne izguba, ki je nastala, ker določeni dolžnik ni izvedel plačil ob zapadlosti v skladu s prvotnimi ali spremenjenimi pogoji dolžniškega instrumenta. Obveznosti iz pogodbe o finančnem poroštvu se na začetku pripoznajo po pošteni vrednosti.

Poznejše merjenje je odvisno od gibanja izpostavljenosti kreditnemu tveganju zaradi finančnega poroštva. Če se kreditno tveganje bistveno ne poveča (1. stopnja), se obveznosti iz finančnega poroštva merijo po višji od vrednosti pričakovanih kreditnih izgub v 12 mesecih in prvotno pripoznanega zneska, po potrebi zmanjšani za kumulativno amortizacijo. Če se kreditno tveganje bistveno poveča (2. stopnja), se obveznosti iz finančnega poroštva merijo po višji od vrednosti pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja in prvotno pripoznanega zneska, po potrebi zmanjšani za kumulativno amortizacijo.

Finančne obveznosti so razvrščene kot nekratkoročne obveznosti, razen kadar je zapadlost manj kot 12 mesecev po datumu bilance stanja. Pogodbe o finančnem poroštvu se razvrstijo kot kratkoročne obveznosti, razen če ima subjekt brezpogojno pravico, da poravnavo obveznosti odloži za najmanj 12 mesecev po datumu poročanja.

1.3.7 *Aktivne in pasivne časovne razmejitve*

Posli in dogodki se pripoznajo v računovodskih izkazih v obdobju, na katero se nanašajo. Ob koncu leta, če račun še ni izdan, subjekt pa je že opravil zadevno storitev ali dobavil zadevno blago oziroma obstaja pogodbeni sporazum (npr. na podlagi sklicevanja na pogodbo), se v računovodskih izkazih pripoznajo ustrezni nezaračunani prihodki. Poleg tega se ob koncu leta, če je račun izdan, zadevne storitve pa še niso bile opravljene oziroma zadevno blago ni bilo dobavljeno, prihodki odložijo in pripoznajo v poznejšem obračunskem obdobju.

Tudi odhodki se obračunajo v obdobju, na katero se nanašajo. Ob koncu obračunskega obdobja se vnaprej vračunani odhodki pripoznajo na podlagi ocenjenega zneska obveznosti prenosa za zadevno obdobje. Kratkoročno vnaprej vračunani odhodki se izračunajo v skladu s podrobnimi operativnimi in praktičnimi smernicami, ki jih je izdal računovodja. Njihov namen je zagotoviti, da računovodski izkazi prikazujejo natančno sliko gospodarskih in drugih dogodkov, ki naj bi jih predstavljali. Po analogiji, če so bile storitve, ki še niso bile opravljene, ali blago, ki še ni bilo dobavljeno, plačani vnaprej, se odhodki odložijo in pripoznajo v poznejšem obračunskem obdobju.

1.4 **IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA**

1.4.1 *Prihodki*

Prihodki zajemajo bruto pritoke gospodarskih koristi ali storitvenih zmožnosti, ki jih je subjekt prejel in so mu dolgovani, kar predstavlja povečanje neto sredstev, razen povečanj, povezanih s prispevki lastnikov.

Glede na vrsto osnovnih transakcij v izkazu poslovnega izida, se pri prihodkih ločuje med:

Prihodki iz nemenjalnih poslov

Prihodki iz nemenjalnih poslov so davki in transferji, ker prenosnik zagotovi sredstva prejemniku, ne da bi prejemnik v zameno neposredno zagotovil približno enako vrednost. Transferji so pritoki prihodnjih gospodarskih koristi ali storitvenih zmožnosti iz nemenjalnih poslov, ki niso davki. Pri subjektih EU transferje sestavljajo predvsem sredstva, ki jih prejmejo od Komisije (npr. izravnalna subvencija tradicionalnim agencijam, subvencija za poslovanje za sporazume o prispevku).

Subjekt pripozna sredstvo v zvezi s transferji, če subjekt obvladuje vire zaradi preteklega dogodka (transferja) in pričakuje, da bo od teh virov prejel prihodnje gospodarske koristi ali storitvene zmožnosti, ter če je mogoče zanesljivo izmeriti pošteno vrednost. Pritok sredstev iz nemenjalnega posla, pripoznan kot sredstvo (tj. denarno sredstvo), se tudi pripozna kot prihodek, razen če ima subjekt sedanjo obvezo glede navedenega transferja (pogoj), ki jo je treba izpolniti, preden se sme prihodek pripoznati. Dokler pogoj ni izpolnjen, se prihodek odloži in pripozna kot obveznost.

Prihodki iz menjalnih poslov

Prihodki od prodaje blaga in storitev se pripoznajo, ko se večina tveganj in koristi, povezanih z lastništvom blaga, prenese na kupca. Prihodki, povezani s poslom, ki vključuje opravljanje storitev, se pripoznajo glede na stopnjo dokončanosti posla na datum poročanja.

(a) *Prihodki od obresti in odhodki za obresti*

Prihodki od obresti in odhodki za obresti od finančnih sredstev in finančnih obveznosti po odplačni vrednosti se pripoznajo v izkazu poslovnega izida po metodi efektivnih obresti. To je metoda izračunavanja odplačne vrednosti finančnega sredstva ali finančne obveznosti in dodeljevanja prihodkov od obresti ali odhodkov za obresti v zadevnem obdobju.

(b) *Prihodki od dividend*

Prihodki od dividend in podobne razdelitve se pripoznajo, ko se ugotovi pravica do prejema plačila.

(c) *Prihodki in odhodki od finančnih sredstev po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja*

To se nanaša na dobičke (prihodke) in izgube (odhodke) iz sprememb poštene vrednosti teh finančnih sredstev, vključno s tistimi, ki izhajajo iz prevedbe tečajev. Pri finančnih sredstvih, ki se obrestujejo, to vključuje tudi obresti.

(d) *Prihodki od pogodb o finančnem poroštvu*

Prihodki od pogodb o finančnem poroštvu (poroštvena premija) se pripoznajo v obdobju, v katerem je subjekt pripravljen imetniku pogodbe o finančnem poroštvu nadomestiti morebitno kreditno izgubo.

1.4.2 *Odhodki*

Odhodki so zmanjšanja gospodarskih koristi ali storitvenih zmožnosti v obdobju poročanja, in sicer v obliki odlivov ali porabe sredstev ali nastanka obveznosti, ki povzročijo zmanjšanja neto sredstev. Vključujejo odhodke iz menjalnih poslov in odhodke iz nemenjalnih poslov.

Odhodki iz menjalnih poslov, ki nastanejo pri nabavi blaga in storitev, se pripoznajo, ko so dobave opravljene in jih subjekt sprejme. Vrednotijo se po nabavni vrednosti. Poleg tega se na datum bilance stanja odhodki, povezani s storitvami, zagotovljenimi v danem obdobju, za katero račun še ni bil prejet ali sprejet, pripoznajo v izkazu poslovnega izida.

Odhodki iz nemenjalnih poslov se nanašajo na transferje na upravičence in so lahko treh vrst: upravičenosti, transferji po pogodbi ter nepovratna sredstva, prispevki in donacije po lastnem preudarku. Transferji se pripoznajo kot odhodki v obdobju, v katerem so nastali dogodki, ki so podlaga za transfer, če obstaja uredba, ki dovoljuje naravo transferja, ali je bila podpisana pogodba, ki dovoljuje transfer, če upravičenec izpolnjuje morebitna merila za upravičenost in če je mogoče zadovoljivo oceniti znesek.

Kadar je prejet zahtevek za plačilo ali povračilo stroškov, ki izpolnjuje merila za pripoznanje, se pripozna kot odhodek za upravičeni znesek. Ob koncu leta se nastali upravičeni odhodki, ki so dolgovani upravičencem, vendar še niso prikazani, ocenijo in izkažejo kot vnaprej vračunani odhodki.

1.5 **POGOJNA SREDSTVA IN OBVEZNOSTI**

1.5.1 *Pogojna sredstva*

Pogojno sredstvo je možno sredstvo, ki izhaja iz preteklih dogodkov in katerega obstoj se potrdi le, če se pojavi ali ne pojavi eden ali več negotovih prihodnjih dogodkov, ki niso v celoti pod nadzorom subjekta. Pogojno sredstvo se razkrije, ko je pritok gospodarskih koristi ali storitvenih zmožnosti verjeten.

1.5.2 *Pogojne obveznosti*

Pogojna obveznost je bodisi možna obveznost, katere obstoj se potrdi le, če se pojavi ali ne pojavi eden ali več negotovih prihodnjih dogodkov, ki niso v celoti pod nadzorom subjekta, bodisi sedanja obveznost, pri čemer ni verjetno, da bo za poravnavo obveznosti potreben odtok dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi ali storitvene zmožnosti.

Pogojna obveznost nastane tudi v redkih okoliščinah, ko obstaja sedanja obveznost, vendar je ni mogoče izmeriti dovolj zanesljivo.

Pogojne obveznosti se v računovodskih izkazih ne pripoznajo. Razkrijejo se, razen če je verjetnost odtoka dejavnikov, ki omogočajo gospodarske koristi ali možne storitve, zelo majhna.

1.6 **KAPITAL SKLADA**

Države članice ERS zagotovijo prispevke v Sklad za izvajanje programov ERS, kakor je določeno v notranjem sporazumu za vsak ERS. V skladu z veljavno pravno podlago o pozivih za vplačilo kapitala, tj. zahtevkih za financiranje za dano leto N, odloča Svet s sklepom v letu N–1, pri čemer se sredstva, ki bodo prejeta, jasno dodelijo določenim prihodnjim obdobjem.

Prispevki izpolnjujejo merila za prispevke lastnikov (EAR 1) in se posledično v računovodskih izkazih ERS obravnavajo kot kapital Sklada. Kapital Sklada je skupni znesek prispevkov, ki jih zagotovijo države članice ERS. Ker se nevpoklicani kapital Sklada odprto odšteje od skupnega kapitala Sklada (glej Izkaz sprememb v neto sredstvih), se v bilanci stanja pripozna zgolj vpoklicani kapital Sklada.

Ker se dogovorjeni prispevki dodelijo določenim obdobjem poročanja, pri čemer pravni zahtevek ERS do držav članic ERS nastane samo v teh obdobjih, se vsi vnaprej prejeti zneski pripoznajo kot odloženi prispevki h kapitalu v okviru obveznosti iz poslovanja in ne kot vpoklicani kapital.

1.7 **SOFINANCIRANJE**

Prejeti prispevki za sofinanciranje izpolnjujejo merila za pogojne prihodke iz nemenjalnih poslov in so prikazani kot obveznosti iz poslovanja do držav članic, držav nečlanic in drugih. ERS mora prispevke uporabiti za zagotavljanje storitev tretjim osebam, v nasprotnem primeru pa mora sredstva (prejete prispevke) vrniti. Neporavnane obveznosti iz poslovanja, ki se nanašajo na sporazume o sofinanciranju, predstavljajo prejete prispevke za sofinanciranje, zmanjšane za nastale odhodke, povezane s projektom. Te obveznosti ne vplivajo na neto sredstva.

Odhodki v zvezi s projekti sofinanciranja se pripoznajo ob nastanku. Ustrezen znesek prispevkov se pripozna kot prihodki iz poslovanja, učinka na poslovni izid za zadevno leto pa ni.

2. **POJASNILA K BILANCI STANJA**

SREDSTVA

2.1 **FINANČNA SREDSTVA**

Finančno sredstvo je vsako sredstvo, ki je:

(a) denarno sredstvo;

(b) kapitalski instrument drugega subjekta;

(c) pogodbena pravica: prejeti denarno ali drugo finančno sredstvo od drugega podjetja ali zamenjati finančna sredstva ali finančne obveznosti z drugim subjektom pod pogoji, ki utegnejo biti ugodni za subjekt, ali

(d) pogodba, ki se lahko poravna ali se bo poravnala z lastnimi kapitalskimi instrumenti subjekta.

Finančna sredstva so razvrščena v naslednje kategorije: „finančna sredstva po odplačni vrednosti“, „finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja“ in „finančna sredstva po pošteni vrednosti prek neto sredstev/lastniškega kapitala“. Razvrstitev finančnih instrumentov se določi ob začetnem pripoznanju in se ponovno ovrednoti ob vsakem datumu bilance stanja.

Finančna sredstva ERS obsegajo finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja in posojila ter so naslednja:

(v milijonih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Nekratkoročna		
Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja	*70*	*61*
Posojila	*16*	*5*
	87	**67**
Kratkoročna		
Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja	*3*	*3*
	3	**3**
Skupaj	**89**	**69**

Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja v višini 70 milijonov EUR se nanašajo na kapitalske naložbe na naslednjih področjih:

— trajnostna energija iz obnovljivih virov prek skladov Climate Investor One, ElectriFI in GEEREF;

— spodbujanje vključujočega financiranja malih in srednjih podjetij na podeželju prek sklada ABC;

— finančna vključenost v Ugandi prek aBi Finance ter

— ustvarjanje delovnih mest in trajnostne rasti v Afriki prek pobude Boost Africa.

Nekratkoročna posojila v višini 16 milijonov EUR se nanašajo na dve glavni področji: trajnostno kmetijstvo prek sklada AgriFI ter dostop do električne energije in njena proizvodnja iz trajnostnih virov energije prek sklada za spodbujanje naložb ElectriFI.

Znesek v višini tri milijone EUR pod postavko „Kratkoročna finančna sredstva“ se v celoti nanašajo na naložbo v kapital v okviru finančnega instrumenta ElectriFI, namenjenega financiranju projektov v zgodnji fazi in malih projektov, ki se osredotočajo na dostop do električne energije in proizvodnjo iz trajnostnih virov energije na trgih v vzponu, pri čemer je poseben poudarek na podsaharski Afriki.

2.2 **PREDHODNO FINANCIRANJE**

V pogodbah je pogosto določeno, da se pred začetkom del, dobavo blaga ali opravljanjem storitev izplačajo predujmi. Včasih razporedi plačil v pogodbah predvidevajo izplačila na podlagi poročil o napredku. Predhodno financiranje se običajno izplača v valuti države ali ozemlja, na katerem se izvaja projekt.

Čas uporabe predhodnega financiranja določa, ali se to razkrije kot kratkoročno ali nekratkoročno predhodno financiranje. Uporaba je določena z zadevnim sporazumom v zvezi s projektom. Vsaka uporaba, ki zapade v 12 mesecih po datumu poročanja, se razkrije kot kratkoročno predhodno financiranje. Ker je veliko projektov ERS dolgoročne narave, morajo biti z njimi povezani predujmi na razpolago več kot eno leto. Zato so nekateri zneski predhodnega financiranja prikazani kot nekratkoročna sredstva.

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Nekratkoročno predhodno financiranje	2.2.1	–	–	*447*	*127*	*574*	*488*
Kratkoročno predhodno financiranje	2.2.2	–	*5*	*113*	*836*	*954*	*1 396*
Skupaj		–	**5**	**560**	**963**	**1 529**	**1 884**

Zmanjšanje skupnega predhodnega financiranja za 356 milijonov EUR na dan 31. decembra 2023 je mogoče v veliki meri pojasniti z zmanjšanjem predhodnega financiranja, izplačanega upravičencem v okviru 11. ERS, ki se je s 1 221 milijonov EUR v letu 2022 zmanjšalo na 963 milijonov EUR v letu 2023. To je v skladu z življenjskim ciklom ERS in je povezano tudi z gibanjem števila odprtih pogodb. 11. ERS je zapadel z začetkom veljavnosti samoderogacijske klavzule konec leta 2020. Tako od 1. januarja 2021 ni mogoče podpisati nobenih dodatnih sporazumov o financiranju v okviru 11. ERS, lahko pa se še vedno podpisujejo posamezne pogodbe za obstoječe sporazume. Posledično se je zmanjšalo število novih podpisanih pogodb, in sicer se je njihov znesek zmanjšal z 2 118 milijonov EUR v letu 2021 na 853 milijonov EUR v letu 2022 in 860 milijonov EUR v letu 2023.

Predhodno financiranje iz 10. ERS se je zmanjšalo s 648 milijonov EUR v letu 2022 na 560 milijonov EUR v letu 2023, kar je v skladu z običajnim trendom iz leta 2021 in življenjskim ciklom ERS.

427 milijonov EUR nekratkoročnega predhodnega financiranja se nanaša na odprto predhodno financiranje za dve pogodbi v okviru Skrbniškega sklada EU za infrastrukturo za Afriko (AITF). Cilj tega skrbniškega sklada je, da se poleg dolgoročnega financiranja, ki ga dajo na voljo ponudniki projektnega financiranja, zagotovi finančna podpora z nepovratnimi sredstvi za infrastrukturne projekte. Zagotavljanje takih nepovratnih sredstev spodbuja zagotavljanje dolgoročnega financiranja s strani sodelujočih finančnih institucij. Ob podpisu pogodb se je štelo, da so vrste ukrepov skrbniškega sklada ustrezno zajete v sporazumu (za finančne instrumente še ni bila na voljo predloga, prav tako pa v uredbi ni bila omenjena ta vrsta instrumenta). Zato so bila plačila, izvršena na podlagi teh sporazumov, evidentirana kot predhodno financiranje in ne kot komponenta finančnega instrumenta. Zaradi dolgoročne narave operacij, ki jih izvaja skrbniški sklad, je letno potrjevanje obračunov starega predhodnega financiranja AITF zelo omejeno in razdeljeno po letih. Zato je bilo za boljše odražanje projektnih pogojev odprto predhodno financiranje v višini 427 milijonov EUR prerazvrščeno v dolgoročno (glej pojasnilo **3.4**).

2.2.1 *Nekratkoročno predhodno financiranje po načinih upravljanja*

(v milijonih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Neposredno upravljanje		
Izvedli:		
Komisija	*15*	*11*
Izvajalske agencije EU	*2*	*10*
Delegacije EU	*7*	*7*
	24	**28**

(v milijonih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Posredno upravljanje		
Izvedli:		
EIB in EIS	*436*	*181*
Mednarodne organizacije	*74*	*221*
Subjekti zasebnega prava, ki opravljajo javne storitve	*16*	*16*
Subjekti javnega prava	*17*	*25*
Tretje države	*7*	*16*
Organi EU in javno-zasebno partnerstvo	*–*	*1*
	550	**460**
Skupaj	**574**	**488**

2.2.2 *Kratkoročno predhodno financiranje*

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Predhodno financiranje (bruto)	*–*	*7*	*749*	*4 150*	*4 906*	*5 616*
Obračunano prek presečnega datuma	*–*	*(2)*	*(636)*	*(3 314)*	*(3 952)*	*(4 220)*
Skupaj	**–**	**5**	**113**	**835**	**954**	**1 396**

2.2.3 *Kratkoročno predhodno financiranje po načinih upravljanja*

v milijonih EUR

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Neposredno upravljanje		
Izvedli:		
Komisija	*55*	*85*
Izvajalske agencije EU	*3*	*10*
Delegacije EU	*82*	*105*
	140	**200**
Posredno upravljanje		
Izvedli:		
EIB in EIS	*87*	*209*
Mednarodne organizacije	*431*	*642*
Subjekti zasebnega prava, ki opravljajo javne storitve	*78*	*96*
Subjekti javnega prava	*98*	*116*

v milijonih EUR

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Tretje države	*119*	*131*
Organi EU in javno-zasebno partnerstvo	*1*	*2*
	814	**1 196**
Skupaj	**954**	**1 396**

2.2.4 *Jamstva, prejeta v zvezi s predhodnim financiranjem*

Za zavarovanje zneskov predhodnega financiranja se oblikujejo jamstva, ki se sprostijo, ko je plačan zadnji zahtevek v okviru projekta.

(v milijonih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Jamstva za predhodno financiranje	*32*	*37*

32 milijonov EUR zajema jamstva, namenjena zagotovitvi predhodnega financiranja, plačanega v okviru neposrednega upravljanja, pri čemer je upravičenec do jamstva ERS. Vendar se večina predhodnega financiranja izplača v okviru posrednega upravljanja, kjer upravičenec do jamstva ni ERS, temveč naročnik. Čeprav ERS ni upravičenec, so njegova sredstva zavarovana z navedenimi jamstvi. Leta 2023 je skupna vrednost takih jamstev znašala 426 milijonov EUR.

2.3 **PRISPEVKI ZA SKRBNIŠKA SKLADA**

Ta postavka predstavlja znesek, plačan v obliki prispevkov za skrbniški sklad EU za Afriko in skrbniški sklad EU Bêkou. Navedeni so zneski prispevkov brez stroškov, nastalih skrbniškima skladoma in pripisljivih ERS.

Prispevke za skrbniška sklada izvršuje Komisija v okviru neposrednega upravljanja.

(v milijonih EUR)

	Čisti prispevek na dan 31. 12. 2022	Prispevki, plačani leta 2023	Dodelitev čistih odhodkov skrbniškega sklada 2023	Čisti prispevek na dan 31. 12. 2023
Afrika	*243*	*231*	*(287)*	*186*
Bêkou	*11*	*43*	*(24)*	*30*
Skupaj	**254**	**274**	**(311)**	**216**

Zmanjšanje plačanih prispevkov s 330 milijonov EUR v letu 2022 na 274 milijonov EUR v letu 2023 izhaja iz zmanjšanja odhodkov skrbniških skladov zaradi likvidacije obeh skrbniških skladov. Konec leta 2021, ob koncu pogodbenega obdobja, so dejavnosti skrbniškega sklada EU za Afriko in skrbniškega sklada EU Bêkou dosegle vrhunec. Zaradi likvidacije skrbniških skladov, ki se je začela zatem, so se število odprtih pogodb in s tem odhodki zmanjšali.

2.4 **MENJALNE TERJATVE IN NEMENJALNI IZTERLJIVI ZNESKI**

Menjalni posli so posli, pri katerih subjekt prejme sredstva ali storitve ali se mu poravnajo obveznosti in drugi stranki neposredno da v zameno približno enako vrednost (zlasti v obliki blaga, storitev ali uporabe sredstev). Nemenjalni posli so posli, pri katerih subjekt bodisi prejme vrednost od drugega subjekta, ne da bi neposredno dal v zameno približno enako vrednost, bodisi da vrednost drugemu subjektu, ne da bi neposredno v zameno prejel približno enako vrednost.

2.4.1 *Nekratkoročne menjalne terjatve*

Na dan 31. decembra 2023 je imel ERS dolgoročne menjalne terjatve v višini 5 milijonov EUR, kar zajema predvsem odložene stroške, ki izhajajo iz več finančnih instrumentov.

2.4.2 *Kratkoročne menjalne terjatve in nemenjalni izterljivi zneski*

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Izterljivi zneski iz nemenjalnih poslov	2.4.2.1	*13*	*15*
Terjatve iz menjalnih poslov	2.4.2.2	*12*	*12*
Skupaj		**24**	**27**

2.4.2.1 Izterljivi zneski iz nemenjalnih poslov

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Stranke	–	*3*	*44*	*9*	*55*	*56*
Javni organi	–	*4*	*13*	*2*	*19*	*19*
Tretje države	–	*1*	*4*	*1*	*6*	*7*
Odpis	–	*(7)*	*(55)*	*(6)*	*(68)*	*(67)*
Skupaj	–	**1**	**7**	**5**	**13**	**15**

2.4.2.2 Terjatve iz menjalnih poslov

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Nezaračunani prihodki	–	–	–	*1*	*1*	*1*
Računi med ERS	–	*(200)*	*426*	*(225)*	–	*1*
Drugo	–	–	*4*	*7*	*11*	*10*
Skupaj	–	**(200)**	**430**	**(218)**	**12**	**12**

Zaradi večje učinkovitosti je 11. ERS dodeljena ena sama zakladnica, ki zajema vse ERS; to ima za posledico posle med različnimi ERS, ki se izravnajo v računih med ERS med različnimi bilancami stanja ERS.

Postavka „drugo“ zajema predvsem terjatve, ki izhajajo iz finančnih instrumentov. Od drugih terjatev v višini 11 milijonov EUR se znesek v višini 4 milijone EUR nanaša na terjatev iz Svetovnega sklada za energijsko učinkovitost in obnovljive vire energije (GEEREF), znesek v višini 7 milijonov EUR pa na terjatev iz sklada Climate Investor One.

2.5 **DENARNA SREDSTVA IN NJIHOVI USTREZNIKI** ([5])

Denarna sredstva in njihovi ustrezniki so finančni instrumenti po odplačni vrednosti ter zajemajo gotovino v blagajni, bančne vloge na odpoklic ali kratkoročne vloge (kot so tekoči in varčevalni računi) ter druge kratkoročne visoko likvidne naložbe s prvotno zapadlostjo treh mesecev ali manj.

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Posebni računi						
Centralne banke	–	–	–	*341*	*341*	*835*
	–	–	–	**341**	**341**	**835**
Tekoči računi						
Poslovne banke	–	–	–	*193*	*193*	*161*
Denarna sredstva, ki pripadajo finančnim instrumentom	–	–	–	*67*	*67*	*31*
	–	–	–	**260**	**260**	**192**
Skupaj	–	–	–	**601**	**601**	**1 027**

Zmanjšanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov za 426 milijonov EUR je predvsem posledica zmanjšanja denarnih rezerv v centralnih bankah. To zmanjšanje je mogoče pripisati zmanjšanju vpoklicanih prispevkov, ki so se znižali z 2 500 milijonov EUR v letu 2022 na 1 800 milijonov EUR v letu 2023. Poleg tega so države članice prejele povračilo 43 milijonov EUR iz 9. ERS za prvi obrok za leto 2023, Združeno kraljestvo pa je zahtevalo, da se njegovi prispevki za drugi in tretji obrok v letu 2023 v višini 154 milijonov EUR pobotajo z njihovim neporavnanim deležem v 10. in 11. ERS (glej pojasnilo **2.9.1**).

Tako kot prejšnja leta in da bi se omejilo tveganje nasprotne stranke, je več denarnih sredstev knjiženih na računih centralnih bank namesto na računih poslovnih bank (glej pojasnilo **5.1**).

OBVEZNOSTI

2.6 **FINANČNE OBVEZNOSTI**

Finančna obveznost je vsaka obveznost, ki je:

(a) pogodbena obveznost: izročiti drugemu podjetju denar ali drugo finančno sredstvo ali zamenjati z drugim subjektom finančna sredstva ali finančne obveznosti pod pogoji, ki utegnejo biti neugodni za subjekt, ali

(b) pogodba, ki se lahko poravna ali se bo poravnala z lastnimi kapitalskimi instrumenti subjekta.

Finančne obveznosti so razvrščene v naslednje kategorije: „finančne obveznosti po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja“, „druge finančne obveznosti, merjene po odplačni vrednosti“, ali „obveznosti iz pogodbe o finančnem poroštvu“.

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Nekratkoročna			
Finančne rezervacije	2.2.62.6.1	*3*	*1*
Obveznosti iz finančnih poroštev	2.6.2	*1*	*1*

([5]) V skladu s členom 53 finančne uredbe, ki se uporablja za 11. Evropski razvojni sklad, je zakladnica predstavljena v bilanci stanja 11. ERS. Različni bančni računi so opisani v poglavju 5 (Obvladovanje finančnih tveganj).

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Druge finančne obveznosti	2.6.3	*1*	*2*
Obveznosti iz poslovanja za sofinanciranje	2.6.4	*1*	*3*
Skupaj		**5**	**7**

2.6.1 *Finančne rezervacije*

Te rezervacije predstavljajo ocenjene kreditne izgube, ki bodo nastale v zvezi s posojili, zagotovljenimi na podlagi različnih finančnih instrumentov.

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Finančne rezervacije	–	–	–	*3*	*3*	*1*

Znesek v višini 3 milijona EUR predstavlja ocenjeno izgubo v zvezi s posojili, zagotovljenimi v okviru naslednjih finančnih instrumentov: ElectriFI CW in ElectriFI CW II ter AgriFI Regional ACP.

2.6.2 *Finančna poroštva*

Te rezervacije predstavljajo ocenjene izgube, ki bodo nastale v zvezi s poroštvi, zagotovljenimi na podlagi različnih finančnih instrumentov, v zvezi s katerimi lahko pooblaščeni subjekti izdajajo poroštva na svoje ime, vendar v imenu in na odgovornost ERS. Finančno tveganje ERS, povezano s poroštvi, je omejeno, za kritje prihodnjih unovčitev poroštev pa se postopoma oblikujejo rezervacije finančnih sredstev.

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Obveznosti iz finančnih poroštev	–	–	–	*1*	*1*	*1*

Znesek v višini 1 milijon EUR predstavlja ocenjeno izgubo v zvezi s poroštvom, zagotovljenim v okviru finančnega instrumenta Euritz v višini 11 milijonov EUR (glej pojasnilo **3.2.1**).

2.6.3 *Druge finančne obveznosti*

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Finančne obveznosti po pošteni vrednosti prek presežka in primanjkljaja	–	–	–	*1*	*1*	*2*

Znesek v višini enega milijona EUR se nanaša predvsem na obveznosti iz poslovanja, ki izhajajo iz finančnega instrumenta ABI Finance.

2.6.4 *Obveznosti iz poslovanja za sofinanciranje*

Obveznosti iz poslovanja za sofinanciranje so sredstva, ki jih je ERS prejel v zvezi s sporazumi za sofinanciranje. ERS mora te prispevke uporabiti za zagotavljanje dogovorjenih storitev tretjim osebam, neporabljena sredstva pa mora vrniti vplačnikom. Čas uporabe zneskov sofinanciranja določa, ali se ti razkrijejo kot kratkoročni ali nekratkoročni.

Ob koncu leta se izvede ocena vseh obveznosti iz poslovanja za sofinanciranje za vsak primer posebej in vsi zneski, za katere ni verjetno, da bodo uporabljeni v naslednjih 12 mesecih, se štejejo za nekratkoročne. Kratkoročni zneski so prikazani v pojasnilu **2.7.2**.

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Nekratkoročne obveznosti iz poslovanja za sofinanciranje	–	–	–	*1*	*1*	*3*
Kratkoročne obveznosti iz poslovanja za sofinanciranje	–	–	*18*	*23*	*41*	*46*
Skupaj	–	–	**19**	**24**	**42**	**49**

2.7 **OBVEZNOSTI IZ POSLOVANJA**

Obveznosti iz poslovanja so obveznosti za plačilo blaga ali storitev, ki so bile prejete oziroma priskrbljene ter so bile za razliko od vnaprej vračunanih stroškov že zaračunane ali formalno dogovorjene z dobaviteljem. Nanašajo se lahko tako na menjalne posle (kot je nabava blaga ali storitev) kot tudi na nemenjalne posle (npr. zahtevki za povračilo stroškov upravičencev do nepovratnih sredstev, predhodnega financiranja ali drugih sredstev EU).

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Kratkoročne obveznosti iz poslovanja	2.7.1	–	–	*50*	*210*	*260*	*230*
Razne obveznosti iz poslovanja	2.7.2	–	*0*	*14*	*118*	*132*	*196*
Skupaj		–	**0**	**63**	**328**	**391**	**426**

2.7.1 *Kratkoročne obveznosti iz poslovanja*

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Dobavitelji	–	*2*	*7*	*89*	*98*	*63*
Tretje države	–	–	*3*	*29*	*32*	*126*
Javni organi	–	–	*19*	*110*	*129*	*41*
Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja	–	*(2)*	*20*	*(18)*	–	–
Skupaj	–	–	**50**	**210**	**260**	**230**

Obveznosti iz poslovanja večinoma vključujejo izkaze stroškov, ki jih ERS prejme v zvezi z nepovratnimi sredstvi, zagotovljenimi upravičencem. Knjižijo se v trenutku prejetja izkaza stroškov, in sicer v celotnem znesku izkaza stroškov. Po preverjanju upravičenosti se upravičencem plačajo le upravičeni zneski. Ob koncu leta se opravi analiza neporavnanih zahtevkov za povračilo stroškov in ocenjeni upravičeni zneski, povezani z navedenimi zahtevki za povračilo stroškov, se pripoznajo v izkazu poslovnega izida. Ocenjeni neupravičeni zneski so prikazani v okviru drugih kratkoročnih obveznostih iz poslovanja.

Povečanje obveznosti iz poslovanja do javnih organov in dobaviteljev je posledica večjega obsega prejetih računov, ki do konca leta še niso bili plačani. Nasprotno pa so se obveznosti iz poslovanja do tretjih držav zmanjšale predvsem zato, ker je bil v letu 2023 razveljavljen račun v skupni vrednosti 60 milijonov EUR za proračunsko podporo Etiopiji. Ta račun je bil zaradi razmer v državi začasno ustavljen od novembra 2020.

2.7.2 *Razne obveznosti iz poslovanja*

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Obveznosti iz poslovanja za sofinanciranje	2.6.4	–	–	*18*	*23*	*41*	*46*
Odloženi prispevki h kapitalu	2.7.2.1	–	–	–	*88*	*88*	*147*
Druge razne obveznosti iz poslovanja		–	–	*(5)*	*7*	*3*	*2*
Skupaj		–	–	**14**	**117**	**132**	**196**

2.7.2.1 Odloženi prispevki h kapitalu

Odloženi prispevki h kapitalu v višini 7,8 milijona EUR se nanašajo na povračila državam članicam in Združenemu kraljestvu iz sproščenih ali neporabljenih sredstev projektov v okviru 9. ERS (glej pojasnilo **2.9.1**). Države članice so soglašale, da se povračilo izravna s prispevki iz 11. ERS pri prvem razpisu za prispevke v letu 2024.

Poleg povračil se znesek v višini 80 milijonov EUR nanaša na prvi obrok za leto 2024, ki ga je vnaprej plačalo Združeno kraljestvo. Od tega zneska je bilo 8 milijonov EUR odštetih od preostalega deleža neporabljenih sredstev Združenega kraljestva iz 10. in 11. ERS. V skladu s členom 152 sporazuma o izstopu je Združeno kraljestvo še naprej članica ERS do zaključka 11. ERS in vseh prejšnjih nezaključenih ERS ter v zvezi s tem prevzame enake obveznosti kot države članice (glej pojasnilo **2.9.1**).

2.8 **VNAPREJ VRAČUNANI STROŠKI**

Vnaprej vračunani stroški so obveznosti plačila blaga ali storitev, ki so bile prejete oziroma opravljene, vendar za razliko od obveznosti iz poslovanja zanje še ni bil izdan račun ali še niso bile formalno dogovorjene z dobaviteljem. Izračun vnaprej vračunanih stroškov temelji na odprtem znesku proračunskih obveznosti ob koncu leta. Delež ocenjenih vnaprej vračunanih stroškov, ki se nanaša na plačano predhodno financiranje, je bil evidentiran kot zmanjšanje zneskov predhodnega financiranja.

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Vnaprej vračunani stroški	–	–	*129*	*854*	*983*	*1 130*
Druge časovne razmejitve	–	–	–	*1*	*1*	*2*
Skupaj	–	–	**129**	**855**	**984**	**1 131**

Vnaprej vračunani stroški zajemajo ocenjene odhodke iz poslovanja za tekoče ali zaključene pogodbe brez potrjenih zahtevkov za povračilo stroškov, pri čemer so bili upravičeni odhodki, nastali upravičencem, ocenjeni na podlagi najboljših razpoložljivih informacij v času priprave računovodskih izkazov. Opozoriti je treba, da se informacije iz obsežnih vsakodnevnih dejavnosti, kot so podaljšanja pogodb, podpisana po datumu poročanja, ne upoštevajo sistematično in da morebitnega učinka na vnaprej vračunane stroške ni mogoče zanesljivo oceniti. Delež ocenjenih vnaprej vračunanih stroškov, ki se nanaša na plačano predhodno financiranje, je bil evidentiran kot zmanjšanje zneskov predhodnega financiranja (glej zgornje pojasnilo **2.2**).

Zmanjšanje vnaprej vračunanih stroškov za 147 milijonov EUR je mogoče pojasniti z zmanjšanjem števila pogodb, za katere je bilo treba oceniti in vnaprej vračunati stroške. To zmanjšanje je v skladu z življenjskim ciklom ERS in s tem povezanim številom odprtih pogodb.

ČISTA SREDSTVA

2.9 **KAPITAL SKLADA**

Države članice ERS zagotovijo prispevke v Sklad za izvajanje programov ERS, kakor je določeno v notranjem sporazumu za vsak ERS. V skladu z veljavno pravno podlago o pozivih za vplačilo kapitala, tj. zahtevkih za financiranje za dano leto N, odloča Svet s sklepom v letu N–1, pri čemer se sredstva, ki bodo prejeta, jasno dodelijo določenim prihodnjim obdobjem.

Prispevki izpolnjujejo merila za prispevke lastnikov (EAR 1) in se posledično v računovodskih izkazih ERS obravnavajo kot kapital Sklada. Kapital Sklada je skupni znesek prispevkov, ki jih zagotovijo države članice ERS. Ker se nevpoklicani kapital Sklada odšteje od skupnega kapitala Sklada (glej Izkaz sprememb v čistih sredstvih), se v bilanci stanja pripozna zgolj vpoklicani kapital Sklada.

Ker se dogovorjeni prispevki dodelijo določenim obdobjem poročanja, pri čemer pravni zahtevek ERS do držav članic ERS nastane samo v teh obdobjih, se vsi vnaprej prejeti zneski pripoznajo kot odloženi prispevki h kapitalu v okviru obveznosti poslovanja in ne kot vpoklicani kapital.

2.9.1 *Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS*

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj
Kapital Sklada	*12 164*	*10 464*	*20 960*	*29 367*	*72 955*
Nevpoklicani kapital Sklada	*–*	*(15)*	*–*	*(7 840)*	*(7 855)*
Vpoklicani kapital Sklada na dan 31. 12. 2022	**12 164**	**10 450**	**20 960**	**21 527**	**65 100**
Kapital Sklada	*–*	*10 442*	*20 834*	*29 331*	*60 607*
Nevpoklicani kapital Sklada	*–*	*–*	*–*	*(6 040)*	*(6 040)*
Vpoklicani kapital Sklada na dan 31. 12. 2023	**–**	**10 442**	**20 834**	**23 290**	**54 566**

Nevpoklicana sredstva so zneski, ki še niso bili vpoklicani od držav članic. Vpoklicani kapital Sklada so prispevki, ki jih je vpoklical ERS in ki so jih države članice prenesle na zakladniške račune (glej pojasnilo **2.9.2** v nadaljevanju).

V skladu s Sklepom Sveta (EU) 2023/2586 ([6]) so se prispevki držav članic iz notranjih sporazumov za 8. in 9. ERS ustrezno zmanjšali za znesek v višini 7,8 milijona EUR iz sredstev, sproščenih v okviru 9. ERS. Vračila, nastala zaradi tega zmanjšanja, so bila izravnana pri dodatnem vpoklicu sredstev v okviru 11. ERS. Povračilo se bo dejansko izvedlo z zmanjšanjem plačila prvega obroka za leto 2024 (glej pojasnilo **2.7.2.1**).

Čeprav Združeno kraljestvo v skladu s členom 153 sporazuma o izstopu ostaja članica ERS do zaključka vseh programov, pa njegovega deleža neporabljenih in sproščenih sredstev iz 8., 9. in 10. ERS ni mogoče ponovno uporabiti. Združeno kraljestvo je leta 2023 zahtevalo, da se njegov drugi in tretji obrok za to leto izravnata z njegovim neporavnanim deležem v rezervi 10. in 11. ERS. Poleg tega je bilo Združenemu kraljestvu povrnjenih dodatnih 8 milijonov EUR pri plačilu njegovega prvega obroka za leto 2024 (glej pojasnilo **2.7.2.1**). Zaradi tega je bil kapital Sklada za 10. in 11. ERS zmanjšan za 126 milijonov EUR oziroma 36 milijonov EUR.

8. ERS je bil dejansko zaključen leta 2021, ko so bile dokončane vse operativne dejavnosti in zaključeni vsi sklepi o financiranju. Zaključek 8. ERS kljub temu ni bil v celoti upoštevan v računovodskih izkazih za leto 2021. Konsolidirani izkaz sprememb neto sredstev prikazuje zaključek 8. ERS kot dogodek v letu 2023. Leta 2023 so bila v 9. ERS prenesena neto sredstva 8. ERS v skupnem znesku 180 milijonov EUR, s čimer se je zaključilo računovodsko zaprtje 8. ERS. Vsa preostala stanja iz vpoklicanega kapitala in rezerv so se uporabila za kritje poslovnega izida iz prejšnjih let, preostala sredstva pa so bila prenesena v 9. ERS v skladu z določbami dela 3 finančne uredbe, ki se uporablja za 9. ERS.

([6]) Sklep Sveta (EU) 2023/2586 z dne 13. novembra 2023 o finančnih prispevkih članic Evropskega razvojnega sklada za financiranje tega sklada, ki določa zgornjo mejo za leto 2025, letni znesek za leto 2024, znesek prvega obroka za leto 2024 ter okvirno nezavezujočo napoved pričakovanih letnih zneskov prispevkov za leti 2026 in 2027 (UL L, 2023/2586, 15.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/2586/oj).

2.9.2 *Vpoklicani in nevpoklicani kapital Sklada po državah članicah in za Združeno kraljestvo*

(v milijonih EUR)

Prispevki – 11. ERS	V %	Nevpoklicani kapital na dan 31. 12. 2022	Kapital, vpoklican v letu 2023	Nevpoklicani kapital na dan 31. 12. 2023
Avstrija	*2,40*	*188*	*(43)*	*145*
Belgija	*3,25*	*255*	*(58)*	*196*
Bolgarija	*0,22*	*17*	*(4)*	*13*
Hrvaška	*0,23*	*18*	*(4)*	*14*
Ciper	*0,11*	*9*	*(2)*	*7*
Češka republika	*0,80*	*63*	*(14)*	*48*
Danska	*1,98*	*155*	*(36)*	*120*
Estonija	*0,09*	*7*	*(2)*	*5*
Finska	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Francija	*17,81*	*1 397*	*(321)*	*1 076*
Nemčija	*20,58*	*1 614*	*(370)*	*1 243*
Grčija	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Madžarska	*0,61*	*48*	*(11)*	*37*
Irska	*0,94*	*74*	*(17)*	*57*
Italija	*12,53*	*982*	*(226)*	*757*
Latvija	*0,12*	*9*	*(2)*	*7*
Litva	*0,18*	*14*	*(3)*	*11*
Luksemburg	*0,26*	*20*	*(5)*	*15*
Malta	*0,04*	*3*	*(1)*	*2*
Nizozemska	*4,78*	*375*	*(86)*	*289*
Poljska	*2,01*	*157*	*(36)*	*121*
Portugalska	*1,20*	*94*	*(22)*	*72*
Romunija	*0,72*	*56*	*(13)*	*43*
Slovaška	*0,38*	*29*	*(7)*	*23*
Slovenija	*0,22*	*18*	*(4)*	*14*
Španija	*7,93*	*622*	*(143)*	*479*
Švedska	*2,94*	*230*	*(53)*	*178*
Združeno kraljestvo	*14,68*	*1 151*	*(264)*	*887*
Skupaj	**100,00**	**7 840**	**(1 800)**	**6 040**

Ker je bil kapital v okviru 8., 9. in 10. ERS v prejšnjih letih v celoti vpoklican in prejet, se znesek v višini 1 800 milijonov EUR, ki je bil vpoklican leta 2023, v celoti nanaša na 11. ERS. Vpoklicani kapital se je zmanjšal z 2 500 milijonov EUR v letu 2022 na 1 800 milijonov EUR v letu 2023.

2.9.3 *Prerazporeditve vpoklicanega kapitala Sklada med delujočimi ERS*

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	Skupaj
Stanje na dan 31. 12. 2021	**(2 512)**	**2 018**	**101**	**394**	–
Prerazporeditev sredstev iz prejšnjih ERS v rezervo 10. ERS za uspešnost	*(1)*	*(8)*	*9*	–	–
Prerazporeditev sredstev iz prejšnjih ERS v rezervo 11. ERS za uspešnost	–	–	*(148)*	*148*	–
Stanje na dan 31. 12. 2022	**(2 513)**	**2 010**	**(38)**	**541**	–
Prerazporeditev sredstev iz prejšnjih ERS v rezervo 8. ERS za uspešnost	*2 762*	*(2 762)*		–	–
Prerazporeditev sredstev iz prejšnjih ERS v rezervo 10. ERS za uspešnost	*427*	*(432)*	*6*	–	–
Prerazporeditev sredstev iz prejšnjih ERS v rezervo 11. ERS za uspešnost	*(676)*	*676*	*(87)*	*87*	–
Stanje na dan 31. 12. 2023	–	**(509)**	**(120)**	**628**	–

Ta postavka vključuje sredstva, prerazporejena med delujočimi ERS.

Od začetka veljavnosti Sporazuma iz Cotonouja se vsa neporabljena sredstva iz prejšnjih delujočih ERS po sprostitvi prevzetih obveznosti prerazporedijo v zadnji odprti ERS. Sredstva, ki se prerazporedijo iz drugih ERS, povečujejo odobritve sklada, ki jih prejme, in znižujejo odobritve sklada, iz katerega so bila prerazporejena. Za sredstva, prerazporejena v rezervo 10. in 11. ERS za uspešnost, se lahko obveznosti prevzamejo samo pod posebnimi pogoji, določenimi v notranjih sporazumih.

Čeprav je bil 8. ERS uradno zaključen leta 2021, ta zaključek ni bil upoštevan v zaključnem računu za leto 2021. V letu 2023 so bile vse rezerve in izgube iz prejšnjih ERS prenesene v 9. ERS (glej zgornje pojasnilo **2.9.1**).

3. POJASNILA K IZKAZU POSLOVNEGA IZIDA

PRIHODKI

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	2023	2022
Prihodki iz nemenjalnih poslov	3.1	*14*	*18*
Prihodki iz menjalnih poslov	3.2	*52*	*80*
Skupaj		**65**	**98**

3.1 PRIHODKI IZ NEMENJALNIH POSLOV

Prihodki iz nemenjalnih poslov se nanašajo na posle, pri katerih prenosnik zagotovi sredstva prejemniku, ne da bi prejemnik v zameno neposredno zagotovil približno enako vrednost. Ta postavka vključuje predvsem zneske, prejete od Komisije med letom, in izterjave odhodkov iz poslovanja.

(v milijonih EUR)

	Pojasnilo	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	2023	2022
Izterjava odhodkov		–	–	*1*	*4*	*6*	*17*
Prihodki iz sofinanciranja	3.1.1	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*
Skupaj		–	–	**2**	**12**	**14**	**18**

Nemenjalne prihodke je mogoče razčleniti po načinu upravljanja, kot sledi:

(v milijonih EUR)

	2023	2022
Neposredno upravljanje		
Izvedli:		
Komisija	–	*1*
Delegacije EU	*5*	*(3)*
	5	**(2)**
Posredno upravljanje		
Izvedli:		
Tretje države	*6*	*13*
Subjekti javnega prava	–	*(3)*
Mednarodne organizacije	*3*	*7*
Subjekti zasebnega prava, ki opravljajo javne storitve	–	*3*
	9	**20**
Skupaj	**14**	**18**

3.1.1 *Prihodki iz sofinanciranja*

Prejeti prispevki za sofinanciranje izpolnjujejo merila za pogojne prihodke iz nemenjalnih poslov in kot taki ne bi smeli vplivati na izkaz poslovnega izida, ko so prejeti. Prejeti prispevki so razvrščeni med obveznosti (glej pojasnili **2.6.4** in **2.7.2**), dokler niso izpolnjeni pogoji, vezani na podarjena sredstva, tj. dokler ne nastanejo upravičeni stroški (glej pojasnilo **3.5**). Ustrezni znesek se nato v izkazu poslovnega izida pripozna kot nemenjalni prihodek iz sofinanciranja. Posledično ni učinka na poslovni izid za zadevno leto.

3.2 **PRIHODKI IZ MENJALNIH POSLOV**

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	2023	2022
Finančni prihodki	–	–	*(1)*	*10*	*9*	*3*
Drugi prihodki	–	*2*	*4*	*37*	*43*	*77*
Skupaj	–	**2**	**4**	**46**	**52**	**80**

9 milijonov EUR v razdelku finančni prihodki sestavljajo predvsem natečene obresti na neplačane naloge za izterjavo, obresti na predhodno financiranje in prihodki iz finančnih instrumentov.

Drugi prihodki se večinoma nanašajo na pozitivne tečajne razlike. Ustrezne negativne tečajne razlike so vknjižene pod drugimi odhodki (glej pojasnilo **3.7**).

ODHODKI

3.3 **ODHODKI, KI SO JIH IZVEDLI DRUGI SUBJEKTI**

(v mlijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	2023	2022
Odhodki za tehnično pomoč	–	–	–	*3*	*3*	*1*

Znesek v višini tri milijone EUR zajema odhodke za tehnično pomoč, nastale pri več finančnih instrumentih.

3.4 **INSTRUMENTI POMOČI**

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	2023	2022
Programljiva pomoč	–	–	*33*	*808*	*841*	*1 307*
Makroekonomska podpora	–	*7*	–	–	*7*	*4*
Sektorska politika	–	*(1)*	–	–	*(1)*	–
Projekti znotraj držav AKP	–	–	*128*	*651*	*779*	*896*
Nujna pomoč	–	*(7)*	*113*	*124*	*230*	*118*
Institucionalna podpora	–	–	–	*12*	*12*	*6*
Nadomestila za izgube pri izvozu	–	–	*2*	–	*2*	–
Prispevki za skrbniška sklada	–	–	–	*311*	*311*	*458*
Skupaj	–	**(1)**	**276**	**1 906**	**2 181**	**2 789**

Odhodki iz poslovanja ERS zajemajo različne instrumente pomoči in so lahko v različnih oblikah, odvisno od tega, kako se izplačujejo in upravljajo sredstva.

V letu 2023 je bilo zmanjšanje odhodkov iz poslovanja za 608 milijonov EUR predvsem posledica zmanjšanja odhodkov v okviru 11. ERS (2 489 milijonov EUR v letu 2022 v primerjavi z 1 906 milijoni EUR v letu 2023). To zmanjšanje je mogoče v veliki meri pojasniti z zmanjšanjem odhodkov v zvezi s programljivo pomočjo, projekti znotraj AKP in prispevki v skrbniška sklada (glej pojasnilo **2.3**). Kljub temu so se odhodki za nujno pomoč povečali za 105 milijonov EUR. To povečanje je posledica Sklepa Sveta z dne 12. julija 2022 o ponovni uporabi sredstev iz 10. in 11. ERS za financiranje ukrepov za reševanje krize prehranske varnosti in gospodarskega šoka v državah AKP zaradi ruske vojne agresije proti Ukrajini.

Zmanjšanje odhodkov v zvezi s projekti znotraj držav AKP pojasnjuje zmanjšanje vnaprej vračunanih stroškov za dva projekta v okviru AITF. Ker se ta projekta ne izvajata redno in ker ni bilo poročila, je bilo odprto predhodno financiranje prerazvrščeno v dolgoročno in za ta projekta za leto 2023 niso bili izračunani vnaprej vračunani stroški. Vendar je na odhodke, povezane s projekti znotraj držav AKP, vplivala razveljavitev lanskoletnih vnaprej vračunanih stroškov v višini 130 milijonov EUR (glej pojasnilo **2.2**).

Spremembe odhodkov v okviru 9. in 10. ERS so v skladu z življenjskim ciklom ERS in so povezane tudi z razvojem števila odprtih pogodb. V letu 2023 so bile v okviru teh ERS izvedene in zaključene številne pogodbe, zaradi česar je v okviru teh ERS nastalo manj odhodkov.

Negativni znesek v okviru 9. ERS v zvezi s programom nujne pomoči je posledica razveljavitve vnaprej vračunanih stroškov za leto 2022 za pogodbo, ki je bila razveljavljena leta 2023.

3.5 **ODHODKI ZA SOFINANCIRANJE**

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	2023	2022
Sofinanciranje	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*

V tej postavki so vključeni odhodki, nastali pri projektih sofinanciranja v letu 2023. Opozoriti je treba, da nastali odhodki vključujejo ocenjene zneske, povezane s časovnim presekom (in posledično z razveljavitvami ocenjenih zneskov, povezanih s prejšnjim letom).

V letu 2023 so se odhodki za sofinanciranje povečali za 12 milijonov EUR, predvsem zato, ker so bili odhodki za sofinanciranje v letu 2022 nenavadno nizki. Zmanjšanje odhodkov za sofinanciranje v letu 2022 je bilo posledica izboljšav metode dodeljevanja odhodkov donatorjem sofinanciranja, ki zdaj upošteva izterjavo neupravičeno izplačanih zneskov.

V skladu z računovodskimi pravili o sofinanciranju nastali zneski niso vplivali na rezultat leta za ERS, ker so bili pripoznani v odhodkih za sofinanciranje in prihodkih od sofinanciranja (glej tudi pojasnilo **3.1.1**).

Instrumenti pomoči in odhodki za sofinanciranje po vrsti upravljanja

(v milijonih EUR)

	2023	2022
Neposredno upravljanje		
Izvedli:		
Komisija	*50*	*70*
Izvajalske agencije EU	*16*	*6*
Skrbniška sklada	*290*	*431*
Delegacije EU	*235*	*1 121*
	591	**1 628**
Posredno upravljanje		
Izvedli:		
EIB in EIS	*(45)*	*39*
Mednarodne organizacije	*994*	*(544)*
Subjekti zasebnega prava, ki opravljajo javne storitve	*201*	*325*
Subjekti javnega prava	*147*	*99*
Tretje države	*297*	*1 234*
Organi EU z javno-zasebnim partnerstvom	*3*	*4*
	1 597	**1 157**
Skupaj	**2 189**	**2 785**

3.6 **STROŠKI FINANCIRANJA**

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	2023	2022
Neto izgube zaradi oslabitve posojil in terjatev	–	*(1)*	*1*	*2*	*2*	*2*
Izguba pri finančnih sredstvih ali obveznostih po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja	–	–	*1*	*2*	*3*	*2*
Subvencioniranje opravnin (provizij)	–	–	–	*1*	*1*	*1*
Izgube zaradi oslabitve finančnih poroštev	–	–	–	–	–	*1*
Skupaj	–	**(1)**	**1**	**5**	**7**	**6**

Neto izgube zaradi oslabitve posojil in terjatev zajemajo izgube zaradi oslabitve finančnih instrumentov in ocenjene odhodke za neizterljive zneske, ki izhajajo iz starajočih se nalogov za izterjavo (več kot dve leti), stečajev in opustitev.

Finančni odhodki v višini treh milijonov EUR za finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja se nanašajo predvsem na tečajne razlike, obresti in spremembe poštene vrednosti za več finančnih instrumentov.

Znesek v višini enega milijona EUR pod postavko „Subvencioniranje opravnin (provizij)“ se nanaša na stroške, nastale v okviru finančnega instrumenta Kulima.

3.7 **DRUGI ODHODKI**

V to postavko so vključeni odhodki upravne narave, kot so zunanje storitve, ki niso povezane z IT, stroški poslovnega najema, komunikacije in publikacije, stroški usposabljanja itd.

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	2023	2022
Upravni odhodki in odhodki za IT	–	–	*2*	*49*	*51*	*56*
Rezervacije za tveganja in stroške	–	–	–	*2*	*1*	–
Realizirane izgube od terjatev, ki izhajajo iz dobav blaga in storitev	–	–	–	–	–	*4*
Negativne tečajne razlike	–	*2*	*5*	*55*	*62*	*60*
Negativne tečajne razlike pri finančnih instrumentih	–	–	–	*1*	*1*	–
Skupaj	–	**3**	**7**	**106**	**116**	**119**

Postavka „Upravni odhodki in odhodki za IT“ vključuje zneske, ki temeljijo na notranjem sporazumu za ERS s Komisijo za pokritje upravnih odhodkov, ki nastanejo na sedežu in v delegacijah v zvezi z upravljanjem programov ERS.

Povečanje negativnih tečajnih razlik je predvsem posledica povečanja nerealiziranih izgub iz prevrednotenja saldov v valutah ob koncu leta.

4. POGOJNA SREDSTVA IN OBVEZNOSTI TER DRUGA BISTVENA RAZKRITJA

4.1 POGOJNA SREDSTVA

Pogojna sredstva so možna sredstva, ki izhajajo iz preteklih dogodkov in katerih obstoj se potrdi le, če se pojavi ali ne pojavi eden ali več negotovih prihodnjih dogodkov, ki niso v celoti pod nadzorom subjekta.

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Jamstva za predhodno financiranje	–	–	*2*	*30*	*32*	*37*
Jamstva za dobro izvedbo pogodbenih obveznosti	–	–	–	–	–	*1*
Skupaj	–	–	**2**	**30**	**32**	**38**

Jamstva za predhodno financiranje se v nekaterih primerih zahtevajo od upravičencev, ki niso države članice, ob plačilu predujmov.

Jamstva za dobro izvedbo pogodbenih obveznosti se zahtevajo za zagotovitev, da upravičenci do financiranja ERS izpolnijo obveznosti iz svojih pogodb z ERS.

V primeru pogodb, ki se upravljajo v okviru posrednega upravljanja, jamstva pripadajo naročniku, ne ERS, zato jih ERS ne razkrije.

4.2 POGOJNE OBVEZNOSTI

Pogojne obveznosti so bodisi možne obveznosti, ki izhajajo iz preteklih dogodkov in katerih obstoj se potrdi le, če se pojavi ali ne pojavi eden ali več negotovih prihodnjih dogodkov, ki niso v celoti pod nadzorom subjekta, bodisi trenutne obveznosti, ki izhajajo iz preteklih dogodkov, kadar odliv sredstev ni verjeten ali kadar zneska ni mogoče zanesljivo izmeriti.

4.2.1 *Dana jamstva*

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Dana jamstva	–	–	–	*28*	*28*	*25*

Iz zgornje razpredelnice je razviden obseg izpostavljenosti ERS morebitnim prihodnjim plačilom, povezanim z jamstvi, danimi skupini EIB ali drugim finančnim institucijam. Zneski so prikazani brez finančnih rezervacij ali finančnih obveznosti, pripoznanih za te programe.

Znesek v višini 28 milijonov EUR se nanaša na jamstva v okviru naslednjih finančnih instrumentov: 11 milijonov EUR v okviru finančnega instrumenta Euritz, 10 milijonov EUR v okviru sklada Kulima in dodatnih 7 milijonov EUR v okviru instrumenta za kmetijsko vrednostno verigo v Zambiji.

4.2.2 *Pogojne obveznosti v zvezi s sodnimi postopki*

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Odprti sodni postopki	–	–	–	*7*	*7*	*18*

Konec leta 2023 sta bila odprta le dva sodna postopka v skupni vrednosti 7 milijonov EUR. Med letom sta bila zaključena dva sodna postopka v skupni vrednosti 11 milijonov EUR.

4.3 **DRUGA POMEMBNA RAZKRITJA**

4.3.1 *Neporavnane obveznosti, ki še niso prikazane kot odhodki*

Spodaj razkriti znesek je znesek teh neporavnanih proračunskih obveznosti (RAL – *reste à liquider*), zmanjšan za povezane zneske, ki so bili v izkaz poslovnega izida vključeni kot odhodki. Pri neporavnanih proračunskih obveznostih gre za znesek obveznosti, ki še niso bile plačane in/ali sproščene. Neporavnane proračunske obveznosti so običajna posledica obstoja večletnih programov.

(v milijonih EUR)

	8. ERS	9. ERS	10. ERS	11. ERS	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Neporavnane obveznosti, ki še niso prikazane kot odhodki	–	*16*	*216*	*3 217*	*3 449*	*4 853*

Zmanjšanje proračunskih obveznosti je v veliki meri posledica zmanjšanja neporavnanih proračunskih obveznosti, ki so skupaj znašale 5 116 milijonov EUR (2022: 6 459 milijonov EUR). To je v skladu z življenjskim ciklom ERS in je povezano tudi z razvojem števila odprtih pogodb (glej pojasnilo **2.2**).

5. **OBVLADOVANJE FINANČNIH TVEGANJ**

Naslednja razkritja v zvezi z upravljanjem finančnih tveganj ERS se nanašajo na zakladniško poslovanje, ki ga v imenu ERS izvaja Komisija za izvrševanje njegovih sredstev.

5.1 **STRATEGIJE UPRAVLJANJA TVEGANJ IN VAROVANJE PRED TVEGANJI**

Pravila in načela upravljanja zakladniškega poslovanja so določena v finančni uredbi za 11. ERS in v Notranjem sporazumu.

Na podlagi zgornje uredbe se uporabljajo naslednja glavna načela:

(a) države članice vplačajo prispevke za ERS na posebne račune, odprte pri centralni banki vsake države članice ali finančni instituciji, ki jo ta določi. Prispevki ostanejo na teh posebnih računih, dokler ni treba izvesti plačil ERS;

(b) države članice plačajo prispevke za ERS v eurih, plačila ERS pa so v eurih in drugih valutah;

(c) stanje na bančnih računih, ki jih odpre Komisija v imenu ERS, ne sme biti negativno.

Poleg posebnih računov ima Komisija v imenu ERS odprte tudi druge bančne račune pri finančnih institucijah (centralnih in poslovnih bankah) za izvrševanje plačil in prejemanje prejemkov, ki niso prispevki držav članic v proračun.

Zakladniško in plačilno poslovanje sta visoko avtomatizirana in temeljita na sodobnih informacijskih sistemih. Za zagotovitev varnosti sistemov in delitve nalog v skladu s finančno uredbo, standardi notranje kontrole Komisije in revizijskimi načeli se uporabljajo posebni postopki.

Upravljanje zakladniškega in plačilnega poslovanja je urejeno s sklopom pisnih smernic in postopkov, da se omejita poslovno in finančno tveganje ter zagotovi primerna raven nadzora. Te smernice in postopki urejajo različna področja poslovanja, njihovo upoštevanje pa se redno preverja.

5.2 **VALUTNO TVEGANJE**

Izpostavljenost ERS valutnemu tveganju ob koncu leta – neto pozicija

(v milijonih EUR)

	31. 12. 2023				31. 12. 2022			
	USD	EUR	Drugo	Skupaj	USD	EUR	Drugo	Skupaj
Finančna sredstva								
Finančna sredstva po odplačni vrednosti	*7*	*7*	3	*17*	–	6	–	*6*
*Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja**	16	49	8	*73*	14	42	9	*65*
*Terjatve***	*7*	*4*	–	*11*	*6*	*4*	–	*10*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	*6*	*595*	–	*601*	*7*	*1 015*	*5*	*1 027*
	36	**655**	**11**	**704**	**27**	**1 067**	**14**	**1 108**
Finančne obveznosti								
Obveznost iz finančnih jamstev in rezervacije	–	*2*	*2*	*4*	–	*3*	–	*3*
	–	**2**	**2**	**4**	–	**3**	–	**3**
Skupaj	**36**	**657**	**13**	**706**	**27**	**1 069**	–	**1 110**

Vsi prispevki se hranijo v eurih, druge valute pa se kupijo le, kadar so potrebne za izvrševanje plačil. Zato zakladniško poslovanje ERS ni izpostavljeno valutnemu tveganju.

5.3 OBRESTNO TVEGANJE

ERS ne najema posojil, zato ni izpostavljen obrestnemu tveganju.

Sredstva, ki jih ima na različnih bančnih računih, se obrestujejo. Komisija je zato v imenu ERS uvedla ukrepe, ki zagotavljajo, da redno natečene obresti odražajo tržne obrestne mere ter njihova morebitna nihanja.

Vsaka država članica prispevke v proračun ERS knjiži na posebnem računu, odprtem pri finančni instituciji, ki jo določi posamezna država članica. Za obravnavanje tveganja negativnega obrestovanja, ki je obstajalo pred nekaj leti, so vzpostavljeni postopki za upravljanje denarnih sredstev, da se čim bolj zmanjšajo stanja na zadevnih računih. Poleg tega je v skladu z Uredbo Sveta (EU) 2016/888 ([7]) vsako negativno obrestovanje na teh računih v breme zadevne države članice.

Stanje vlog čez noč na računih poslovnih bank se dnevno obrestuje. Obrestovanje stanj na teh računih temelji na spremenljivih tržnih obrestnih merah, ki se jim doda pogodbeni pribitek (pozitiven ali negativen). Za večino računov je izračun obresti vezan na tržno referenčno obrestno mero in se prilagaja, da odraža nihanja te obrestne mere. Zato ERS ni izpostavljen tveganju, da bi se njegova sredstva lahko obrestovala po obrestnih merah, nižjih od tržnih.

5.4 KREDITNO TVEGANJE (TVEGANJE NASPROTNE STRANKE)

Največja izpostavljenost kreditnemu tveganju

Za finančna sredstva so sporočeni zneski neto knjigovodske vrednosti in predstavljajo izpostavljenost ERS kreditnemu tveganju ob koncu obdobja poročanja.

(v milijonih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Finančna sredstva		
Posojila	*16*	*6*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	*601*	*1 027*
Menjalne terjatve (*)	*11*	*11*
Dana jamstva		–
Pogodbe o finančnem poroštvu	*14*	*12*
Skupaj na dan 31. 12. 2023	**642**	**1 056**

(*) Brez odloženih stroškov

Posojila finančnih instrumentov: kreditna kakovost

(v milijonih EUR)

	31. 12. 2023				
	1. stopnja	2. stopnja	3. stopnja	Kupljena ali izdana (ustvarjena) sredstva s poslabšano kreditno kakovostjo	Skupaj
Bonitetna ocena					
Prvi razred in visoka kakovost	–	–	–	–	–
Zgornji srednji razred	–	–	–	–	–

([7]) Uredba Sveta (EU) 2016/888 z dne 6. junija 2016 o spremembi Uredbe (EU) 2015/323 o finančni uredbi, ki se uporablja za 11. Evropski razvojni sklad glede plačila obrokov (UL L 149, 7.6.2016, str. 1).

(v milijonih EUR)

31. 12. 2023					
	1. stopnja	2. stopnja	3. stopnja	Kupljena ali izdana (ustvarjena) sredstva s poslab-šano kreditno kakovostjo	Skupaj
Nižji srednji razred	–	–	–	–	–
Neinvesticijski razred in neplačilni razred	*18*	*1*	–	–	*19*
Bruto knjigovodska vrednost	**18**	**1**	–	–	**19**
Odbitek zaradi popravka vrednosti za izgubo	*2*	*1*	–	–	3
Neto knjigovodska vrednost	**16**	–	–	–	**16**

Denarna sredstva in njihovi ustrezniki: kreditna kakovost

(v milijonih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Bonitetna ocena		
Prvi razred in visoka kakovost	*514*	*724*
Zgornji srednji razred	*77*	*299*
Nižji srednji razred	*11*	*4*
Neinvesticijski razred in neplačilni razred	–	–
Bruto knjigovodska vrednost	**601**	**1 027**
Odbitek zaradi popravka vrednosti za izgubo	–	–
Neto knjigovodska vrednost	**601**	**1 027**

Terjatve: kreditna kakovost

(v milijonih EUR)

31. 12. 2023						
	Niso zapadle	Zapadle od 0 do 30 dni	Zapadle od 31 do 90 dni	Zapadle od 91 dni do 1 leta	Zapadle > 1 leto	Skupaj
Bruto knjigovodska vrednost	11	–	–	–	–	*11*
Odbitek zaradi popravka vrednosti za izgubo	–	–	–	–	–	–
Neto knjigovodska vrednost	**11**	–	–	–	–	*11*

Finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja: kreditna kakovost

V letu 2023 se finančna sredstva po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja, vključena v te računovodske izkaze, nanašajo na kapitalske naložbe, ki niso izpostavljene kreditnemu tveganju (glej pojasnilo **2.1**).

5.5 **LIKVIDNOSTNO TVEGANJE**

Analiza zapadlosti finančnih obveznosti po preostali pogodbeni zapadlosti

Finančne obveznosti in obveznosti iz poslovanja znotraj te postavke se razkrijejo s knjigovodskimi vrednostmi iz bilance stanja.

(v milijonih EUR)

	< 1 leto	1–5 let	> 5 let	Skupaj
Finančne obveznosti na dan 31. 12. 2023	*391*	*2*	–	*393*
Finančne obveznosti na dan 31. 12. 2022	*426*	*5*	–	*431*

Proračunska načela, ki se uporabljajo za ERS, zagotavljajo, da skupna denarna sredstva za dano proračunsko obdobje vedno zadostujejo za izvrševanje plačil. Dejansko so skupni prispevki držav članic enaki skupnemu znesku odobritev plačil za zadevno proračunsko obdobje.

Prispevki držav članic v ERS se vsako leto plačajo v treh obrokih, medtem ko na plačila vplivajo sezonski dejavniki.

Za zagotovitev, da zakladniška sredstva vedno zadostujejo za kritje plačil, ki jih je treba izvršiti v posameznem mesecu, se med zakladnico Komisije in ustreznimi službami za porabo sredstev redno izmenjujejo informacije o stanju zakladnice.

Poleg navedenega pa v okviru zakladniškega poslovanja ERS avtomatska orodja za upravljanje denarnih sredstev zagotavljajo, da so na vseh bančnih računih ERS dnevno na voljo zadostna likvidna sredstva.

6. RAZKRIVANJE POVEZANIH STRANK

Povezane stranke ERS so skrbniški sklad EU Bêkou, skrbniški sklad EU za Afriko in Evropska komisija. Posli med temi subjekti potekajo kot del običajnega poslovanja ERS in zato v skladu z računovodskimi pravili ERS niso potrebne posebne zahteve po njihovem razkritju.

ERS nima ločenega upravljanja, saj ga upravlja Komisija. Upravičenosti ključnega vodstvenega osebja EU, tudi Komisije, so razkrite v konsolidiranem zaključnem računu Evropske unije pod naslovom 7.2 „Upravičenosti ključnega vodstvenega osebja“.

7. DOGODKI PO DATUMU BILANCE STANJA

Računovodja ERS do datuma podpisa tega zaključnega računa ni opazil nobenih pomembnih zadev, ki bi jih bilo treba ločeno razkriti v okviru tega oddelka, niti mu take zadeve niso bile sporočene. Zaključni račun in z njim povezana pojasnila so bili pripravljeni na podlagi najnovejših razpoložljivih informacij, kar je upoštevano v zgoraj predstavljenih informacijah.

8. USKLADITEV POSLOVNEGA IZIDA IN PRORAČUNSKEGA REZULTATA

Poslovni izid za zadevno leto je izračunan po načelih računovodstva na podlagi nastanka poslovnega dogodka. Proračunski rezultat pa temelji na pravilih računovodstva na podlagi nastanka plačil. Ker tako poslovni izid kot proračunski rezultat izvirata iz istih osnovnih poslov, je za kontrolo koristno preveriti, ali ju je mogoče uskladiti. Ta uskladitev je prikazana v spodnji razpredelnici, pri čemer so izpostavljeni ključni uskladitveni zneski, razdeljeni na prihodkovne in odhodkovne postavke. Pojasnila k razpredelnici zagotavljajo dodatne informacije o naravi ključnih uskladitvenih postavk.

(v milijonih EUR)

	2023	2022
POSLOVNI IZID ZA ZADEVNO LETO	**(2 249)**	**(2 813)**
Prihodki		
Upravičenosti, ki ne vplivajo na proračunski rezultat	*(11)*	*(5)*

(v milijonih EUR)

	2023	2022
Upravičenosti, ugotovljene v tekočem letu, a še nepobrane	*(2)*	*(3)*
Upravičenosti, ugotovljene v prejšnjih letih in pobrane v tekočem letu	*12*	*19*
Neto učinek predhodnega financiranja	*36*	*37*
Nezaračunani prihodki (neto)	*(54)*	*(82)*
Odhodki		
Odhodki tekočega leta, ki še niso plačani	*(55)*	*16*
Odhodki prejšnjih let, plačani v tekočem letu	*(349)*	*(408)*
Neto učinek predhodnega financiranja	*556*	*244*
Vnaprej vračunani odhodki (neto)	*59*	*607*
PRORAČUNSKI REZULTAT ZA ZADEVNO LETO	**(2 056)**	**(2 387)**

8.1 USKLADITVENE POSTAVKE – PRIHODKI

Proračunski prihodki za dano proračunsko leto ustrezajo prihodkom, pobranim na podlagi upravičenosti, ugotovljenih med letom, in zneskom, pobranim na podlagi upravičenosti, ugotovljenih v prejšnjih letih.

Upravičenosti, ki ne vplivajo na proračunski rezultat, se evidentirajo v poslovnem izidu, vendar jih s proračunskega vidika ni mogoče šteti za prihodke, saj se unovčeni znesek prerazporedi v rezervo in zanj brez sklepa Sveta ni mogoče ponovno prevzeti obveznosti.

Pri uskladitvi je treba **upravičenosti, ki so bile ugotovljene v tekočem letu, a še niso bile pobrane**, odšteti od poslovnega izida, saj niso del proračunskih prihodkov. Nasprotno pa je treba **upravičenosti, ugotovljene v prejšnjih letih in pobrane v tekočem letu**, pri uskladitvi prišteti k poslovnemu izidu.

Neto učinek vrstice predhodnega financiranja se nanaša na obračun predhodnega financiranja z zneski, izterjanimi od upravičencev. Ti denarni prejemki so proračunski prihodki, vendar ne vplivajo na poslovni izid in jih je zato treba dodati zaradi uskladitve.

Neto nezaračunani prihodki so večinoma sestavljeni iz prihodkov, nezaračunanih ob časovnem preseku ob koncu leta. Upošteva se samo neto učinek, tj. nezaračunani prihodki za tekoče leto, zmanjšani za stornirane nezaračunane prihodke prejšnjega leta.

8.2 USKLADITVENE POSTAVKE – ODHODKI

Odhodke tekočega leta, ki še niso plačani, je treba pri uskladitvi prišteti, saj so vključeni v poslovni izid, vendar niso del proračunskih odhodkov. Nasprotno pa je treba **odhodke prejšnjih let, plačane v tekočem letu**, pri uskladitvi odšteti od poslovnega izida, saj so del proračunskih odhodkov tekočega leta, vendar bodisi ne vplivajo na poslovni izid bodisi znižujejo odhodke (v primeru popravkov).

Denarni prejemki iz **preklicanih plačil** ne vplivajo na poslovni izid, vplivajo pa na proračunski rezultat.

Neto učinek predhodnega financiranja je kombinacija novih zneskov predhodnega financiranja, plačanih v tekočem letu (in pripoznanih za proračunske odhodke zadevnega leta), ter obračuna predhodnega financiranja, plačanega v tekočem letu ali prejšnjih letih s priznanjem upravičenih stroškov. Slednji so odhodek v smislu računovodstva na podlagi poslovnega dogodka, niso pa odhodek za proračunsko računovodstvo, saj je bilo plačilo prvotnega predhodnega financiranja že upoštevano kot proračunski odhodek v času njegovega plačila.

Neto vnaprej vračunani odhodki so sestavljeni večinoma iz odhodkov, vračunanih vnaprej ob časovnem preseku ob koncu leta, tj. upravičenih odhodkov, ki so jih imeli upravičenci do sredstev ERS, vendar jih še niso prijavili ERS. Upošteva se samo neto učinek, tj. vnaprej vračunani odhodki za tekoče leto, zmanjšani za stornirane vnaprej vračunane odhodke prejšnjega leta.

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKRBNIŠKIH SKLADOV EU, KONSOLIDIRANI V ERS

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKRBNIŠKEGA SKLADA EU BÊKOU ZA LETO 2023 ([8])

([8]) Zaradi zaokroževanja na tisoč eurov se lahko zdi, da se vsote nekaterih finančnih podatkov v razpredelnicah ne izidejo.

OZADJE

Splošno ozadje skrbniških skladov Unije

Ustanovitev

V skladu s členoma 234 in 235 finančne uredbe, ki se uporablja za splošni proračun Unije (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba) ([9]), in členom 35 finančne uredbe, ki se uporablja za 11. Evropski razvojni sklad (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba za ERS) ([10]), lahko Komisija ustanavlja skrbniške sklade Unije za zunanje ukrepe (v nadaljnjem besedilu: skrbniški skladi EU). Skrbniški skladi Unije se ustanovijo na podlagi sporazuma, sklenjenega z drugimi donatorji za ukrepe v izrednih razmerah in po njih, ki so potrebni za odziv na krizo, ali za tematske ukrepe.

Skrbniške sklade Unije s sklepom ustanovi Evropska komisija po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Svetom ali po njuni odobritvi. Ta sklep vključuje sporazum o ustanovitvi z drugimi donatorji.

Skrbniški skladi Unije se ustanovijo in uporabljajo le pod naslednjimi pogoji:

— obstaja dodana vrednost intervencije Unije: cilji skrbniških skladov Unije se lahko zlasti zaradi njihovega obsega ali morebitnih učinkov lažje dosežejo na ravni Unije kot na nacionalni ravni, uporaba obstoječih finančnih instrumentov pa ne bi zadostovala za doseganje ciljev politike Unije;

— skrbniški skladi Unije prinašajo jasno politično prepoznavnost za Unijo in upravljalne prednosti ter boljši nadzor Unije nad tveganji in izplačili prispevkov Unije in drugih donatorjev;

— skrbniški skladi Unije ne podvajajo drugih obstoječih načinov financiranja ali podobnih instrumentov, ne da bi prinašali kakršno koli dodatno vrednost;

— cilji skrbniških skladov Unije so usklajeni s cilji instrumenta Unije ali proračunske postavke, iz katerega oziroma katere se financirajo.

Sedanji skrbniški skladi EU

Komisija je doslej ustanovila štiri skrbniške sklade EU:

— skrbniški sklad EU Bêkou, namenjen podpiranju vseh vidikov reševanja krize v Srednjeafriški republiki in njenih prizadevanj za obnovo. Ustanovljen je bil 15. julija 2014;

— skrbniški sklad EU Madad, regionalni skrbniški sklad Evropske unije za odziv na krizo v Siriji. Ustanovljen je bil 15. decembra 2014;

— skrbniški sklad EU za Afriko, nujni skrbniški sklad Evropske unije za stabilnost in odpravljanje temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in razseljevanje v Afriki. Ustanovljen je bil 12. novembra 2015;

— skrbniški sklad EU za Kolumbijo, ki je sklad za podporo izvajanju mirovnega sporazuma pri zgodnji obnovi in stabilizaciji po konfliktu. Ustanovljen je bil 12. decembra 2016.

Naloga

Skrbniški sklad EU Bêkou je bil ustanovljen z namenom spodbujanja stabilizacije in obnove v Srednjeafriški republiki. Glavni cilj sklada, kot je določen v sporazumu o njegovi ustanovitvi, je „zagotavljati dosledno, ciljno usmerjeno pomoč za krepitev odpornosti ranljivih skupin ter podporo pri premagovanju krize in obnovi v Srednjeafriški republiki, usklajevanje kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih ukrepov in pomoč sosednjim državam pri premagovanju posledic krize“.

([9]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj).

([10]) Uredba Sveta (EU) 2018/1877 z dne 26. novembra 2018 o finančni uredbi, ki se uporablja za 11. Evropski razvojni sklad, in razveljavitvi Uredbe (EU) 2015/323 (UL L 307, 3.12.2018, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1877/oj).

Glavne operativne dejavnosti

Skrbniški sklad Unije združuje vire različnih donatorjev za financiranje programov na podlagi dogovorjenih ciljev. Skrbniški sklad EU Bêkou je od ustanovitve julija 2014 sprejel 22 programov in dosegel več kot 2,5 milijona upravičencev. Programi so namenjeni pomoči Srednjeafriški republiki in njenemu prebivalstvu po krizi leta 2013. Natančneje, skrbniški sklad EU Bêkou je namenjen zagotavljanju dostopa do osnovnih storitev (predvsem na področju zdravja, vode in sanitarnih storitev), podpori gospodarskemu okrevanju in ustvarjanju delovnih mest ter spodbujanju socialne kohezije in sprave.

Upravljanje

Skrbniški sklad EU Bêkou upravlja Evropska komisija, ki opravlja tudi naloge sekretariata njegovih dveh organov upravljanja – upravnega in operativnega odbora. Upravni in operativni odbor sestavljajo predstavniki donatorjev, Komisije, Evropskega parlamenta, predstavnik oblasti Srednjeafriške republike in opazovalci. Pravila za sestavo upravnega odbora in njegova notranja pravila se določijo v sporazumu o ustanovitvi skrbniškega sklada Unije.

Glavna naloga upravnega odbora je določiti in pregledovati splošno strategijo skrbniškega sklada. Operativni odbor je odgovoren za izbor ukrepov, ki se financirajo iz skrbniškega sklada, in za nadzor nad njihovim izvajanjem. Poleg tega odobri zaključni račun in letna poročila o dejavnostih, ki se financirajo iz skrbniškega sklada.

Viri financiranja

Skrbniški sklad EU Bêkou se financira s prispevki donatorjev.

Zaključni računi

Podlaga za pripravo

Pravni okvir in roki za pripravo zaključnega računa so določeni v „Sporazumu o ustanovitvi Skrbniškega sklada Evropske unije za Srednjeafriško republiko (v nadaljnjem besedilu: skrbniški sklad EU Bêkou) in njegovih notranjih pravilih“ (v nadaljnjem besedilu: sporazum o ustanovitvi). Kot je določeno v sporazumu o ustanovitvi se zaključni račun pripravi v skladu s pravili, ki jih sprejme računovodja Komisije (računovodska pravila EU, EAR) in temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

Računovodja

Računovodja Komisije deluje kot računovodja skrbniških skladov Unije. Računovodja je odgovoren za določitev računovodskih postopkov in kontnega okvira, ki so skupni za vse skrbniške sklade Unije. Notranji revizor Komisije, urad OLAF in Računsko sodišče imajo v zvezi s skrbniškimi skladi Unije enaka pooblastila kakor v zvezi z drugimi ukrepi, ki jih izvaja Komisija. Vsako leto se opravi tudi neodvisna zunanja revizija skrbniških skladov Unije.

Struktura zaključnega računa

Zaključni račun zajema obdobje od 1. januarja do 31. decembra, sestavljajo pa ga računovodski izkazi in poročila o izvrševanju proračuna. Medtem ko se računovodski izkazi in spremna pojasnila pripravijo na podlagi nastanka poslovnega dogodka, poročila o izvrševanju proračuna temeljijo predvsem na gibanju gotovine.

Postopek od začasnega zaključnega računa do razrešnice

Revizijo zaključnega računa izvede neodvisni zunanji revizor. Začasni zaključni račun, ki ga pripravi računovodja, se do 15. februarja naslednjega leta pošlje operativnemu odboru, ki ga nato pošlje revizijski družbi, ki jo je subjekt izbral na podlagi razpisnega postopka. Računovodja po končani reviziji pripravi končni zaključni račun in ga predloži operativnemu odboru v odobritev (člen 8.3.4(c)).

Zaključni račun skrbniškega sklada EU Bêkou je konsolidiran v zaključnem računu Evropskega razvojnega sklada.

Glavni poslovni dosežki

Glavni dosežki v letu

EU je svoj prvi skrbniški sklad, imenovan Bêkou (kar v jeziku Sango pomeni upanje), ustanovila julija 2014, da bi Srednjeafriški republiki in njenemu prebivalstvu pomagala po krizi leta 2013. Skrbniški sklad EU Bêkou je namenjen zagotavljanju dostopa do osnovnih storitev (predvsem na področjih zdravja ter vode in sanitarnih storitev), podpori razvoju podeželja in gospodarskemu okrevanju ter spodbujanju sprave. Od svoje ustanovitve je financiral 22 programov in dosegel več kot polovico prebivalcev Srednjeafriške republike.

Leta 2023 je bilo za varnostne razmere v Srednjeafriški republiki značilno povečanje števila incidentov, povezanih s spopadi med srednjeafriškimi oboroženimi silami (FACA) in koalicijo patriotov za Srednjeafriško republiko (CPC), vendar se število smrtnih žrtev, povezanih z oboroženim nasiljem, zmanjšuje. Poleg tega je pri večini spopadov, ki potekajo v obrobnih regijah države, opaziti znatno zmanjšanje nasilja nad civilisti.

S političnega vidika je bila avgusta sprejeta nova ustava in dosežen je bil napredek v boju proti nekaznovanju, ki ga zagovarja predsednik Touadera. Posebno kazensko sodišče je na primer aretiralo političnega in vojnega vodjo Abdoulayeja Hisseneja iz Srednjeafriške republike in ga obsodilo zaradi vojnih zločinov.

Leta 2023 so se zaradi destabilizacije sosednjih držav povečale politične in varnostne napetosti v Srednjeafriški republiki. Konflikt v Sudanu je privedel do množičnega prihoda razseljenih oseb v prefekturo Vakaga. Nazadnje, ustanovitev dveh novih čadskih oboroženih skupin na skrajnem severu Srednjeafriške republike povečuje napetosti med državama in povzroča razseljevanje prebivalstva.

V teh vztrajno nestabilnih razmerah je avgusta 2023 humanitarno pomoč potrebovalo 3,4 milijona ljudi, kar je 56 % prebivalstva Srednje Afrike. Čeprav so te razmere zaskrbljujoče, so v primerjavi z letom 2022 stabilne. Sektorji z največjim številom ljudi v stiski v letu 2023 so voda, higiena in sanitarna ureditev, varnost hrane, zdravje in zaščita. Ker se konflikti oddaljujejo od glavnih mestnih območij države, se število notranje razseljenih oseb v Srednjeafriški republiki že tretje leto zapored zmanjšuje. Tako je doseglo najnižjo raven od leta 2016, saj je bilo 31. avgusta 2023 razseljenih 489 000 oseb (manj kot v letu 2022, ko je znašalo 515 700).

Ključni dosežki na posebnih prednostnih področjih

Ključni dosežki v letu 2023, predstavljeni v nadaljevanju, odražajo glavne specifične cilje/področja ukrepanja skrbniškega sklada EU Bêkou.

Na področju dostopa do storitev je skrbniški sklad EU Bêkou še naprej podpiral zdravstveni sektor in sektor WASH (voda, sanitarna oskrba in higiena).

Leta 2023 je imelo boljši dostop do vode, higiene in sanitarnih storitev (kazalnik 1.1 EHA) dodatnih 44 566 ljudi, kar pomeni, da je bilo od začetka delovanja skrbniškega sklada EU Bêkou skupaj 1 068 695 upravičencev.

V letu 2023 je bilo zagotovljenih 55 289 zdravstvenih pregledov in zdravstvenih posredovanj (kazalnik 1.2), kar je znatno zmanjšanje v primerjavi s prejšnjimi leti zaradi zaključka projektov, povezanih s tretjim sklopom programa HEALTH konec leta 2022. Zdravstveni pregledi so predstavljali 63 % zagotovljenih zdravstvenih posredovanj, psihosocialna podpora pa 24 %. Opozoriti je treba, da se je število pregledov in posredovanj v zvezi z zdravjem mater in otrok ter cepljenjem v letu 2023 dramatično zmanjšalo, čeprav je bil njihov delež od začetka projektov HEALTH iz leta v leto enak.

Na področju socialne kohezije je bila večina dejavnosti, izvedenih s podporo skrbniškega sklada EU Bêkou, namenjena krepitvi vloge žensk in boju proti nasilju zaradi spola ter krepitvi medijev v državi. Leta 2023 je v dejavnostih socialno-ekonomskega opolnomočenja v 13 od 20 prefektur države sodelovalo 32 529 deklet ali žensk (kazalnik 2.1), od katerih jih je več kot polovica(58 %) prejela ekonomsko podporo, 30 % jih je prejelo socialno-ekonomsko podporo in 12 % socialno podporo. 4 092 oseb, ki so preživele nasilje na podlagi spola, je skrbniški sklad EU Bêkou (kazalnik 2.2) podprl s psihosocialno podporo, zdravstveno oskrbo, pravno pomočjo, higienskimi paketi itd.

Na nacionalni ravni tehnična pomoč ministrstvu za ženske, družino in zaščito otrok (MPFFPE) ter ustreznim sektorskim ministrstvom prispeva k formalizaciji, krepitvi in usklajevanju prizadevanj za ozaveščanje o nasilju na podlagi spola.

Na področju podpore okrevanju gospodarskih in proizvodnih sektorjev je skrbniški sklad EU Bêkou pomagal tako proizvodnemu kot samooskrbnemu kmetijstvu, pri čemer je podpiral kmetijske skupine in male kmete, spodbujal ustvarjanje delovnih mest (delovno intenzivne dejavnosti, poklicno usposabljanje, razvoj dejavnosti, ki ustvarjajo dohodek) ter lajšal dostop do finančnih storitev za mala podjetja in posameznike. Leta 2023 je podporo za ustanovitev dejavnosti, ki ustvarja dohodek (kazalnik 3.4), prejelo 28 093 ljudi, kar je 30 % skupnega kazalnika od začetka delovanja Sklada. Poleg tega je v letu 2023 prejelo podporo za trajnostno povečanje proizvodnje 5 551 malih kmetov (kazalnik 3.3). Projekt PAPEUR za podeželje je še naprej podpiral 35 zadrug, ustanovljenih v prejšnjih letih in na ta način pomagal 5 498 dodatnim sodelujočim z različnimi vrstami pomoči. Med letom je bilo 3 469 ljudi deležnih dejavnosti poklicnega usposabljanja (kazalnik 3.6), kar je 40 % več kot leto prej. Postopno dokončanje rehabilitacijskih dejavnosti centrov za usposabljanje in usposabljanje izvajalcev usposabljanj v okviru projekta DEVRUR II je omogočilo pospešitev dejavnosti usposabljanja za upravičence v letu 2023.

Proračun in njegovo izvrševanje

Ob koncu leta 2023 so prispevki v skrbniški sklad EU Bêkou znašali več kot 310 milijonov EUR. Skrbniški sklad je do 31. decembra 2021 dokončal obveznosti in sklepanje pogodb za vse prejete prispevke, razen sredstev, rezerviranih za spremljanje, ocenjevanje, revizijo in komuniciranje, za katera se lahko sklenejo pogodbe tudi po tem datumu.

V letu 2023 je bilo sklenjenih pet novih pogodb v skupnem znesku 128 303 EUR. Te pogodbe so bile povezane z revizijskimi in komunikacijskimi dejavnostmi.

Leta 2023 je bilo izplačanih več kot 19 milijonov EUR; skupna izplačila so od ustanovitve skrbniškega sklada EU Bêkou dosegla več kot 283 milijonov EUR.

Učinek dejavnosti v računovodskih izkazih

V računovodskih izkazih je učinek navedenih dejavnosti najbolj očiten na področjih:

— predhodnega financiranja: zmanjšanje za 7 420 000 EUR zaradi likvidacije skrbniškega sklada in posledičnega zmanjšanja števila novih pogodb: v letu 2023 so bile podpisane le štiri pogodbe v zvezi z dejavnostmi revizije, ocenjevanja in komuniciranja v znesku 111 000 EUR;

— finančnih obveznosti: povečanje za 18 449 000 EUR, zlasti ker so bili plačani prispevki donatorjev višji od neto odhodkov, dodeljenih donatorjem.

— odhodkov iz poslovanja: povečanje za 4 027 000 EUR zaradi povečanja ocenjenih odhodkov za tri programe: Pomoč za obnovo in rehabilitacijo, osnovno zdravstveno varstvo in razvoj mest.

BILANCA STANJA

(v tisočih EUR)

		31. 12. 2023	31. 12. 2022
NEKRATKOROČNA SREDSTVA			
Predhodno financiranje		–	*336*
		–	**336**
KRATKOROČNA SREDSTVA			
Predhodno financiranje		*3 745*	*10 829*
Menjalne terjatve in nemenjalni izterljivi zneski		*3 462*	*3 595*

(v tisočih EUR)

		31. 12. 2023	31. 12. 2022
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki		*28 420*	*4 316*
		35 627	**18 740**
SREDSTVA SKUPAJ		**35 627**	**19 076**
NEKRATKOROČNE OBVEZNOSTI			
Finančne obveznosti		*(31 001)*	*(12 552)*
		(31 001)	**(12 552)**
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI			
Obveznosti iz poslovanja		*–*	*(4 563)*
Vnaprej vračunani stroški		*(4 626)*	*(1 961)*
		(4 626)	**(6 524)**
OBVEZNOSTI SKUPAJ		**(35 627)**	**(19 076)**
NETO SREDSTVA		*–*	*–*

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

(v tisočih EUR)

		2023	2022
PRIHODKI			
Prihodki iz nemenjalnih poslov			
Prihodki iz donacij		*24 550*	*21 504*
Izterjava odhodkov		*717*	*42*
		25 268	**21 546**
Prihodki iz menjalnih poslov			
Finančni prihodki		*636*	*40*
		636	**40**
Prihodki skupaj		**25 904**	**21 586**
ODHODKI			
Odhodki iz poslovanja		*(24 278)*	*(20 251)*
Stroški financiranja		*–*	*(12)*
Drugi odhodki		*(1 626)*	*(1 323)*
Odhodki skupaj		**(25 904)**	**(21 586)**
POSLOVNI IZID ZA ZADEVNO LETO		*–*	*–*

IZKAZ DENARNIH TOKOV

(v tisočih EUR)

	2023	2022
Poslovni izid za zadevno leto	–	–
(Povečanje)/zmanjšanje predhodnega financiranja	*7 420*	*811*
(Povečanje)/zmanjšanje menjalnih terjatev in izterljivih zneskov iz naslova nemenjalnih poslov	*132*	*851*
Povečanje/(zmanjšanje) finančnih obveznosti	*18 450*	*9 385*
Povečanje/(zmanjšanje) obveznosti iz poslovanja	*(4 563)*	*1 716*
Povečanje/(zmanjšanje) vnaprej vračunanih stroškov	*2 665*	*(12 240)*
NETO DENARNI TOK	**24 104**	**524**
Neto povečanje/(zmanjšanje) denarnih sredstev in njihovih ustreznikov	*24 104*	*524*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki na začetku leta	*4 316*	*3 792*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki ob koncu leta	*28 420*	*4 316*

RAČUNOVODSKI IZKAZI SKRBNIŠKEGA SKLADA EU ZA AFRIKO ZA LETO 2023 ([11])

([11]) Zaradi zaokroževanja na tisoč eurov se lahko zdi, da se vsote nekaterih finančnih podatkov v razpredelnicah ne izidejo.

OZADJE SKRBNIŠKEGA SKLADA EU ZA AFRIKO

Splošno ozadje skrbniških skladov Unije

Ustanovitev

V skladu s členoma 234 in 235 finančne uredbe, ki se uporablja za splošni proračun Unije (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba) ([12]), in členom 35 finančne uredbe, ki se uporablja za 11. Evropski razvojni sklad (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba za ERS) ([13]), lahko Komisija ustanavlja skrbniške sklade Unije za zunanje ukrepe (v nadaljnjem besedilu: skrbniški skladi EU). Skrbniški skladi Unije se ustanovijo na podlagi sporazuma, sklenjenega z drugimi donatorji za ukrepe v izrednih razmerah in po njih, ki so potrebni za odziv na krizo, ali za tematske ukrepe.

Skrbniške sklade Unije s sklepom ustanovi Evropska komisija po posvetovanju z Evropskim parlamentom in Svetom ali po njuni odobritvi. Ta sklep vključuje sporazum o ustanovitvi z drugimi donatorji.

Skrbniški skladi Unije se ustanovijo in uporabljajo le pod naslednjimi pogoji:

— obstaja dodana vrednost intervencije Unije: cilji skrbniških skladov Unije se lahko zlasti zaradi njihovega obsega ali morebitnih učinkov lažje dosežejo na ravni Unije kot na nacionalni ravni, uporaba obstoječih finančnih instrumentov pa ne bi zadostovala za doseganje ciljev politike Unije;

— skrbniški skladi Unije prinašajo jasno politično prepoznavnost za Unijo in upravljalne prednosti ter boljši nadzor Unije nad tveganji in izplačili prispevkov Unije in drugih donatorjev;

— skrbniški skladi Unije ne podvajajo drugih obstoječih načinov financiranja ali podobnih instrumentov, ne da bi prinašali kakršno koli dodatno vrednost;

— cilji skrbniških skladov Unije so usklajeni s cilji instrumenta Unije ali proračunske postavke, iz katerega oziroma katere se financirajo.

Sedanji skrbniški skladi EU

Komisija je doslej ustanovila štiri skrbniške sklade EU:

— skrbniški sklad EU Bêkou, namenjen podpiranju vseh vidikov reševanja krize v Srednjeafriški republiki in njenih prizadevanj za obnovo. Ustanovljen je bil 15. julija 2014;

— skrbniški sklad EU Madad, regionalni skrbniški sklad Evropske unije za odziv na krizo v Siriji. Ustanovljen je bil 15. decembra 2014;

— skrbniški sklad EU za Afriko, nujni skrbniški sklad Evropske unije za stabilnost in odpravljanje temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in razseljevanje v Afriki. Ustanovljen je bil 12. novembra 2015;

— skrbniški sklad EU za Kolumbijo, ki je sklad za podporo izvajanju mirovnega sporazuma pri zgodnji obnovi in stabilizaciji po konfliktu. Ustanovljen je bil 12. decembra 2016.

Naloga

Glavni cilji skrbniškega sklada EU za Afriko so podpirati vse vidike stabilnosti, prispevati k boljšemu upravljanju migracij ter odpraviti temeljne vzroke destabilizacije, prisilnega razseljevanja in nedovoljenih migracij, zlasti s spodbujanjem odpornosti, gospodarskih priložnosti, enakih možnosti, varnosti in razvoja ter bojem proti kršitvam človekovih pravic.

([12]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046.
([13]) Uredba (EU) 2018/1877.

Glavne operativne dejavnosti

Skrbniški sklad Unije združuje vire različnih donatorjev za financiranje ukrepov na podlagi dogovorjenih ciljev. Skrbniški sklad EU za Afriko deluje na treh glavnih geografskih območjih, in sicer na območjih Sahela in Čadskega jezera, Afriškega roga ter severne Afrike. Države, ki mejijo na upravičene države, lahko imajo v posameznih primerih koristi od projektov skrbniškega sklada. Skrbniški sklad je ustanovljen za omejeno obdobje, da se zagotovi kratko- in srednjeročni odziv na izzive v regijah.

Upravljanje

Skrbniški sklad EU za Afriko upravlja Evropska komisija, ki opravlja tudi naloge sekretariata njegovih dveh organov upravljanja – upravnega in operativnega odbora. Upravni in operativni odbor skrbniškega sklada EU za Afriko sestavljajo predstavniki donatorjev in Komisije ter predstavniki držav članic EU, ki ne prispevajo, organov držav upravičenk in regionalnih organizacij kot opazovalci. Pravila za sestavo upravnega odbora in njegova notranja pravila se določijo v sporazumu o ustanovitvi skrbniškega sklada Unije.

Glavna naloga upravnega odbora je določiti in pregledovati splošno strategijo skrbniškega sklada. Operativni odbor je odgovoren za izbor ukrepov, ki se financirajo iz skrbniškega sklada, in za nadzor nad njihovim izvajanjem. Poleg tega odobri zaključni račun in letna poročila o dejavnostih, ki se financirajo iz skrbniškega sklada.

Viri financiranja

Skrbniški sklad EU za Afriko se financira s prispevki donatorjev.

Podlaga za pripravo

Pravni okvir in roki za pripravo zaključnega računa so določeni v „Sporazumu o ustanovitvi nujnega skrbniškega sklada Evropske unije za stabilnost in odpravljanje temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in razseljevanje v Afriki ter njegovih notranjih pravilih“ (v nadaljnjem besedilu: sporazum o ustanovitvi). Kot je določeno v sporazumu o ustanovitvi se zaključni račun pripravi v skladu s pravili, ki jih sprejme računovodja Komisije (računovodska pravila EU, EAR) in temeljijo na mednarodno sprejetih računovodskih standardih za javni sektor.

Računovodja

V skladu s sporazumom o ustanovitvi računovodja Komisije deluje kot računovodja skrbniških skladov Unije.

Struktura zaključnega računa

Zaključni račun zajema obdobje od 1. januarja do 31. decembra, sestavljajo pa ga računovodski izkazi in poročila o izvrševanju proračuna. Medtem ko se računovodski izkazi in spremna pojasnila pripravijo na podlagi nastanka poslovnega dogodka, poročila o izvrševanju proračuna temeljijo predvsem na gibanju gotovine.

Postopek od začasnega zaključnega računa do razrešnice

Revizijo zaključnega računa izvede neodvisni zunanji revizor. Začasni zaključni račun, ki ga pripravi računovodja, se do 15. februarja naslednjega leta pošlje operativnemu odboru, ki ga nato pošlje revizijski družbi, ki jo je subjekt izbral na podlagi razpisnega postopka. Računovodja po končani reviziji pripravi končni zaključni račun in ga predloži operativnemu odboru v odobritev.

Zaključni račun skrbniškega sklada EU za Afriko je konsolidiran v zaključnem računu Evropskega razvojnega sklada.

Glavni poslovni dosežki

Glavni dosežki v letu

V skladu s koncem pogodbenega obdobja 31. decembra 2021 skrbniški sklad EU za Afriko od januarja 2022 ne financira nobenih novih finančnih obveznosti ali proračunskih dopolnitev. Finančne obveznosti, povezane z upravnimi dejavnostmi, kot so revizije, ocenjevanja, spremljanje in komuniciranje, so edine, za katere se lahko sklenejo pogodbe. Programi skrbniškega sklada EU za Afriko se bodo še naprej izvajali do konca leta 2025.

Skrbniški sklad EU za Afriko je v letu 2023 dodatno dokazal, da gre za orodje za hitro in učinkovito izvajanje, ki spodbuja politični dialog z afriškimi partnerskimi državami, uporablja inovativne pristope in prinaša konkretne rezultate v vseh treh regijah (Sahel in Čadsko jezero, Afriški rog ter severna Afrika).

V regiji Afriškega roga so se v letu 2023 nadaljevale že nastale posledice podnebnih sprememb. Zaradi hudih poplav v Somaliji, Keniji, Etiopiji in Južnem Sudanu je umrlo na desetine ljudi in bilo razseljenih več kot 2 milijona ljudi, kriza zaradi neustrezne prehranske varnosti pa se je po vsej regiji še poslabšala. Gospodarski, socialni in varnostni izzivi so veliki in se ne nehajo, izbruh oboroženih spopadov v Sudanu aprila 2023 pa je vplival na celotno regijo. Zato je Sudan po podatkih UNHCR zdaj država z največjim številom razseljenih oseb in največjo krizo razseljevanja otrok na svetu. Kljub temu se zdi, da se varnostne razmere v Somaliji počasi izboljšujejo, Kenija in Džibuti pa kljub trenutnim izzivom nadaljujeta pot k stabilnosti.

V teh težkih razmerah je skrbniški sklad EU v prvi polovici leta 2023 poročal o najboljših polletnih rezultatih v zvezi s prehransko pomočjo od začetka skrbniškega sklada EU za Afriko. V teh prvih šestih mesecih je prehransko pomoč iz skrbniškega sklada EU za Afriko dejansko prejelo 433 728 ljudi, tj. 15 % vseh dosedanjih upravičencev (2 833 594 ljudi). Ta raven je bila dosežena zlasti z razdeljevanjem več mikrohranil v prahu otrokom, mlajšim od pet let, in s prehrano v šolah na kraju samem v Sudanu.

Podobno je skrbniški sklad EU za Afriko v tem polletju poročal o največjem polletnem rezultatu pri pomoči migrantom, beguncem, povratnikom in notranje razseljenim osebam, ki prejemajo pomoč ali so zaščiteni (predvsem za Sudan), pri čemer je bilo do zdaj podprtih 103 436 od 198 826 oseb.

Skrbniški sklad EU za Afriko je podpiral tudi prizadevanja za stabilizacijo in izgradnjo miru v regiji s skupno 65 369 uslužbenci iz državnih in nedržavnih akterjev, ki so se udeležili dejavnosti za krepitev zmogljivosti na področju spretnosti, povezanih z mirom, varnostjo in upravljanjem, vključno s 2 392 novimi upravičenci v prvi polovici leta 2023. Letos je bila večina rezultatov doseženih v regiji Gambella v Etiopiji in v Južnem Sudanu.

Območje Sahela in Čadskega jezera se je leta 2023 soočalo s številnimi gospodarskimi in humanitarnimi izzivi, kot so inflacija, upočasnitev gospodarske rasti, težave zaradi dolga, prehranska kriza, razseljevanje, migracije, varnostna kriza in nasilje.

Vlaganje v človeški kapital je bil eden najpomembnejših pristopov skrbniškega sklada EU za Afriko pri podpiranju ustvarjanja delovnih mest v regiji. V prvi polovici leta 2023 je bilo s programi, ki jih je financiral skrbniškim skladom EU za Afriko, ustvarjenih ali podprtih 11 087 delovnih mest, večinoma v Nigru, Gvineji in Senegalu. Poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje (TVET) ter razvoj znanj in spretnosti so ključnega pomena za izboljšanje produktivnosti dela in dejavnosti na tem področju so koristile 23 266 ljudem.

V prvi polovici leta 2023 je skrbniški sklad EU za Afriko financiral tudi dejavnosti, osredotočene na ozaveščanje o tveganjih, povezanih z nedovoljenimi migracijami, ki zajemajo 2 943 412 ljudi. Skrbniški sklad EU za Afriko je podprl 420 prostovoljnih vrnitev in reintegracijo 509 migrantov, ki so se vrnili. Od ustanovitve skrbniškega sklada EU za Afriko je 73 215 migrantov, ki so se vrnili, prejelo pomoč pri prostovoljnem vračanju, 91 642 pa pomoč pri reintegraciji v regiji Sahela in Čadskega jezera.

V zelo napetih razmerah, ko se je varnostna kriza v regiji zaostrovala, je skrbniški sklad EU za Afriko v prvi polovici leta 2023 financiral programe, v katerih se je 11 520 ljudi usposabljalo o upravljanju, preprečevanju konfliktov in človekovih pravicah po vsej regiji Sahela in Čadskega jezera. Pomemben dosežek te polovice leta je bilo usposabljanje 8 823 ljudi v Maliju v podporo referendumskemu procesu, na podlagi katerega je bila junija sprejeta nova ustava. Poleg tega je 1 397 417 ljudi sodelovalo pri dejavnostih na področjih preprečevanja konfliktov in človekovih pravic. V okviru programov, ki jih financira skrbniški sklad EU za Afriko, je bilo civilnim institucijam in varnostnim silam zagotovljenih 10 034 kosov opreme za okrepitev upravljanja in varnosti.

Čeprav so na leto 2023 še vedno vplivale posledice ruske vojne agresije proti Ukrajini, je bilo zaznamovano tudi z več nepredvidenimi krizami, ki so prizadele severnoafriške države in njihove sosede, vključno s Sudanom, Nigrom in nazadnje palestinskimi ozemlji, kar je privedlo do nadaljnjega političnega in gospodarskega upada v regiji ter nadaljnjih napetosti in migracijskih gibanj. Leta 2023 so se nezakoniti prehodi meje na osrednji sredozemski poti iz Tunizije in Libije do Italije in Malte v letu 2023 povečali za 50 % v primerjavi z letom 2022, pri čemer je bilo skupno 157 951 prihodov. Tunizija je bila leta 2023 še vedno glavna država odhoda proti Italiji (in EU), sledi pa ji Libija. V letu 2023 je bilo največ migrantov, prispelih v Italijo, še vedno državljanov Gvineje in Tunizije, pri čemer jih je bilo iz vsake več kot 17 000, sledili pa sta jima Slonokoščena obala in Bangladeš. Podobno se je znatno povečal pritisk na zahodnosredozemski in atlantski poti v primerjavi z istim obdobjem lani, saj je bilo skupno 56 039 prihodov (+ 95 % v primerjavi z letom 2022).

Proračun in njegovo izvrševanje

V letu 2023 v skladu s koncem pogodbenega obdobja 31. decembra 2021 v nobeni od treh regij skrbniškega sklada EU za Afriko ni bilo novih programov ali proračunskih dopolnitev. Skupni znesek prevzetih obveznosti za operativne in upravne odhodke od začetka skrbniškega sklada EU za Afriko, znaša 5 053,27 milijona EUR. Znesek odobrenih operativnih programov od začetka skrbniškega sklada EU za Afriko znaša 1 810 milijonov EUR za regijo Afriškega roga; 2 217,8 milijona EUR za območje Sahela in Čadskega jezera ter 907,3 milijona EUR za Severnoafriško regijo.

V letu 2023 je bilo sklenjenih 28 novih pogodb v skupnem znesku 5,08 milijona EUR. Te pogodbe so bile povezane le z upravnimi dejavnostmi (revizija, ocenjevanje, komuniciranje, spremljanje), saj se operativni programi ali dejavnosti od 31. decembra 2021 ne morejo več financirati.

Plačila so v letu 2023 dosegla 332,4 milijona EUR, kar je 110 milijonov EUR manj kot leta 2022 (442 milijonov EUR). Plačila so v letu 2023 nižja, ker se je za več projektov izteklo obdobje izvajanja.

Učinek dejavnosti v računovodskih izkazih

V računovodskih izkazih je učinek navedenih dejavnosti najbolj očiten na področjih:

— **predhodnega financiranja**: zmanjšanje za 122 362 000 EUR zaradi likvidacije skrbniškega sklada in posledičnega zmanjšanja števila novih pogodb; v letu 2023 je bilo podpisanih le 28 pogodb v zvezi z upravnimi dejavnostmi (revizija, ocenjevanje, komuniciranje in spremljanje) v višini 5,08 milijona EUR;

— **finančnih obveznosti**: zmanjšanje za 70 236 000 EUR, ki je predvsem posledica dejstva, da so bili denarni prispevki v letu nižki od neto odhodkov, dodeljenih donatorjem;

— **odhodkov iz poslovanja**: zmanjšanje za 203 251 000 EUR zaradi likvidacije skrbniškega sklada, ki je povzročilo zmanjšanje števila odprtih pogodb in posledično zmanjšanje odhodkov.

BILANCA STANJA

(v tisočih EUR)

		31. 12. 2023	31. 12. 2022
NEKRATKOROČNA SREDSTVA			
Finančna sredstva		*3 949*	*1 943*
Predhodno financiranje		*18 254*	*14 927*
		22 204	**16 870**
KRATKOROČNA SREDSTVA			
Predhodno financiranje		*178 366*	*304 055*

(v tisočih EUR)

		31. 12. 2023	31. 12. 2022
Menjalne terjatve in nemenjalni izterljivi zneski		*22 396*	*35 914*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki		*177 553*	*157 587*
		378 315	**497 556**
SREDSTVA SKUPAJ		**400 519**	**514 426**
NEKRATKOROČNE OBVEZNOSTI			
Finančne obveznosti		*(264 555)*	*(334 791)*
		(264 555)	**(334 791)**
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI			
Obveznosti iz poslovanja		*(14 261)*	*(30 975)*
Vnaprej vračunani stroški		*(121 704)*	*(148 660)*
		(135 965)	**(179 635)**
OBVEZNOSTI SKUPAJ		**(400 519)**	**(514 426)**
NETO SREDSTVA		–	–

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

(v tisočih EUR)

		2023	2022
PRIHODKI			
Prihodki iz nemenjalnih poslov			
Prihodki iz donacij		*408 274*	*605 739*
Izterjava odhodkov		*179*	*754*
		408 453	**606 493**
Prihodki iz menjalnih poslov			
Finančni prihodki		*4 865*	*251*
Drugi prihodki iz menjalnih poslov		*13 446*	*18 902*
		18 311	**19 152**
Prihodki skupaj		**426 764**	**625 645**
ODHODKI			
Odhodki iz poslovanja		*(387 294)*	*(590 545)*
Stroški financiranja		*(434)*	*(643)*
Drugi odhodki		*(39 036)*	*(34 457)*
Odhodki skupaj		**(426 764)**	**(625 645)**
POSLOVNI IZID ZA ZADEVNO LETO		–	–

IZKAZ DENARNIH TOKOV

(v tisočih EUR)

	2023	2022
Poslovni izid za zadevno leto	–	–
Poslovanje		
(Povečanje)/zmanjšanje predhodnega financiranja	*122 362*	*173 980*
(Povečanje)/zmanjšanje menjalnih terjatev in izterljivih zneskov iz naslova nemenjalnih poslov	*13 517*	*9 425*
Povečanje/(zmanjšanje) finančnih obveznosti	*(70 236)*	*(190 739)*
Povečanje/(zmanjšanje) obveznosti iz poslovanja	*(16 715)*	*(22 168)*
Povečanje/(zmanjšanje) vnaprej vračunanih stroškov	*(26 956)*	*9 272*
Naložbene dejavnosti		
Povečanje/zmanjšanje neizvedenih finančnih sredstev po pošteni vrednosti prek presežka ali primanjkljaja	*(2 007)*	*(1 943)*
NETO DENARNI TOK	**19 966**	**(22 172)**
Neto povečanje/(zmanjšanje) denarnih sredstev in njihovih ustreznikov	*19 966*	*(22 172)*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki na začetku leta	*157 587*	*179 759*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki ob koncu leta	*177 553*	*157 587*

KONSOLIDIRANI RAČUNOVODSKI IZKAZI ERS IN SKRBNIŠKIH SKLADOV EU ([14])

([14]) Zaradi zaokroževanja na milijon eurov se lahko zdi, da se vsote nekaterih finančnih podatkov v razpredelnicah ne izidejo.

KONSOLIDIRANA BILANCA STANJA

(v milijonih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
NEKRATKOROČNA SREDSTVA		
Finančna sredstva	*91*	*69*
Predhodno financiranje	*592*	*503*
menjalne terjatve	*5*	*7*
	689	**580**
KRATKOROČNA SREDSTVA		
Finančna sredstva	*3*	*3*
Predhodno financiranje	*1 137*	*1 711*
Menjalne terjatve in nemenjalni izterljivi zneski	*50*	*66*
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	*807*	*1 189*
	1 997	**2 970**
SREDSTVA SKUPAJ	**2 686**	**3 550**
NEKRATKOROČNE OBVEZNOSTI		
Finančne obveznosti	*(85)*	*(101)*
	(85)	**(101)**
KRATKOROČNE OBVEZNOSTI		
Obveznosti iz poslovanja	*(406)*	*(462)*
Pasivne časovne razmejitve	*(1 110)*	*(1 282)*
	(1 516)	**(1 744)**
OBVEZNOSTI SKUPAJ	**(1 600)**	**(1 845)**
NETO SREDSTVA	**1 086**	**1 705**
SREDSTVA IN REZERVE		
Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS	*54 566*	*65 100*
Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej	*2 252*	*2 252*
Poslovni izid, prenesen iz prejšnjih let	*(53 484)*	*(62 834)*
Poslovni izid za zadevno leto	*(2 249)*	*(2 813)*
NETO SREDSTVA	**1 086**	**1 705**

KONSOLIDIRANI IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

(v milijonih EUR)

	2023	2022
PRIHODKI		
Prihodki iz nemenjalnih poslov		
Dejavnosti izterjave	*15*	*19*
Prihodki iz donacij skrbniškima skladoma	*122*	*169*
	136	**188**
Prihodki iz menjalnih poslov		
Finančni prihodki	*14*	*3*
Drugi prihodki	*56*	*96*
	70	**99**
Prihodki skupaj	**207**	**287**
ODHODKI		
Instrumenti pomoči	*(1 870)*	*(2 331)*
Odhodki, ki so jih izvedli drugi subjekti	*(3)*	*(1)*
Odhodki, ki sta jih izvršila skrbniška sklada	*(412)*	*(611)*
Odhodki za sofinanciranje	*(8)*	*4*
Stroški financiranja	*(7)*	*(7)*
Drugi odhodki	*(157)*	*(155)*
Odhodki skupaj	**(2 456)**	**(3 100)**
POSLOVNI IZID ZA ZADEVNO LETO	**(2 249)**	**(2 813)**

KONSOLIDIRANI IZKAZ DENARNIH TOKOV

(v milijonih EUR)

	2023	2022
Poslovni izid za zadevno leto	*(2 249)*	*(2 813)*
Poslovanje		
Povečanje kapitala – prispevki	*1 630*	*2 458*
(Povečanje)/zmanjšanje prispevkov za skrbniške sklade	*–*	*–*
(Povečanje)/zmanjšanje predhodnega financiranja	*486*	*414*
(Povečanje)/zmanjšanje menjalnih terjatev in izterljivih zneskov iz naslova nemenjalnih poslov	*18*	*16*
Povečanje/(zmanjšanje) rezervacij	*2*	*1*
Povečanje/(zmanjšanje) finančnih obveznosti	*(18)*	*(54)*
Povečanje/(zmanjšanje) obveznosti iz poslovanja	*(56)*	*(96)*
Povečanje/(zmanjšanje) pasivnih časovnih razmejitev	*(172)*	*120*

(v milijonih EUR)

	2023	2022
Drugo gibanje nedenarnih sredstev	–	–
Naložbene dejavnosti		
(Povečanje)/zmanjšanje za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev	*(22)*	*(33)*
NETO DENARNI TOK	**(382)**	**12**
Neto povečanje/(zmanjšanje) denarnih sredstev in njihovih ustreznikov	(382)	12
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki na začetku leta	1 189	1 177
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki ob koncu leta	807	1 189

KONSOLIDIRANI IZKAZ SPREMEMB V NETO SREDSTVIH

(v milijonih EUR)

	Kapital Sklada – delujoči ERS (A)	Nevpoklicana sredstva – delujoči ERS (B)	Vpoklicani kapital Sklada – delujoči ERS (C) = (A) – (B)	Skupne rezerve (D)	Vpoklicani kapital Sklada iz zaključenih ERS, ki se prenese naprej (E)	Neto sredstva skupaj (C) + (D) + (E) + (F)
STANJE NA DAN 31. 12. 2021	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	**2 061**
Povečanje kapitala – prispevki	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	–	–	*2 457*
Poslovni izid za zadevno leto	–	–	–	*(2 813)*	–	*(2 813)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2022	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**1 705**
Povečanje kapitala – prispevki	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*			*1 630*
Zaključek 8. ERS	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*		–
Poslovni izid za zadevno leto			–	*(2 249)*		*(2 249)*
STANJE NA DAN 31. 12. 2023	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 733)**	**2 252**	**1 086**

POROČILO ERS O FINANČNEM IZVRŠEVANJU

KAZALO

Stran

1. OZADJE 72
   1.1. Prejšnji ERS 72
   1.2. 10. in 11. ERS 73
2. FINANČNO IZVRŠEVANJE 74
   2.1. Finančni izid 74
   2.2. Viri 79
   2.3. ODHODKI IZ POSLOVANJA IN POSEBNI PROGRAMI 79
3. GLOSAR 90

1. **OZADJE**

Evropski razvojni sklad (ERS), ki je začel delovati leta 1959, je glavni instrument zagotavljanja pomoči EU za razvojno sodelovanje afriškim, karibskim in pacifiškim državam (države AKP) ter čezmorskim državam in ozemljem (ČDO). Njegov glavni cilj je zmanjšanje in v končni fazi izkoreninjenje revščine.

ERS je bil ustanovljen z notranjim sporazumom predstavnikov držav članic, upravlja pa ga poseben odbor. Sredstva ERS so *ad hoc* prispevki držav članic EU, ki odločajo o skupnem znesku, ki bo dodeljen skladu (v petletnem obdobju). Poleg teh prispevkov lahko države članice sklenejo tudi sporazume o sofinanciranju ali vplačajo prostovoljne finančne prispevke v ERS. Evropska komisija je odgovorna za finančno izvrševanje dejavnosti, ki se izvajajo s sredstvi ERS. Evropska investicijska banka upravlja Sklad za spodbujanje naložb.

ERS je sklad, ki deluje po načelu večletnosti. Vsak ERS je sklenjen za približno pet let in ga ureja posebna finančna uredba. Notranji sporazum o ustanovitvi zadnjega ERS, tj. 11. ERS (2014–2020), je začel veljati 1. marca 2015. Od leta 2021 je sodelovanje z državami AKP vključeno v Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI). Vendar se bodo že začeti projekti, ki se financirajo v okviru ERS, še naprej izvajali skladno s pravnimi podlagami posameznih ERS.

To poročilo je pripravljeno v skladu s členom 39 finančne uredbe za 11. ERS ([15]). Zagotavlja informacije o prihodkih in odhodkih ERS s poudarkom na pomembnih dogodkih, ki so močno vplivali na finančno izvrševanje v letu.

Glede na to, da ni nobenih tekočih dejavnosti v okviru prejšnjih ERS ([16]), so v to poročilo vključeni le podatki za 10. in 11. ERS.

1.1 **Prejšnji ERS**

6. IN 7. ERS

6. ERS je bil zaključen leta 2006, 7. ERS pa leta 2008.

V skladu s členom 1(2)(b) Notranjega sporazuma za 9. ERS so bili sredstva in sproščene obveznosti prejšnjih ERS prerazporejeni v 9. ERS.

8. IN 9. ERS

Leto 2021 je zaznamoval finančni in operativni zaključek 8. ERS, katerega skupni odhodki so znašali 10 374 milijonov EUR. Komisija je državam članicam naznanila zaključek 8. ERS v sporočilu, ki je bilo predloženo Svetu oktobra 2021.

Vse dejavnosti 8. ERS so bile zaključene, opravljena so bila vsa preverjanja in kontrole, v zaključnem računu ERS pa so zaključene vse pogodbe in sklepi o financiranju. Vsi nalogi za izterjavo, ki so bili po operativnem zaključku še vedno odprti, so bili unovčeni ali opuščeni, razen desetih nalogov za izterjavo (vključno s šestimi sodnimi postopki, ki jih spremlja pravna služba). V skladu z Odločbo Komisije C(2003) 19044 je bilo teh deset nalogov za izterjavo prenesenih na 9. ERS.

Zaključek 9. ERS dobro napreduje. Še vedno je odprtih 10 pogodb, od katerih jih je 6 povezanih z ukrepi v Južnem Sudanu (Sklep Sveta 2011/315/EU ([17])). O teh se je odločalo po samoderogacijski klavzuli v okviru 9. ERS in bi se morali zaključiti v letu 2024.

([15]) Uredba (EU) 2018/1877.
([16]) Razen dejavnosti v Južnem Sudanu.
([17]) Sklep Sveta 2011/315/EU z dne 23. maja 2011 o dodelitvi sredstev, prerazporejenih iz projektov v okviru devetega in prejšnjih evropskih razvojnih skladov, za razvojno sodelovanje v Južnem Sudanu (UL L 142, 28.5.2011, str. 61, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/315/oj).

Komisija je med letoma 2015 in 2023 izvedla pet vračil sredstev 8./9. ERS v skupnem znesku 1 911,1 milijona EUR ([18]). Preostali znesek v višini 7,8 milijona EUR je bil povrnjen januarja 2024 ([19]) v okviru plačila prvega obroka prispevkov držav članic v ERS za leto 2024.

1.2 **10. in 11. ERS**

Sporazum o partnerstvu AKP-ES so 23. junija 2000 v Cotonouju podpisale države članice Evropske skupnosti ter afriške, karibske in pacifiške države (države AKP). Veljati je začel 1. aprila 2003 (ustanovitev 9. ERS). Sporazum iz Cotonouja je bil spremenjen dvakrat, in sicer prvič s sporazumom, podpisanim v Luxembourgu 25. junija 2005 (ustanovitev 10. ERS), drugič pa s sporazumom, podpisanim v Ouagadougouju 22. junija 2010 (ustanovitev 11. ERS).

Sklep Sveta z dne 27. novembra 2001 o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski skupnosti (Sklep o pridružitvi čezmorskih držav) ([20]) je začel veljati 2. decembra 2001. Ta sklep je bil spremenjen 19. marca 2007 (Sklep Sveta 2007/249/ES ([21])).

Notranji sporazum o financiranju pomoči Skupnosti v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 v skladu s spremenjenim Sporazumom iz Cotonouja, ki so ga sprejeli predstavniki vlad držav članic Evropske skupnosti avgusta 2013, je začel veljati marca 2015.

V skladu s Sporazumom iz Cotonouja je skupni proračun 10. ERS za drugo obdobje (2008–2013) znašal 22 682 milijonov EUR. Od tega zneska je bilo:

— 21 966 milijonov EUR dodeljenih državam AKP;

— 286 milijonov EUR dodeljenih ČDO in

— 430 milijonov EUR dodeljenih Komisiji kot odhodki za podporo načrtovanju in izvrševanju ERS.

Znesek, dodeljen državam AKP, je razdeljen tako:

— 17 766 milijonov EUR za nacionalne in regionalne okvirne programe;

— 2 700 milijonov EUR za sodelovanje znotraj držav AKP in znotrajregijsko sodelovanje ter

— 1 500 milijonov EUR za investicijske instrumente.

Zlasti je povečan delež proračuna namenjen regionalnim programom, s čimer se poudarja pomen regionalnega gospodarskega povezovanja kot osnovnega okvira za nacionalni in lokalni razvoj. Novost v 10. ERS je bilo oblikovanje „zneskov za spodbudo“ za vsako državo.

V skladu s Sporazumom iz Cotonouja se tretje obdobje (2014–2020) pomoči Skupnosti državam AKP in ČDO financira iz 11. ERS s sredstvi v višini 30 506 milijonov EUR, od katerih je:

— 29 089 milijonov EUR dodeljenih državam AKP v skladu s členom 1(2)(a) in členom 2(d) Notranjega sporazuma; 27 955 milijonov EUR od tega zneska upravlja Evropska komisija;

— 364,5 milijona EUR dodeljenih ČDO v skladu s členom 1(2)(a) in členom 3(1) Notranjega sporazuma; 359,5 milijona EUR od tega zneska upravlja Evropska komisija ter

— 1 052,5 milijona EUR dodeljenih Komisiji za financiranje stroškov, nastalih pri načrtovanju programov za sredstva 11. ERS in njihovem izvrševanju v skladu s členom 1(2)(a) Notranjega sporazuma.

([18]) 1 402,57 milijona v okviru premostitvenega sklada (Sklep Sveta 2015/0246), 200 milijonov (Sklep Sveta (EU) 2017/1206), 223 milijonov (Sklep Sveta (EU) 2020/1708), 43 milijonov (Sklep Sveta (EU) 2021/1941) in 42,5 milijona (Sklep Sveta (EU) 2022/2242).
([19]) Sklep (EU) 2023/2586.
([20]) UL L 314, 30.11.2001, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2001/822(1)/oj.
([21]) UL L 109, 26.4.2007, str. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/249/oj.

2. **FINANČNO IZVRŠEVANJE**

2.1 **FINANČNI IZID**

GIBANJE ODOBRITEV 10. ERS

10. ERS

GIBANJE ODOBRITEV: 31. december 2023

ANALIZA SREDSTEV PO INSTRUMENTIH

(v milijonih EUR)

INSTRUMENT		ZAČETNA ODOBRITEV	POVEČA-NJA/ZMANJŠANJA ZDRUŽENIH SREDSTEV NA DAN 31. DECEM-BRA 2022	POVEČANJE ALI ZMANJŠANJE SREDSTEV V LETU 2023	Pojasnila	TRENUTNE ODOBRITVE
AKP	***Sofinanciranje***	***0***	***202***			***202***
	Redni prispevki držav članic	***21 326***	***(526)***	***(95)***		***20 705***
	VMESNI SEŠTEVEK ZA DRŽAVE AKP	**21 326**	**(324)**	**(95)**		**20 907**
ČDO	***Redni prispevki držav članic***	***0***	***240***	***(0)***		***239***
	VMESNI SEŠTEVEK ZA ČDO	**0**	**240**	**(0)**		**239**
	10. ERS SKUPAJ	**21 326**	**(84)**	**(96)**		**21 146**

GIBANJE ODOBRITEV 11. ERS

11. ERS

GIBANJE ODOBRITEV: 31. december 2023

ANALIZA SREDSTEV PO INSTRUMENTIH

(v milijonih EUR)

INSTRUMENT		**ZAČETNA ODOBRITEV**	**POVEČA-NJA/ZMANJŠA-NJA ZDRUŽENIH SREDSTEV NA DAN 31. DECEM-BRA 2022**	**POVEČANJE ALI ZMANJŠANJE SREDSTEV V LETU 2023**	**Pojas-nila**	**TRENUTNE ODOBRITVE**
AKP	***Sofinanciranje***	***0***	***89***	***0***		***89***
	Notranji sporazumi EK o ravni storitve	***0***	***1***			***1***
	Redni prispevki držav članic	***30 060***	***(822)***	***(74)***		***29 164***
	VMESNI SEŠTEVEK ZA DRŽAVE AKP	**30 060**	**(732)**			**29 255**
ČDO	***Sofinanciranje***	***0***	***0***			***0***
	Notranji sporazumi EK o ravni storitve	***0***	***0***			***0***
	Redni prispevki držav članic	***0***	***355***	***(4)***		***351***
	VMESNI SEŠTEVEK ZA ČDO	**0**	**355**			**351**
	11. ERS SKUPAJ	30 060	(526)	71		29 605

GIBANJE PREVZETIH OBVEZNOSTI, DODELJENIH SREDSTEV IN PLAČIL ZA 10. ERS

KONSOLIDIRANI RAČUNOVODSKI IZKAZI ERS NA DAN 31. DECEMBRA 2023

VRSTA POMOČI

DRŽAVE AKP + ČDO – 10. ERS

(v milijonih EUR)

		SRED-STVA	SKLEPI			DODELJENA SREDSTVA			PLAČILA		
			KUMU-LATIVNO	LETNO	v %	KUMU-LATIVNO	LETNO	v %	KUMU-LATIVNO	LETNO	v %
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
AKP	**Redni prispevki držav članic**										
	Dodelitve										
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA A – NACIONALNE DODELITVE	**12 297**	**12 288**	**(36)**	**100**	**12 264**	**(19)**	**100**	**12 199**	**37**	**99**
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA B – NACIONALNE DODELITVE	**1 965**	**1 962**	**(4)**	**100**	**1 961**	**(0)**	**100**	**1 960**	**1**	**100**
	VMESNI SEŠTEVEK: PREHRANSKA VARNOST	**343**	**484**	0	**141**	**482**	**166**	**100**	**306**	**74**	**64**
	VMESNI SEŠTEVEK: STROŠKI IZVRŠEVANJA IN PRIHODKI OD OBRESTI	**527**	**526**	**(0)**	**100**	**526**	0	**100**	**522**		**99**
	VMESNI SEŠTEVEK: DODELITEV ZA SODELOVANJE ZNOTRAJ DRŽAV AKP	**3 612**	**3 596**	**(22)**	**100**	**3 572**	**23**	**99**	**3 384**	**60**	**95**
	VMESNI SEŠTEVEK: REGIONALNE DODELITVE	**1 948**	**1 792**	**(18)**	**92**	**1 768**	**(10)**	**99**	**1 692**	**(2)**	**96**
	Sofinanciranje										
	Dodelitve										
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA A – NACIONALNE DODELITVE	**185**	**175**	**(3)**	**95**	**175**	**(0)**	**100**	**173**	**1**	**99**
	VMESNI SEŠTEVEK: STROŠKI IZVRŠEVANJA IN PRIHODKI OD OBRESTI	**5**	**5**	**(0)**	**110**	**5**	**(0)**	**100**	**5**	**1**	**100**
	VMESNI SEŠTEVEK: DODELITEV ZA SODELOVANJE ZNOTRAJ DRŽAV AKP	**12**	**11**		**91**	**11**		**100**	**11**		**100**

(v milijonih EUR)

		SRED-STVA	SKLEPI			DODELJENA SREDSTVA			PLAČILA		
			KUMU-LATIVNO	LETNO	v %	KUMU-LATIVNO	LETNO	v %	KUMU-LATIVNO	LETNO	v %
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
	Rezerva (uporaba pod posebnimi pogoji)										
	VMESNI SEŠTEVEK: REZERVA, KI SE LAHKO UPORABI SAMO POD POSEBNIMI POGOJI, 8./9. ERS	**14**									
ČDO	**Redni prispevki držav članic**										
	Dodelitve										
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA A – NACIONALNE DODELITVE	**186**	**186**	0	**100**	**182**	**(1)**	**98**	**172**	**2**	**95**
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA B – NACIONALNE DODELITVE	**14**	**14**	0	**100**	**14**		**100**	**14**		**100**
	VMESNI SEŠTEVEK: STROŠKI IZVRŠEVANJA IN PRIHODKI OD OBRESTI	**5**	**5**		**100**	**5**		**100**	**5**		**100**
	VMESNI SEŠTEVEK: REGIONALNE DODELITVE	**34**	**34**	0	**100**	**34**	**(0)**	**99**	**34**	**(0)**	**100**
	SKUPAJ: DRŽAVE AKP + ČDO (VKLJUČNO Z REZERVAMI) (A + B)	**21 146**	**21 078**	**(84)**	**100**	**20 999**	**158**	**100**	**20 477**	**175**	**98**

GIBANJE PREVZETIH OBVEZNOSTI, DODELJENIH SREDSTEV IN PLAČIL ZA 11. ERS

KONSOLIDIRANI RAČUNOVODSKI IZKAZI ERS NA DAN 31. DECEMBRA 2023

VRSTA POMOČI

DRŽAVE AKP + ČDO – 11. ERS

(v milijonih EUR)

		SREDSTVA	SKLEPI			DODELJENA SREDSTVA			PLAČILA		
			KUMULATIVNO	LETNO	v %	KUMULATIVNO	LETNO	v %	KUMULATIVNO	LETNO	v %
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
AKP	**Redni prispevki držav članic**										
	Dodelitve										
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA A – NACIONALNE DODELITVE	**15 369**	**15 329**	**(92)**	**100**	**14 723**	**311**	**96**	**12 124**	**1 061**	**82**
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA B – NACIONALNE DODELITVE	**1 060**	**1 059**	**(0)**	**100**	**1 053**	**13**	**99**	**1 007**	**27**	**96**
	VMESNI SEŠTEVEK: PREHRANSKA VARNOST	**112**	**112**	0	**100**	**112**	**91**	**100**	**41**	**37**	**36**
	VMESNI SEŠTEVEK: STROŠKI IZVRŠEVANJA IN PRIHODKI OD OBRESTI	**1 072**	**1 066**	**(1)**	**99**	**1 062**	**(0)**	**100**	**958**	**48**	**90**
	VMESNI SEŠTEVEK: DODELITEV ZA SODELOVANJE ZNOTRAJ DRŽAV AKP	**4 004**	**3 894**	**(13)**	**97**	**3 926**	**104**	**101**	**3 340**	**155**	**85**
	VMESNI SEŠTEVEK: REGIONALNE DODELITVE	**7 253**	**7 227**	**(59)**	**100**	**7 090**	**44**	**98**	**5 964**	**512**	**84**
	Sofinanciranje										
	Dodelitve										
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA A – NACIONALNE DODELITVE	**46**	**45**	**(1)**	**99**	**45**	0	**100**	**40**	**14**	**89**
	VMESNI SEŠTEVEK: STROŠKI IZVRŠEVANJA IN PRIHODKI OD OBRESTI	**4**	**4**		**100**	**4**	0	**100**	**4**	**3**	**100**
	VMESNI SEŠTEVEK: DODELITEV ZA SODELOVANJE ZNOTRAJ DRŽAV AKP	**33**	**33**	0	**100**	**33**	**(0)**	**100**	**28**	**0**	**85**
	VMESNI SEŠTEVEK: REGIONALNE DODELITVE	**8**	**6**	0	**75**	**6**	0	**100**	**6**	**2**	**100**
	Rezerva (uporaba pod posebnimi pogoji)										
	Rezerve										

(v milijonih EUR)

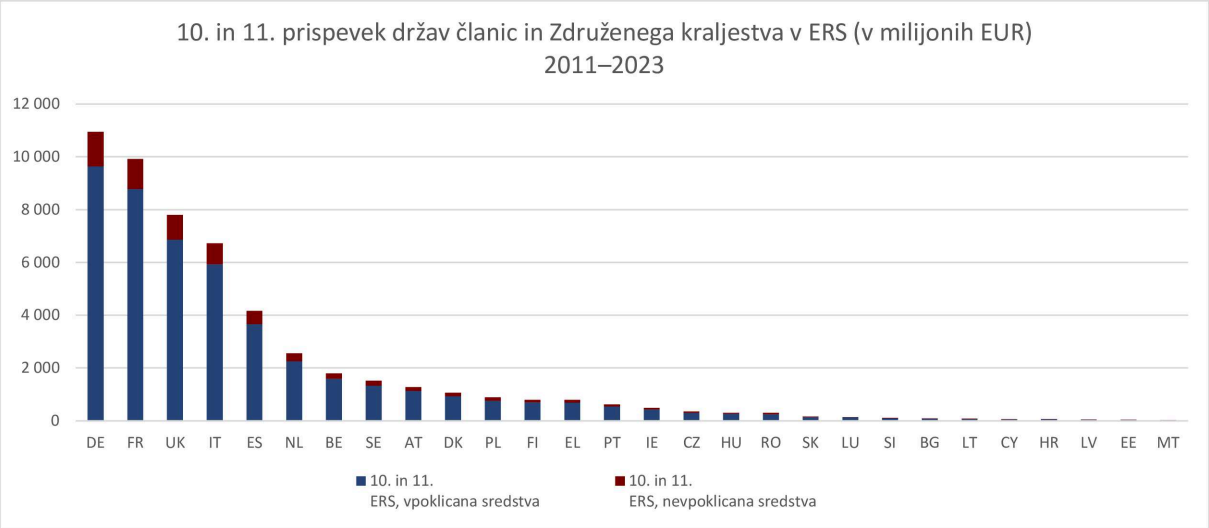
		SRED-STVA	SKLEPI			DODELJENA SREDSTVA			PLAČILA		
			KUMU-LATIVNO	LETNO	v %	KUMU-LATIVNO	LETNO	v %	KUMU-LATIVNO	LETNO	v %
		(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
	VMESNI SEŠTEVEK: REZERVA, KI SE LAHKO UPORABI SAMO POD POSEBNIMI POGOJI, 10. ERS	**128**									
	VMESNI SEŠTEVEK: REZERVA, KI SE LAHKO UPORABI SAMO POD POSEBNIMI POGOJI, 11. ERS	**167**									
	Notranji sporazumi EK o ravni storitve										
	Rezerve										
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA A – NACIONALNE DODELITVE	**1**	**1**		**52**	**1**		**100**	**1**		**100**
ČDO	**Redni prispevki držav članic**										
	Dodelitve										
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA A – NACIONALNE DODELITVE	**211**	**211**	**(0)**	**100**	**194**	**0**	**92**	**193**	**1**	**100**
	VMESNI SEŠTEVEK: SREDSTVA B – NACIONALNE DODELITVE	**12**	**12**	0	**100**	**12**	0	**100**	**12**	**0**	**99**
	VMESNI SEŠTEVEK: PREMOSTITVENI SKLAD	**0**									
	VMESNI SEŠTEVEK: STROŠKI IZVRŠEVANJA IN PRIHODKI OD OBRESTI	**8**	7	**(2)**	**79**	**6**	**(0)**	**96**	**6**	**1**	**94**
	VMESNI SEŠTEVEK: REGIONALNE DODELITVE	**102**	**102**	0	**100**	**102**	0	**100**	**69**	**17**	**67**
	Rezerva (uporaba pod posebnimi pogoji)										
	Rezerve										
	VMESNI SEŠTEVEK: REZERVA, KI SE LAHKO UPORABI SAMO POD POSEBNIMI POGOJI, 10. ERS	**15**									
	VMESNI SEŠTEVEK: REZERVA, KI SE LAHKO UPORABI SAMO POD POSEBNIMI POGOJI, 11. ERS	**1**									
	SKUPAJ: DRŽAVE AKP + ČDO (VKLJUČNO Z REZERVAMI) (A + B)	**29 605**	**29 106**	**(168)**	**98**	**28 368**	**562**	**97**	**23 791**	**1 878**	**84**

2.2 VIRI

Narava virov

Glavni viri ERS so prispevki držav članic. Evropska komisija in Evropska investicijska banka trikrat letno pozoveta države članice k prispevanju v ERS. Znesek prispevkov, vpoklicanih vsako leto, odraža znesek plačil, ki jih je treba pokriti med letom.

Pregled prispevkov po državah članicah

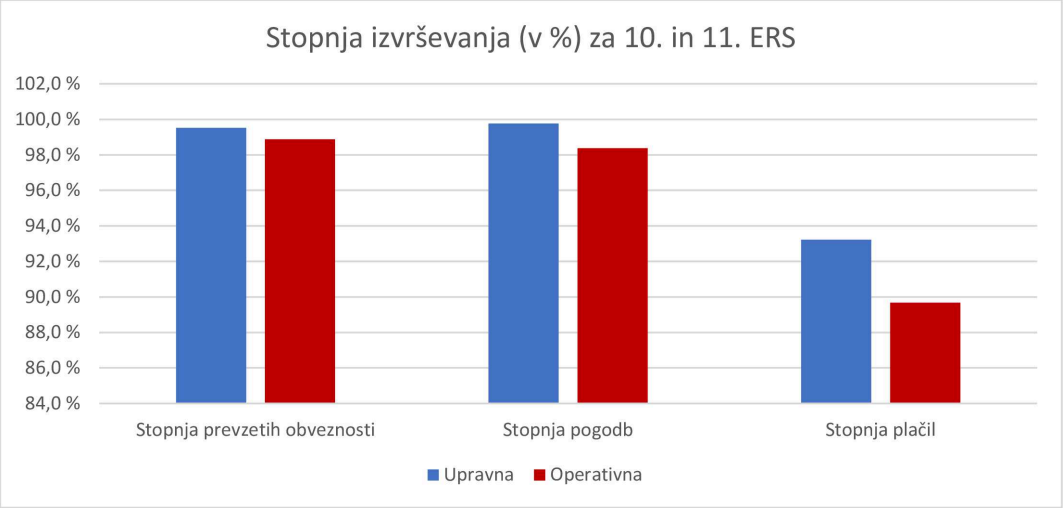
2.3 ODHODKI IZ POSLOVANJA IN POSEBNI PROGRAMI

Vrste odhodkov

Znesek, ki je na voljo v okviru večletnega finančnega okvira, je sestavljen iz 3 %, dodeljenih Komisiji kot odhodki za podporo, in 97 %, dodeljenih za izvajanje projektov ERS. Zneski se določijo v vsakem notranjem sporazumu in jih je mogoče povečati s prostovoljnimi prispevki in dohodkom, ki ga ustvarijo dejavnosti.

Razčlenitev zneskov obveznosti, pogodb in plačil po vrstah odhodkov

	SRED-STVA	SKLEPI			DODELJENA SREDSTVA			PLAČILA		
		KUMU-LATIV-NO	LETNO	v %	KUMU-LATIV-NO	LETNO	v %	KUMU-LATIV-NO	LETNO	v %
	(1)	(2)		(2): (1)	(3)		(3): (2)	(4)		(4): (3)
STROŠKI IZVRŠEVANJA IN PRIHODKI OD OBRESTI 10. in 11. ERS	**1 620**	**1 612**	**(3)**	**99,5**	**1 608**	(1)	**99,8**	**1 499**	**53**	**93,2**
OPERATIVNO IZVAJANJE (A + B) 10. in 11. ERS	**50 751**	**50 184**	**(252)**	**98,9**	**49 367**	720	**98,4**	**44 268**	**2 053**	**89,7**

Stopnja izvrševanja (v %) za 10. in 11. ERS
102,0 %
100,0 %
98,0 %
96,0 %
94,0 %
92,0 %
90,0 %
88,0 %
86,0 %
84,0 %
Stopnja prevzetih obveznosti
Stopnja pogodb
Stopnja plačil
Upravna
Operativna

Razčlenitev zneskov obveznosti, pogodb in plačil po regijah in državah

SKUPNI RAČUNI ERS NA DAN 31. DECEMBRA 2023 PO DRŽAVAH V % ODOBRITEV								
10. in 11. ERS		10. in 11. ERS SKUPAJ (v milijonih EUR)						
Kumulativno za leto 2023		odobritve	sklepi	% odobritev	dodeljena sredstva	% odobritev	plačila	% odobritev
	Splošno/upravna sredstva/obresti	**1 624**	1 614	99	1 615	99	1 494	92
	Rezerva/nerazdeljeno po državah	**2 862**	2 553	89	2 553	89	2 553	89
	Vse države AKP	**4 486**	**4 167**	**93**	**4 168**	**93**	**4 047**	**90**
	Angola	**346**	346	100	344	99	300	87
	Benin	**735**	732	100	720	98	679	92
	Bocvana	**129**	127	98	126	97	126	97
	Burkina Faso	**1 302**	1 302	100	1 297	100	1 261	97
	Burundi	**569**	567	100	564	99	541	95
	Kamerun	**521**	520	100	519	100	482	93
	Zelenortski otoki	**145**	145	100	144	100	144	100
AKP	**Komori**	**78**	77	99	76	98	72	92
	Zahodni Kongo	**163**	163	100	159	98	139	85
	Demokratična republika Kongo	**1 409**	1 407	100	1 371	97	1 219	87
	Slonokoščena obala	**705**	705	100	701	100	676	96
	Džibuti	**181**	181	100	178	98	156	86
	Eritreja	**215**	215	100	215	100	75	35
	Etiopija	**1 604**	1 603	100	1 594	99	1 400	87
	Gabon	**33**	33	99	32	97	30	91
	Gambija	**314**	303	96	301	96	277	88
	Gana	**787**	786	100	782	99	726	92
	Gvineja Bissau	**186**	186	100	185	100	175	94

SKUPNI RAČUNI ERS NA DAN 31. DECEMBRA 2023 PO DRŽAVAH V % ODOBRITEV								
10. in 11. ERS		10. in 11. ERS SKUPAJ (v milijonih EUR)						
Kumulativno za leto 2023		odobritve	sklepi	% odobritev	dodeljena sredstva	% odobritev	plačila	% odobritev
	Gvineja (Conakry)	**502**	502	100	494	98	434	86
	Mavricij	**82**	82	100	82	100	82	100
	Kenija	**863**	863	100	855	99	753	87
	Lesoto	**250**	249	100	248	99	197	79
	Liberija	**488**	487	100	443	91	436	89
	Madagaskar	**782**	782	100	730	93	591	76
	Malavi	**1 020**	1 020	100	970	95	883	87
	Mali	**1 423**	1 421	100	1 414	99	1 230	86
	Mavretanija	**344**	344	100	341	99	321	93
	Mozambik	**1 455**	1 448	100	1 391	96	1 124	77
	Namibija	**188**	188	100	178	95	169	90
	Niger	**1 275**	1 275	100	1 259	99	1 247	98
	Nigerija	**1 101**	1 100	100	1 097	100	1 025	93
	Uganda	**989**	989	100	983	99	834	84
	Srednjeafriška republika	**610**	610	100	609	100	584	96
	Ruanda	**840**	840	100	831	99	816	97
	Sveti Tomaž in Princ	**56**	56	100	54	96	49	88
	Senegal	**663**	663	100	659	99	620	94
	Sejšeli	**23**	23	100	23	100	22	98
	Sierra Leone	**662**	659	99	646	98	597	90
	Somalija	**900**	898	100	895	99	889	99
	Sudan	**298**	298	100	298	100	298	100

SKUPNI RAČUNI ERS NA DAN 31. DECEMBRA 2023 PO DRŽAVAH V % ODOBRITEV								
10. in 11. ERS		10. in 11. ERS SKUPAJ (v milijonih EUR)						
Kumulativno za leto 2023		odobritve	sklepi	% odobritev	dodeljena sredstva	% odobritev	plačila	% odobritev
	Južni Sudan	**91**	91	100	91	100	91	100
	Esvatini (Svazi)	**125**	124	99	122	97	108	86
	Tanzanija	**1 172**	1 171	100	1 161	99	1 060	90
	Čad	**936**	936	100	902	96	794	85
	Togo	**377**	377	100	375	99	355	94
	Zambija	**830**	830	100	784	94	648	78
	Zimbabve	**469**	462	99	460	98	453	97
	*** Afrika skupaj**	**28 235**	28 185	100	27 703	98	25 192	89
	Antigva in Barbuda	**15**	15	100	15	100	15	95
	Barbados	**22**	22	99	22	99	21	94
	Belize	**42**	42	100	41	96	35	83
	Dominika	**41**	41	100	40	98	40	98
	Grenada	**21**	21	100	21	100	20	98
	Gvajana	**79**	79	100	77	97	77	97
	Haiti	**1 009**	1 002	99	876	87	773	77
	Jamajka	**236**	236	100	233	99	222	94
	Dominikanska republika	**283**	281	99	280	99	278	98
	Sveta Lucija	**32**	32	100	32	100	31	96
	Sveti Krištof in Nevis	**8**	8	100	6	72	6	72
	Sveti Vincencij in Grenadine	**26**	26	100	26	99	22	84
	Surinam	**27**	27	100	27	99	26	96

SKUPNI RAČUNI ERS NA DAN 31. DECEMBRA 2023 PO DRŽAVAH V % ODOBRITEV								
10. in 11. ERS		10. in 11. ERS SKUPAJ (v milijonih EUR)						
Kumulativno za leto 2023		odobritve	sklepi	% odobritev	dodeljena sredstva	% odobritev	plačila	% odobritev
	Trinidad in Tobago	**29**	28	99	28	99	24	85
	*** Karibske države skupaj**	**1 870**	1 861	100	1 724	92	1 590	85
	Fidži	**48**	48	100	48	99	48	98
	Cookovi otoki	**5**	5	100	5	100	5	100
	Salomonovi otoki	**68**	68	100	68	100	61	90
	Kiribati	**42**	42	100	41	98	37	87
	Marshallovi otoki	**17**	17	100	17	100	16	98
	Mikronezija	**23**	23	100	22	97	16	68
	Nauru	**4**	4	98	4	98	4	98
	Niue	**3**	3	100	3	100	3	100
	Palav	**5**	5	100	4	70	4	68
	Papuanska Nova Gvineja	**239**	239	100	233	97	202	84
	Zahodna Samoa	**67**	67	100	67	99	67	99
	Vzhodni Timor	**174**	171	98	169	97	157	90
	Tonga	**28**	28	100	28	100	28	100
	Tuvalu	**13**	13	100	13	99	13	97
	Vanuatu	**55**	55	100	54	99	49	90
	*** Pacifiške države skupaj**	**793**	789	100	776	98	709	89
	Dodelitev za sodelovanje znotraj AKP	**8 097**	7 970	98	7 973	98	6 988	86
	Portugalsko govoreče afriške države	**60**	60	100	60	99	55	91
	Južnoafriška regija 10.ERS	**137**	135	99	135	99	132	96
	Regija osrednje Afrike	**558**	554	99	546	98	422	76

SKUPNI RAČUNI ERS NA DAN 31. DECEMBRA 2023 PO DRŽAVAH V % ODOBRITEV								
10. in 11. ERS		10. in 11. ERS SKUPAJ (v milijonih EUR)						
Kumulativno za leto 2023		odobritve	sklepi	% odobritev	dodeljena sredstva	% odobritev	plačila	% odobritev
	Vzhodnoafriška in južnoafriška regija	**3 092**	3 066	99	2 973	96	2 383	77
	Zahodnoafriška regija	**1 946**	1 943	100	1 917	99	1 613	83
	Karibska regija	**539**	538	100	526	98	397	74
AKP	**Pacifiška regija**	**323**	321	99	299	93	224	69
	Rezerva/nerazdeljeno po regijah	**0**	0	0	0	0	0	0
	*** Regionalno sodelovanje AKP skupaj**	**14 752**	14 587	99	14 429	98	12 213	83
	AKP	**50 137**	49 589	99	48 801	97	43 750	87
	Rezerva/nerazdeljeno po državah/ozemljih	**30**	12	39	11	38	11	36
	Vse ČDO	**30**	12	39	11	38	11	36
	Angvila	**28**	27	99	27	99	27	99
	Falklandski otoki	**10**	10	100	10	100	10	100
	Pitcairn	**5**	5	100	5	100	5	100
ČDO	**Otoki Turks in Caicos**	**32**	32	100	32	100	32	100
	Britanski Deviški otoki	**2**	2	100	2	98	2	93
	Monserat	**33**	33	100	33	100	33	100
	Sveta Helena	**38**	38	100	38	100	38	100
	*** Britanske ČDO skupaj**	**147**	146	100	146	100	146	100
	Nizozemski Antili	**40**	40	100	23	56	20	51
	Nizozemski Antili – Bonaire	**4**	4	100	4	98	2	56
	Nizozemski Antili – Saba	**3**	3	100	3	100	3	100

SKUPNI RAČUNI ERS NA DAN 31. DECEMBRA 2023 PO DRŽAVAH V % ODOBRITEV								
10. in 11. ERS		10. in 11. ERS SKUPAJ (v milijonih EUR)						
Kumulativno za leto 2023		odobritve	sklepi	% odobritev	dodeljena sredstva	% odobritev	plačila	% odobritev
	Nizozemski Antili – Sveti Evstahij	**2**	2	100	2	100	2	100
	Aruba	**21**	21	100	21	99	21	96
	Nizozemski Sveti Martin	**14**	14	100	8	55	5	33
	*** Nizozemske ČDO skupaj**	**85**	85	100	61	72	54	63
	Otoki Wallis in Futuna	**39**	39	100	37	95	29	75
	Mayotte	**29**	29	100	29	100	29	100
	Nova Kaledonija	**50**	50	100	50	100	50	100
	Francoska Polinezija	**51**	51	100	49	97	49	97
	Sveta Peter in Mihael	**47**	47	100	47	100	47	100
	*** Francoske ČDO skupaj**	**215**	215	100	212	98	204	95
	Regija	**137**	137	100	136	99	103	75
	*** Regionalno sodelovanje ČDO skupaj**	**137**	137	100	136	99	103	75
	ČDO	**614**	595	97	566	92	517	84
SKUPAJ: AKP + ČDO		**50 751**	50 184	99	49 367	97	44 268	87

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

Razčlenitev kumulativnih zneskov obveznosti, pogodb in plačil po področjih porabe za 11. ERS

Razčlenitev zneskov obveznosti, pogodb in plačil po področjih porabe za 11. ERS (sektorske oznake Odbora za razvojno pomoč) ([1])

(v milijonih EUR)

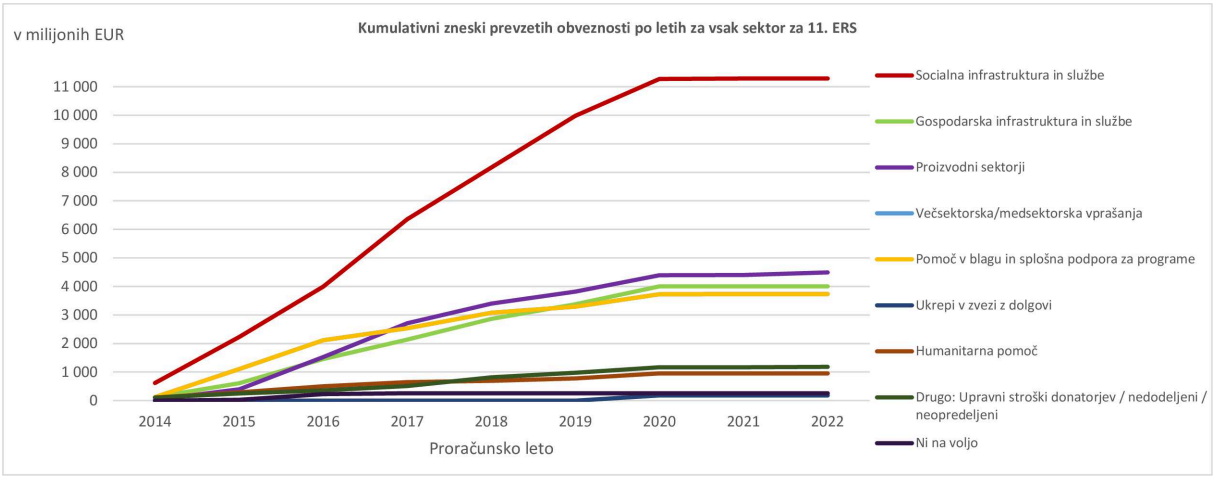
Sektor	Prevzete obveznosti	Sklenjene pogodbe	Plačano
Socialna infrastruktura in storitve			
110 – Izobraževanje	1 192,46	1 132,83	995,48
120 – Zdravje	2 131,40	2 510,72	2 263,73
130 – Demografska politika in programi ter reproduktivno zdravje	352,44	50,31	35,95
140 – Voda in sanitarna ureditev	788,50	848,83	547,53
150 – Vlada in civilna družba	5 826,37	6 047,02	5 540,34
160 – Druga socialna infrastruktura in službe	996,71	1 385,46	1 611,09
Socialna infrastruktura in službe SKUPAJ	11 287,88	11 975,17	10 994,13
Gospodarska infrastruktura in službe			
210 – Promet in skladiščenje	1 425,48	2 055,09	1 083,29
220 – Komunikacije	140,96	146,96	114,64
230 – Energetika	2 015,13	1 943,06	1 220,76
240 – Bančne in finančne storitve	82,03	129,29	83,97
250 – Poslovne in druge storitve	343,43	324,93	223,51
Gospodarska infrastruktura in službe SKUPAJ	4 007,01	4 599,33	2 726,17
Proizvodni sektorji			
310 – Kmetijstvo in lov, gozdarstvo in ribištvo	3 344,16	3 105,92	2 351,62
320 – Industrija, mineralni viri in rudarstvo, gradbeništvo	641,59	492,66	297,21
330 – Trgovina in turizem	507,49	436,11	272,06
Proizvodni sektorji SKUPAJ	4 493,24	4 034,69	2 920,88
Večsektorska/medsektorska vprašanja			
410 – Splošno varstvo okolja	989,82	841,85	658,36
430 – Druga večsektorska vprašanja	3 886,22	2 610,66	1 685,71
Večsektorska/medsektorska vprašanja SKUPAJ	4 876,04	3 452,51	2 344,07
Pomoč v blagu in splošna podpora za programe			
510 – Splošna proračunska podpora	3 116,32	3 165,05	2 480,30
520 – Razvojna pomoč v hrani	617,50	391,67	367,06
Pomoč v blagu in splošna podpora za programe SKUPAJ	3 733,82	3 556,73	2 847,36

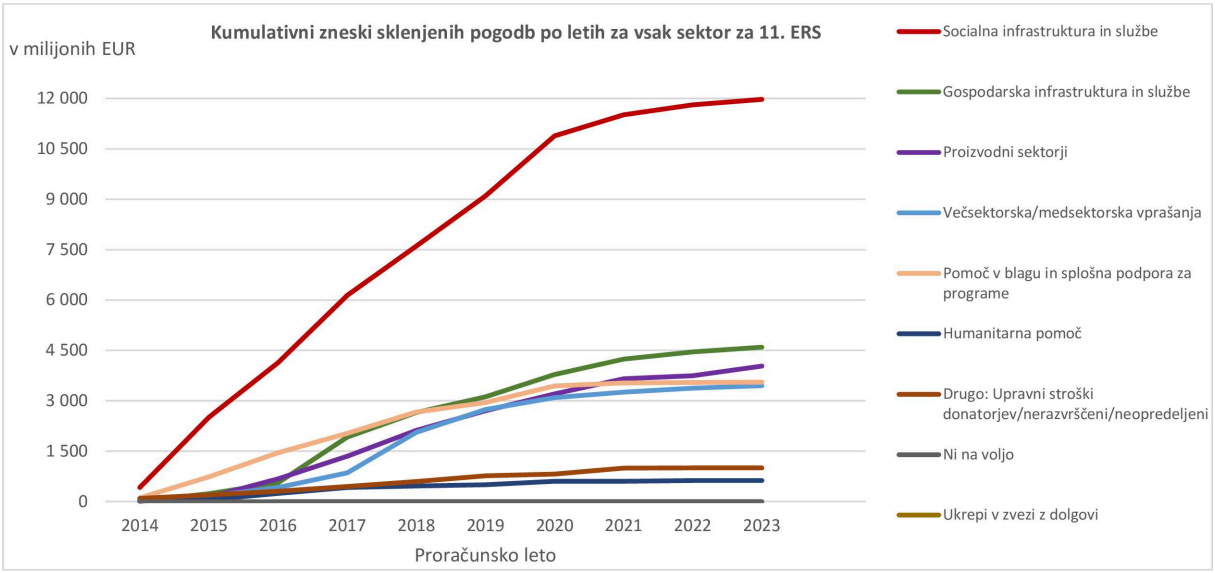
(v milijonih EUR)

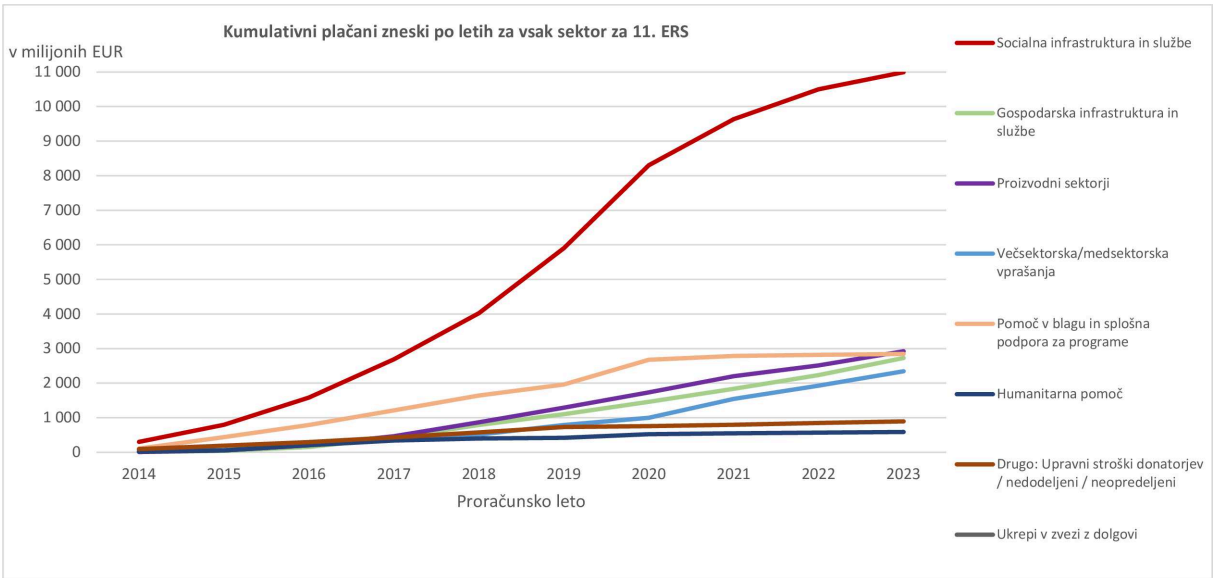
Sektor	Prevzete obveznosti	Sklenjene pogodbe	Plačano
Ukrepi v zvezi z dolgovi			
600 – Ukrepi v zvezi z dolgovi	183,00	183,00	183,00
Ukrepi v zvezi z dolgovi SKUPAJ	183,00	183,00	183,00
Humanitarna pomoč			
720 – Ukrepanje ob nesreči	746,19	452,54	451,93
730 – Pomoč za rekonstrukcijo in obnovo	137,83	65,05	42,29
740 – Pripravljenost na nesreče	72,79	110,05	93,41
Humanitarna pomoč SKUPAJ	956,81	627,64	587,63
Upravni stroški donatorjev/nedodeljeno/neopredeljeno			
910 – Upravni stroški donatorjev	995,52	948,63	857,45
998 – Nedodeljeno/neopredeljeno	183,74	56,05	38,45
n. v.: ni na voljo.	260,50	1,64	1,21
Upravni stroški donatorjev/nedodeljeno/neopredeljeno SKUPAJ	1 439,76	1 006,32	897,11
SKUPNI SEŠTEVEK 11. ERS	**30 977,56**	**29 435,38**	**23 500,34**

([1]) Bruto zneski (tj. brez sprostitev obveznosti in nalogov za izterjavo).
Zneski v stolpcih obveznosti, pogodb in plačil so prikazani z barvnim kontrastom.

Razčlenitev kumulativnih zneskov obveznosti, pogodb in plačil po področjih porabe za 11. ERS

3. **GLOSAR**

Upravne odobritve

Odobritve za pokritje stroškov poslovanja subjektov (osebje, zgradbe, pisarniška oprema).

Sprejeti proračun

Predlog proračuna postane sprejeti proračun, ko ga odobri proračunski organ.

Sprememba proračuna

Sklep, sprejet med proračunskim letom, ki omogoča spremembo (povečanje, zmanjšanje, prerazporeditev) določenih vidikov sprejetega proračuna za navedeno leto.

Odobritve

Proračunska sredstva.

V proračunu so predvidene tako obveznosti (pravne zaveze za zagotovitev financiranja) kot plačila (gotovinska ali bančna nakazila upravičencem). Odobritve za prevzem obveznosti in odobritve plačil se pogosto razlikujejo, tj. v primeru diferenciranih sredstev, ker so za večletne programe in projekte običajno v celoti prevzete obveznosti v letu, ko je sprejeta odločitev o njih, plačujejo pa se več let na podlagi napredka pri izvajanju teh programov in projektov.

Namenski prejemki

Prejemki, namenjeni financiranju posebnih postavk odhodkov.

Proračunski rezultat

Razlika med prejetimi prihodki in plačanimi zneski, vključno s prilagoditvami zaradi prenosov, razveljavitev in tečajnih razlik.

Kar zadeva agencije, bo treba ta znesek povrniti organu za financiranje.

Izvrševanje proračuna

Poraba proračuna z odhodki in prihodki.

Proračunska postavka / proračunska vrstica

Prihodki in odhodki so v proračunski strukturi prikazani v skladu z zavezujočo nomenklaturo, ki kaže naravo in namen vsake postavke, kot ju je določil proračunski organ. Posamezne postavke (naslov, poglavje, člen ali vrstica) zagotavljajo uradni opis nomenklature.

Proračunska obveznost

Operacija, s katero odgovorni odredbodajalec rezervira proračunske odobritve, potrebne za kritje poznejših plačil za izpolnitev pravnih obveznosti.

Razveljavitev odobritev

Odobritve, ki ostanejo neporabljene do konca proračunskega leta in jih ni mogoče prenesti, se razveljavijo.

Prenos odobritev

Izjema od načela enoletnosti, v kolikor se lahko odobritve, ki jih ni bilo mogoče porabiti v danem proračunskem letu, pod strogimi pogoji izjemoma prenesejo za uporabo v naslednjem letu.

Odobritve za prevzem obveznosti

Odobritve za prevzem obveznosti pokrivajo celotno vrednost pravnih obveznosti (pogodbe, sporazume o nepovratnih sredstvih ali sklepe), ki bi bile lahko podpisane v tekočem proračunskem letu.

Sprostitev obveznosti

Operacija, s katero odgovorni odredbodajalec v celoti ali deloma razveljavi rezervacijo odobritev, ki je bila predhodno oblikovana s prevzemom proračunske obveznosti.

Diferencirana sredstva

Diferencirana sredstva se uporabljajo za financiranje večletnih operacij; za tekoče proračunsko leto zajemajo skupne stroške pravnih obveznosti, sklenjenih za operacije, ki se izvajajo več kot eno proračunsko leto.

Poslovni izid

Učinek na bilanco stanja odhodkov in prihodkov na osnovi pravil računovodstva na podlagi nastanka poslovnega dogodka.

Ugotovljene upravičenosti

Pravica do izterjave dohodka od dolžnika, kot je priznana z izdajo naloga za izterjavo.

Tečajna razlika

Razlika, ki je posledica uporabe menjalnih tečajev valute za posle v zvezi z državami zunaj euroobmočja ali prevrednotenja sredstev in obveznosti v tujih valutah na datum računovodskih izkazov.

Odhodki

Izraz, ki se uporablja za opis porabe proračuna iz vseh vrst virov financiranja.

Nepovratna sredstva

Neposredni finančni prispevki iz proračuna za upravičene tretje osebe, vključene v dejavnosti, ki služijo politikam Unije.

Zapadle odobritve

Neporabljene odobritve, ki se ob koncu proračunskega leta razveljavijo. Zapadlost pomeni popolno ali delno razveljavitev dovoljenja za ustvarjanje odhodkov in/ali obveznosti, kot ga predstavljajo odobritve.

Za skupna podjetja (ter Evropski inštitut za inovacije in tehnologijo), kakor je določeno v njihovih finančnih pravilih, se lahko neporabljene odobritve vnesejo v načrt prihodkov in odhodkov za največ naslednja tri proračunska leta (tako imenovano pravilo „N+3“). Zapadle odobritve za skupna podjetja se torej lahko znova aktivirajo do proračunskega leta „N + 3“.

Pravna podlaga / temeljni akt

Pravni akt, ki ga sprejme zakonodajni organ (običajno Svet in Evropski parlament) ter ki določa cilj programa porabe Unije, namen odobritev, pravila za intervencijo, datum izteka veljavnosti in ustrezna finančna pravila, ki bodo služila kot pravna podlaga za izvajanje programa porabe.

Pravna obveznost

Akt, s katerim odredbodajalec prevzame obveznost do tretjih oseb, ki bremeni proračun Unije.

Običajne oblike pravnih obveznosti so pogodbe v primeru javnih naročil ter sporazumi in sklepi o nepovratnih sredstvih.

Nediferencirana sredstva

Sredstva, ki izpolnjujejo letne potrebe in jih je zato treba prevzeti med proračunskim letom. V naslednjem letu se lahko izplačajo samo zneski, ki izpolnjujejo pogoje za samodejni prenos. Nediferencirana sredstva, ki do konca leta niso bila porabljena, tj. za katera so bile prevzete obveznosti, se razveljavijo (razen če Komisija izjemoma dovoli nesamodejni prenos). Nediferencirana sredstva se uporabljajo za upravne odhodke, pri čemer so odobritve za prevzem obveznosti enakovredne odobritvam plačil.

Odobritve za poslovanje

Z odobritvami za poslovanje se financirajo različne politike, predvsem v obliki nepovratnih sredstev ali javnih naročil.

Neporavnane obveznosti

Neporavnane obveznosti (ali RAL iz francoskega izraza *reste à liquider*) so opredeljene kot znesek prevzetih obveznosti, ki še niso bile plačane. Izhajajo neposredno iz obstoja večletnih programov in ločevanja med odobritvami za prevzem obveznosti in odobritvami plačil.

Odobritve plačil

Odobritve plačil zajemajo odhodke, ki jih je treba plačati v tekočem letu in izhajajo iz pravnih obveznosti, prevzetih v tekočem letu in/ali predhodnih letih.

RAL (*reste à liquider*)

Znesek, ki ga je treba plačati za proračunsko obveznost v danem trenutku. Glej neporavnane obveznosti.

Presežek

Pozitivna razlika med prihodki in odhodki, ki jo je treba vrniti organu za financiranje. Glej proračunski rezultat.

Prerazporeditev med proračunskimi vrsticami

Prerazporeditve med proračunskimi vrsticami pomenijo premestitev odobritev iz ene proračunske vrstice v drugo med proračunskim letom in so zato izjema od proračunskega načela specifikacije.

LETNO POROČILO O IZVRŠEVANJU – SREDSTVA, KI JIH UPRAVLJA EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

SVET DIREKTORJEV

RAČUNOVODSKI IZKAZI

SKLADA ZA SPODBUJANJE NALOŽB

NA DAN 31. DECEMBRA 2023

(1) Poročilo neodvisnega revizorja
(2) Izkaz finančnega položaja
(3) Izkaz poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa
(4) Izkaz sprememb v sredstvih vplačnikov
(5) Izkaz denarnih tokov
(6) Pojasnila k računovodskim izkazom

IZKAZ FINANČNEGA POLOŽAJA

na dan 31. decembra 2023

(v tisočih EUR)

	Pojasnila	31. 12. 2023	31. 12. 2022
SREDSTVA			
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	5	1 376 824	1 451 970
Terjatve do vplačnikov	9/16	85 321	85 321
Finančna sredstva zakladnice	10	–	73 003
Izvedeni finančni instrumenti	6	55 765	75 852
Posojila in predujmi	7	1 683 312	1 849 786
Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	8	820 713	797 341
Druga sredstva	11	616	950
Sredstva skupaj		**4 022 551**	**4 334 223**
OBVEZNOSTI IN SREDSTVA VPLAČNIKOV			
OBVEZNOSTI			
Odloženi prihodki	12	48 515	52 417
Rezervacije za obveznosti iz posojil	13	19 038	16 583
Obveznosti do tretjih oseb	14	427 828	190 927
Druge obveznosti	15	3 338	2 419
Obveznosti skupaj		**498 719**	**262 346**
Sredstva vplačnikov	16/17	**3 523 832**	**4 071 877**
Obveznosti in sredstva vplačnikov skupaj		**4 022 551**	**4 334 223**

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA IN DRUGEGA VSEOBSEGAJOČEGA DONOSA

ZA LETO, KI SE JE KONČALO 31. DECEMBRA 2023

(v tisočih EUR)

	Pojasnila	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Prihodki od obresti in podobni prihodki (*)	19	148 336	93 786
Odhodki od obresti in podobni odhodki	19	–	– 5 479
Neto obresti in podobni prihodki		**148 336**	**88 307**
Prihodki od opravnin (provizij)	20	25	511
Odhodki od opravnin (provizij)	20	– 62	– 761
Neto prihodki od opravnin (provizij)		**– 37**	**– 250**

(v tisočih EUR)

	Pojasnila	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Sprememba poštene vrednosti pri izvedenih finančnih instrumentih	6	– 20 087	94 680
Neto rezultat pri delnicah in drugih vrednostnih papirjih s spremenljivim donosom	21	– 8 457	24 432
Neto rezultat pri posojilih in predujmih, merjen po PVIPI	7	– 8 932	– 3 080
Neto rezultat v tujih valutah	22	– 67 885	– 140 104
Neto poslovni izid iz finančnih poslov		**– 105 361**	**– 24 072**
Spremembe v oslabitvah posojil in predujmov brez razveljavitve oslabitev	7,2	9 055	8 562
Spremembe rezervacij za obveznosti iz posojil, brez razveljavitve oslabitev	13	– 2 470	20
Splošni upravni odhodki	23	– 29 655	– 33 628
Dobiček zadevnega leta		**19 868**	**38 939**
Celotni vseobsegajoči dobiček za zadevno leto skupaj		**19 868**	**38 939**

(*) Za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023, obresti in podobni prihodki vključujejo 118,5 milijona EUR (2022: 85,8 milijona EUR), izračunanih za sredstva po odplačni vrednosti na podlagi metode efektivnih obresti.

IZKAZ SPREMEMB V SREDSTVIH VPLAČNIKOV

ZA LETO, KI SE JE KONČALO 31. DECEMBRA 2023

(v tisočih EUR)

	Pojasnila	Vpoklicani prispevek	Izplačani prispevki	Zadržani dobički	Skupaj
Na dan sobota, 1. januar 2023		**3 701 695**	–	**370 182**	**4 071 877**
Prispevki držav članic, vpoklicani med letom	16	20 000	–	–	**20 000**
Prispevki držav članic, izplačani med letom	17	–	– 587 913	–	**– 587 913**
Dobiček leta 2023		–	–	19 868	**19 868**
Spremembe v sredstvih vplačnikov		**20 000**	**– 587 913**	**19 868**	**– 548 045**
Na dan 31. decembra 2023		**3 721 695**	**– 587 913**	**390 050**	**3 523 832**

		Vpoklicani prispevek	Izplačani prispevki	Zadržani dobički	Skupaj
Na dan sobota, 1. januar 2022		**3 471 695**	–	**331 243**	**3 802 938**
Prispevki držav članic, vpoklicani med letom		230 000	–	–	**230 000**
Dobiček leta 2022		–	–	38 939	**38 939**
Spremembe v sredstvih vplačnikov		**230 000**	–	**38 939**	**268 939**
Na dan 31. decembra 2022		**3 701 695**	–	**370 182**	**4 071 877**

IZKAZ DENARNIH TOKOV

ZA LETO, KI SE JE KONČALO 31. DECEMBRA 2023

(v tisočih EUR)

	Pojasnila	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
POSLOVANJE			
Dobiček zadevnega leta		**19 868**	**38 939**
Prilagoditve za:			
Neto rezultat pri delnicah in drugih vrednostnih papirjih s spremenljivim donosom po pošteni vrednosti	8	15 142	– 9 271
Spremembe v oslabitvah posojil in predujmov brez razveljavitve oslabitev	7,2	– 9 055	– 8 562
Neto rezultat pri posojilih in predujmih, merjen po PVIPI	7	8 932	3 080
Spremembo natečenih obresti od posojil in predujmov in njihove odplačne vrednosti		708	2 291
Neto spremembo rezervacij za obveznosti iz posojil, brez razveljavitve oslabitev		2 455	– 19
Spremembe poštene vrednosti pri izvedenih finančnih instrumentih		20 087	– 94 680
Spremembo natečenih obresti od finančnih sredstev zakladnice in njihove odplačne vrednosti	10	– 248	321
Spremembo odloženih prihodkov		– 3 902	3 985
Učinek sprememb deviznih tečajev na posojila	7,1	86 765	– 53 747
Učinek sprememb deviznih tečajev na delnice in druge vrednostne papirje s spremenljivim donosom	8	30 026	– 25 463
Učinek sprememb deviznih tečajev na denarna sredstva		– 8 031	– 12 006
Dobiček / (izguba) iz poslovanja pred spremembami v sredstvih in obveznostih iz poslovanja		**162 747**	**– 155 132**
Črpana posojila	7	– 207 237	– 260 493
Povračila posojil	7	288 155	458 381

(v tisočih EUR)

	Pojasnila	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Sprememba natečenih obresti od denarnih sredstev in njihovih ustreznikov	5	4 039	1 822
Pridobitev finančnih sredstev zakladnice	10	– 348 523	– 920 290
Dospelosti finančnih sredstev zakladnice	10	421 278	847 608
Povečanje v delnicah in drugih vrednostnih papirjih s spremenljivim donosom	8	– 101 100	– 139 935
Neto prihodki od delnic in drugih vrednostnih papirjev s spremenljivim donosom		39 246	90 219
Zmanjšanje drugih sredstev		334	136
Povečanje drugih obveznosti		919	86
Povečanje / (zmanjšanje) obveznosti iz poslovanja do Evropske investicijske banke		33 951	– 58 093
Neto denarni tokovi iz poslovanja		**293 809**	**– 135 691**
FINANCIRANJE			
Prispevki držav članic		79 710	238 450
Zneski, prejeti od držav članic v zvezi s subvencioniranimi obrestnimi merami in tehnično pomočjo		220 290	61 450
Zneski, plačani v imenu držav članic v zvezi s subvencioniranimi obrestnimi merami in tehnično pomočjo		– 77 050	– 60 619
Prispevki, izplačani v imenu držav članic	17	– 587 913	–
Neto denarni tok iz financiranja		**– 364 963**	**239 281**
Neto povečanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov		**– 71 154**	**103 590**
Povzetek izkaza denarnih tokov:			
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki na začetku proračunskega leta		**1 450 589**	**1 359 005**
Neto denarni tokovi (uporabljeni v) / iz:			
Poslovanja		293 809	– 135 691
Financiranja		– 364 963	239 281
Učinkov sprememb deviznih tečajev na denarna sredstva in njihove ustreznike		– 8 031	– 12 006
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki ob koncu proračunskega leta		**1 371 404**	**1 450 589**
Denarna sredstva in njihove ustreznike sestavljajo:			
Gotovina v blagajni	5	146 494	328 079
Vezane vloge (brez natečenih obresti)	5	625 403	963 004
Komercialni zapisi	5	599 507	159 506
		1 371 404	**1 450 589**

Pojasnila k računovodskim izkazom na dan 31. decembra 2023

1. Splošne informacije

Sklad za spodbujanje naložb je bil ustanovljen v okviru Sporazuma iz Cotonouja (v nadaljnjem besedilu: Sporazum) o sodelovanju in razvojni pomoči, ki je bil sklenjen med članicami skupine afriških, karibskih in pacifiških držav (v nadaljnjem besedilu: države AKP) ter Evropsko unijo in njenimi državami članicami 23. junija 2000 ter spremenjen 25. junija 2005 in 22. junija 2010.

Sklad za spodbujanje naložb ni ločen pravni subjekt, prispevke v imenu držav članic (v nadaljnjem besedilu: donatorke) pa v skladu z določili Sporazuma upravlja Evropska investicijska banka (v nadaljnjem besedilu: EIB ali Banka), ki opravlja funkcijo upraviteljice Sklada za spodbujanje naložb.

Financiranje na podlagi Sporazuma se zagotavlja iz proračunov držav članic EU. Države članice EU prispevajo zneske, dodeljene za financiranje Sklada za spodbujanje naložb, in nepovratna sredstva za financiranje subvencioniranih obrestnih mer, kot je določeno na podlagi večletnih finančnih okvirov (prvi finančni protokol, ki zajema obdobje 2000–2007 in je znan kot 9. Evropski razvojni sklad (ERS), drugi finančni protokol, ki zajema obdobje 2008–2013 in je znan kot 10. ERS, in tretji finančni protokol, ki zajema obdobje 2014–2020 in je znan kot 11. ERS). EIB je odgovorna za upravljanje:

(i) Sklada za spodbujanje naložb, tj. obnovljivega sklada tveganega kapitala s sredstvi v višini 3 685,5 milijona EUR, usmerjenega v spodbujanje naložb zasebnega sektorja v državah AKP; od tega je 48,5 milijona EUR dodeljenih čezmorskim državam in ozemljem (v nadaljnjem besedilu: ČDO),

(ii) nepovratnih sredstev za financiranje subvencioniranih obrestnih mer v vrednosti največ 1 220,85 milijona EUR za države AKP in največ 8,5 milijona EUR za ČDO. Do 15 % teh subvencij se lahko porabi za financiranje s projekti povezane tehnične pomoči.

Svet se je 23. decembra 2020 odločil za podaljšanje obdobja obveznosti Sklada za spodbujanje naložb za najmanj šest mesecev. Po podaljšanju je Banka v skladu s svojim mandatom potrdila operacije do 30. junija 2021 (Sklep Sveta (EU) 2020/2233 z dne 23. decembra 2020 o prevzemu obveznosti za sredstva, ki izhajajo iz vrnjenih dodelitev v okviru Sklada za spodbujanje naložb v državah AKP iz operacij v okviru 9., 10. in 11. ERS ([22])).

EU in države AKP so se dogovorile, da bodo spremenile sklep o prehodnih ukrepih, da bi podaljšale uporabo določb Sporazuma o partnerstvu AKP-EU do 31. decembra 2023, do začetka veljavnosti novega sporazuma ali do začasne uporabe novega sporazuma med Unijo in državami AKP, kar nastopi prej (Sklep št. 2/2019 Odbora veleposlanikov AKP-EU o sprejetju prehodnih ukrepov na podlagi člena 95(4) Sporazuma o partnerstvu AKP-EU, ki je bil naknadno spremenjen s Sklepom št. 3/2021 Odbora veleposlanikov AKP-EU z dne 26. novembra 2021 o spremembi, Sklepom št. 970/2022 Odbora veleposlanikov AKP-EU z dne 16. junija 2022 in Sklepom št. 2/2023 Odbora veleposlanikov AKP-EU z dne 25. oktobra 2023).

Računovodski izkazi so pripravljeni ob predpostavki delujočega podjetja, kar pomeni predpostavko, da bo Sklad za spodbujanje naložb v bližnji prihodnosti zmožen poravnati vse denarne obveznosti iz poslovanja v okviru vseh operacij. Trajanje delovanja Sklada za spodbujanje naložb ni določeno. Notranji sporazum za 11. ERS ostaja veljaven (v skladu s členom 14(3) Notranjega sporazuma) tako dolgo, kolikor je potrebno za celotno izvedbo vseh operacij, ki se financirajo v okviru Sporazuma o partnerstvu AKP-EU, Sklepa o pridružitvi čezmorskih držav in večletnega finančnega okvira.

Uredba (EU) 2021/947 Evropskega parlamenta in Sveta ([23]) z dne 9. junija 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, ki je začela veljati 14. junija 2021, zagotavlja primarno pravno podlago za pomoč EU zunaj EU v obdobju 2021–2027 in upravljanje v okviru novega institucionalnega mandata Banke za operacije zunaj Evropske unije, vključno z regijo AKP. To zajema vključitev sedanjega zunajproračunskega ERS v proračun EU. Navedena uredba zagotavlja pravno podlago, v skladu s katero bo Komisija prihodnje mandate EU za njeno dejavnost zunaj EU zaupala EIB. Zagotovila bo tudi okvir za zunanje naložbe, da bo lahko Unija sodelovala s partnerskimi institucijami prek nepovratnih sredstev ali jamstev iz proračuna EU.

([22]) UL L 437, 28.12.2020, str. 188, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2233/oj.

([23]) Uredba (EU) 2021/947 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. junija 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, spremembi in razveljavitvi Sklepa št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2017/1601 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 (UL L 209, 14.6.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj).

V prihodnosti se bodo vrnjene dodelitve iz Sklada za spodbujanje naložb uporabile v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje, in sicer s kombinacijo namenskega razdelka za zasebni sektor v AKP v okviru Evropskega sklada za trajnostni razvoj (EFSD+) in skrbniškega sklada. EIB in Evropska komisija sta 15. februarja 2023 podpisali sporazum o prenosu (v nadaljnjem besedilu: sporazum o prenosu). Namen tega sporazuma je prenos sredstev, ki izhajajo iz vrnjenih dodelitev v okviru Sklada za spodbujanje naložb, ko so na voljo, v skladu s Sklepom Sveta (EU) 2020/2233 (vrnjene dodelitve Sklada za spodbujanje naložb v državah AKP) in Sklepom Sveta (EU) 2021/1764 ([24]) (v nadaljnjem besedilu: vrnjene dodelitve Sklada za spodbujanje naložb v ČDO; ter skupaj z vrnjenimi sredstvi Sklada za spodbujanje naložb v državah AKP: vrnjene dodelitve). Za več podrobnosti glej opombi 2.4.6 in 17.

Ti računovodski izkazi zajemajo obdobje od 1. januarja 2023 do 31. decembra 2023.

Svet direktorjev je na predlog upravnega odbora 21. marca 2024 sprejel računovodske izkaze in odobril njihovo predložitev v odobritev svetu guvernerjev do 26. aprila 2024.

2. **Pomembne računovodske usmeritve**

2.1 ***Podlaga za pripravo – izjava o skladnosti***

Računovodski izkazi Sklada za spodbujanje naložb so bili pripravljeni v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (MSRP), kakor jih je sprejela Evropska unija. Računovodski izkazi na dan 31. decembra 2023 vključujejo izkaz finančnega položaja, izkaz poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa, izkaz sprememb sredstev vplačnikov, izkaz denarnih tokov in pojasnila.

2.2 ***Pomembne računovodske presoje, predpostavke in ocene***

Priprava računovodskih izkazov zahteva ocene in predpostavke, ki vplivajo na sporočene prihodke, odhodke, sredstva in obveznosti ter razkritje pogojnih sredstev in obveznosti. Uporaba razpoložljivih informacij in uporaba presoje sta neločljivo povezani z oblikovanjem ocen. Dejanski rezultati v prihodnosti bi se lahko razlikovali od takšnih ocen in razlike so lahko pomembne za računovodske izkaze. Ocene in temeljne predpostavke se redno pregledujejo. Revidirane ocene se pripoznajo za naprej.

Presoje in ocene se v glavnem uporabljajo na področjih, navedenih v nadaljevanju.

— **Poštene vrednosti finančnih instrumentov**

Kadar poštenih vrednosti finančnih instrumentov, knjiženih v bilanci stanja, ni mogoče izpeljati iz delujočih trgov, se določijo z različnimi tehnikami vrednotenja, ki vključujejo uporabo matematičnih modelov. Kot vhodni podatki za te modele se po možnosti uporabijo podatki z opazovanih trgov, če pa to ni izvedljivo, je potrebna določena stopnja presoje pri določanju poštenih vrednosti. Vrednotenja se kategorizirajo na različne ravni v hierarhiji poštene vrednosti na podlagi podatkov, uporabljenih v tehnikah vrednotenja, ki so opisane in razkrite v pojasnilih 2.4.2 in 4.

— **Izgube zaradi oslabitve posojil in predujmov**

Merjenje pričakovanih kreditnih izgub zahteva, da vodstvo pri določanju izgub zaradi oslabitve uporabi pomembne presoje, zlasti oceno znatnega povečanja kreditnega tveganja od začetnega pripoznanja, vključitev informacij glede prihodnosti ter oceno zneska in časovnega razporeda prihodnjih denarnih tokov in vrednosti zavarovanja. Te ocene temeljijo na več dejavnikih, ki lahko povzročijo znatne spremembe časa in zneska popravka vrednosti za kreditne izgube, ki jih je treba pripoznati (pojasnilo 2.4.2). Relevantne predpostavke glede učinkov na oslabitve, ki izhajajo iz splošnega konteksta negotovosti in pretresov, ki so se začeli leta 2022 in se nadaljevali leta 2023, so podrobno opisane v pojasnilih 2.4.2.2 in 3.2.3.7.

([24]) Sklep Sveta (EU) 2021/1764 z dne 5. oktobra 2021 o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski uniji, vključno z odnosi med Evropsko unijo na eni strani ter Grenlandijo in Kraljevino Dansko na drugi strani (Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo) (UL L 355, 7.10.2021, str. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj).

— **Vrednotenje naložb v kapital, ki ne kotirajo na delujočem trgu**

Vrednotenje naložb v kapital, ki ne kotirajo na delujočem trgu, običajno temelji na enem od naslednjih elementov:

— zadnjih tržnih poslih po običajnih tržnih pogojih,

— trenutni pošteni vrednosti drugega instrumenta, ki ima podobne bistvene značilnosti,

— pričakovanih denarnih tokovih, diskontiranih po veljavni obrestni meri, ki se uporablja za instrumente s podobnimi značilnostmi in tveganji,

— metodi prilagojenih neto sredstev ali

— drugih modelih vrednotenja.

Ugotavljanje denarnih tokov in dejavnikov diskontiranja za naložbe v kapital, ki ne kotirajo na delujočem trgu, v pomembni meri temelji na oceni. Tehnike vrednotenja Sklada za spodbujanje naložb se redno prilagajajo, njihova veljavnost pa se preskuša na podlagi cene opazovanih trenutnih tržnih poslov z istim instrumentom ali drugih razpoložljivih podatkov opazovanega trga.

— **Konsolidacija subjektov, v katerih ima Sklad za spodbujanje naložb delež**

Presoje EIB so pokazale, da Sklad za spodbujanje naložb ne nadzoruje nobenega subjekta, v katerem ima delež. To je posledica dejstva, da je v vseh takih subjektih splošni partner ali upravitelj sklada ali upravni odbor izključno odgovoren za upravljanje in nadzor dejavnosti in zadev partnerstva ter ima pooblastilo in pristojnost, da stori vse potrebno za dosego namena in ciljev partnerstva v skladu z naložbenimi in političnimi smernicami.

2.3 ***Spremembe računovodskih standardov***

Razen spodnjih sprememb je Sklad za spodbujanje naložb dosledno uporabljal računovodske usmeritve, določene v pojasnilu 2.4, za vsa obdobja, ki so predstavljena v teh računovodskih izkazih. Sklad za spodbujanje naložb je sprejel naslednje nove standarde in spremembe standardov.

Novi in spremenjeni standardi, ki jih je sprejel Sklad za spodbujanje naložb

S 1. januarjem 2023 so za računovodske izkaze Sklada za spodbujanje naložb začeli veljati naslednji novi standardi in spremembe obstoječih standardov:

— spremembe MRS 1 Predstavljanje računovodskih izkazov in Stališča o praksi MSRP 2: Razkrivanje računovodskih usmeritev,

— spremembe MRS 8 Računovodske usmeritve, spremembe računovodskih ocen in napake: Opredelitev računovodskih ocen.

Zgoraj navedene spremembe niso vplivale na zneske, pripoznane v prejšnjih obdobjih, in naj ne bi pomembno vplivale na sedanja ali prihodnja obdobja.

Novi standardi, spremembe in pojasnila, ki jih Sklad za spodbujanje naložb še ni sprejel

Na dan 31. decembra 2023 so bile izdane naslednje spremembe obstoječih standardov, ki pa niso bile obvezne za letna obdobja poročanja, ki se končajo 31. decembra 2023:

Spremembe obstoječih standardov, ki jih je potrdila EU in veljajo za letna obdobja poročanja, ki se začnejo 1. januarja 2024 ali pozneje:

Spremembe MRS 1 Predstavljanje računovodskih izkazov: Razvrstitev obveznosti kot kratkoročne ali nekratkoročne in nekratkoročne obveznosti z zavezami.

Spremembe obstoječih standardov, ki jih EU še ni potrdila:

— spremembe MRS 7 Izkaz denarnih tokov in MSRP 7 Finančni instrumenti: Dogovori o financiranju obveznosti do dobaviteljev,

— spremembe MRS 21 Vplivi sprememb menjalnih tečajev: Nezamenljivost,

— spremembe MSRP 10 Konsolidirani računovodski izkazi in MRS 28 Naložbe v pridružena podjetja in skupne podvige: Prodaja ali prispevek sredstev med vlagateljem in njegovim pridruženim podjetjem ali skupnim podvigom.

Sklad za spodbujanje naložb na datum odobritve teh računovodskih izkazov ni predčasno sprejel nobenega od zgoraj navedenih standardov ali sprememb obstoječih standardov, poleg tega pa niso bila izdana pojasnila, ki bi se uporabljala in bi jih moral Sklad za spodbujanje naložb upoštevati na datum poročanja. Uprava pričakuje, da bodo vse zadevne izjave sprejete za prvo obdobje, ki se začne na datum začetka veljavnosti razglasitve ali po njem, in da ne bo pomembnega vpliva na računovodske izkaze Sklada za spodbujanje naložb.

2.4 ***Povzetek pomembnih računovodskih usmeritev***

Izkaz finančnega položaja prikazuje sredstva in obveznosti po načelu padajoče likvidnosti in ne razlikuje med kratkoročnimi in nekratkoročnimi postavkami.

2.4.1 Prevedba tujih valut

Sklad za spodbujanje naložb v računovodskih izkazih uporablja euro (EUR) kot predstavitveno valuto, ki je tudi funkcijska valuta. Če ni drugače navedeno, so finančni podatki, predstavljeni v eurih, zaokroženi na najbližjo tisočico.

Pri poslih v tujih valutah se prevedba opravi po deviznih tečajih, ki veljajo na dan posla.

Denarna sredstva in obveznosti v drugih valutah kot v eurih se prevedejo v eure po deviznih tečajih, ki veljajo na datum izkaza finančnega položaja. Dobiček ali izguba, ki nastane zaradi te prevedbe, se izkaže v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa.

Nedenarne postavke, ki so izmerjene po nabavni vrednosti v tuji valuti, se prevedejo po deviznih tečajih na datum prvotnega posla. Nedenarne postavke, ki so izmerjene po pošteni vrednosti v tuji valuti, se prevedejo po deviznih tečajih na datum, ko je bila določena njihova poštena vrednost.

Tečajne razlike, ki nastanejo ob poravnavi poslov po drugačnih tečajih, kot so veljali na dan posla, in nerealizirane tečajne razlike pri neporavnanih denarnih sredstvih in obveznostih v tuji valuti se pripoznajo v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa.

2.4.2 **Finančna sredstva, razen izvedenih finančnih instrumentov**

Neizvedeni finančni instrumenti se prvotno pripoznajo na podlagi datuma poravnave.

Razvrstitev in merjenje

Finančna sredstva

Pri začetnem pripoznanju se finančno sredstvo razvrsti kot merjeno po odplačni vrednosti (OV) ali po pošteni vrednosti prek izkaza poslovnega izida (PVIPI), finančna obveznost pa je razvrščena kot merjena po OV ali po PVIPI.

V skladu z MSRP 9 se razvrstitev začne z določitvijo, ali se finančno sredstvo šteje za dolžniški ali kapitalski instrument. MSRP 9 se nanaša na opredelitve v MRS 32 – Finančni instrumenti: predstavljanje.

Dolžniški instrumenti so instrumenti, ki ustrezajo opredelitvi finančne obveznosti z vidika nasprotne stranke, posojila in dolžniški vrednostni papirji, vključno z obveznicami, zadolžnicami ali certifikati, ki jih izdajo strukturirani subjekti, vlada ali podjetja.

Dolžniški instrument je razvrščen po OV, če izpolnjuje oba naslednja pogoja in ni določen kot merjen po PVIPI:

— sredstvo se poseduje v okviru poslovnega modela, katerega cilj je posedovanje sredstev z namenom prejemanja pogodbenih denarnih tokov, in

— v skladu s pogodbenimi pogoji finančnega sredstva na določene datume prihaja do denarnih tokov, ki so izključno plačila glavnice in obresti na neporavnani znesek glavnice (merila IPGO).

Navedene zahteve bi bilo treba uporabiti za celotno finančno sredstvo, tudi če vsebuje vgrajen izvedeni finančni instrument.

Kapitalski instrumenti so instrumenti, ki ustrezajo opredelitvi lastniškega kapitala z vidika izdajatelja; to so instrumenti, ki ne vsebujejo pogodbene obveznosti za plačilo in ki dokazujejo preostali delež v izdajateljevih neto sredstvih. Kapitalski instrumenti se merijo po PVIPI.

Sklad za spodbujanje naložb se lahko ob začetnem pripoznanju kapitalske naložbe, ki ni v posesti za trgovanje, nepreklicno odloči, da bo poznejše spremembe predstavil v drugem vseobsegajočem donosu. To odločitev sprejme za vsako naložbo posebej.

Vsa druga finančna sredstva so razvrščena kot merjena po PVIPI.

Ocena poslovnega modela

EIB kot upraviteljica Sklada za spodbujanje naložb izvede oceno cilja poslovnega modela, v katerem je dolžniški instrument v posesti na ravni portfelja, ker to najbolje odraža način upravljanja poslovanja in zagotavljanja informacij upravitelju. Obravnavane informacije vključujejo:

— navedene usmeritve in cilje za portfelj ter izvajanje navedenih usmeritev v praksi. To vključuje zlasti, ali se strategija vodstva osredotoča na služenje pogodbenih prihodkov od obresti, pri čemer ohranja poseben profil obrestne mere, usklajevanje trajanja finančnih sredstev s trajanjem obveznosti, ki financirajo ta sredstva, ali na ustvarjanje denarnih tokov s prodajo sredstev,

— kako se vrednoti uspešnost portfelja in kako se o njej poroča upravitelju Sklada za spodbujanje naložb,

— tveganja, ki vplivajo na uspešnost poslovnega modela (in na finančna sredstva, ki so v posesti v navedenem poslovnem modelu), in način obvladovanja teh tveganj ter

— pogostost, obseg in čas prodaje v prejšnjih obdobjih, razloge za tako prodajo in njihovo pričakovanje glede prihodnjih prodajnih dejavnosti.

Vendar se informacije o prodajni dejavnosti ne obravnavajo ločeno, ampak kot del splošne ocene tega, kako se dosega navedeni cilj Sklada za spodbujanje naložb pri upravljanju finančnih sredstev in kako se ustvarjajo denarni tokovi.

Poslovni model za posle neposrednih posojil v okviru programa za financiranje z učinkom je opisan in razkrit v pojasnilu 25.

Merila izključnega plačila glavnice in obresti (merila IPGO)

Za namene te ocene je „glavnica“ opredeljena kot poštena vrednost dolžniškega instrumenta ob začetnem pripoznanju. „Obresti“ so opredeljene kot nadomestilo za časovno vrednost denarja in kreditno tveganje, povezano z neporavnanim zneskom glavnice v določenem obdobju, ter za druga osnovna tveganja in stroške (npr. likvidnostno tveganje in upravni stroški) ter profitno maržo.

Pri ocenjevanju, ali so pogodbeni denarni tokovi izključno plačila glavnice in obresti, se upoštevajo pogodbeni pogoji instrumenta. To vključuje oceno, ali finančno sredstvo vsebuje pogodbeni pogoj, ki bi lahko spremenil časovno razporeditev ali znesek pogodbenih denarnih tokov, tako da ne bi izpolnjevali tega pogoja.

Odprava pripoznanja

Sklad za spodbujanje naložb odpravi pripoznanje finančnega sredstva, kadar prenehajo veljati pogodbene pravice do denarnih tokov iz finančnega sredstva ali kadar so pravice do prejemanja pogodbenih denarnih tokov prenesene v poslu, v katerem Sklad za spodbujanje naložb prenese tveganja in koristi, povezane z lastništvom finančnega sredstva, ali zadrži skoraj vsa tveganja in koristi, povezana z lastništvom, ne zadrži pa nadzora nad finančnim sredstvom.

Ob odpravi pripoznanja finančnega sredstva ali finančne obveznosti (pojasnilo 2.4.4) se razlika med knjigovodsko vrednostjo sredstva ali obveznosti (ali knjigovodsko vrednostjo, dodeljeno delu sredstva ali obveznosti, za katero se odpravi pripoznanje) in vsoto (i) prejetega ali plačanega nadomestila ter (ii) kumulativnih dobičkov ali izgub, pripoznanih v drugem vseobsegajočem donosu, pripozna v poslovnem izidu, razen kumulativnih dobičkov ali izgub, pripoznanih v drugem vseobsegajočem donosu, za kapitalske naložbe, merjene po pošteni vrednosti prek drugega vseobsegajočega donosa, ki se prenesejo v rezervni sklad in ne v dobiček ali izgubo iz odtujitve.

V okviru reforme IBOR Sklad za spodbujanje naložb po uporabi praktične rešitve, uvedene z drugo fazo reforme IBOR, oceni, ali je sprememba odplačne vrednosti finančnega instrumenta znatna. V skladu s spremembami, ki jih je izdal IASB, Sklad za spodbujanje naložb ne odpravi pripoznanja finančnega instrumenta, katerega pogodbeni denarni tokovi so spremenjeni kot neposredna posledica reforme, sprememba pa je gospodarsko enakovredna prejšnji osnovi za določanje pogodbenih denarnih tokov (tj. podlaga neposredno pred spremembo).

Prerazvrstitev

Finančna sredstva se po začetnem pripoznanju ne prerazvrstijo, razen v obdobju po spremembi poslovnega modela Sklada za spodbujanje naložb za upravljanje finančnih sredstev.

Sprememba

Finančno sredstvo, merjeno po odplačni vrednosti, se šteje za spremenjeno, če so njegovi pogodbeni denarni tokovi na novo izpogajani ali se drugače spremenijo. Ponovna pogajanja ali sprememba lahko privedejo do odprave pripoznanja starega in pripoznanja novega finančnega instrumenta ali pa ne.

Posledica bistvene pogodbene spremembe denarnih tokov finančnega sredstva, merjenih po odplačni vrednosti, ki privede do odprave pripoznanja finančnega sredstva, sta pripoznanje novega finančnega sredstva po njegovi pošteni vrednosti in knjiženje učinka dobička ali izgube zaradi spremembe v postavki konsolidiranega izkaza poslovnega izida „Poslovni izid iz finančnih poslov“.

Pogodbena sprememba se šteje za bistveno, če se diskontirana sedanja vrednost denarnih tokov pod spremenjenimi pogoji (diskontirano z uporabo prvotne efektivne obrestne mere) vsaj za 10 % razlikuje od diskontirane sedanje vrednosti preostalih denarnih tokov prvotnega finančnega sredstva. Upoštevajo se tudi kvalitativni dejavniki, kot so sprememba valute, v kateri je denominirano finančno sredstvo, in parametri pretvorbe.

V okviru reforme IBOR Sklad za spodbujanje naložb po uporabi praktične rešitve, uvedene z drugo fazo reforme IBOR, oceni, ali je sprememba odplačne vrednosti finančnega instrumenta znatna. Sklad za spodbujanje naložb posodobi efektivno obrestno mero brez spreminjanja knjigovodske vrednosti finančnega instrumenta, če se podlaga za določanje pogodbenih denarnih tokov finančnega instrumenta, merjenih po odplačni vrednosti, spremeni kot neposredna posledica reforme in če je sprememba gospodarsko ekonomsko enakovredna prejšnji podlagi (tj. podlagi neposredno pred spremembo).

Merjenje poštenih vrednosti finančnih instrumentov

Poštena vrednost je cena, ki bi se prejela za prodajo sredstva ali plačala za prenos obveznosti pri rednem poslu med udeleženci na trgu na dan merjenja na najpomembnejšem trgu, če pa tega ni, pa na najugodnejšem trgu, do katerega ima Sklad za spodbujanje naložb dostop na ta datum.

Kadar je to potrebno, EIB v imenu Sklada za spodbujanje naložb izmeri pošteno vrednost instrumenta z uporabo kotirane cene na delujočem trgu za ta instrument. Trg se šteje za delujočega, če posli za sredstvo ali obveznost potekajo dovolj pogosto in v zadostnem obsegu, da se lahko redno zagotavljajo podatki o ceni.

Kadar poštenih vrednosti finančnih sredstev in finančnih obveznosti, knjiženih v izkazu finančnega položaja, ni mogoče izpeljati iz delujočih trgov, se določijo z različnimi tehnikami vrednotenja, ki vključujejo uporabo matematičnih modelov. Kot vhodni podatki za te modele se po možnosti uporabijo podatki z opazovanega trga, če pa to ni izvedljivo, je potrebna določena stopnja presoje pri določanju poštenih vrednosti. Izbrana tehnika vrednotenja vključuje vse dejavnike, ki bi jih udeleženci na trgu upoštevali pri določanju cene posla.

Te tehnike vrednotenja lahko vključujejo neto sedanjo vrednost in modele diskontiranih denarnih tokov, primerjavo s podobnimi instrumenti, za katere obstajajo opazovane tržne cene, model Black-Scholes ter polinomske modele za določanje vrednosti opcij in druge modele vrednotenja. Predpostavke in podatki, ki se uporabljajo pri tehnikah vrednotenja, vključujejo netvegane obrestne mere in referenčne obrestne mere, kreditne razmike, ki se uporabljajo pri določanju diskontnih stopenj, cene obveznic in lastniških vrednostnih papirjev, devizne tečaje, lastniške vrednostne papirje in indeks gibanja njihovih cen ter pričakovana nihanja cen in korelacije cen.

Cilj tehnike vrednotenja je izmeriti pošteno vrednost tako, da odraža ceno, ki bi se prejela ob prodaji sredstva oziroma plačala za prenos obveznosti v okviru rednega posla med udeleženci na trgu na dan meritve.

Pri Banki se za določanje poštene vrednosti običajnih in enostavnejših finančnih instrumentov, kot so obrestne in valutne zamenjave, uporabljajo široko priznani modeli vrednotenja, pri katerih se uporabljajo samo podatki z opazovanih trgov ter ki zahtevajo omejeno presojo in oceno vodstva. Opazovane cene in vhodni podatki v modelih so navadno na voljo na trgu za dolžniške in lastniške vrednostne papirje, ki kotirajo na borzi, izvedene finančne instrumente, s katerimi se trguje na borzi, in enostavne izvedene finančne instrumente OTC, kot so obrestne zamenjave. Razpoložljivost opazovanih tržnih cen in vhodnih podatkov v modelih zmanjšuje potrebo po presoji in oceni vodstva ter prav tako zmanjšuje negotovost, ki je povezana z določanjem poštene vrednosti. Razpoložljivost opazovanih tržnih cen in vhodnih podatkov se razlikuje glede na proizvode in trge ter je podvržena spremembam, ki temeljijo na specifičnih dogodkih in splošnih pogojih na finančnih trgih.

Za bolj zapletene instrumente Banka uporablja lastne modele vrednotenja, ki so razviti iz priznanih modelov vrednotenja. Nekaterih ali vseh pomembnih vhodnih podatkov v teh modelih morda ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga in se pridobijo iz tržnih cen ali stopenj ali ocenijo na podlagi predpostavk. Primer instrumentov, ki vključujejo pomembne vhodne podatke, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga, so nekatera posojila in jamstva, za katera ni delujočega trga. Modeli vrednotenja, pri katerih se uporabljajo številni vhodni podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga, zahtevajo za določitev poštene vrednosti višjo stopnjo presoje in ocene vodstva. Presoja in ocena vodstva se navadno zahtevata za izbor ustreznega modela vrednotenja, ki se bo uporabljal, določitev pričakovanih prihodnjih denarnih tokov za finančne instrumente, ki se vrednotijo, določitev verjetnosti, da nasprotna stranka ne izpolni obveznosti, ter določitev predplačil in izbor primernih diskontnih stopenj.

Sklad za spodbujanje naložb meri poštene vrednosti z uporabo naslednje hierarhije poštene vrednosti, ki odraža pomembnost vhodnih podatkov, ki se uporabljajo pri meritvah:

— raven 1: vhodni podatki so neprilagojene kotirane tržne cene na delujočih trgih za enake instrumente, do katerih ima Sklad za spodbujanje naložb dostop,

— raven 2: drugi vhodni podatki razen objavljenih kotiranih cen, vključenih v raven 1, ki jih je mogoče opazovati neposredno (tj. kot cene) ali posredno (tj. izvedene iz cen). Ta kategorija vključuje instrumente, ki se vrednotijo z uporabo kotiranih tržnih cen na delujočih trgih za podobne instrumente, kotiranih cen za enake ali podobne instrumente na trgih, ki se štejejo za manj kot delujoče, ali z drugimi tehnikami vrednotenja, pri katerih je vse pomembne vhodne podatke mogoče neposredno ali posredno pridobiti z opazovanjem iz tržnih podatkov,

— raven 3: vhodni podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem. Ta kategorija vključuje vse instrumente, pri katerih tehnika vrednotenja vključuje vhodne podatke, ki ne temeljijo na opazovanih podatkih, takšni vhodni podatki pa imajo velik vpliv na vrednotenje instrumenta. Ta kategorija vključuje instrumente, ki se vrednotijo na podlagi kotiranih cen za podobne instrumente, kadar so potrebni precejšnji popravki ali predpostavke, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem, da bi prikazali razlike med instrumenti.

Sklad za spodbujanje naložb priznava prerazporeditve med ravnmi hierarhije poštene vrednosti od konca obdobja poročanja, med katerim je prišlo do spremembe.

Oslabitev finančnih sredstev

MSRP 9 temelji na v prihodnost usmerjenem modelu pričakovanih kreditnih izgub. EIB je določila okvir za izračun „pričakovane kreditne izgube“, ki upošteva stanje makroekonomije. Vključuje konstrukcijo parametrov kreditnega tveganja „v trenutku“ (PIT – *point-in-time*) (verjetnost neplačila (PD – *Probability of default*) in izguba ob neplačilu (LGD – *Loss given default*)) na podlagi sistematičnega dejavnika (kreditni cikel), ki ga spodbuja makroekonomija in se projicira prek makroekonomskih napovedi ali scenarijev. Končna pričakovana kreditna izguba je z verjetnostjo tehtano povprečje posameznega makroekonomskega scenarija za pričakovane kreditne izgube. Ta v prihodnost usmerjeni model oslabitev se uporablja za finančna sredstva, merjena po odplačni vrednosti, pogodbe o finančnem poroštvu in zunajbilančne obveznosti.

V skladu z MSRP 9 se popravek vrednosti za izgubo meri na eni od naslednjih podlag:

— 12-mesečnih pričakovanih kreditnih izgubah: to so pričakovane kreditne izgube, ki izhajajo iz možnih dogodkov neplačila v 12 mesecih po datumu poročanja, ter

— pričakovanih kreditnih izgubah v celotnem obdobju trajanja: to so pričakovane kreditne izgube, ki izhajajo iz vseh možnih dogodkov neplačila v pričakovanem obdobju trajanja finančnega instrumenta.

MSRP 9 določa „tristopenjski“ model za oslabitev na podlagi sprememb kreditne kakovosti od začetnega pripoznanja. Finančni instrumenti se razvrstijo v „1. stopnjo“, razen tistih, za katere se ugotovi znatno povečanje kreditnega tveganja od začetnega pripoznanja. To vključuje kvantitativne in kvalitativne informacije ter analizo na podlagi strokovnega znanja Banke, vključno z informacijami, usmerjenimi v prihodnost.

Kupljena ali izdana (ustvarjena) sredstva s poslabšano kreditno kakovostjo so finančna sredstva, ki se od začetnega pripoznanja obravnavajo kot razvrščena v 3. stopnjo. Za kupljena ali izdana (ustvarjena) sredstva s poslabšano kreditno kakovostjo se kumulativne spremembe pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja od začetnega pripoznanja pripoznajo v izkazu poslovnega izida.

Banka oceni stopnjo po MSRP 9 na podlagi zaporednega pristopa, pri katerem se uporabljajo informacije, specifične za nasprotno stranko ali instrument, v skladu z notranjimi smernicami in postopki, ki zajemajo zlasti sprožilce zgodnjega opozarjanja, notranjo bonitetno oceno (zmanjšanje za 3 stopnje ali več v primerjavi s preteklimi notranjimi bonitetnimi ocenami za nasprotne stranke, katerih trenutna notranja bonitetna ocena je nižja od investicijskega razreda) in zaostala plačila (zapadla več kot 30 dni).

EIB meni, da se učinki na oslabitev, ki izhajajo iz splošnega konteksta negotovosti in različnih tveganj, ki so posledica ruske invazije na Ukrajino, odražajo v obstoječem v prihodnost usmerjenem modelu pričakovanih kreditnih izgub, ki se šteje za dovolj robustnega, da omogoča upoštevanje takih izrednih dogodkov. Natančneje, posamezni učinki so bili neposredno zajeti z makroekonomskimi projekcijami in časovnimi strukturami verjetnosti neplačila.

EIB meni, da se obstoječi v prihodnost usmerjen model pričakovanih kreditnih izgub šteje za dovolj robustnega, da omogoča upoštevanje izrednih gospodarskih dogodkov, ki so bili neposredno zajeti v makroekonomskih projekcijah in časovnih strukturah verjetnosti neplačila. Kot je razkrito v pojasnilu 3.2.3.8, se EIB pri ocenjevanju kreditnega tveganja takšnih nasprotnih strank opira na strokovno presojo.

Ob znatnem povečanju kreditnega tveganja se finančni instrument prerazporedi v 2. stopnjo, vendar se še ne šteje, da ima poslabšano kreditno kakovost. Če ima finančni instrument poslabšano kreditno kakovost, se prerazporedi v 3. stopnjo.

Za opredelitev izpostavljenosti v 3. stopnji Banka določi, ali obstajajo nepristranski dokazi o nedonosni izpostavljenosti. Za finančno sredstvo se šteje, da obveznosti niso izpolnjene, če ni verjetno, da bo posojilojemalec v celoti plačal svoje kreditne obveznosti v Sklad za spodbujanje naložb brez njegove pomoči, ali če posojilojemalec več kot 90 dni zamuja z izpolnitvijo kakršne koli pomembne kreditne obveznosti do Sklada za spodbujanje naložb.

V zvezi s tem se šteje, da je finančno sredstvo oslabljeno, če je ugotovljeno, da Sklad za spodbujanje naložb verjetno ne bo mogel izterjati vseh zapadlih zneskov v skladu s prvotnimi pogodbenimi pogoji ali enakovredne vrednosti. Posamezne kreditne izpostavljenosti se ovrednotijo na podlagi značilnosti posojilojemalca, njegovega splošnega finančnega stanja, virov in plačilnih evidenc, obetov za podporo s strani morebitnih finančno odgovornih porokov in po potrebi unovčljive vrednosti kakršnega koli zavarovanja s premoženjem.

Vse oslabljene terjatve se pregledajo in analizirajo vsaj dvakrat na leto. Vse naknadne spremembe zneskov in časovnega okvira pričakovanih prihodnjih denarnih tokov v primerjavi s predhodnimi ocenami bodo povzročile spremembo rezervacij za kreditne izgube in bodo obračunane ali knjižene v izkazu poslovnega izida. Popravek vrednosti za oslabitev se razveljavi le, če se je kreditna kakovost izboljšala tako, da obstaja razumno zagotovilo o pravočasnem plačilu glavnice in obresti v skladu s prvotnimi pogodbenimi pogoji sporazuma o terjatvi. Odpis se izvede, če se šteje, da je terjatev v celoti ali delno neizterljiva ali odpisana. Odpisi se obračunajo na podlagi predhodno ugotovljenih oslabitev ali se neposredno knjižijo v izkazu poslovnega izida in zmanjšajo glavnico terjatve. Izterjave delno ali v celoti predhodno odpisanih zneskov se knjižijo v dobro v izkazu poslovnega izida. Za odpisana finančna sredstva bi se lahko še vedno izvajale izvršilne dejavnosti, da bi se upoštevali postopki Banke za izterjavo zapadlih zneskov.

Merjenje pričakovanih kreditnih izgub – vhodni podatki, predpostavke in tehnike

Za sredstva 2. in 3. stopnje se uporablja merjenje pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja, za sredstva 1. stopnje pa merjenje 12-mesečnih pričakovanih kreditnih izgub.

Pričakovane kreditne izgube so bile izračunane na podlagi naslednjih spremenljivk:

— bonitetne ocene in verjetnosti neplačila v trenutku (PIT PD),

— izgub ob neplačilu v trenutku (PIT LGD),

— izpostavljenosti ob neplačilu (EAD).

Bonitetna ocena nasprotne stranke se določi na določen datum z uporabo modelov kreditnega točkovanja, prilagojenih različnim kategorijam nasprotnih strank in izpostavljenosti.

Vsaka bonitetna ocena nakazuje posamezno verjetnost neplačila, ki pomeni verjetnost, da nasprotna stranka ne bo izpolnila svoje finančne obveznosti v naslednjih 12 mesecih ali v preostalem obdobju trajanja obveznosti. Zato so bonitetne ocene glavni vhodni podatki za določitev časovne strukture verjetnosti neplačila v trenutku za izpostavljenosti. EIB zbira informacije o uspešnosti in neplačilu za izpostavljenosti Sklada za spodbujanje naložb kreditnemu tveganju. Zbrani podatki se razčlenijo po vrsti panoge in vrsti regije. Različne panoge in regije, ki se enako odzivajo na kreditne cikle, se analizirajo skupaj.

EIB uporablja statistične modele za analizo zbranih podatkov in oblikovanje ocen verjetnosti neplačila v preostalem obdobju trajanja izpostavljenosti ter presojo, kako se bodo spreminjale s časom in glede na dane makroekonomske scenarije.

Izguba ob neplačilu pomeni pričakovanje EIB glede razmerja med izgubo pri izpostavljenosti, ki je posledica neplačila nasprotne stranke, in neporavnanim zneskom ob neplačilu. Izguba ob neplačilu se lahko opredeli tudi kot „1 – stopnja poplačljivosti“. Ocene izgub ob neplačilu so v glavnem določene po geografskih vidikih in vrstah nasprotne stranke, pri čemer obstaja pet glavnih kategorij izpostavljenosti: države, javne institucije, finančne institucije, podjetja in projektno financiranje. Vrednosti izgub ob neplačilu se lahko dodatno prilagodijo na podlagi značilnosti produkta in pogodbe, ki sta predmet izpostavljenosti.

EIB vključuje informacije v trenutku in v prihodnost usmerjene informacije tako v oceno, ali se je kreditno tveganje instrumenta od začetnega pripoznanja znatno povečalo, kot v merjenje njegovih pričakovanih kreditnih izgub.

EIB je za merjenje pričakovanih kreditnih izgub razvila pristop pogojnega modeliranja za izračun časovne strukture verjetnosti neplačila (t. i. model za PIT PD), ki vključuje:

— opredelitev ekonomsko upravičene funkcije povezanosti med kreditnim ciklom in makroekonomskimi spremenljivkami ter

— sklop treh makroekonomskih scenarijev (en izhodiščni scenarij in dva scenarija, ki odražata gospodarsko rast oziroma upad gospodarske rasti) z večletno potencialno realizacijo BDP in z njimi povezane verjetnosti.

EIB je makroekonomske scenarije pripravila z uporabo polstrukturnega modela svetovnega gospodarstva z več državami in več enačbami z opredeljenimi gradniki za posamezne države. Osnovni/izhodiščni scenarij je oblikovan tako, da je skladen z najnovejšimi napovedmi Evropske komisije. Pozitivni in negativni scenarij temeljita na osnovnem scenariju z uporabo modela z več državami / več enačbami. Scenariji so izpeljani iz šokov za BDP, ki je ključno merilo gospodarske dejavnosti. Šoki za realni BPD so kalibrirani, da ponovijo opazovano nestanovitnost spremenljivke. Nato se, kjer je primerno, uporabi strokovna presoja, da se podrobneje določita velikost in vztrajnost šokov za BDP. Tako se šoki določijo skupaj s funkcijo propadanja, da se določi učinek šokov skozi čas. Verjetnosti, povezane z vsakim scenarijem, so opredeljene na način, da odražajo tržne kazalnike (nestanovitnost) in notranje razvite kazalnike / sledilnike, ki se dosledno uporabljajo skozi čas, da zajamejo negotovosti.

Pri modelih EIB za PIT PD in PIT LGD se uporabljajo enake napovedane vrednosti kreditnega cikla kot glavne vhodne podatke v različnih makroekonomskih scenarijih. Kreditni cikel se izračuna na podlagi znižanih bonitetnih ocen zunanje bonitetne agencije, projekcij letnih stopenj rasti realnega BDP ter razmika med dolgoročnimi in kratkoročnimi obrestnimi merami.

EAD pomeni pričakovano izpostavljenost v primeru neplačila ter temelji na tekoči izpostavljenosti nasprotni stranki in morebitnih spremembah sedanjega zneska, ki je dovoljen v skladu s pogodbo, vključno z amortizacijo. EAD finančnega sredstva je njegova bruto knjigovodska vrednost. Za posojilne obveze in finančna poroštva EAD vključuje črpani znesek.

2.4.2.1 *Denarna sredstva in njihovi ustrezniki*

Sklad za spodbujanje naložb opredeljuje denarna sredstva in njihove ustreznike kot tekoče račune, kratkoročne vloge ali komercialne zapise s prvotno zapadlostjo tri mesece ali manj. Denarna sredstva in njihovi ustrezniki so v izkazu finančnega položaja prikazani po odplačni vrednosti.

2.4.2.2 *Finančna sredstva zakladnice*

Finančna sredstva zakladnice sestavljajo kotirajoče in nekotirajoče obveznice z namenom njihovega posedovanja do zapadlosti ter komercialni zapisi s prvotno zapadlostjo več kot tri mesece, zaradi česar so razvrščena po odplačni vrednosti.

Te obveznice in komercialni zapisi se prvotno merijo po nabavni vrednosti, ki je poštena vrednost, povečana za vse neposredno pripisljive stroške posla. V preostalem času do zapadlosti instrumenta se razlika med začetno ceno in prodajno vrednostjo amortizira po metodi efektivnih obresti.

2.4.2.3 *Posojila in predujmi*

Portfelj posojil in predujmov je lahko sestavljen iz dolžniških instrumentov, kot so posojila in dolžniški vrednostni papirji, vključno z obveznicami, zadolžnicami ali certifikati, ki jih izdajo strukturirani subjekti, da bi jih posedovali do zapadlosti in prejemali pogodbene denarne tokove.

Posojila in predujmi vključujejo:

— posojila in predujme, merjene po OV,

— posojila in predujme, ki se obvezno merijo po PVIPI.

Posojila, ki jih daje Sklad za spodbujanje naložb, se pripoznajo v njegovih sredstvih, ko se izvrši plačilo posojilojemalcem. Neizplačani deli posojil se knjižijo v zunajbilančnih postavkah po svoji nominalni vrednosti. Posojila, ki opravijo preizkus IPGO, se prvotno evidentirajo po nabavni vrednosti (njihovi neto izplačani zneski), ki je poštena vrednost denarja za dano posojilo, vključno z morebitnimi stroški poslov, pozneje pa se merijo po odplačni vrednosti po metodi efektivnih obresti.

Dolžniški vrednostni papirji se pripoznajo v sredstvih Sklada za spodbujanje naložb, ko se izvrši plačilo izdajatelju, in so lahko v obliki pogodbeno povezanega ali enotranšnega dolžniškega instrumenta. Neizplačani deli dolžniških vrednostnih papirjev se knjižijo v zunajbilančnih postavkah po svoji nominalni vrednosti. Dolžniški vrednostni papirji se prvotno merijo po nabavni vrednosti, ki je poštena vrednost, povečana za vse neposredno pripisljive stroške posla, pozneje pa se merijo po odplačni vrednosti po metodi efektivnih obresti. V preostalem času do zapadlosti instrumenta se razlika med začetno ceno in prodajno vrednostjo amortizira po metodi efektivnih obresti.

Politika oslabitve glede posojil in predujmov je opisana v pojasnilu 2.4.2.

Posojila in predujmi, ki ne izpolnjujejo poslovnega modela ali merila IPGO, se obvezno merijo po PVIPI. Metoda merjenja poštene vrednosti, ki se uporablja, temelji na tehniki diskontiranih denarnih tokov ali likvidacijski vrednosti.

Za vpliv reforme IBOR na ponovno merjenje posojil in predujmov po odplačni vrednosti glej namenske odstavke v pojasnilu 2.4.2 – Razvrstitev in merjenje / Sprememba.

2.4.2.4 *Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom*

Sklad za spodbujanje naložb ima dve vrsti naložb v kapital: (i) neposredne naložbe v kapital in (ii) sklade tveganega kapitala. Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom se prvotno pripoznajo po pošteni vrednosti, povečani za stroške poslov. Poznejše spremembe poštene vrednosti, vključno s pozitivnimi in negativnimi tečajnimi razlikami, se pripoznajo v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa v postavki „Neto rezultat pri delnicah in drugih vrednostnih papirjih s spremenljivim donosom“.

Neizkoriščen del teh naložb, za katerega so bile prevzete obveznosti, je prikazan kot konsolidirane zunajbilančne obveznosti po nominalni vrednosti.

Merjenje poštenih vrednosti finančnih instrumentov

Poštena vrednost se določi z uporabo metode neto vrednosti sredstev (pri čemer se predpostavlja, da je združena neto vrednost sredstev kljub neobstoju lahko preverljive tržne vrednosti najboljša ocena poštene vrednosti). Pri naložbi, ki ne kotira na delujočem trgu, kjer poštene vrednosti ni mogoče izpeljati iz delujočih trgov, se poštena vrednost določi z uporabo priznanih tehnik vrednotenja (pojasnilo 4.2.1).

Pripisana neto vrednost sredstev se prilagodi za dogodke, ki so nastali med datumom zadnje razpoložljive neto vrednosti sredstev in datumom bilance stanja, če upravni odbor meni, da je taka prilagoditev pomembna. Pomembne prilagoditve se spremenijo, dokler svet direktorjev ne sprejme računovodskih izkazov za zadevno leto. V zvezi s tem je Banka glede na splošni kontekst negotovosti, različna nakopičena tveganja zaradi ruske invazije na Ukrajino in nestanovitnost, opaženo v smislu uspešnosti, okrepila svoje tehnike vrednotenja, da bi ocenila morebitne prilagoditve poštene vrednosti naložb v kapital za neto vrednosti sredstev, ki jih upravitelji skladov na datum poročanja niso sporočili o računovodskih izkazih Sklada za spodbujanje naložb.

Za posamezne naložbe, pri katerih neto vrednosti sredstev ni mogoče zlahka določiti, bi se lahko uporabile druge smernice, na primer mednarodne smernice za vrednotenje zasebnega lastniškega in tveganega kapitala (IPEV), kot jih je objavil odbor IPEV, ter zahtevala podrobnejše spremljanje in pregled. V skladu s to metodo so skladi notranje razvrščeni v tri kategorije:

— kategorija I – skladi, ki so sprejeli zahteve glede poštene vrednosti iz MSRP 13 ali smernic IPEV, za katere se opravi poseben pregled za zagotovitev, da je neto vrednost sredstev zanesljiva ocena poštene vrednosti,

— kategorija II – skladi, ki so sprejeli druge smernice za vrednotenje (kot so prejšnje smernice EVCA iz leta 2001) ali standarde, za katere se lahko šteje, da so v skladu z MSRP 13, za katere se lahko izračuna enakovredna neto vrednost sredstev, in

— kategorija III – skladi, ki niso sprejeli niti zahtev MSRP 13 glede poštene vrednosti niti katerih koli drugih smernic glede vrednotenja v skladu z MSRP 13.

Ocena pomembnega vpliva

Udeležba Sklada za spodbujanje naložb običajno zajema naložbe v sklade zasebnega ali tveganega kapitala. V skladu z uveljavljeno prakso v tej panogi kapital za take naložbe običajno vpiše več vlagateljev skupaj, od katerih nobeden ne more posamično vplivati na tekoče poslovanje in naložbeno dejavnost takega sklada. To pomeni, da tudi morebitno članstvo vlagatelja v upravnem organu takega sklada temu vlagatelju načeloma ne daje pravice do vpliva na tekoče poslovanje sklada. Poleg tega posamezni vlagatelji v skladu zasebnega ali tveganega kapitala ne določajo politik sklada, npr. v zvezi z izplačilom dividend ali drugimi oblikami delitve dobička. Take odločitve praviloma sprejema uprava sklada na podlagi delničarskega sporazuma, ki ureja pravice in obveznosti uprave ter vseh delničarjev sklada. Delničarski sporazum tudi na splošno preprečuje posameznim vlagateljem dvostransko sklepanje pomembnih poslov s skladom, izmenjavanje vodstvenih kadrov ali pridobitev prednostnega dostopa do ključnih tehničnih informacij. Naložbe Sklada za spodbujanje naložb se izvajajo v skladu z zgoraj opisano uveljavljeno prakso panoge, kar zagotavlja, da Sklad za spodbujanje naložb ne obvladuje nobene od teh naložb niti nima pomembnega vpliva nanje v smislu MSRP 10 in MRS 28, kar velja tudi za naložbe, v katerih ima Sklad za spodbujanje naložb več kot 20 % glasovalnih pravic.

2.4.3 Finančna poroštva

Pogodbe o finančnem poroštvu so pogodbe, v skladu s katerimi mora Sklad za spodbujanje naložb opraviti določena plačila, s katerimi se imetniku povrne izguba, ki je nastala, ker določeni dolžnik ni izvedel plačil ob zapadlosti v skladu s pogoji dolžniškega instrumenta.

Finančna poroštva se obračunavajo v skladu z MSRP 9 – Finančni instrumenti kot „izvedeni finančni instrumenti“ ali kot „finančna poroštva“, odvisno od njihovih značilnosti in lastnosti, kot so opredeljene v MSRP 9.

Računovodska usmeritev za izvedene finančne instrumente je razkrita v pojasnilu 2.4.5.

Finančna poroštva se prvotno pripoznajo v izkazu finančnega položaja v postavki „Rezervacije za izdana jamstva“ po pošteni vrednosti, povečani za stroške posla, ki jih je mogoče neposredno pripisati izdaji finančnih poroštev. Ob začetnem pripoznanju obveznost plačila ustreza neto sedanji vrednosti pričakovanega priliva premij ali začetni pričakovani izgubi.

Po začetnem pripoznanju se finančna poroštva merijo po višji od naslednjih vrednosti:

— znesku popravka vrednosti za izgubo, kot je določen v skladu z MSRP 9, in

— začetno pripoznani premiji, zmanjšani za prihodke, pripoznane v skladu z načeli MSRP 15.

Vsako povečanje ali zmanjšanje neto obveznosti (kot je izmerjeno v skladu z MSRP 9) v zvezi s finančnimi poroštvi, razen plačila vpoklicanih poroštev, se pripozna v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa v postavki „Spremembe rezervacij za jamstva“.

Prejeta premija se pripozna v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa pod naslovom „Prihodki od opravnin (provizij)“ na podlagi amortizacijskega načrta v skladu z MSRP 15 v obdobju trajanja finančnega poroštva.

2.4.4 Finančne obveznosti, razen izvedenih finančnih instrumentov

Razvrstitev in merjenje

Finančne obveznosti

Finančna obveznost se meri po odplačni vrednosti, razen finančnih obveznosti:

— ki se obvezno merijo po pošteni vrednosti prek poslovnega izida (npr. obveznosti iz naslova izvedenih finančnih instrumentov) in

— ki so določene kot merjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida.

Sklad za spodbujanje naložb odpravi pripoznanje finančne obveznosti, kadar so njegove pogodbene obveznosti zaključene, razveljavljene ali so potekle.

2.4.5 Izvedeni finančni instrumenti

Izvedeni finančni instrumenti vključujejo medvalutne zamenjave, medvalutne obrestne zamenjave in kratkoročne valutne zamenjave.

Izvedeni finančni instrumenti se prvotno pripoznajo na podlagi datuma trgovanja.

Sklad za spodbujanje naložb lahko v okviru običajnega poslovanja sklene pogodbe o zamenjavi za zavarovanje posameznih poslov dajanja posojil ali valutne terminske pogodbe za zavarovanje valutnih pozicij v drugih valutah aktivnega trgovanja kot v eurih, da bi se izravnali vsi dobički ali izgube, nastali zaradi nihanj deviznih tečajev.

Vsi izvedeni finančni instrumenti se merijo po PVIPI in o njih se poroča kot o izvedenih finančnih instrumentih. Poštene vrednosti izhajajo predvsem iz modelov diskontiranja denarnih tokov, modelov vrednotenja opcij in ponujenih cen tretjih oseb.

Izvedeni finančni instrumenti se knjižijo po pošteni vrednosti ter izkazujejo kot sredstva, če je njihova poštena vrednost pozitivna, in kot obveznosti, če je njihova poštena vrednost negativna. Spremembe poštene vrednosti izvedenih finančnih instrumentov so prikazane v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa pod postavko „Sprememba poštene vrednosti pri izvedenih finančnih instrumentih“.

Z MSRP 9 so bile zahteve za ločevanje vgrajenih izvedenih finančnih instrumentov odpravljene za finančna sredstva ali finančne obveznosti, zato se hibridna pogodba v skladu s tem pri razvrščanju finančnih sredstev ali finančnih obveznosti obravnava kot celota.

2.4.6 Prispevki

Prispevki držav članic se pripoznajo kot terjatve v izkazu finančnega položaja na datum sklepa Sveta, s katerim se določi finančni prispevek, ki ga morajo države članice plačati v Sklad za spodbujanje naložb.

Prispevki držav članic izpolnjujejo naslednje pogoje in so posledično razvrščeni kot kapital:

— kot je določeno v sporazumu o prispevkih, prispevki državam članicam dajejo pravico, da odločajo o uporabi neto sredstev Sklada za spodbujanje naložb v primeru njegove likvidacije,

— so v skupini instrumentov, ki je podrejena vsem drugim skupinam instrumentov,

— vsi finančni instrumenti v skupini instrumentov, ki je podrejena vsem drugim skupinam instrumentov, imajo enake značilnosti,

— instrument nima nobenih značilnosti, ki bi zahtevale razvrstitev kot obveznost, in

— skupni pričakovani denarni tokovi, ki jih je mogoče instrumentu pripisati v času njegove uporabe, temeljijo predvsem na poslovnem izidu, spremembi pripoznanih neto sredstev ali spremembi poštene vrednosti pripoznanih in neto sredstev in neto sredstev, za katera je bilo pripoznanje odpravljeno, Sklada za spodbujanje naložb v času uporabe tega instrumenta.

Prispevki so v računovodskih izkazih merjeni in razvrščeni po odplačni vrednosti.

Izplačani prispevki držav članic predstavljajo razpoložljive vrnjene dodelitve, izplačane Evropski komisiji in Združenemu kraljestvu. V skladu s sporazumom o prenosu EIB od leta 2023 do leta 2027 najpozneje do 31. marca vsakega leta pisno sporoči znesek razpoložljivih vrnjenih dodelitev iz Sklada za spodbujanje naložb v državah AKP in znesek razpoložljivih vrnjenih dodelitev iz ČDO, ki so se nabrale do 31. decembra predhodnega leta (v nadaljnjem besedilu: poročilo o razpoložljivih vrnjenih dodelitvah). V poročilu o razpoložljivih vrnjenih dodelitvah se razlikuje med vrnjenimi dodelitvami, ki se prenesejo Komisiji (vrnjene dodelitve v državah AKP in v ČDO), in vrnjenimi dodelitvami, ki se prenesejo v Združeno kraljestvo (v nadaljnjem besedilu: Združeno kraljestvo). Razpoložljive vrnjene dodelitve se pripoznajo v izkazu finančnega položaja, ko se Skladu za spodbujanje naložb pošlje ustrezen zahtevek za plačilo.

2.4.7 Prihodki od obresti in podobni prihodki

Obresti od posojil, ki jih daje Sklad za spodbujanje naložb, se evidentirajo v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa („Prihodki od obresti in podobni prihodki“) ter v izkazu finančnega položaja („Posojila in predujmi“) po načelu nastanka poslovnega dogodka po efektivni obrestni meri, tj. meri, ki natančno diskontira ocenjena prihodnja gotovinska plačila ali prejemke skozi pričakovano trajanje posojila na neto knjigovodsko vrednost posojila. Ko se evidentirana vrednost posojila zmanjša zaradi oslabitve, se prihodki od obresti še naprej pripoznavajo z uporabo prvotne efektivne obrestne mere, ki se uporabi na novi knjigovodski vrednosti.

Obresti od posojil na podlagi kupljenih ali izdanih (ustvarjenih) sredstev s poslabšano kreditno kakovostjo se evidentirajo v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa („Prihodki od obresti in podobni prihodki“) ter v izkazu finančnega položaja („Posojila in predujmi“) po načelu nastanka poslovnega dogodka z uporabo posojilu prilagojene efektivne obrestne mere skozi celotno trajanje posojila, tj. mere, ki natančno diskontira ocenjena prihodnja gotovinska plačila ali prejemke skozi pričakovano trajanje posojila na odplačno vrednost posojila.

Subvencionirane obrestne mere, prejete za sredstva Sklada za spodbujanje naložb, se odložijo in pripoznajo kot prilagoditev efektivnega donosa, ki se evidentira v postavki „Prihodki od obresti in podobni prihodki“ v izkazu poslovnega izida za obdobje od izplačila do povračila subvencioniranega posojila.

Provizije za prevzete obveznosti se odložijo in pripoznajo v izkazu poslovnega izida po metodi efektivnih obresti za obdobje od izplačila do povračila posojila ter so predstavljene v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa pod postavko „Prihodki od obresti in podobni prihodki“.

2.4.8 Subvencionirane obrestne mere in tehnična pomoč

Sklad za spodbujanje naložb v okviru svojih dejavnosti za države članice upravlja subvencionirane obrestne mere in tehnično pomoč.

Tisti del prispevkov držav članic, ki je dodeljen za plačilo subvencioniranih obrestnih mer in tehnično pomoč, se ne upošteva v sredstvih vplačnikov Sklada za spodbujanje naložb, ampak je razvrščen kot obveznost do tretjih oseb. Sklad za spodbujanje naložb izvrši izplačilo končnim upravičencem in nato zmanjša zneske, dolgovane tretjim osebam.

Kadar zneski, ki jih države članice prispevajo v zvezi s subvencioniranimi obrestnimi merami in tehnično pomočjo, niso v celoti zagotovljeni, se prerazvrstijo kot prispevek v Sklad za spodbujanje naložb.

2.4.9 Prihodki od obresti na denarna sredstva in njihove ustreznike

Prihodki od obresti na denarna sredstva in njihove ustreznike se pripoznajo v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa Sklada za spodbujanje naložb po načelu nastanka poslovnega dogodka.

2.4.10 Opravnine (provizije) in dividende

Provizije, prejete za storitve, ki se opravijo v določenem časovnem obdobju, se pripoznajo kot prihodek, ko so storitve opravljene, medtem ko se provizije za izvedbo pomembnega dejanja pripoznajo kot prihodek, ko je pomembno dejanje opravljeno. Te provizije so predstavljene v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa pod postavko „Prihodki od opravnin (provizij)“.

Dividende v zvezi z delnicami in drugimi vrednostnimi papirji s spremenljivim donosom se pripoznajo, ko so prijavljene, in so predstavljene v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa v okviru neto realiziranega dobička iz naslova delnic in drugih vrednostnih papirjev s spremenljivim donosom.

2.4.11 Obdavčenje

Protokol o privilegijih in imunitetah Evropske unije, priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, določa, da so sredstva, prihodki in drugo premoženje institucij Unije oproščeni vseh neposrednih davkov.

3. **Upravljanje tveganj**

V tem pojasnilu so predstavljene informacije o izpostavljenosti Sklada za spodbujanje naložb kreditnim in finančnim tveganjem ter informacije o upravljanju in kontroli teh tveganj, zlasti primarnih tveganj, povezanih z uporabo finančnih instrumentov. Ta tveganja vključujejo:

— kreditno tveganje – tveganje izgub zaradi neizpolnitve obveznosti stranke ali nasprotne stranke, ki nastane pri vseh oblikah kreditne izpostavljenosti, vključno s tveganjem poravnave ([25]),

— likvidnostno tveganje – tveganje, povezano s sposobnostjo subjekta, da financira povečanja sredstev in izpolnjuje obveznosti, ko te zapadejo, ne da bi pri tem utrpel nesprejemljive izgube,

— tržno tveganje – tveganje, da bodo spremembe tržnih cen in stopenj, kot so obrestne mere, cene lastniških vrednostnih papirjev in devizni tečaji, vplivale na dohodek subjekta ali na vrednost njegove udeležbe v finančnih instrumentih.

3.1 ***Organizacija upravljanja tveganj***

EIB redno prilagaja okvir Sklada za spodbujanje naložb za upravljanje tveganj.

Direktorat za upravljanje tveganj pri EIB neodvisno ugotavlja, ocenjuje in spremlja tveganja, ki jim je izpostavljen Sklad za spodbujanje naložb, ter poroča o njih. Znotraj okvira, v katerem se ohranja ločitev nalog, je Direktorat za upravljanje tveganj neodvisen od enote za trgovanje in predloži drugo mnenje o vseh predlogih, ki jih zagotovi enota za trgovanje in so povezani s tveganji.

Na ravni EIB glavni upravljavec tveganj v skupini poroča o tveganjih v skupini upravnemu odboru EIB pod nadzorom člana upravnega odbora, pristojnega za tveganja. Glavni upravljavec tveganj v skupini ima neposreden dostop do odbora za politiko tveganj in lahko neposredno naslavlja svet direktorjev EIB in z njim komunicira v zvezi s katero koli zadevo z njegovega področja delovanja.

3.2 ***Kreditno tveganje***

Kreditno tveganje je potencialna izguba, ki bi lahko nastala zaradi neizpolnitve obveznosti stranke ali nasprotne stranke in ki nastane pri vseh oblikah kreditne izpostavljenosti, vključno s tveganjem poravnave.

([25]) Tveganje poravnave je opredeljeno kot tveganje morebitnih izgub zaradi poslov, ki po datumu zapadlosti ostanejo neporavnani, in/ali zaradi poslov, ki se poravnajo pozneje, kot določa veljavni tržni standard. Zaradi narave operacij Sklada za spodbujanje naložb so najpomembnejši instrumenti, na katere vpliva tveganje poravnave, tisti izvedeni finančni instrumenti, ki jih je sklenila Banka, ki pomenijo menjavo tujih valut. Obvladovanje tveganja poravnave je zajeto v smernicah o finančnih tveganjih.

3.2.1 Strategija upravljanja kreditnega tveganja

EIB pri opravljanju kreditne analize nasprotnih strank – posojilojemalcev oceni kreditno tveganje in pričakovano izgubo z namenom ovrednotenja in določitve cene tveganja. EIB je razvila notranjo metodologijo za ocenjevanje bonitete, s katero določi notranje bonitetne ocene nasprotnih strank posojilojemalcev/porokov, povezanih s posojili. Metodologija temelji na sistemu ocenjevalnih listov, prilagojenih posameznim glavnim bonitetnim vrstam nasprotnih strank (npr. podjetja, finančne institucije itd.). Ob upoštevanju dobrih praks v bančnem sektorju, ki se uporabljajo za EIB, in načel, določenih v okviru novega baselskega kapitalskega sporazuma (Basel II), se vse nasprotne stranke, ki so ključne za kreditni profil posameznega posla, razvrstijo v notranje bonitetne kategorije z uporabo notranje metodologije za ocenjevanje zadevne vrste nasprotnih strank. Vsaki nasprotni stranki se pripiše notranja bonitetna ocena, ki odraža njeno verjetnost neplačila, pridobljena s podrobno analizo profila poslovnega in finančnega tveganja nasprotne stranke in tveganja zadevne države v kontekstu poslovanja. Strokovne prilagoditve se opravijo po potrebi na podlagi upoštevanja podpore, ki jo pravnim subjektom zagotavlja matično podjetje ali vlada, končno bonitetno oceno pa je mogoča naknadno spremeniti, da se odrazijo informacije (npr. oblikovanje tržnih cen), ki niso bile upoštevane v točkovalnem listu.

Za kreditno oceno projektnega financiranja in drugih strukturiranih ukrepov, ki se uporabljajo v omejenem obsegu, se uporabljajo ustrezna orodja za oceno kreditnega tveganja za zadevni sektor, ki se osredotočajo zlasti na razpoložljivost denarnih tokov in sposobnost servisiranja dolga. Ta orodja vključujejo analizo pogodbenega okvira projektov, analizo nasprotne stranke in simulacije denarnih tokov. Podobno kot pri podjetjih in finančnih institucijah se vsakemu projektu pripiše notranja ocena tveganja. Končno, tretjim državam bonitetno oceno določi ekonomski oddelek na podlagi statističnega modela.

Vse notranje bonitetne ocene se v času trajanja posojila spremljajo in redno posodabljajo.

Za nedržavne posle se po potrebi uporabljajo posebne omejitve na ravni transakcij in velikosti nasprotne stranke. Omejitve glede nasprotne stranke so določene na ravni skupne izpostavljenosti skupine, kjer je to ustrezno. Te omejitve praviloma odražajo med drugim obseg lastnih sredstev nasprotnih strank.

EIB za zmanjšanje kreditnega tveganja po potrebi in za vsak primer posebej uporablja različne kreditne izboljšave, med drugim vrednostne papirje, jamstva in pogodbene klavzule, povezane z nasprotno stranko ali projektom, odvisno od narave posojilojemalca in vrste posla.

Sklad za spodbujanje naložb za omejevanje kreditnega tveganja ne uporablja kreditnih izvedenih finančnih instrumentov.

3.2.2 Največja izpostavljenost kreditnemu tveganju brez upoštevanja zavarovanja s premoženjem in drugih kreditnih izboljšav

Spodnja razpredelnica prikazuje največjo izpostavljenost kreditnemu tveganju za posamezne postavke izkaza finančnega položaja, vključno z izvedenimi finančnimi instrumenti. Največja izpostavljenost je prikazana v bruto znesku, torej pred učinkom zmanjšanja kreditnega tveganja z uporabo zavarovanja s premoženjem.

(v tisočih EUR)

Največja izpostavljenost	31. 12. 2023	31. 12. 2022
SREDSTVA		
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	1 376 824	1 451 970
Terjatve do vplačnikov	85 321	85 321
Finančna sredstva zakladnice	–	73 003
Izvedeni finančni instrumenti	55 765	75 852
Posojila in predujmi	1 683 312	1 849 786
Druga sredstva	616	950
Skupaj	**3 201 838**	**3 536 882**
Rezervacije za obveznosti iz posojil	**– 19 038**	**– 16 583**
ZUNAJBILANČNE POSTAVKE		
–		
— Izdana jamstva	985	–

(v tisočih EUR)

Največja izpostavljenost	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Prevzete obveznosti		
— Neizplačana posojila	883 092	1 671 851
— Podpisana neizdana jamstva	46 764	49 378
Zunajbilančne postavke skupaj	**930 841**	**1 721 229**
Kreditna izpostavljenost skupaj	**4 113 641**	**5 241 528**

3.2.3 Kreditno tveganje iz naslova posojil in predujmov

3.2.3.1 *Merjenje kreditnega tveganja pri posojilih in predujmih*

Za posojila in predujme ali jamstva Sklada za spodbujanje naložb se opravita celovita ocena tveganja in kvantitativna ocena pričakovane izgube, ki sta podlaga za bonitetno oceno posojila. Za posle v okviru programa za financiranje z učinkom (kot je opisan v pojasnilu 25), razen posredniških posojil, veljajo splošna načela mandata glede tveganja, kot so predvidena v Smernicah EIB o kreditnem tveganju in tveganju pri lastniških vrednostnih papirjih. Bonitetne ocene posojil se določijo v skladu s splošno sprejetimi merili na podlagi kakovosti posojilojemalca, zapadlosti posojila, jamstva, in kadar je primerno, poroka.

Sistem bonitetnega ocenjevanja posojil zajema metodologije, postopke, podatkovne zbirke in informacijske sisteme, ki omogočajo oceno kreditnega tveganja pri dajanju posojil ter kvantitativno oceno pričakovanih izgub. Sistem povzame veliko količino podatkov, na podlagi katerih izračuna relativno oceno kreditnih tveganj, povezanih s posojili. Bonitetne ocene posojil odražajo sedanjo vrednost ocenjene ravni „pričakovane izgube“, ki je rezultat verjetnosti neizpolnitve obveznosti glavnih dolžnikov, izpostavljenosti ob neplačilu ter obsega izgub v primeru neizpolnitve obveznosti. Bonitetne ocene posojil se uporabljajo za naslednje namene:

— kot pomoč za natančnejšo in bolj kvantitativno oceno posojilnih tveganj,

— kot kazalnik razpršenosti različic kreditnih tveganj za namene določanja prednosti pri dejavnosti spremljanja,

— za opis kakovosti posojilnega portfelja na določen datum in

— kot vhodni podatek pri odločanju o stroških tveganja.

Na določitev bonitetne ocene posojila vplivajo naslednji dejavniki:

i) Kreditna sposobnost posojilojemalca: direktorat za upravljanje tveganj preveri posojilojemalce ter na podlagi notranjih metodologij in zunanjih podatkov oceni njihovo kreditno sposobnost. V skladu s pristopom na osnovi notranjih bonitetnih ocen, ki temelji na okviru Basel III, je EIB razvila notranjo metodologijo za ocenjevanje bonitete, s katero določi notranje bonitetne ocene posojilojemalcev in porokov. Metodologija temelji na ocenjevalnih listih, prilagojenih opredeljenim vrstam nasprotnih strank.

ii) Korelacija neizpolnitve obveznosti: ta element kvantificira verjetnost, da bosta posojilojemalec in porok hkrati zašla v finančne težave. Čim višja je korelacija med verjetnostjo neizpolnitve obveznosti posojilojemalca in poroka, tem nižja je vrednost jamstva, zato je nižja (slabša) tudi bonitetna ocena posojila.

iii) Vrednost jamstvenih instrumentov in jamstev: ta vrednost se oceni na podlagi kombinacije kreditne sposobnosti izdajatelja in vrste uporabljenega instrumenta.

iv) Veljavna stopnja izterjave: to je znesek, za katerega se predpostavlja, da bo izterjan po neizpolnjevanju obveznosti ustrezne nasprotne stranke, izražen kot odstotek zadevne izpostavljenosti iz naslova posojila.

v) Pogodbeni okvir: trden pogodbeni okvir izboljša kakovost in bonitetno oceno posojila.

vi) Trajanje posojila ali, splošneje, denarni tokovi posojila: če so vse druge spremenljivke enake, je tveganje, da bo pri servisiranju posojila prišlo do težav, sorazmerno s trajanjem odplačilne dobe posojila.

Pričakovana izguba pri posojilu se izračuna na podlagi vseh petih zgoraj navedenih elementov. Glede na izračunano raven izgube se nato posojilo razvrsti v eno od naslednjih kategorij bonitetnih ocen posojil:

„A“ Prvorazredna posojila, ki se delijo v tri podkategorije:

- „A0“ zajema posojila državi članici EU ali posojila, za katera jamči država članica EU, ki imajo pričakovano izgubo v višini 0 %.
- „A+“ zajema posojila subjektom (ali za katera jamčijo subjekti), ki niso države članice EU, za katera se ne pričakuje poslabšanje kakovosti v času njihovega trajanja.
- „A–“ zajema tiste posojilne posle, pri katerih obstaja določen dvom glede ohranitve trenutnega statusa, vendar se pričakuje, da bo vsako morebitno poslabšanje omejeno.

„B“ Visokokakovostna posojila: gre za razred sredstev, ki jih Banka ocenjuje kot solidna, čeprav ni izključeno, da se njihova kakovost v prihodnje ne bo rahlo poslabšala. Za izražanje relativne verjetnosti, da bo prišlo do takega poslabšanja, se uporabljata podkategoriji B+ in B–.

„C“ Kakovostna posojila: primer so nezavarovana posojila zanesljivim bankam in podjetjem s sedemletno zapadlostjo z odplačilom v enkratnem znesku ob zapadlosti posojila oziroma primerljivo amortizacijsko zapadlostjo ob izplačilu posojila.

„D“ Ta bonitetni razred predstavlja mejo med posojili „sprejemljive kakovosti“ in posojili, pri katerih se pojavljajo določene težave. To ločnico pri bonitetnih ocenah posojil natančneje določata podkategoriji D+ in D–. Posojila z oceno D– zahtevajo strožji nadzor.

„E“ Ta kategorija bonitetnih ocen posojil zajema posojila, pri katerih je profil tveganja slabši od običajno sprejemljivega. Poleg tega vključuje tudi posojila, pri katerih je v odplačilni dobi prišlo do resnih težav in pri katerih ni mogoče izključiti, da ne bo prišlo do izgub. Zato se pri teh posojilih izvaja natančen in poostren nadzor. Podkategoriji E+ in E– označujeta intenzivnost tega posebnega postopka nadzora, pri čemer pri posojilnih poslih z oceno E– obstaja velika verjetnost, da ne bo mogoče zagotoviti pravočasnega servisiranja in bo zato potrebna ena od oblik reprogramiranja dolga, kar lahko povzroči izgubo zaradi oslabitve.

„F“ Kategorija F (za angl. „fail“) označuje posojila, ki pomenijo nesprejemljivo tveganje. Oceno F lahko dobijo le nezaključeni posli, pri katerih je po podpisu prišlo do nepredvidenih, izrednih in izrazito neugodnih okoliščin. Vsi posli, pri katerih Sklad za spodbujanje naložb beleži izgubo glavnice, dobijo oceno F, zanje pa se oblikuje posebna rezervacija.

Razpredelnica v oddelku 3.2.3.3 prikazuje analizo kreditne kakovosti posojilnega portfelja Sklada za spodbujanje naložb na podlagi zgoraj opisanih kategorij bonitetnih ocen posojil.

3.2.3.2 *Razčlenitev izpostavljenosti kreditnemu tveganju pri dajanju posojil*

Spodnja razpredelnica prikazuje največjo izpostavljenost kreditnemu tveganju (neto knjigovodska vrednost) za podpisana posojila in predujme (izplačane in neizplačane) po vrstah posojilojemalcev ob upoštevanju jamstev, ki so jih dali poroki:

(v tisočih EUR)

Na dan 31. 12. 2023	Z jamstvom	Druge kreditne izboljšave	Brez jamstva	Skupaj	% izplačanega skupnega zneska
Finančne institucije	54 290	–	952 740	**1 007 030**	**60**
Podjetja	155 653	–	293 302	**448 955**	**27**
Javni organi	15 138	–	–	**15 138**	**1**
Države	–	–	212 189	**212 189**	**13**
Izplačano skupaj	**225 081**	–	**1 458 231**	**1 683 312**	**100**
Neizplačano	**43 200**	–	**820 854**	**864 054**	
Izplačano in neizplačano skupaj	**268 281**	–	**2 279 085**	**2 547 366**	

(v tisočih EUR)

Na dan 31. 12. 2022	Z jamstvom	Druge izboljšave kreditne kakovosti	Brez jamstva	Skupaj	% izplačanega skupnega zneska
Finančne institucije	64 625	–	1 095 467	**1 160 092**	**63**
Podjetja	182 460	–	285 216	**467 676**	**25**
Javni organi	18 902	–	218	**19 120**	**1**
Države	–	311	202 587	**202 898**	**11**
Izplačano skupaj	**265 987**	**311**	**1 583 488**	**1 849 786**	**100**
Neizplačano	**149 506**	–	**1 505 762**	**1 655 268**	
Izplačano in neizplačano skupaj	**415 493**	**311**	**3 089 250**	**3 505 054**	

Direktorat za upravljanje in spremljanje portfelja je odgovoren za spremljanje posojilojemalcev in porokov ter za finančno in pogodbeno spremljanje, povezano s projekti. Tako se kreditna sposobnost posojil, posojilojemalcev in porokov Sklada za spodbujanje naložb stalno spremlja, tj. vsaj enkrat letno, pogosteje pa po potrebi in v okviru kreditnih dogodkov. Direktorat za upravljanje in spremljanje portfelja zlasti preveri, ali so izpolnjene pogodbene pravice in, v primeru poslabšanja bonitetne ocene in/ali neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti, ali so sprejeti popravni ukrepi. V skladu s smernicami o kreditnih tveganjih se po potrebi izvajajo ukrepi za zmanjšanje tveganj. Poleg tega je v primeru obnovitve bančnih jamstev, prejetih za posojila, zagotovljeno, da se jamstva pravočasno nadomestijo oziroma sprejmejo ustrezni ukrepi.

3.2.3.3 *Razčlenitev kreditne kakovosti po vrstah posojilojemalcev*

V spodnjih razpredelnicah je prikazana analiza kreditne kakovosti posojilnega portfelja Sklada za spodbujanje naložb na dan 31. decembra 2023 in 31. decembra 2022, opravljena z aplikacijami za bonitetno ocenjevanje posojil na podlagi izpostavljenosti podpisanih obveznosti (izplačanih in neizplačanih).

(v tisočih EUR)

Na dan 31. 12. 2023		Visoka kakovost	Standardna kakovost	Najmanjše sprejemljivo tveganje	Visoko tveganje	Brez ocene (*)	Skupaj	% vseh posojil
		A do B–	C	D+	D– ali manj			
Posojilojemalec	Finančne institucije	270 520	276 133	268 648	508 180	–	**1 323 481**	**52**
	Podjetja	51 505	53	564	347 992	194 441	**594 555**	**23**
	Javni organi	–	15 138	–	–	–	**15 138**	**1**
	Države	50 858	2 164	12 907	548 263	–	**614 192**	**24**
Skupaj		**372 883**	**293 488**	**282 119**	**1 404 435**	**194 441**	**2 547 366**	**100**

(*) * Posojilni posli, merjeni po PVIPI.

(v tisočih EUR)

Na dan 31. 12. 2022		Visoka kakovost	Standardna kakovost	Najmanjše sprejemljivo tveganje	Visoko tveganje	Brez ocene (*)	Skupaj	% vseh posojil
		A do B–	C	D+	D– ali manj			
Posojilojemalec	Finančne institucije	293 458	349 628	103 133	1 030 131	–	**1 776 350**	**50**
	Podjetja	96 413	52 092	–	703 374	226 750	**1 078 629**	**31**
	Javne institucije	–	18 902	–	–	218	**19 120**	**1**
	Države	51 976	2 771	8 363	567 845	–	**630 955**	**18**
Skupaj		**441 847**	**423 393**	**111 496**	**2 301 350**	**226 968**	**3 505 054**	**100**

(*) Posojilni posli, merjeni po PVIPI.

3.2.3.4 *Porazdeljenost tveganj pri posojilih in predujmih*

3.2.3.4.1 *Geografska razčlenitev*

Na podlagi države posojilojemalca je mogoče portfelj Sklada za spodbujanje naložb razčleniti po naslednjih geografskih regijah (v tisočih EUR):

Država posojilojemalca	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Egipt	260 529	309 312
Kenija	248 823	338 790
Nigerija	218 521	266 294
Etiopija	121 126	107 988
Regionalno-AKP	86 505	69 920
Mavricij	84 331	93 509
Togo	80 267	–
Barbados	72 036	82 735
Ruanda	71 525	94 247
Zambija	66 947	56 729
Kamerun	48 616	56 586
Zimbabve	35 546	23 147
Uganda	33 365	51 388
Demokratična republika Kongo	29 803	36 772
Senegal	28 729	38 153
Nova Kaledonija	26 425	31 684
Tanzanija	21 394	33 431
Dominikanska republika	16 768	25 879
Benin	16 742	2 958

Država posojilojemalca	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Jamajka	15 138	18 902
Gvineja	12 926	15 242
Slonokoščena obala	9 644	10 976
Mavretanija	9 374	11 029
Madagaskar	9 287	–
Mali	8 158	9 856
Kajmanji otoki	6 575	8 521
Malavi	6 476	9 587
Esvatini	6 453	1 515
Zelenortski otoki	6 254	9 016
Mozambik	5 142	7 094
Sveta Lucija	4 565	4 674
Burkina Faso	4 389	4 767
Gana	4 074	8 648
Mikronezija	2 342	2 811
Sejšeli	2 037	2 933
Francoska Polinezija	1 838	3 118
Samoa	344	645
Vanuatu	177	525
Haiti	121	332
Kongo	–	73
Skupaj	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.4.2 *Razčlenitev po industrijskih sektorjih*

V spodnji razpredelnici je prikazana razčlenitev posojilnega portfelja Sklada za spodbujanje naložb po industrijskih sektorjih posojilojemalcev. Posli, ki se pred izplačilom končnemu upravičencu najprej izplačajo finančnemu posredniku, so prikazani v postavki „Terciarni sektor in drugo“.

(v tisočih EUR)

Industrijski sektor posojilojemalca	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Finančne storitve	1 012 001	1 160 133
Javna uprava	212 189	202 898
Električna energija	187 701	193 597
Kemikalije	91 786	108 652
Telekomunikacije	60 182	62 862
Zdravstveno varstvo	36 833	36 833

(v tisočih EUR)

Industrijski sektor posojilojemalca	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Poslovne storitve, IT in mediji	33 638	31 127
Zdravila in medicinska oprema	18 526	12 388
Infrastruktura za zračni in pomorski promet	15 138	18 902
Kovine in rudarstvo	7 236	8 415
Investicijsko blago	4 103	8 853
Odstranjevanje in recikliranje odpadkov	3 802	4 577
Večnamenske službe	177	525
Terciarni sektor in drugo	–	24
Skupaj	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.5 *Izpostavljenost kreditnemu tveganju za vsako notranjo bonitetno oceno*

EIB uporablja notranjo metodologijo za ocenjevanje bonitete v skladu s pristopom glede bonitetnih ocen, ki temelji na okviru Basel III. Večini nasprotnih strank Sklada za spodbujanje naložb je bila dodeljena notranja bonitetna ocena v skladu s to metodologijo. V spodnji razpredelnici je prikazana razčlenitev posojilnega portfelja Sklada za spodbujanje naložb po boljši notranji bonitetni oceni posojilojemalca ali poroka, kjer je na voljo. Če notranja bonitetna ocena ni na voljo, je bila za to analizo uporabljena zunanja bonitetna ocena.

V razpredelnici so prikazane podpisane (izplačane in neizplačane) ter tveganju prilagojene izpostavljenosti na podlagi notranje metodologije, ki jo Sklad za spodbujanje naložb uporablja za upravljanje limita.

(v tisočih EUR)

	Enakovreden bonitetni razred agencije Moody's	2023				
		12-mesečne pričakovane kreditne izgube	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	PVIPI	Skupaj
Posojila in predujmi po odplačni vrednosti						
Notranja bonitetna ocena 1 – minimalno kreditno tveganje	Aaa	–	47 534	–	–	**47 534**
Notranja bonitetna ocena 2 – zelo nizko kreditno tveganje	Aa1–Aa3	72 051	–	–	–	**72 051**
Notranja bonitetna ocena 3 – nizko kreditno tveganje	A1–A3	10 428	–	–	–	**10 428**
Notranja bonitetna ocena 4 – zmerno kreditno tveganje	Baa1–Baa3	33 439	263 036	3 802	–	**300 277**
Notranja bonitetna ocena 5 – finančno šibka nasprotna stranka	Ba1–Ba3	75 418	–	–	–	**75 418**
Notranja bonitetna ocena 6 – visoko kreditno tveganje	B1–B3	533 775	206 438	20 349	–	**760 562**
Notranja bonitetna ocena 7 – zelo visoko kreditno tveganje	manj kot Caa1	77 010	246 682	–	–	**323 692**
Notranja bonitetna ocena 8 – neplačilo nasprotne stranke	manj kot Caa1, vendar neplačilo	–	–	17 860	–	**17 860**
Posojila in predujmi po PVIPI		–	–	–	**182 080**	**182 080**
Popravek vrednosti za izgubo in prilagoditev poštene vrednosti		**– 10 964**	**– 24 674**	**– 14 976**	**– 55 976**	**– 106 590**
Knjigovodska vrednost posojil in predujmov		**791 157**	**739 016**	**27 035**	**126 104**	**1 683 312**
Obveznosti iz posojil						
Notranja bonitetna ocena 2 – zelo nizko kreditno tveganje	Aa1–Aa3	86 796	–	–	–	**86 796**
Notranja bonitetna ocena 3 – nizko kreditno tveganje	A1–A3	1 687	–	–	–	**1 687**
Notranja bonitetna ocena 4 – zmerno kreditno tveganje	Baa1–Baa3	10 000	–	–	–	**10 000**
Notranja bonitetna ocena 5 – finančno šibka nasprotna stranka	Ba1–Ba3	82 770	–	–	–	**82 770**
Notranja bonitetna ocena 6 – visoko kreditno tveganje	B1–B3	327 995	45 990	–	–	**373 985**
Notranja bonitetna ocena 7 – zelo visoko kreditno tveganje	manj kot Caa1	28 089	30 537	–	–	**58 626**

(v tisočih EUR)

	Enakovreden bonitetni razred agencije Moody's	2023				
		12-mesečne pričakovane kreditne izgube	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	PVIPI	Skupaj
Notranja bonitetna ocena 8 – neplačilo nasprotne stranke	manj kot Caa1, vendar neplačilo	–	50 000	111 000	–	**161 000**
Brez notranje bonitetne ocene (*)		39 940	–	–	–	**39 940**
Posojila in predujmi po PVIPI		–	–	–	**68 288**	**68 288**
Popravek vrednosti za izgubo in prilagoditev poštene vrednosti		**– 2 715**	**– 16 323**	–	–	**– 19 038**
Knjigovodska vrednost obveznosti iz posojil		**574 562**	**110 204**	**111 000**	**68 288**	**864 054**

(*) Pogodbe o zastopstvu, za katere na datum poročanja ni osnovnih nasprotnih strank.

(v tisočih EUR)

	Enakovreden bonitetni razred agencije Moody's	2022				
		12-mesečne pričakovane kreditne izgube	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	PVIPI	Skupaj
Posojila in predujmi po odplačni vrednosti						
Notranja bonitetna ocena 1 – minimalno kreditno tveganje	Aaa	–	56 320	–	–	**56 320**
Notranja bonitetna ocena 2 – zelo nizko kreditno tveganje	Aa1–Aa3	82 745	–	–	–	**82 745**
Notranja bonitetna ocena 3 – nizko kreditno tveganje	A1–A3	421	–	–	–	**421**
Notranja bonitetna ocena 4 – zmerno kreditno tveganje	Baa1–Baa3	346 538	–	–	–	**346 538**
Notranja bonitetna ocena 5 – finančno šibka nasprotna stranka	Ba1–Ba3	82 126	–	–	–	**82 126**
Notranja bonitetna ocena 6 – visoko kreditno tveganje	B1–B3	679 725	189 519	–	–	**869 244**
Notranja bonitetna ocena 7 – zelo visoko kreditno tveganje	manj kot Caa1	41 450	273 167	–	–	**314 617**

(v tisočih EUR)

	Enakovreden bonitetni razred agencije Moody's	2022				
		12-mesečne pričakovane kreditne izgube	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	PVIPI	Skupaj
Notranja bonitetna ocena 8 – neplačilo nasprotne stranke	manj kot Caa1, vendar neplačilo	–	–	63 474	–	**63 474**
Posojila in predujmi po PVIPI		–	–	–	**142 263**	**142 263**
Popravek vrednosti za izgubo in prilagoditev poštene vrednosti		**– 11 370**	**– 28 817**	**– 21 303**	**– 46 472**	**– 107 962**
Knjigovodska vrednost posojil in predujmov		**1 221 635**	**490 189**	**42 171**	**95 791**	**1 849 786**
Obveznosti iz posojil						
Notranja bonitetna ocena 2 – zelo nizko kreditno tveganje	Aa1–Aa3	86 796	–	–	–	**86 796**
Notranja bonitetna ocena 3 – nizko kreditno tveganje	A1–A3	316 707	–	–	–	**316 707**
Notranja bonitetna ocena 4 – zmerno kreditno tveganje	Baa1–Baa3	109 095	–	–	–	**109 095**
Notranja bonitetna ocena 5 – finančno šibka nasprotna stranka	Ba1–Ba3	175 880	–	–	–	**175 880**
Notranja bonitetna ocena 6 – visoko kreditno tveganje	B1–B3	538 504	50 000	–	–	**588 504**
Notranja bonitetna ocena 7 – zelo visoko kreditno tveganje	manj kot Caa1	62 966	105 669	–	–	**168 635**
Notranja bonitetna ocena 8 – neplačilo nasprotne stranke	manj kot Caa1, vendar neplačilo	–	–	50 000	–	**50 000**
Brez notranje bonitetne ocene (*)		44 982	–	–	–	**44 982**
Posojila in predujmi po PVIPI		–	–	–	**131 252**	**131 252**
Popravek vrednosti za izgubo in prilagoditev poštene vrednosti		**– 4 834**	**– 11 749**	–	–	**– 16 583**
Knjigovodska vrednost obveznosti iz posojil		**1 330 096**	**143 920**	**50 000**	**131 252**	**1 655 268**

(*) Pogodbe o zastopstvu, za katere na datum poročanja ni osnovnih nasprotnih strank.

EIB stalno spremlja dogodke, ki vplivajo na njene posojilojemalce in poroke. EIB zlasti v primeru poslabšanja bonitetne ocene za vsak primer posebej oceni svoje pogodbene pravice in si prizadeva za blažilne ukrepe. Prav tako pozorno spremlja obnovitve bančnih jamstev, prejetih za posojila, da zagotovi, da se jamstva pravočasno nadomestijo oziroma da se sprejmejo ustrezni ukrepi.

3.2.3.6 *Zaostala plačila pri posojilih in oslabitve*

Zneski zaostalih plačil se ugotavljajo, spremljajo in sporočajo v skladu s postopki, ki so opredeljeni v „Smernicah in postopkih za spremljanje financ“, ki veljajo za Banko. Ti postopki so v skladu z dobrimi bančnimi praksami in so prilagojeni za vsa posojila, ki jih upravlja EIB.

Postopek spremljanja je strukturiran tako, da zagotavlja, da (i) se morebitna zaostala plačila čim hitreje odkrijejo in sporočijo pristojnim službam; (ii) se kritični primeri nemudoma prenesejo na pravo operativno raven in raven odločanja; (iii) je poskrbljeno za redno poročanje vodstvu Sklada za spodbujanje naložb o splošnem stanju.

Zaostala plačila pri odplačevanju posojil in oslabitve posojil in predujmov lahko razčlenimo na naslednji način:

(v tisočih EUR)

	Posojila in predujmi	Posojila in predujmi
	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Knjigovodska vrednost	**1 683 312**	**1 849 786**
Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo		
Bruto znesek	17 860	63 474
Oslabitev – popravek vrednosti za izgubo	– 14 976	– 21 303
Knjigovodska vrednost pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	**2 884**	**42 171**
Zapadle postavke brez poslabšane kreditne kakovosti		
Zapadle postavke zajemajo		
od 0 do 30 dni	–	670
od 30 do 90 dni	23	118
od 90 do 180 dni	315	95
več kot 180 dni	–	25
Knjigovodska vrednost zapadlih postavk brez poslabšane kreditne kakovosti	**338**	**908**
Knjigovodska vrednost postavk, ki niso niti zapadle niti nimajo poslabšane kreditne kakovosti	**1 680 090**	**1 806 707**
Knjigovodska vrednost posojil in predujmov skupaj	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.7 *Občutljivost pričakovanih kreditnih izgub na prihodnje gospodarske razmere (v tisočih EUR)*

Pričakovane kreditne izgube so občutljive na presoje in predpostavke v zvezi z oblikovanjem v prihodnost usmerjenih scenarijev. EIB izvede analizo občutljivosti pričakovanih kreditnih izgub, pripoznanih v pomembnih razredih svojih sredstev.

Napovedi prihodnjih gospodarskih razmer (s pomočjo makroekonomskih scenarijev) so vhodni podatki za model napovedovanja in ustvarjajo pogojne parametre tveganja, ki pa so vhodni podatki za izračun popravka vrednosti za izgubo.

Scenariji so izpeljani iz šokov za BDP, ki je ključno merilo gospodarske dejavnosti. Šoki za realni BPD so kalibrirani, da ponovijo preteklo volatilnost spremenljivke. Poleg tega se, kjer je primerno, uporabi strokovna ocena, da se podrobneje določita velikost in vztrajnost šokov za BDP. Tako se šoki določijo skupaj s funkcijo propadanja, da se določi učinek šokov skozi čas. Verjetnosti, povezane z vsakim scenarijem, so opredeljene na način, da odražajo kazalnike (volatilnost) trga in notranje razvite kazalnike / sledilnike, ki se dosledno uporabljajo skozi čas, da zajamejo negotovosti. Utež pozitivnih in negativih šokov je odvisna od razporeditve tveganj v gospodarstvu; v povprečju so se za četrtletne napovedi v preteklem letu uporabili negativni in pozitivni šoki v višini – 7 247 EUR (2022: – 9 908 EUR) oziroma 6 007 EUR (2022: 8 356 EUR).

V spodnji razpredelnici je prikazan popravek vrednosti za izgubo za posojila in predujme v okviru 1. in 2. stopnje. Za vsak v prihodnost usmerjen scenarij (npr. izhodiščni, pozitivni in negativni scenarij) se je uporabila utež 100 %, namesto da bi se za vse tri scenarije uporabile uteži verjetnosti scenarija.

(v tisočih EUR)

	2023		
	Pozitivni	Izhodiščni	Negativni
Bruto izpostavljenost	2 258 365	2 258 365	2 258 365
Popravek vrednosti za izgubo	45 603	51 610	58 857

(v tisočih EUR)

	2022		
	Pozitivni	Izhodiščni	Negativni
Bruto izpostavljenost	3 229 247	3 229 247	3 229 247
Popravek vrednosti za izgubo	43 821	52 177	62 085

3.2.3.8 *Nova pogajanja o posojilih in njihovo restrukturiranje*

EIB šteje posojila za restrukturirane nedonosne kredite (tj. posojila, dolžniške vrednostne papirje in obveznosti iz posojil), če so bili v zvezi z njimi podaljšani ukrepi restrukturiranja. Ukrepe restrukturiranja sestavljajo „koncesije“, ki jih EIB odobri dolžniku, ki se šteje za nezmožnega izpolniti pogoje pogodbenega servisiranja dolga zaradi finančnih težav, da bi mu omogočila servisiranje dolga ali v celoti ali delno refinanciranje pogodbe. Izpostavljenosti se obravnavajo kot restrukturirane, kadar je bila odobrena koncesija, ne glede na to, ali je kateri od zneskov že zapadel, sicer se izpostavljenost razvrsti kot neplačana. Izpostavljenosti se ne obravnavajo kot restrukturirane, kadar dolžnik nima finančnih težav.

Pri običajnem poslovanju bi bilo poslabšanje zadevnih posojil ugotovljeno z določbami smernic in postopkov Banke ter bi se spremljalo pred novimi pogajanji. Po koncu novih pogajanj bi EIB še naprej pozorno spremljala ta posojila. Če bi imel finančni instrument poslabšano kreditno kakovost, bi bil premeščen v 3. stopnjo. Posojilo se bo redno spremljalo v skladu z okvirom Banke.

Ukrepi in prakse restrukturiranja, ki jih je med obdobjem poročanja izvajala EIB v okviru svojih dejavnosti prestrukturiranja, med drugim vključujejo podaljšanje rokov zapadlosti, odlog odplačevanja samo glavnice, odlog odplačevanja glavnice in obresti, kršitev pomembnih zavez ter kapitalizacijo zapadle glavnice/obresti.

Posli, za katere se izvedejo ukrepi restrukturiranja, so kot taki prikazani v spodnji razpredelnici:

(v tisočih EUR)

	31. 12. 2023		31. 12. 2022	
	donosni	nedonosni	donosni	nedonosni
Število pogodb, za katere se izvedejo prakse restrukturiranja	13	6	12	7
Knjigovodske vrednosti (vključno z obrestmi in zneski zaostalih plačil)	112 554	46 432	144 399	45 497
Pripoznan popravek vrednosti za pričakovane kreditne izgube	1 654	22 151	16 008	14 323
Prihodek od obresti v zvezi z restrukturiranimi pogodbami	8 594	1 776	7 745	2 280

(v tisočih EUR)

			Ukrepi restrukturiranja				
	31. 12. 2022	Podaljšanja rokov zapadlosti	Odlog odplačevanja glavnice in obresti	Kršitev pomembnih finančnih zavez	Drugo	Pogodbeni rok zapadlosti v plačilo, prenehanje in/ali odpis	31. 12. 2023
Finančne institucije	85 751	–	–	12 275	–	– 29 671	68 355
Podjetja	104 145	–	–	–	–	– 13 514	90 631
Skupaj	**189 896**	–	–	**12 275**	–	**– 43 185**	**158 986**

3.2.4 Kreditno tveganje iz naslova denarnih sredstev in njihovih ustreznikov

Razpoložljiva sredstva se vlagajo v skladu s časovnim načrtom izplačil po pogodbenih obveznostih Sklada za spodbujanje naložb. Na dan 31. decembra 2023 in 31. decembra 2022 so bile naložbe v obliki bančnih vlog, potrdil o vlogah in komercialnih zapisov.

Pooblaščeni subjekti imajo bonitetno oceno, ki je podobna kratkoročnim in dolgoročnim bonitetnim ocenam, ki se zahtevajo za lastne zakladniške naložbe EIB. Če več kot ena bonitetna agencija dodeli različne bonitetne ocene, se upošteva najslabša ocena. Najvišji dovoljeni znesek za posamezno pooblaščeno banko je trenutno 50 000 000 EUR (petdeset milijonov EUR). Izjema od tega pravila je bila odobrena banki Societe Generale S. A., pri kateri ima Sklad za spodbujanje naložb svoje operativne gotovinske račune. Kratkoročna kreditna linija za Societe Generale S. A. na dan 31. decembra 2023 in 31. decembra 2022 znaša 110 000 000 EUR (sto deset milijonov EUR). Povečanje linije se nanaša na vsoto gotovine na operativnih gotovinskih računih in instrumentov, ki jih je izdala ta nasprotna stranka in so v zakladniškem portfelju.

Vse naložbe so bile izvršene s pooblaščenimi subjekti, in sicer z zapadlostjo največ tri mesece od datuma valute posla. Vse kršitve omejitve kreditne izpostavljenosti so bile sporočene pooblastiteljem. Na dan 31. decembra 2023 in 31. decembra 2022 so imele vse vezane vloge, komercialni zapisi in gotovina v blagajni, ki so bili v zakladniškem portfelju Sklada za spodbujanje naložb, na dan poravnave v skladu z lestvico bonitetne agencije Moody's najnižjo oceno vsaj P-2.

Spodnja razpredelnica prikazuje stanje denarnih sredstev in njihovih ustreznikov, vključno z natečenimi obrestmi:

(v tisočih EUR)

Najnižja kratkoročna bonitetna ocena (v skladu z lestvico agencije Moody's)	Najnižja dolgoročna bonitetna ocena (v skladu z lestvico agencije Moody's)	31. 12. 2023		31. 12. 2022	
P-1	Aaa	140 592	10 %	200 167	14 %
P-1	Aa2	29 951	2 %	24 955	2 %
P-1	Aa3	89 682	7 %	4 992	0 %
P-1	A1	360 831	26 %	300 627	21 %
P-1	A2	204 179	15 %	340 252	23 %
P-1	A3	346 275	25 %	491 224	34 %
P-2	A3	205 314	15 %	29 956	2 %
P-2	Baa1	–	0 %	59 797	4 %
Skupaj		**1 376 824**	**100 %**	**1 451 970**	**100 %**

3.2.5 Kreditno tveganje pri izvedenih finančnih instrumentih

3.2.5.1 *Strategija upravljanja kreditnega tveganja pri izvedenih finančnih instrumentih*

Kreditno tveganje pri izvedenih finančnih instrumentih pomeni izgubo, ki bi jo utrpela stranka, če nasprotna stranka v poslu ne bi mogla izpolniti svojih pogodbenih obveznosti. Obseg kreditnega tveganja pri izvedenih finančnih instrumentih je odvisen od več dejavnikov (npr. obresti in menjalnih tečajev), običajno pa predstavlja le manjši del njihove nominalne vrednosti.

Sklad za spodbujanje naložb lahko v okviru običajnega poslovanja sklene pogodbe o zamenjavi za zavarovanje posameznih poslov dajanja posojil ali valutne terminske pogodbe za zavarovanje valutnih pozicij v drugih valutah aktivnega trgovanja, ne v eurih. Vse posle zamenjave izvrši EIB z zunanjo nasprotno stranko. Pogoji zamenjav so urejeni v istih krovnih pogodbah o zamenjavi (*master swap agreements*) in sporazumih o zavarovanju tveganj (*credit support annexes*), podpisanih med EIB in njenimi zunanjimi nasprotnimi strankami.

3.2.5.2 *Merjenje kreditnega tveganja pri izvedenih finančnih instrumentih*

Vsi posli zamenjave, ki jih izvrši EIB in so povezani s Skladom za spodbujanje naložb, se obravnavajo v skladu z istim pogodbenim okvirom in z uporabo istih metodologij, kot se uporabljajo za posle z izvedenimi finančnimi instrumenti, ki jih EIB izvrši za lastne namene. O upravičenosti nasprotnih strank v poslih zamenjave odloča EIB na podlagi enakih pogojev za upravičenost, kot se uporabljajo za njene splošne namene v zvezi s posli zamenjave.

EIB meri izpostavljenost kreditnemu tveganju, povezanemu s posli zamenjave in posli z izvedenimi finančnimi instrumenti, s pristopoma sedanje nezavarovane izpostavljenosti in potencialne prihodnje izpostavljenosti za poročanje in nadzor omejitev. Ti metriki v celoti vključujeta izvedene finančne instrumente, povezane s Skladom za spodbujanje naložb.

Sklad za spodbujanje naložb sklepa pogodbe o kratkoročni valutni zamenjavi zaradi zavarovanja valutnega tveganja pri izplačilu posojil v drugih valutah kot v eurih. Kratkoročne valutne zamenjave imajo zapadlost največ tri mesece in se redno obnavljajo. Nominalna vrednost kratkoročnih valutnih zamenjav je 31. decembra 2023 znašala 1 640,0 milijona EUR, 31. decembra 2022 pa 1 790,0 milijona EUR. Poštena vrednost kratkoročnih valutnih zamenjav je 31. decembra 2023 znašala 45,8 milijona EUR, 31. decembra 2022 pa 71,1 milijona EUR.

Sklad za spodbujanje naložb sklepa pogodbe o medvalutni zamenjavi zaradi zavarovanja valutnega tveganja pri izplačilu posojil v drugih valutah kot v eurih. Medvalutne zamenjave imajo dolgoročno zapadlost. Nominalna vrednost kratkoročnih valutnih zamenjav je 31. decembra 2023 znašala 43,3 milijona EUR, 31. decembra 2022 pa 47,0 milijona EUR. Poštena vrednost kratkoročnih valutnih zamenjav je 31. decembra 2023 znašala 10,0 milijona EUR, 31. decembra 2022 pa 4,8 milijona EUR.

3.2.6 Kreditno tveganje pri finančnih sredstvih zakladnice

V spodnji razpredelnici je prikazano stanje zakladniškega portfelja, ki je v celoti sestavljen iz komercialnih zapisov, ki jih izdajo poddržavni subjekti, banke in nebančni subjekti, s prvotno zapadlostjo več kot tri mesece. Upravičeni izdajatelji so države članice EU, njihove agencije, banke in nebančni subjekti. Najvišji dovoljeni znesek za posameznega pooblaščenega izdajatelja je 50 000 000 EUR (petdeset milijonov EUR). Glede na likvidnostne potrebe bi bile lahko upravičene tudi naložbe v srednje- in dolgoročne obveznice:

(v tisočih EUR)

Najnižja kratkoročna bonitetna ocena (v skladu z lestvico agencije Moody's)	Najnižja dolgoročna bonitetna ocena (v skladu z lestvico agencije Moody's)	31. 12. 2023		31. 12. 2022	
P-1	Aa2	–	0 %	32 974	45 %
P-1	Aa3	–	0 %	4	0 %
P-1	A3	–	0 %	39 843	55 %
P-2	A3	–	0 %	182	0 %
Skupaj		–	**0 %**	**73 003**	**100 %**

3.3 ***Likvidnostno tveganje***

Likvidnostno tveganje je povezano s sposobnostjo subjekta, da financira povečanja sredstev in izpolnjuje obveznosti, ko te zapadejo, ne da bi pri tem utrpel nesprejemljive izgube. Lahko se razdeli na likvidnostno tveganje financiranja in tržno likvidnostno tveganje. Likvidnostno tveganje financiranja je tveganje, da subjekt ne bo sposoben učinkovito izpolnjevati tako pričakovanih kot nepričakovanih potreb tekočih in prihodnjih denarnih tokov, ne da bi to vplivalo na njegovo dnevno poslovanje ali finančno stanje. Tržno likvidnostno tveganje je tveganje, da subjekt ne bo mogel brez težav izravnati oziroma odpraviti pozicije po tržni ceni zaradi neustrezne globine trga ali motenj na trgu.

3.3.1 Upravljanje likvidnostnega tveganja

Sklad za spodbujanje naložb se financira predvsem z letnimi prispevki držav članic ter vrnjenimi dodelitvami, ki izhajajo iz njegovih poslov. Sklad za spodbujanje naložb upravlja svoja likvidnostna tveganja financiranja predvsem z načrtovanjem svojih neto likvidnostnih potreb in zahtevanih letnih prispevkov držav članic.

Za izračun letnih prispevkov držav članic se analizirajo gibanja izplačil v okviru tekočega in načrtovanega portfelja, ki se spremljajo skozi vse leto. Pri prilagoditvi letnih likvidnostnih potreb se upoštevajo posebni dogodki, kot so predčasna izplačila, prodaja delnic ali neizpolnitev obveznosti.

Sklad za spodbujanje naložb za dodatno zmanjšanje likvidnostnega tveganja ohranja zadostno likvidnostno rezervo, da lahko v vsakem trenutku pokrije predvidena gotovinska izplačila, ki jih redno sporoča posojilni oddelek EIB. Sredstva se vlagajo na denarnem trgu in obvezniških trgih v obliki medbančnih vlog in drugih kratkoročnih finančnih instrumentov ob upoštevanju obveznosti Sklada za spodbujanje naložb za gotovinska izplačila. Likvidnostna sredstva Sklada za spodbujanje naložb upravlja zakladniški oddelek Banke, da se ohrani ustrezna likvidnost, s katero se Skladu omogoči izpolnjevanje njegovih obveznosti. V skladu s Sklepom Sveta (EU) 2020/2233 se vrnjene dodelitve iz Sklada za spodbujanje naložb v državah AKP uporabijo v okviru Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje. Vendar je razpoložljivost teh vrnjenih dodelitev, ki jih je treba prenesti, pogojena z ohranjanjem ustrezne ravni likvidnosti v okviru Sklada za spodbujanje naložb.

Poudariti je treba, da se kapital upravlja izključno z vidika likvidnosti, kot je opisano zgoraj.

V skladu z načelom ločevanja nalog med enoto za trgovanje in zaledno službo je za posle poravnave v zvezi z vlaganjem teh sredstev pristojen oddelek EIB za načrtovanje in poravnavo. Poleg tega so odobritev nasprotnih strank ter določanje omejitev za zakladniške naložbe in njihovo spremljanje v pristojnosti direktorata EIB za upravljanje tveganj.

3.3.2 Merjenje likvidnostnega tveganja

V tem oddelku so v razpredelnicah razčlenjene finančne obveznosti Sklada za spodbujanje naložb po zapadlosti na podlagi preostalega obdobja od datuma bilance stanja do pogodbenega datuma zapadlosti (na podlagi nediskontiranih denarnih tokov).

V smislu neizvedenih finančnih obveznosti ima Sklad za spodbujanje naložb obveznosti v obliki neizplačanih delov kredita v okviru podpisanih posojilnih pogodb, neizplačanih delov podpisanih pogodb o vpisu kapitala / naložbah, izdanih jamstev za posojila ali prevzetih obveznosti za subvencionirane obrestne mere in tehnično pomoč.

Posojila iz Sklada za spodbujanje naložb imajo rok za izplačilo. Vendar so izplačila izvedena v času in v zneskih, ki odražajo napredek pri zadevnih naložbenih projektih. Poleg tega so posojila Sklada za spodbujanje naložb posli, ki se izvajajo v razmeroma nestanovitnem poslovnem okolju, zato je razpored izplačil precej negotov.

Kapitalske naložbe zapadejo v plačilo takoj, ko upravljavci kapitalskega sklada izdajo veljaven poziv za vplačilo kapitala, ki odraža napredek pri njihovih naložbenih dejavnostih. Obdobje črpanja posojila je običajno 3 leta, pogosto pa se podaljša še za eno ali dve leti. Na koncu obdobja črpanja posojila običajno ostane nekoriščenih nekaj obveznosti za izplačila, dokler niso v celoti odsvojene osnovne naložbe sklada, saj je likvidnost sklada občasno lahko nezadostna za kritje plačilnih obveznosti, ki izhajajo iz provizij ali drugih odhodkov.

Pri jamstvih običajno ni posebnih obveznosti glede izplačila, razen če se jamstvo unovči. Znesek neunovčenih jamstev se zmanjšuje skladno s časovnim načrtom odplačevanja posojil, zavarovanih z jamstvom.

Gotovinski odlivi za subvencionirane obrestne mere, za katere so bile prevzete obveznosti, se pojavijo v primeru subvencioniranih posojil, ki jih Banka financira iz lastnih sredstev. Zato odlivi, o katerih se poroča, predstavljajo le obveznosti, povezane s temi posojili, in ne skupnega zneska za subvencionirane obrestne mere, za katere so bile prevzete obveznosti, vendar niso bile izplačane. Tako kot v primeru posojil je njihov urnik izplačil negotov.

„Bruto nominalni odliv“ za pogodbe o tehnični pomoči, za katere so bile prevzete obveznosti, se v razpredelnici „Profil zapadlosti neizvedenih finančnih obveznosti“ nanaša na skupni neizplačani del podpisanih pogodb o tehnični pomoči. Časovni okvir izplačil je podvržen precejšnji negotovosti. Gotovinski odlivi, razvrščeni v razredu zapadlosti „3 mesece ali manj“, predstavljajo znesek neporavnanih računov, prejetih do datuma poročanja.

Prevzete obveznosti za neizvedene finančne obveznosti, za katere ni določen noben pogodbeni datum zapadlosti, so razvrščene pod „Neopredeljena zapadlost“. Prevzete obveznosti, za katere obstaja zabeležen zahtevek za gotovinska izplačila na datum poročanja, so razvrščene v ustrezni razred zapadlosti.

V smislu izvedenih finančnih obveznosti profil zapadlosti predstavlja pogodbene nediskontirane bruto denarne tokove pogodb o zamenjavi, vključno z medvalutnimi zamenjavami (CCS), medvalutnimi obrestnimi zamenjavami (CCIRS), kratkoročnimi valutnimi zamenjavami in obrestnimi zamenjavami.

(v tisočih EUR)

Profil zapadlosti neizvedenih finančnih obveznosti na dan 31. 12. 2023	3 mesece ali manj	Več kot 3 mesece do 1 leto	Več kot 1 leto do 5 let	Več kot 5 let	Neopredeljena zapadlost	Bruto nominalni odliv
Odlivi za posojila, za katera so bile prevzete obveznosti, a niso bila izplačana	49 019	6 000	–	–	828 073	883 092
Odlivi za investicijska sredstva in vpis delnic, za katere so bile prevzete obveznosti	–	–	–	–	297 534	297 534
Drugo (podpisana neizdana jamstva, izdana jamstva)	–	–	–	–	47 749	47 749
Odlivi za subvencionirane obrestne mere, za katere so bile prevzete obveznosti	4 235	–	–	–	343 282	347 517
Odlivi za pogodbe o tehnični pomoči, za katere so bile prevzete obveznosti	849	–	–	–	25 343	26 192
Skupaj	**54 103**	**6 000**	–	–	**1 541 981**	**1 602 084**

(v tisočih EUR)

Profil zapadlosti neizvedenih finančnih obveznosti na dan 31. 12. 2022	3 mesece ali manj	Več kot 3 mesece do 1 leto	Več kot 1 leto do 5 let	Več kot 5 let	Neopredeljena zapadlost	Bruto nominalni odliv
Odlivi za posojila, za katera so bile prevzete obveznosti, a niso bila izplačana	87 210	21 208	–	–	1 563 433	1 671 851
Odlivi za investicijska sredstva in vpis delnic, za katere so bile prevzete obveznosti	4 676	–	–	–	406 496	411 172
Drugo (podpisana neizdana jamstva, izdana jamstva)	–	–	–	–	49 378	49 378
Odlivi za subvencionirane obrestne mere, za katere so bile prevzete obveznosti	–	–	–	–	350 282	350 282
Odlivi za pogodbe o tehnični pomoči, za katere so bile prevzete obveznosti	924	–	–	–	32 149	33 073
Skupaj	**92 810**	**21 208**	–	–	**2 401 738**	**2 515 756**

(v tisočih EUR)

Profil zapadlosti izvedenih finančnih obveznosti na dan 31. 12. 2023	3 mesece ali manj	Več kot 3 mesece do 1 leto	Več kot 1 leto do 5 let	Več kot 5 let	Bruto nominalni priliv/odliv
CCS – Prilivi	192	10 909	32 186	1 706	44 993
CCS – Odlivi	– 90	- 10 212	- 23 783	- 1 828	- 35 913
Kratkoročne valutne zamenjave – Prilivi	1 640 000	–	–	–	1 640 000
Kratkoročne valutne zamenjave – Odlivi	– 1 597 068	–	–	–	– 1 597 068
Skupaj	**43 034**	**697**	**8 403**	**– 122**	**52 012**

(v tisočih EUR)

Profil zapadlosti izvedenih finančnih obveznosti na dan 31. 12. 2022	3 mesece ali manj	Več kot 3 mesece do 1 leto	Več kot 1 leto do 5 let	Več kot 5 let	Bruto nominalni priliv/odliv
CCS in CCIRS – Prilivi	88	9 474	38 431	147	48 140
CCS in CCIRS – Odlivi	– 108	– 11 965	– 30 450	– 146	– 42 669
Kratkoročne valutne zamenjave – Prilivi	1 790 000	–	–	–	1 790 000
Kratkoročne valutne zamenjave – Odlivi	– 1 724 227	–	–	–	– 1 724 227
Skupaj	**65 753**	**– 2 491**	**7 981**	**1**	**71 244**

3.3.3 Dolgoročna finančna sredstva in obveznosti

Spodnja razpredelnica prikazuje neizvedena finančna sredstva in finančne obveznosti, za katere se pričakuje, da bodo izterjani ali poravnani več kot 12 mesecev po datumu poročanja.

(v tisočih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Finančna sredstva:		
Posojila in predujmi	1 755 831	1 922 784
Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	820 713	797 341
Skupaj	**2 576 544**	**2 720 125**
Finančne obveznosti:		
Obveznosti do tretjih oseb (*)	389 116	136 867
Rezervacije za obveznosti iz posojil	19 038	16 583
Skupaj	**408 154**	**153 450**

(*) Obveznosti do tretjih oseb vključujejo še neizplačane subvencionirane obrestne mere in tehnično pomoč, ki so obveznost do držav članic, kadar je zapadlost v glavnem neopredeljena.

3.4 *Tržno tveganje*

Tržno tveganje pomeni tveganje, da bodo spremembe tržnih cen in stopenj, kot so obrestne mere, cene lastniških vrednostnih papirjev in devizni tečaji, vplivale na dohodek subjekta ali vrednost njegove udeležbe v finančnih instrumentih.

3.4.1 Obrestno tveganje

Obrestno tveganje izhaja iz nestanovitnosti ekonomske vrednosti pozicij, ki prinašajo obresti, ali dohodka, ki izvira iz njih, zaradi neugodnih gibanj obrestnih mer.

Na Sklad za spodbujanje naložb nihanja njegove ekonomske vrednosti ali cenovna neskladja med različnimi sredstvi, obveznostmi in instrumenti za varovanje pred tveganjem ne vplivajo, ker (i) nima neposrednih stroškov izposojanja ali obveznosti, ki prinašajo obresti, in (ii) sprejema učinek nihanj obrestnih mer na prihodke iz svojih naložb.

Sklad za spodbujanje naložb meri obrestno občutljivost svojega posojilnega portfelja in zamenjav, sklenjenih v okviru mikrozavarovanja, z izračunom po metodi vrednosti bazične točke.

S to metodo se meri povečanje ali zmanjšanje neto sedanje vrednosti zadevnega portfelja na podlagi povečanja obrestnih mer za 1 bazično točko (0,01 %) pri določenih razredih zapadlosti: „denarni trg – do eno leto“, „zelo kratko – od 2 do 3 leta“, „kratko – od 4 do 6 let“, „srednje – od 7 do 11 let“ „dolgo – od 12 do 20 let“ ali „zelo dolgo – več kot 21 let“.

Za določitev neto sedanje vrednosti denarnih tokov posojil v eurih Sklad za spodbujanje naložb uporablja krivuljo trimesečne obrestne zamenjave v eurih. Neto sedanja vrednost denarnih tokov posojil v eurih se določi z uporabo trimesečne obrestne zamenjave v eurih, ki se ji prišteje medvalutna zamenjava obrestnih mer. Za valute, ki niso euro ter za katere ni na voljo zanesljiva in dovolj popolna diskontna krivulja, se namesto tega uporabi diskontna krivulja v eurih ali ameriških dolarjih.

Za izračun neto sedanje vrednosti zamenjav, sklenjenih v okviru mikrozavarovanja, Sklad za spodbujanje naložb uporablja krivuljo obrestne zamenjave v eurih za denarne tokove v eurih in krivuljo obrestne zamenjave v ameriških dolarjih za denarne tokove v ameriških dolarjih.

Kot je prikazano v spodnji razpredelnici, bi se neto sedanja vrednost posojilnega portfelja, vključno s povezanimi zamenjavami, sklenjenimi v okviru mikrozavarovanja, na dan 31. decembra 2023 zmanjšala za 491 000 EUR (na dan 31. decembra 2022 za 500 000 EUR), če bi se vse zadevne krivulje obrestne mere hkrati obrnile navzgor za 1 bazično točko.

(v tisočih EUR)

Vrednost bazične točke Na dan 31. 12. 2023	Denarni trg 1 leto	Zelo kratko Od 2 do 3 leta	Kratko Od 4 do 6 let	Srednje Od 7 do 11 let	Dolgo Od 12 do 20 let	Zelo dolgo Več kot 20 let	Skupaj
Skupna občutljivost posojil in zamenjav, sklenjenih v okviru mikrozavarovanja	– 39	– 97	– 153	– 153	– 47	– 2	**– 491**

(v tisočih EUR)

Vrednost bazične točke Na dan 31. 12. 2022	Denarni trg 1 leto	Zelo kratko Od 2 do 3 leta	Kratko Od 4 do 6 let	Srednje Od 7 do 11 let	Dolgo Od 12 do 20 let	Zelo dolgo Več kot 20 let	Skupaj
Skupna občutljivost posojil in zamenjav, sklenjenih v okviru mikrozavarovanja	– 34	– 98	– 154	– 162	– 50	– 2	**– 500**

3.4.2 Valutno tveganje

Valutno tveganje, s katerim se sooča Sklad za spodbujanje naložb, je tveganje izgube dohodka ali ekonomske vrednosti zaradi neugodnih gibanj deviznih tečajev.

V primeru referenčne obračunske valute (v primeru Sklada za spodbujanje naložb je to euro) je Sklad za spodbujanje naložb izpostavljen valutnemu tveganju, kadar obstaja neusklajenost med sredstvi in obveznostmi v nereferenčni obračunski valuti. Valutno tveganje vključuje tudi učinek sprememb vrednosti prihodnjih denarnih tokov v nereferenčni obračunski valuti, npr. plačil obresti in dividend, ki so posledica nihanja deviznih tečajev.

3.4.2.1 *Valutno tveganje in zakladniška sredstva*

Zakladniška sredstva Sklada za spodbujanje naložb so izražena v eurih ali ameriških dolarjih.

Valutno tveganje je zavarovano z medvalutnimi promptnimi ali terminskimi posli, kratkoročnimi valutnimi zamenjavami ali medvalutnimi zamenjavami obrestnih mer. Zakladniški oddelek EIB lahko, če oceni, da je to potrebno in primerno, v skladu s politiko Banke uporabi kateri koli drug instrument, ki zagotavlja zavarovanje pred tržnimi tveganji, povezanimi s finančnimi dejavnostmi Sklada za spodbujanje naložb.

3.4.2.2 *Valutno tveganje in posli, ki jih financira ali zanje jamči Sklad za spodbujanje naložb*

Sklad za spodbujanje naložb prejme prispevke držav članic v eurih. Posli, ki jih financira ali zanje jamči Sklad, in subvencionirane obrestne mere so lahko izraženi v eurih, ameriških dolarjih ali kateri koli drugi dovoljeni valuti.

Izpostavljenost valutnemu tveganju (glede na referenčno valuto euro) nastane, če transakcije v drugih valutah kot v eurih niso zavarovane. V nadaljevanju so predstavljene smernice Sklada za spodbujanje naložb za zavarovanje pred valutnim tveganjem.

3.4.2.2.1. *Zavarovanje poslov v ameriških dolarjih pred tveganjem*

Valutno tveganje, ki nastane pri poslih Sklada za spodbujanje naložb v ameriških dolarjih, se zavaruje agregatno s posli kratkoročne valutne zamenjave EUR/USD, ki se obnavljajo in pri katerih se znesek prilagaja v rednih obdobjih. Uporaba kratkoročne valutne zamenjave ima dvojni namen. Po eni strani se ustvarja potrebna likvidnost za nova izplačila (posojila in kapital), po drugi strani pa se ohranja zavarovanje pred valutnim tveganjem na makroravni.

Na začetku vsakega obdobja se na podlagi načrtovanih oziroma pričakovanih vrnjenih dodelitev/izplačil ocenijo denarni tokovi, ki naj bi bili v naslednjem obdobju prejeti ali plačani v ameriških dolarjih. Nato se zapadli posli kratkoročne valutne zamenjave obnovijo, pri čemer se njihov znesek prilagodi, tako da pokrije vsaj predvidene likvidnostne potrebe v ameriških dolarjih v naslednjem obdobju.

Če valutna pozicija v ameriških dolarjih presega zadevne omejitve, se mesečno zavaruje s promptnimi ali terminskimi posli.

V obdobju obnovitve se nepričakovani likvidnostni primanjkljaji v ameriških dolarjih pokrijejo z *ad hoc* posli kratkoročnih valutnih zamenjav, likvidnostni presežki pa se vložijo v zakladniška sredstva ali zamenjajo v eure, če so posledica povečanja pozicije v tujih valutah.

3.4.2.2.2. *Zavarovanje poslov v drugih valutah kot v eurih ali ameriških dolarjih pred tveganjem*

Posli Sklada za spodbujanje naložb v drugih valutah kot v eurih in ameriških dolarjih se zavarujejo s pogodbami o medvalutni zamenjavi z enakim finančnim profilom, kot ga ima posojilo, ki se zavaruje, če obstaja delujoč trg valutnih zamenjav.

Sklad za spodbujanje naložb izvaja posle v valutah, za katere niso na voljo učinkovite možnosti zavarovanja pred tveganjem ali pa so te zelo drage. Ti posli so v domačih valutah, vendar se poravnajo v eurih ali ameriških dolarjih. Okvir Sklada za spodbujanje naložb za finančno tveganje, ki ga je odbor Sklada potrdil 22. januarja 2015, nudi možnost zavarovanja izpostavljenosti valutnemu tveganju v domačih valutah, ki kažejo znatno pozitivno korelacijo z ameriškim dolarjem, po sintetični metodi prek izvedenih finančnih instrumentov v ameriških dolarjih. O domačih valutah, ki so zavarovane po sintetični metodi z izvedenimi finančnimi instrumenti v ameriških dolarjih, se poroča v razpredelnici v oddelku 3.4.2.2.3 spodaj pod postavko „Domače valute (sintetično zavarovane)“, o domačih valutah brez sintetičnega zavarovanja v ameriških dolarjih pa v isti razpredelnici pod postavko „Domače valute (brez sintetičnega zavarovanja)“.

Poleg tega Sklad za spodbujanje naložb za posojila, denominirana v valutah, ki niso EUR, USD ali valutah, za katera zavarovanje s pogodbami o medvalutnih zamenjavah ni mogoče, zaračuna dodatno obrestno sestavino, imenovano „valutna premija“, da se zmanjša tveganje potencialne devalvacije lokalne valute.

3.4.2.2.3 *Pozicija v tujih valutah (v tisočih EUR)*

V razpredelnicah v tem pojasnilu je prikazana pozicija Sklada za spodbujanje naložb v tujih valutah.

Pozicija v tujih valutah je v spodnjih razpredelnicah prikazana v skladu s strategijami Sklada za spodbujanje naložb za obvladovanje tveganj (kot so opisane v okviru Sklada za spodbujanje naložb za finančno tveganje). V skladu s strategijami za obvladovanje tveganj pozicija v tujih valutah temelji na računovodskih podatkih ter je opredeljena kot razmerje med izbranimi sredstvi in obveznostmi. Sredstva in obveznosti v poziciji v tuji valuti, opredeljeni v skladu s strategijami za obvladovanje tveganj, se izberejo tako, da se zagotovi, da bodo prihodki pretvorjeni v valuto poročanja (euro) šele ob prejemu.

Spremembe poštene vrednosti delnic in drugih vrednostnih papirjev s spremenljivim donosom so vključene v pozicijo v tujih valutah, kot je opredeljena v strategijah za obvladovanje tveganj, enako pa velja tudi za oslabitve posojil in predujmov. Izvedeni finančni instrumenti, vključeni v pozicijo v tujih valutah, kot je opredeljena v strategijah za obvladovanje tveganj, se namesto po pošteni vrednosti obravnavajo po svoji nominalni vrednosti, da se uskladijo z zadržano vrednostjo sredstev, ki se prav tako obravnavajo po svoji nominalni vrednosti, prilagojeni za oslabitve posojil.

V spodnjih razpredelnicah je preostali del sredstev in obveznosti, ki vključuje predvsem natečene obresti od posojil, izvedenih finančnih instrumentov in subvencij, predstavljen v postavki „Pozicija v tujih valutah, ki ni zajeta v strategijah za obvladovanje tveganj“.

Na dan 31. decembra 2023	Sredstva in obveznosti			Prevzete in pogojne obveznosti
Valute	Pozicija v tujih valutah v skladu s strategijami za obvladovanje tveganj	Pozicija v tujih valutah, ki ni zajeta v strategijah za obvladovanje tveganj	Bilanca stanja pozicije v tujih valutah	
USD	– 194 166	– 16 111	– 210 277	306 161
Domače valute (sintetično zavarovane) (*)				
KES	87 829	– 4 832	82 997	–
TZS	1 071	19	1 090	–

Na dan 31. decembra 2023	Sredstva in obveznosti			Prevzete in pogojne obveznosti
Valute	Pozicija v tujih valutah v skladu s strategijami za obvladovanje tveganj	Pozicija v tujih valutah, ki ni zajeta v strategijah za obvladovanje tveganj	Bilanca stanja pozicije v tujih valutah	
DOP	16 663	122	16 785	–
UGX	20 283	221	20 504	–
RWF	55 837	367	56 204	–
Domače valute (brez sintetičnega zavarovanja) (*)				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	67 992	– 1 136	66 856	–
Neeurske valute skupaj	**55 509**	**– 21 350**	**34 159**	**306 161**
EUR	–	**3 489 673**	**3 489 673**	**1 344 972**
Euro in neeurske valute skupaj	**55 509**	**3 468 323**	**3 523 832**	**1 651 133**

(*) Glej oddelek 3.4.2.2.2 za pojasnila o sintetičnem zavarovanju.

Na dan 31. decembra 2022	Sredstva in obveznosti			Prevzete in pogojne obveznosti
Valute	Pozicija v tujih valutah v skladu s strategijami za obvladovanje tveganj	Pozicija v tujih valutah, ki ni zajeta v strategijah za obvladovanje tveganj	Bilanca stanja pozicije v tujih valutah	
USD	– 318 423	– 11 114	– 329 537	844 247
Domače valute (sintetično zavarovane) (*)				
KES	129 513	36 883	166 396	–
TZS	7 355	123	7 478	–
DOP	24 533	301	24 834	–
UGX	32 632	489	33 121	–
RWF	75 037	698	75 735	–
Domače valute (brez sintetičnega zavarovanja) *				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	86 929	– 479	86 450	–
Neeurske valute skupaj	**37 576**	**26 901**	**64 477**	**844 247**
EUR	–	4 009 151	4 009 151	1 726 301
Euro in neeurske valute skupaj	**37 576**	**4 036 052**	**4 073 628**	**2 570 548**

(*) Glej oddelek 3.4.2.2.2 za pojasnila o sintetičnem zavarovanju.

3.4.2.3 *Analiza občutljivosti na spremembo deviznih tečajev*

Na dan 31. decembra 2023 bi 10-odstotno zmanjšanje vrednosti eura v razmerju do vseh valut, ki niso euro, povzročilo povečanje sredstev in dobička vplačnikov v višini 2,9 milijona EUR (31. decembra 2022: 7,2 milijona EUR). 10-odstotno povečanje vrednosti eura v razmerju do vseh valut, ki niso euro, bi povzročilo zmanjšanje sredstev in dobička vplačnikov v višini – 2,4 milijona EUR (31. decembra 2022: – 5,9 milijona EUR).

3.4.2.4 *Devizni tečaji*

Za določitev bilance stanja na dan 31. decembra 2023 in 31. decembra 2022 so bili uporabljeni naslednji devizni tečaji:

	31. december 2023	31. december 2022
Valute držav, ki niso članice EU		
Bocvanska pula (BWP)	14,78	13,59
Dominikanski peso (DOP)	64,08	59,84
Fidžijski dolar (FJD)	2,39	2,32
Haitijski gurd (HTG)	143,68	154,37
Jamajški dolar (JMD)	168,22	161,59
Kenijski šiling (KES)	173,20	131,68
Mavretanska uguija (MRU)	43,35	39,04
Mavricijska rupija (MUR)	48,56	46,83
Mozambiški metikal (MZN)	69,98	67,54
Nigerijska naira (NGN)	975,04	478,02
Ruandski frank (RWF)	1 385,07	1 132,20
Tanzanijski šiling (TZS)	2 772,53	2 487,37
Ugandski šiling (UGX)	4 178,00	3 965,00
Ameriški dolar (USD)	1,11	1,07
CFA-frank (XAF/XOF)	655,96	655,96
Južnoafriški rand (ZAR)	20,35	18,10
Zambijska kvača (ZMW)	28,45	19,28

3.4.3 Tveganje v zvezi s ceno lastniških instrumentov

Tveganje v zvezi s ceno lastniških instrumentov je tveganje, da se bo poštena vrednost naložb v lastniške instrumente znižala zaradi sprememb cen lastniških instrumentov in/ali vrednosti naložb v lastniški kapital.

Sklad za spodbujanje naložb je izpostavljen tveganju v zvezi s ceno lastniških instrumentov prek svojih naložb v neposredni lastniški kapital in naložb v sklade tveganega kapitala.

Vrednost pozicij v lastniških instrumentih, ki ne kotirajo na borzi, ni takoj na voljo za stalno spremljanje in nadzor. Pri takih pozicijah so eden najboljših razpoložljivih pokazateljev cene, izračunane z ustreznimi tehnikami vrednotenja.

Učinek na sredstva vplačnikov Sklada za spodbujanje naložb (kot posledica spremembe poštene vrednosti portfelja lastniških instrumentov) zaradi +/– 10-odstotne spremembe vrednosti posameznih naložb neposredno v lastniški kapital in naložb v sklade tveganega kapitala, pri čemer so vse ostale spremenljivke konstantne, je 82,1 milijona EUR oziroma – 82,1 milijona EUR na dan 31. decembra 2023 (79,7 milijona EUR oziroma – 79,7 milijona EUR na dan 31. decembra 2022).

4. Poštene vrednosti finančnih instrumentov

4.1 *Računovodske razvrstitve in poštene vrednosti*

Spodnja razpredelnica prikazuje knjigovodske vrednosti in poštene vrednosti finančnih sredstev in finančnih obveznosti, vključno z njihovimi ravnmi v hierarhiji poštene vrednosti. Te ne vključujejo informacij o pošteni vrednosti za finančna sredstva in finančne obveznosti, ki se merijo po odplačni vrednosti, saj je knjigovodska vrednost razumen približek poštene vrednosti.

(v tisočih EUR)

Na dan sobota, 31. december 2023	Knjigovodska vrednost						Poštena vrednost			
	Izvedeni finančni instrumenti	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	Denarna sredstva, posojila in predujmi	Finančna sredstva zakladnice	Druga finančna sredstva/ obveznosti	Skupaj	Raven 1	Raven 2	Raven 3	Skupaj
Finančna sredstva, ki se obvezno merijo po PVIPI										
Izvedeni finančni instrumenti	55 765	–	–	–	–	**55 765**	–	55 765	–	**55 765**
Skladi tveganega kapitala	–	693 042	–	–	–	**693 042**	–	–	693 042	**693 042**
Neposredne naložbe v kapital	–	127 671	–	–	–	**127 671**	–	–	127 671	**127 671**
Posojila in predujmi	–	–	124 323	–	–	**124 323**	–	–	124 323	**124 323**
Finančna sredstva, ki se obvezno merijo po PVIPI, skupaj	**55 765**	**820 713**	**124 323**	–	–	**1 000 801**	–	**55 765**	**945 036**	**1 000 801**
Finančna sredstva, merjena po odplačni vrednosti										
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	–	–	1 376 824	–	–	**1 376 824**				
Posojila in predujmi	–	–	1 558 989	–	–	**1 558 989**				
Terjatve do vplačnikov	–	–	85 321	–	–	**85 321**				
Finančna sredstva zakladnice	–	–	–	–	–	–				
Druga sredstva	–	–	–	–	616	**616**				
Finančna sredstva, merjena po odplačni vrednosti, skupaj	–	–	**3 021 134**	–	**616**	**3 021 750**				
Finančna sredstva skupaj	**55 765**	**820 713**	**3 145 457**	–	**616**	**4 022 551**				
Finančna sredstva po odplačni vrednosti:										
Rezervacije za obveznosti iz posojil	–	–	–	–	– 19 038	**– 19 038**				
Obveznosti do tretjih oseb	–	–	–	–	– 427 828	**– 427 828**				
Druge obveznosti	–	–	–	–	– 3 338	**– 3 338**				
Finančne obveznosti, merjene po odplačni vrednosti, skupaj	–	–	–	–	**– 450 204**	**– 450 204**				
Finančne obveznosti skupaj	–	–	–	–	**– 450 204**	**– 450 204**				

(v tisočih EUR)

Na dan 31. decembra 2022	Knjigovodska vrednost						Poštena vrednost			
	Izvedeni finančni instrumenti	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	Denarna sredstva, posojila in predujmi	Finančna sredstva zakladnice	Druga finančna sredstva/ obveznosti	Skupaj	Raven 1	Raven 2	Raven 3	Skupaj
Finančna sredstva, ki se obvezno merijo po PVIPI										
Izvedeni finančni instrumenti	75 852	–	–	–	–	**75 852**	–	75 852	–	**75 852**
Skladi tveganega kapitala	–	684 564	–	–	–	**684 564**	–	–	684 564	**684 564**
Neposredne naložbe v kapital	–	112 777	–	–	–	**112 777**	–	–	112 777	**112 777**
Posojila in predujmi	–	–	95 604	–	–	**95 604**	–	–	95 604	**95 604**
Finančna sredstva, ki se obvezno merijo po PVIPI, skupaj	**75 852**	**797 341**	**95 604**	–	–	**968 797**	–	**75 852**	**892 945**	**968 797**
Finančna sredstva po odplačni vrednosti										
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	–	–	1 451 970	–	–	**1 451 970**				
Posojila in predujmi	–	–	1 754 182	–	–	**1 754 182**				
Terjatve do vplačnikov	–	–	85 321	–	–	**85 321**				
Finančna sredstva zakladnice	–	–	–	73 003	–	**73 003**				
Druga sredstva	–	–	–	–	950	**950**				
Finančna sredstva, merjena po odplačni vrednosti, skupaj	–	–	**3 291 473**	**73 003**	**950**	**3 365 426**				
Finančna sredstva skupaj	**75 852**	**797 341**	**3 387 077**	**73 003**	**950**	**4 334 223**				
Finančna sredstva po odplačni vrednosti:										
Rezervacije za obveznosti iz posojil	–	–	–	–	– 16 583	**– 16 583**				
Obveznosti do tretjih oseb	–	–	–	–	– 190 927	**– 190 927**				
Druge obveznosti	–	–	–	–	– 2 419	**– 2 419**				
Finančne obveznosti, merjene po odplačni vrednosti, skupaj	–	–	–	–	**– 209 929**	**– 209 929**				
Finančne obveznosti skupaj	–	–	–	–	**– 209 929**	**– 209 929**				

4.2 ***Merjenje poštenih vrednosti***

4.2.1 Tehnike vrednotenja in pomembni vhodni podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga

Spodnja razpredelnica prikazuje informacije o tehnikah vrednotenja in pomembnih vhodnih podatkih, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga, ki se uporabljajo pri merjenju finančnih instrumentov, razvrščenih na raven 2 in raven 3 v hierarhiji poštene vrednosti:

	Tehnika vrednotenja	Pomembni vhodni podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga	Razmerje med pomembnimi vhodnimi podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga, in merjenjem poštene vrednosti
Finančni instrumenti, izkazani po pošteni vrednosti			
Izvedeni finančni instrumenti	Diskontirani denarni tok: Prihodnji denarni tokovi se ocenijo na podlagi terminskih deviznih tečajev/obrestnih mer (iz opazovanih terminskih deviznih tečajev in krivulj donosa ob koncu obdobja poročanja) ter pogodbenih terminskih tečajev/obrestnih mer, diskontiranih po stopnji, ki odraža kreditno tveganje različnih nasprotnih strank.	Krivulje, ki se uporabljajo pri ocenjevanju in diskontiranju denarnih tokov, so umerjene glede na tržne podatke, zamenjave v portfelju pa imajo zapadlosti, ki ne presegajo najdaljše razpoložljive zapadlosti v vhodnih podatkih. Zato ni vhodnih podatkov, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem.	Se ne uporablja.
Skladi tveganega kapitala	Metoda prilagojenih neto sredstev: Poštena vrednost se določi bodisi tako, da se lastniški delež, ki ga ima Sklad za spodbujanje naložb v osnovnem instrumentu, prišteje neto vrednosti sredstva, ki se odraža v najnovejšem poročilu, prilagojeno denarnim tokovom, bodisi, kolikor je mogoče, z uporabo natančne vrednosti delnice na isti datum, ki jo sporoči ustrezni upravitelj sklada. Za premostitev intervala med zadnjo razpoložljivo neto vrednostjo sredstev in poročanjem ob koncu leta se izvede poznejši pregled dogodkov in po potrebi se sporočena neto vrednost sredstev prilagodi.	Prilagoditev za čas, ki preteče med zadnjim datumom poročanja skladov tveganega kapitala in datumom merjenja, ob upoštevanju: odhodkov iz poslovanja in opravnin za upravljanje, poznejših sprememb poštene vrednosti osnovnih sredstev skladov tveganega kapitala, nastalih dodatnih obveznosti, sprememb na trgu ali sprememb drugih ekonomskih pogojev.	Daljše ko je obdobje med datumom merjenja poštene vrednosti in zadnjim dnem poročanja sklada tveganega kapitala, višja je prilagoditev za pretečeni čas.
Neposredne naložbe v kapital	Prilagojena neto sredstva.	Prilagoditev za čas, ki preteče med zadnjim datumom poročanja podjetja, v katerega se vlaga, in datumom merjenja, ob upoštevanju: odhodkov iz poslovanja, poznejših sprememb poštene vrednosti osnovnih sredstev podjetja, v katerega se vlaga, nastalih dodatnih obveznosti, sprememb na trgu ali sprememb drugih ekonomskih pogojev, povečanja kapitala, prodaje/spremembe nadzora.	Višje kot je diskontiranje za prodajljivost, nižja je poštena vrednost.

	Tehnika vrednotenja	Pomembni vhodni podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga	Razmerje med pomembnimi vhodnimi podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga, in merjenjem poštene vrednosti
		Diskontiranje zaradi pomanjkanja prodajljivosti (likvidnosti), določeno s sklicevanjem na prejšnje cene poslov za podobne lastniške instrumente v državi/regiji, v obsegu od 5 do 30 %.	
Posojila po pošteni vrednosti	Za posojilojemalce, za katere velja predpostavka delujočega podjetja: diskontirani denarni tok, pri katerem se uporabljajo pogodbeni/pričakovani prihodnji denarni tokovi, od katerih se odšteje ustrezna tveganju prilagojena diskontna stopnja, ki zajema tveganje, povezano s posojilom (vključno s kreditnim tveganjem posojilojemalca). Diskontna stopnja se primerja/oceni s katerim koli ustreznim tržnim referenčnim merilom. Za posojilojemalce, za katere ne velja predpostavka delujočega podjetja: Pristop na podlagi neto sredstev (pristop na podlagi likvidacijske vrednosti).	Sestavine diskontne stopnje, ki odražajo kreditno tveganje posojilojemalca v primerjavi z netveganimi tržnimi obrestnimi merami.	Višja ko je diskontna stopnja, nižja je poštena vrednost.

	Tehnika vrednotenja	Pomembni vhodni podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga	Razmerje med pomembnimi vhodnimi podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga, in meritvijo poštene vrednosti
Finančni instrumenti, ki niso izkazani po pošteni vrednosti			
Posojila in predujmi	Diskontirani denarni tokovi: Model vrednotenja uporablja pogodbene denarne tokove, za katere velja pogoj, da ne sme priti do neizpolnjevanja obveznosti s strani dolžnika, poleg tega ne upošteva nobenih vrednosti zavarovanja s premoženjem ali zgodnjih odplačil. Za izračun neto sedanje vrednosti posojil uporabljeni model diskontira pogodbene denarne tokove posameznega posojila z uporabo prilagojene tržne diskontne krivulje. Neto sedanja vrednost posameznega posojila se nato prilagodi ob upoštevanju zadevne s tem povezane pričakovane izgube. Rezultati se nato povzamejo, da se pridobi poštena vrednost posojil in predujmov.	Se ne uporablja.	Se ne uporablja.

	Tehnika vrednotenja	Pomembni vhodni podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga	Razmerje med pomembnimi vhodnimi podatki, ki jih ni mogoče pridobiti z opazovanjem trga, in meritvijo poštene vrednosti
Finančna sredstva zakladnice	Diskontirani denarni tokovi.	Se ne uporablja.	Se ne uporablja.

Z uporabo MSRP 13 so prilagoditve vrednotenja vključene v pošteno vrednost izvedenih instrumentov na dan 31. decembra 2023 in 2022, in sicer:

— prilagoditve kreditnega vrednotenja, ki odražajo kreditno tveganje nasprotne stranke pri poslih z izvedenimi finančnimi instrumenti, so znašale – 6 100 EUR na dan 31. decembra 2023 in – 6 100 EUR na dan 31. decembra 2022,

— prilagoditve vrednotenja dolga, ki odražajo lastno kreditno tveganje pri poslih z izvedenimi finančnimi instrumenti, so znašale + 7 200 EUR na dan 31. decembra 2023 in + 7 200 EUR na dan 31. decembra 2022.

4.2.2 Prerazporeditve med ravnema 1 in 2

Politika Sklada za spodbujanje naložb je pripoznati prerazporeditve med ravnmi na datum dogodka ali spremembe okoliščin, ki so povzročile prerazporeditev.

Sklad za spodbujanje naložb v letih 2023 in 2022 ni prerazporejal sredstev v okviru hierarhije poštene vrednosti z ravni 1 na raven 2 ali obratno.

4.2.3 Poštene vrednosti ravni 3

Uskladitev poštenih vrednosti ravni 3

V spodnjih razpredelnicah so navedene spremembe pri instrumentih na ravni 3 ([26]) za leto, ki se je končalo 31. decembra 2023 oziroma 31. decembra 2022:

(v tisočih EUR)

	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom
Stanje na dan 1. januarja 2023	**797 341**
Dobički ali izgube, vključeni v poslovni izid:	
odprava pripoznanja prilagoditve poštene vrednosti zaradi prodaje	–
neto sprememba poštene vrednosti pri delnicah in drugih vrednostnih papirjih s spremenljivim donosom	– 15 142
Skupaj	**– 15 142**
Izplačila	101 100
Povračila	– 32 560
Tečajne razlike	– 30 026
Stanje na dan 31. decembra 2023	**820 713**

v tisočih EUR

	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom
Stanje na dan 1. januarja 2022	**697 631**
Dobički ali izgube, vključeni v poslovni izid:	
odprava pripoznanja prilagoditve poštene vrednosti zaradi prodaje	99

([26]) Posojila, merjena po PVIPI, so predstavljena v pojasnilu 7.

v tisočih EUR

	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom
neto sprememba poštene vrednosti pri delnicah in drugih vrednostnih papirjih s spremenljivim donosom	9 172
Skupaj	**9 271**
Izplačila	139 935
Povračila	– 74 959
Tečajne razlike	25 463
Stanje na dan 31. decembra 2022	**797 341**

Sklad za spodbujanje naložb v letih 2023 in 2022 ni prerazporejal sredstev v okviru hierarhije poštene vrednosti z ravni 3 ali na njo.

Analiza občutljivosti

Učinki na sredstva vplačnikov Sklada za spodbujanje naložb in izkaz poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa zaradi +/– 10-odstotnega spremembe vrednosti naložb neposredno v lastniški kapital in naložb v sklade tveganega kapitala, pri čemer so vse ostale spremenljivke konstantne, je 82,1 milijona EUR oziroma – 82,1 milijona EUR na dan 31. decembra 2023 (79,7 milijona EUR oziroma – 79,7 milijona EUR na dan 31. decembra 2022).

5. **Denarna sredstva in njihovi ustrezniki**

Denarna sredstva in njihove ustreznike sestavljajo:

(v tisočih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Gotovina v blagajni	146 494	328 079
Vezane vloge	625 403	963 004
Komercialni zapisi	599 507	159 506
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki v izkazu denarnih tokov	**1 371 404**	**1 450 589**
Natečene obresti	5 420	1 381
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki v izkazu finančnega položaja	**1 376 824**	**1 451 970**

6. **Izvedeni finančni instrumenti**

Glavne sestavine izvedenih finančnih instrumentov, razvrščenih kot sredstva v posesti za trgovanje, so:

(v tisočih EUR)

Na dan 31. decembra 2023	Poštena vrednost		Nominalna vrednost
	Sredstva	Obveznosti	
Medvalutne zamenjave	9 983	–	43 250
Kratkoročne valutne zamenjave	45 782	–	1 640 000
Izvedeni finančni instrumenti skupaj	**55 765**	**–**	**1 683 250**

(v tisočih EUR)

Na dan 31. decembra 2022	Poštena vrednost		Nominalna vrednost
	Sredstva	Obveznosti	
Medvalutne obrestne zamenjave	4 778	–	47 033
Kratkoročne valutne zamenjave	71 074	–	1 790 000
Izvedeni finančni instrumenti skupaj	**75 852**	–	**1 837 033**

7. Posojila in predujmi

7.1 *Posojila in predujmi*

V naslednji razpredelnici je prikazana uskladitev začetnega in končnega stanja posojil in predujmov: v tisočih EUR:

(v tisočih EUR)

	Globalna posojila (*)	Nadrejena posojila	Podrejena posojila	Skupaj
Nominalna vrednost posojil, merjenih po odplačni vrednosti, na dan 1. januarja 2023	**1 236 887**	**563 277**	–	**1 800 164**
Izplačila	154 587	11 986	–	**166 573**
Odpisi	–	–	–	–
Povračila	– 219 739	– 67 902	–	**– 287 641**
Kapitalizirane obresti	–	–	–	–
Tečajne razlike	– 73 614	– 12 024	–	**– 85 638**
Nominalna vrednost posojil, merjenih po odplačni vrednosti, na dan 31. decembra 2023	**1 098 121**	**495 337**	–	**1 593 458**
Oslabitev – popravek vrednosti za izgubo na dan 1. januarja 2023	**– 37 604**	**– 22 798**	–	**– 60 402**
Neto spremembe 12-mesečnih pričakovanih kreditnih izgub	– 287	– 92	–	**– 379**
Neto spremembe pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	– 1 060	4 887	–	**3 827**
Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	–	–	–	–
Razveljavitev pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	5 205	402	–	**5 607**
Tečajne razlike	1 348	402	–	**1 750**
Oslabitev – popravek vrednosti za izgubo na dan 31. decembra 2023	**– 32 398**	**– 17 199**	–	**– 49 597**
Posojila in predujmi, merjeni po odplačni vrednosti, na dan 31. decembra 2023	**1 065 723**	**478 138**	–	**1 543 861**
Nominalna vrednost posojil, merjenih po PVIPI, na dan 1. januarja 2023	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Izplačila	–	37 092	3 572	**40 664**
Povračila	–	- 514	–	**– 514**
Tečajne razlike	–	– 2 925	48	**– 2 877**
Nominalna vrednost posojil, merjenih po PVIPI, na dan 31. decembra 2023	**1 080**	**106 576**	**70 453**	**178 109**
Prilagoditev poštene vrednosti na dan 1. januarja 2023	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**

(v tisočih EUR)

	Globalna posojila (*)	Nadrejena posojila	Podrejena posojila	Skupaj
Neto sprememba poštene vrednosti	–	– 8 941	9	**– 8 932**
Tečajne razlike	–	378	–	**378**
Prilagoditev poštene vrednosti na dan 31. decembra 2023	**– 1 080**	**– 34 983**	**– 17 723**	**– 53 786**
Posojila in predujmi, merjeni po PVIPI, na dan 31. decembra 2023	–	**71 593**	**52 730**	**124 323**
Odplačna vrednost	– 3 518	– 4 040	–	**– 7 558**
Obresti	11 560	10 876	250	**22 686**
Posojila in predujmi na dan 31. decembra 2023	**1 073 765**	**556 567**	**52 980**	**1 683 312**

(*) Vključno s pogodbami o zastopstvu.

(v tisočih EUR)

	Globalna posojila (*)	Nadrejena posojila	Podrejena posojila	Skupaj
Nominalna vrednost posojil, merjenih po odplačni vrednosti, na dan 1. januarja 2022	**1 260 960**	**549 115**	–	**1 810 075**
Izplačila	186 211	68 638	–	**254 849**
Povračila	– 246 403	– 74 267	–	**– 320 670**
Tečajne razlike	36 119	19 791	–	**55 910**
Nominalna vrednost posojil, merjenih po odplačni vrednosti, na dan 31. decembra 2022	**1 236 887**	**563 277**	–	**1 800 164**
Oslabitev – popravek vrednosti za izgubo na dan 1. januarja 2022	**– 43 723**	**– 22 191**	–	**– 65 914**
Neto spremembe 12-mesečnih pričakovanih kreditnih izgub	– 7 009	– 750	–	– 7 759
Neto spremembe pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	4 305	1 176	–	5 481
Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	–	– 393	–	– 393
Razveljavitev pričakovanih kreditnih izgub v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	11 082	151	–	11 233
Tečajne razlike	– 2 259	– 791	–	– 3 050
Oslabitev – popravek vrednosti za izgubo na dan 31. decembra 2022	**– 37 604**	**– 22 798**	–	**– 60 402**
Posojila in predujmi po odplačni vrednosti na dan 31. decembra 2022	**1 199 283**	**540 479**	–	**1 739 762**
Nominalna vrednost posojil, merjenih po PVIPI, na dan 1. januarja 2022	**1 080**	**70 936**	**200 000**	**272 016**
Izplačila	–	5 644	–	**5 644**
Povračila	–	– 4 544	– 133 167	**– 137 711**
Tečajne razlike	–	887	–	**887**

(v tisočih EUR)

	Globalna posojila (*)	Nadrejena posojila	Podrejena posojila	Skupaj
Nominalna vrednost posojil, merjenih po PVIPI, na dan 31. decembra 2022	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Prilagoditev poštene vrednosti na dan 1. januarja 2022	**– 1 080**	**– 24 613**	**– 16 332**	**– 42 025**
Neto sprememba poštene vrednosti	–	– 1 680	– 1 400	**– 3 080**
Tečajne razlike	–	– 127	–	**– 127**
Prilagoditev poštene vrednosti na dan 31. decembra 2022	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**
Posojila in predujmi, merjeni po PVIPI, na dan 31. decembra 2022	–	**46 503**	**49 101**	**95 604**
Odplačna vrednost	– 3 450	– 3 718	–	**– 7 168**
Obresti	11 809	9 741	38	**21 588**
Posojila in predujmi na dan 31. decembra 2022	**1 207 642**	**593 005**	**49 139**	**1 849 786**

(*) Vključno s pogodbami o zastopstvu.

7.2 ***Oslabitev posojil in predujmov – popravki vrednosti za izgubo***

(v tisočih EUR)

	2023 Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja			
	12-mesečne pričakovane kreditne izgube	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	Skupaj
Posojila in predujmi po odplačni vrednosti				
Stanje na dan 1. januarja 2023	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**
Prerazporeditev v 12-mesečne pričakovane kreditne izgube	869	- 4 217	–	**– 3 348**
Prerazporeditev v pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	– 927	3 593	–	**2 666**
Neto merjenje popravka vrednosti za izgubo	– 993	– 4 333	– 2 873	**– 8 199**
Nova finančna sredstva, ki so bila izdana ali kupljena	1 470	1 188	–	**2 658**
Finančna sredstva, katerih pripoznanje je bilo odpravljeno	– 41	– 57	– 2 734	**– 2 832**
Tečajne razlike (*)	– 784	– 317	– 649	**– 1 750**
Stanje na dan 31. decembra 2023	**10 964**	**24 674**	**13 959**	**49 597**

(v tisočih EUR)

	2022			
	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja			
	12-mesečne pričakovane kreditne izgube	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	Skupaj
Posojila in predujmi po odplačni vrednosti				
Stanje na dan 1. januarja 2022	**3 565**	**33 268**	**29 081**	**65 914**
Prerazporeditev v 12-mesečne pričakovane kreditne izgube	2 293	– 7 061	–	**– 4 768**
Prerazporeditev v pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	– 489	3 160	–	**2 671**
Prerazporeditev v pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	–	– 617	393	**– 224**
Neto merjenje popravka vrednosti za izgubo	4 101	– 2 472	– 6 045	**– 4 416**
Nova finančna sredstva, ki so bila izdana ali kupljena	1 878	1 670	–	**3 548**
Finančna sredstva, katerih pripoznanje je bilo odpravljeno	– 24	– 160	– 5 189	**– 5 373**
Tečajne razlike (*)	46	1 029	1 975	**3 050**
Stanje na dan 31. decembra 2022	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**

(*) Gibanja deviznih tečajev so izključena iz zneskov, sporočenih v izkazu poslovnega izida in drugega vseobsegajočega donosa ter izkazu sprememb v sredstvih vplačnikov.

8. **Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom**

V naslednji razpredelnici je prikazana uskladitev začetnega in končnega stanja naložb v kapital:

(v tisočih EUR)

	Skladi tveganega kapitala	Neposredne naložbe v kapital	Skupaj
Stroški na dan 1. januarja 2023	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Izplačila	101 100	–	**101 100**
Povračila/prodaja	– 32 560	–	**– 32 560**
Tečajne razlike	– 15 727	– 8 256	**– 23 983**
Stroški na dan 31. decembra 2023	**633 347**	**73 455**	**706 802**
Nerealizirani dobički in izgube na dan 1. januarja 2023	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Neto sprememba nerealiziranih dobičkov in izgub	– 43 652	28 510	**– 15 142**
Odprava pripoznanja prilagoditve poštene vrednosti zaradi zamenjave lastniških finančnih instrumentov	–	–	–
Tečajne razlike	– 683	– 5 360	**– 6 043**
Nerealizirani dobički in izgube na dan 31. decembra 2023	**59 695**	**54 216**	**113 911**
Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom na dan 31. decembra 2023	**693 042**	**127 671**	**820 713**

(v tisočih EUR)

	Skladi tveganega kapitala	Neposredne naložbe v kapital	Skupaj
Stroški na dan 1. januarja 2022	**493 161**	**77 478**	**570 639**
Izplačila	139 935	–	**139 935**
Povračila/prodaja	– 74 959	–	**– 74 959**
Zamenjava lastniških finančnih instrumentov	–	3 598	**3 598**
Tečajne razlike	22 397	635	**23 032**
Stroški na dan 31. decembra 2022	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Nerealizirani dobički in izgube na dan 1. januarja 2022	**97 409**	**29 583**	**126 992**
Neto sprememba nerealiziranih dobičkov in izgub	4 149	5 023	**9 172**
Odprava pripoznanja prilagoditve poštene vrednosti zaradi prodaje	–	– 3 499	**– 3 499**
Tečajne razlike	2 472	– 41	**2 431**
Nerealizirani dobički in izgube na dan 31. decembra 2022	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom na dan 31. decembra 2022	**684 564**	**112 777**	**797 341**

9. **Terjatve do vplačnikov**

Zneske v višini 85,3 milijona EUR (leta 2022: 85,3 milijona EUR) v celoti sestavljajo prispevki držav članic, ki so bili vpoklicani, vendar še niso plačani.

10. **Finančna sredstva zakladnice**

Portfelj sredstev zakladnice sestavljajo obveznice v borzni kotaciji s preostalo zapadlostjo manj kot tri mesece na dan poročanja. Spodnja razpredelnica prikazuje gibanja portfelja zakladnice:

(v tisočih EUR)

Stanje na dan 1. januarja 2023	**73 003**
Pridobitve	348 523
Zapadlosti	– 421 278
Sprememba v amortizaciji premije/diskontiranja	– 248
Sprememba natečenih obresti	–
Stanje na dan 31. decembra 2023	–

(v tisočih EUR)

Stanje na dan 1. januarja 2022	–
Pridobitve	920 290
Zapadlosti	– 847 608
Sprememba v amortizaciji premije/diskontiranja	247
Sprememba natečenih obresti	74
Stanje na dan 31. decembra 2022	**73 003**

11. **Druga sredstva**

Glavne sestavine drugih sredstev so:

v tisočih EUR

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Terjatve do EIB	616	940
Finančna poroštva	–	10
Druga sredstva skupaj	**616**	**950**

12. **Odloženi prihodki**

Glavne sestavine odloženih prihodkov so:

v tisočih EUR

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Odložene subvencionirane obrestne mere	47 313	51 498
Odložene opravnine (provizije) za posojila in predujme	1 202	919
Odloženi prihodki skupaj	**48 515**	**52 417**

13. **Rezervacije za obveznosti iz posojil**

V naslednjih razpredelnicah je prikazana uskladitev začetnega in končnega stanja popravkov vrednosti za izgubo za neizplačana posojila (obveznosti iz posojil):

(v tisočih EUR)

	2023			
	12-mesečne pričakovane kreditne izgube	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	Skupaj
Obveznosti iz posojil				
Stanje na dan 1. januarja	**4 825**	**11 758**	–	**16 583**
Prerazporeditev v pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	– 163	1 955	–	**1 792**
Neto merjenje popravka vrednosti za izgubo	466	8 206	–	**8 672**
Nova finančna sredstva, ki so bila izdana ali kupljena	– 1 295	– 1 461	–	**– 2 756**
Finančna sredstva, katerih pripoznanje je bilo odpravljeno	– 1 120	– 4 118	–	**– 5 238**
Tečajne razlike	2	– 17	–	**– 15**
Stanje na dan 31. decembra	**2 715**	**16 323**	–	**19 038**

(v tisočih EUR)

	2022			
	12-mesečne pričakovane kreditne izgube	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	Pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja s poslabšano kreditno kakovostjo	Skupaj
Obveznosti iz posojil				
Stanje na dan 1. januarja	**1 693**	**14 909**	–	**16 602**
Prerazporeditev v pričakovane kreditne izgube v celotnem obdobju trajanja brez poslabšane kreditne kakovosti	– 302	4 687	–	**4 385**
Neto merjenje popravka vrednosti za izgubo	3 147	– 6 797	–	**– 3 650**
Nova finančna sredstva, ki so bila izdana ali kupljena	428	354	–	**782**
Finančna sredstva, katerih pripoznanje je bilo odpravljeno	– 142	– 1 395	–	**– 1 537**
Tečajne razlike	1	–	–	**1**
Stanje na dan 31. decembra	**4 825**	**11 758**	–	**16 583**

14. Obveznosti do tretjih oseb

Glavne sestavine obveznosti do tretjih oseb so:

(v tisočih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Neto splošni upravni odhodki, ki se plačajo EIB	29 655	33 628
Druge obveznosti iz poslovanja do EIB	39 384	1 460
Še neizplačane subvencionirane obrestne mere in tehnična pomoč, ki so obveznost do držav članic	358 789	155 839
Obveznosti do tretjih oseb skupaj	**427 828**	**190 927**

15. Druge obveznosti

Glavne sestavine drugih obveznosti so:

(v tisočih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Povračila posojil, prejeta vnaprej	2 727	1 790
Odloženi prihodki iz subvencioniranih obrestnih mer	611	629
Druge obveznosti skupaj	**3 338**	**2 419**

16. Vpoklicani prispevki držav članic (v tisočih EUR)

Države članice	Prispevek v Sklad za spodbujanje naložb	Prispevek k subvencioniranim obrestnim meram in tehnični pomoči	Prispevano skupaj	Vpoklicano, a neplačano (*)
Avstrija	94 677	20 161	114 838	2 398

Države članice	Prispevek v Sklad za spodbujanje naložb	Prispevek k subvencioniranim obrestnim meram in tehnični pomoči	Prispevano skupaj	Vpoklicano, a neplačano (*)
Belgija	138 169	28 441	166 610	3 249
Bolgarija	2 660	1 361	4 021	219
Hrvaška	1 126	969	2 095	225
Ciper	1 566	750	2 316	112
Češka republika	9 697	4 961	14 658	797
Danska	77 279	16 633	93 912	1 980
Estonija	992	521	1 513	86
Finska	55 115	12 364	67 479	1 509
Francija	818 754	159 285	978 039	17 813
Nemčija	823 467	173 107	996 574	20 580
Grčija	50 271	12 130	62 401	1 507
Madžarska	9 230	4 295	13 525	615
Irska	27 921	7 387	35 308	940
Italija	470 233	104 875	575 108	12 530
Latvija	1 364	709	2 073	116
Litva	2 248	1 138	3 386	181
Luksemburg	10 395	2 194	12 589	255
Malta	526	253	779	38
Nizozemska	187 913	40 256	228 169	4 777
Poljska	24 591	12 537	37 128	2 007
Portugalska	39 250	9 557	48 807	1 197
Romunija	7 734	4 200	11 934	718
Slovaška	4 231	2 248	6 479	376
Slovenija	3 137	1 507	4 644	225
Španija	250 314	63 448	313 762	7 932
Švedska	102 760	23 561	126 321	2 939
Združeno kraljestvo	506 075	120 148	626 223	–
Skupaj na dan 31. decembra 2023	**3 721 695**	**828 996**	**4 550 691**	**85 321**
Skupaj na dan 31. decembra 2022	**3 701 695**	**548 996**	**4 250 691**	**85 321**

(*) Svet je 15. novembra 2023 določil znesek finančnih prispevkov, ki jih je morala vsaka država članica plačati do 21. januarja 2024. Na dan 31. decembra 2023 ni bilo vplačanih 85,3 milijona EUR.

17. **Izplačani prispevki držav članic**

(v tisočih EUR)

	Evropska komisija			Združeno kraljestvo	Skupaj
	AKP	ČDO	Skupaj		
Izplačani prispevki držav članic na dan 1. januarja 2023	–	–	–	–	–
Vrnjene dodelitve v zvezi z letom 2021	251 000	7 000	**258 000**	44 386	**302 386**
Vrnjene dodelitve v zvezi z letom 2022	236 883	6 732	**243 615**	41 912	**285 527**
Izplačani prispevki držav članic na dan 31. decembra 2023	**487 883**	**13 732**	**501 615**	**86 298**	**587 913**

V skladu s sporazumom o prenosu Sklad za spodbujanje naložb od leta 2023 do 31. decembra 2027 letno prenese na Evropsko komisijo znesek razpoložljivih vrnjenih dodelitev iz Sklada za spodbujanje naložb v državah AKP in vrnjenih dodelitev iz Sklada za spodbujanje naložb v ČDO. Okvirni znesek razpoložljivih vrnjenih dodelitev Sklada za spodbujanje naložb v državah AKP in vrnjenih dodelitev Sklada za spodbujanje naložb v ČDO znaša 1 000 milijonov EUR oziroma 35 milijonov EUR. Poleg tega Sklad za spodbujanje naložb Združenemu kraljestvu prenese zneske, ki ustrezajo deležu Združenega kraljestva v teh razpoložljivih vrnjenih dodelitvah. V zgornji preglednici so prikazana že izplačana vrnjena sredstva.

18. **Prevzete in pogojne obveznosti**

(v tisočih EUR)

	31. 12. 2023	31. 12. 2022
Prevzete obveznosti		
Neizplačana posojila	883 092	1 671 851
Neizplačane obveznosti v zvezi z delnicami in drugimi vrednostnimi papirji s spremenljivim donosom	297 534	411 172
Izdana jamstva	985	–
Subvencionirane obrestne mere in tehnična pomoč	422 758	441 630
Pogojne obveznosti		
Podpisana neizdana jamstva	46 764	49 378
Prevzete in pogojne obveznosti skupaj	**1 651 133**	**2 574 031**

19. **Obresti ter podobni prihodki in odhodki**

Glavne sestavine prihodkov od obresti in podobnih prihodkov so:

(v tisočih EUR)

	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	36 668	1 999
Posojila in predujmi	95 137	82 162

(v tisočih EUR)

	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Subvencionirane obrestne mere	10 029	9 625
Finančna sredstva zakladnice	3 584	–
Izvedeni finančni instrumenti	2 918	–
Prihodki od obresti in podobni prihodki skupaj	**148 336**	**93 786**

Odhodke za obresti in podobne odhodke sestavljajo v glavnem:

(v tisočih EUR)

	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Izvedeni finančni instrumenti	–	– 5 080
Finančna sredstva zakladnice	–	– 399
Odhodki za obresti in podobni odhodki skupaj	–	**- 5 479**

20. **Prihodki od opravnin (provizij) in odhodki zanje**

Glavne sestavine prihodkov od opravnin (provizij) so:

(v tisočih EUR)

	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Opravnine (provizije) od posojil in predujmov	1	42
Opravnine (provizije) od finančnih poroštev	24	469
Prihodki od opravnin (provizij) skupaj	**25**	**511**

Glavne sestavine odhodkov za opravnine (provizije) so:

(v tisočih EUR)

	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Provizija, plačana tretjim osebam v zvezi z delnicami in drugimi vrednostnimi papirji s spremenljivim donosom	– 62	– 761
Odhodki za opravnine (provizije) skupaj	**– 62**	**– 761**

21. **Neto rezultat pri delnicah in drugih vrednostnih papirjih s spremenljivim donosom**

Glavne sestavine neto rezultata pri delnicah in drugih vrednostnih papirjih s spremenljivim donosom so:

(v tisočih EUR)

	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Neto izkupiček	130	35
Prihodki od dividend	6 555	15 225
Neto sprememba poštene vrednosti	– 15 142	9 172
Neto rezultat pri delnicah in drugih vrednostnih papirjih s spremenljivim donosom	**– 8 457**	**24 432**

22. **Neto rezultati v tujih valutah**

Glavne sestavine neto rezultatov v tujih valutah so:

(v tisočih EUR)

	Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023	Od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2022
Prevrednotenje pozicij v tujih valutah		
Denarna sredstva in njihovi ustrezniki	– 123	6 687
Izvedeni finančni instrumenti	86 071	– 194 033
Posojila in predujmi	– 89 458	50 951
Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	– 30 026	25 464
Drugo	3 479	– 934
Prevrednotenje pozicij v tujih valutah skupaj	**– 30 057**	**– 111 865**
Realizirani rezultati valutnih zamenjav (stroški varovanja pred tveganjem)	**– 37 828**	**– 28 239**
Neto rezultat v tujih valutah	**– 67 885**	**– 140 104**

23. **Splošni upravni odhodki**

Splošni upravni odhodki pomenijo dejanske stroške EIB pri upravljanju Sklada za spodbujanje naložb, zmanjšane za prihodke, ustvarjene iz naslova običajnih provizij za ocene, ki jih EIB neposredno zaračuna strankam Sklada za spodbujanje naložb.

Na dan 31. decembra 2023 so skupni splošni upravni odhodki znašali – 29,7 milijona EUR (31. decembra 2022: – 33,6 milijona EUR).

24. **Udeležba v nekonsolidiranih strukturiranih subjektih (v tisočih EUR)**

Opredelitev strukturiranega subjekta

Strukturiran subjekt je subjekt, ki je zasnovan tako, da glasovalne ali podobne pravice niso glavni dejavnik pri odločanju, kdo obvladuje subjekt. V skladu z MSRP 12 ima strukturiran subjekt pogosto nekatere ali vse naslednje značilnosti:

— omejene dejavnosti,

— ozko usmerjen in dobro opredeljen cilj, kot je davčno učinkovit najem, izvajanje raziskovalnih in razvojnih dejavnosti, zagotovitev vira kapitala ali financiranja za podjetje ali zagotovitev naložbenih priložnosti za naložbenike s prenašanjem tveganj ter nagrad, povezanih s sredstvi strukturiranega podjetja, na naložbenike,

— nezadosten kapital, da bi se strukturiranemu podjetju omogočilo financiranje dejavnosti brez podrejene finančne podpore,

— financiranje v obliki več pogodbeno povezanih instrumentov do naložbenikov, ki ustvarjajo koncentracijo kreditnega tveganja ali drugih tveganj (tranše).

Nekonsolidirani strukturirani subjekti

Izraz „nekonsolidirani strukturirani subjekti“ se nanaša na vse strukturirane subjekte, ki jih ne obvladuje Sklad za spodbujanje naložb, in vključuje deleže v strukturiranih subjektih, ki niso konsolidirani.

Opredelitev deležev v strukturiranih subjektih:

MSRP 12 „deleže“ na splošno opredeljuje tako, da vključujejo pogodbeno ali nepogodbeno udeležbo, ki poročajoči subjekt izpostavlja spremenljivosti donosov iz poslovanja drugega subjekta. Primeri takih deležev vključujejo lastništvo deležev v lastniškem kapitalu in druge oblike udeležbe, kot so zagotavljanje financiranja, likvidnostna podpora, povečanje kredita, obveznosti in jamstva do drugega subjekta. MSRP 12 določa, da običajno razmerje med odjemalcem in dobaviteljem samo po sebi še ne pomeni nujno, da ima poročajoči subjekt delež v drugem subjektu.

V spodnji razpredelnici so opisane vrste strukturiranih subjektov, ki jih Sklad za spodbujanje naložb ne konsolidira, vendar ima v njih delež.

Vrsta strukturiranega subjekta	Narava in namen	Delež Sklada za spodbujanje naložb
Projektno financiranje – posojila za subjekte za posebne namene	Posli projektnega financiranja so posli, pri katerih se Sklad za spodbujanje naložb pri servisiranju svojega dolga zanaša na posojilojemalca, katerega edini ali glavni vir prihodkov ustvarja eno samo ali omejeno število sredstev, financiranih iz takega dolga ali drugih obstoječih sredstev, ki so pogodbeno povezana s projektom. Posli projektnega financiranja se pogosto financirajo prek subjektov za posebne namene.	Neto izplačani zneski Prihodki od obresti
Posli tveganega kapitala	Sklad za spodbujanje naložb financira sklade tveganega kapitala in investicijske sklade. Skladi tveganega kapitala in investicijski skladi združujejo in upravljajo denar vlagateljev za financiranje infrastrukturnih projektov ter deležev zasebnega kapitala v malih in srednjih podjetjih z velikim potencialom za rast.	Naložbe v enote/delnice, ki jih izda subjekt tveganega kapitala Dividende, prejete kot prihodek od dividend

V spodnji razpredelnici so prikazane knjigovodske vrednosti nekonsolidiranih strukturiranih subjektov, v katerih ima Sklad za spodbujanje naložb delež na datum poročanja, ter največja izpostavljenost Sklada izgubam v zvezi s temi subjekti. Največja izpostavljenost izgubam vključuje knjigovodske vrednosti in povezane neizplačane obveznosti.

		31. 12. 2023		31. 12. 2022	
Vrsta strukturiranega subjekta	Opis	Knjigovodska vrednost	Največja izpostavljenost izgubam	Knjigovodska vrednost	Največja izpostavljenost izgubam
Skladi tveganega kapitala	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	693 042	725 781	684 564	1 091 122
Skupaj		**693 042**	**725 781**	**684 564**	**1 091 122**

Sklad za spodbujanje naložb ne zagotavlja nobene dodatne podpore strukturiranim subjektom, razen financiranja.

25. **Program za financiranje z učinkom (v tisočih EUR)**

Junija 2013 je bil na skupnem ministrskem srečanju AKP-EU odobren nov finančni protokol za 11. Evropski razvojni sklad (ERS), ki zajema obdobje 2014–2020.

Skladu za spodbujanje naložb je bilo zagotovljenih dodatnih 500 milijonov EUR v tako imenovanem „programu za financiranje z učinkom“, ki Skladu za spodbujanje naložb omogoča podpiranje projektov, ki obetajo še posebej velik razvojni učinek, hkrati pa prinašajo večja tveganja, ki so značilna za takšne naložbe. Ta sredstva prinašajo nove možnosti za povečanje posojanja Sklada za spodbujanje naložb zasebnemu sektorju prek naložb v naslednjih instrumentih:

Lastniški skladi za socialni učinek, kjer so nosilci čedalje številnejši upravitelji zasebnih lastniških skladov, ki umeščajo reševanje socialnih ali okoljskih vprašanj v središče svoje naložbene strategije, a še vedno želijo dosegati vzdržnost tako na ravni sklada kot na ravni podjetij, ki vlagajo vanj.

Posojila finančnim posrednikom (npr. mikrofinančnim institucijam, lokalnim bankam in kreditnim zadrugam), ki poslujejo v državah AKP, kjer EIB v skladu z obstoječimi smernicami o kreditnem tveganju ne more izvajati financiranja, zlasti ne v lokalni valuti, na primer zaradi visokih tveganj v zadevni državi, nestabilnosti valute ali pomanjkanja primerjave določanja cen. Glavni cilj takih posojil je financiranje projektov z visokim razvojnim učinkom, zlasti na področju podpore mikro- in malim podjetjem ter kmetijstvu, ki običajno niso upravičeni do financiranja iz Sklada za spodbujanje naložb.

Instrumenti za lažjo porazdelitev tveganja, ki so v obliki jamstev za prvo izgubo („produkti za prvo izgubo“) in olajšujejo posle s porazdelitvijo tveganja, ki jih EIB izvaja z lokalnimi finančnimi posredniki (večinoma poslovnimi bankami) v korist zapostavljenih MSP in malih projektov, ki izpolnjujejo merila za financiranje z učinkom, kadar je bila ugotovljena vrzel v zvezi z dostopom MSP/malih projektov do financiranja. Produkti za prvo izgubo bodo oblikovani kot posredna osebna jamstva v korist tranš s prednostnim jamstvom, ki jih financirajo EIB (iz Sklada za spodbujanje naložb) in druge mednarodne finančne institucije/razvojne finančne institucije, s čimer se ustvari znaten učinek vzvoda.

Neposredno financiranje z dolžniškimi (tj. posojila) ali lastniškimi instrumenti v projekte z zanesljivimi in izkušenimi nosilci ter velikimi razvojnimi učinki, ki pa bodo hkrati pomenili tudi večje pričakovanje izgub in težav pri povrnitvi naložbe (tveganje lastniškega kapitala z večjim pričakovanjem izgub, kot je običajno). EIB za ta instrument uporablja stroga merila za izbiro in upravičenost, saj ti projekti ne glede na svoj velik razvojni učinek ne bi mogli izpolniti sprejemljivih meril za financiranje (tj. nizko pričakovanje povrnitve naložbe ali izravnave izgub prek obrestnih mer/donosa iz lastniških instrumentov).

Program za financiranje z učinkom prav tako omogoča diverzifikacijo v nove sektorje, kot so zdravstvo in izobraževanje, kmetijstvo in prehranska varnost ter razvoj novih in inovativnih instrumentov za porazdelitev tveganja. V letu 2016 je bila zmogljivost financiranja programa za financiranje z učinkom povečana na 800 milijonov EUR z uvedbo delnega obnavljanja programa za financiranje z učinkom.

S finančnega in računovodskega vidika je program za financiranje z učinkom del portfelja Sklada za spodbujanje naložb in se o njem poroča v skupnih letnih računovodskih izkazih Sklada.

V naslednji razpredelnici so predstavljene knjigovodske vrednosti in dodeljeni, vendar še neizplačani zneski, po vrstah sredstev:

Vrsta naložbe v okviru programa za financiranje z učinkom	Opis	Merjenje	Bruto knjigovodska vrednost na dan 31.12.2023	Popravek vrednosti za izgubo/znesek prilagoditve poštene vrednosti na dan 31. 12. 2023	Knjigovodska vrednost na dan 31.12.2023	Neizplačani znesek na dan 31.12.2023	Znesek prilagoditve zunajbilančne pričakovane kreditne izgube na dan 31. 12. 2023
Posojila finančnim posrednikom	Posojila in predujmi	Odplačna vrednost	73 423	– 1 522	71 901	7 749	– 334
Posli neposrednih posojil	Posojila in predujmi	PVIPI	152 155	– 58 759	93 396	68 288	–

Vrsta naložbe v okviru programa za financiranje z učinkom	Opis	Merjenje	Bruto knjigovodska vrednost na dan 31.12.2023	Popravek vrednosti za izgubo/znesek prilagoditve poštene vrednosti na dan 31. 12. 2023	Knjigovodska vrednost na dan 31.12.2023	Neizplačani znesek na dan 31.12.2023	Znesek prilagoditve zunajbilančne pričakovane kreditne izgube na dan 31. 12. 2023
Lastniški skladi za socialni učinek	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	PVIPI	110 572	9 936	120 508	58 572	–
Neposredne lastniške udeležbe	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	PVIPI	58 889	41 490	100 379	14	–
Instrumenti za lažjo porazdelitev tveganja	Izdana jamstva	Pristop „po višji vrednosti“ (*)	–	–	–	44 264	–
Skupaj			**395 039**	**- 8 855**	**386 184**	**178 887**	**– 334**

(*) Za podrobnosti glej oddelek Poznejše merjenje v pojasnilu 2.4.3.

Vrsta naložbe v okviru programa za financiranje z učinkom	Opis	Merjenje	Bruto knjigovodska vrednost na dan 31. 12. 2022	Popravek vrednosti za izgubo / znesek prilagoditve poštene vrednosti na dan 31. 12. 2022	Knjigovodska vrednost na dan 31. 12. 2022	Neizplačani znesek na dan 31. 12. 2022	Znesek prilagoditve zunajbilančne pričakovane kreditne izgube na dan 31. 12. 2022
Posojila finančnim posrednikom	Posojila in predujmi	Odplačna vrednost	79 778	– 3 454	76 324	64 345	– 632
Posli neposrednih posojil	Posojila in predujmi	PVIPI	104 709	– 45 224	59 485	67 215	–
Lastniški skladi za socialni učinek	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	PVIPI	94 385	23 802	118 187	79 393	–
Neposredne lastniške udeležbe	Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom	PVIPI	59 429	26 939	86 368	14	–
Instrumenti za lažjo porazdelitev tveganja	Izdana jamstva	Pristop „po višji vrednosti“ (*)	–	–	–	46 878	–
Skupaj			**338 301**	**2 063**	**340 364**	**257 845**	**– 632**

(*) Za podrobnosti glej oddelek Poznejše merjenje v pojasnilu 2.4.3.

EIB uporablja splošna načela mandata glede tveganja za posle neposrednih posojil v okviru programa za financiranje z učinkom (razen za posojila finančnim posrednikom), kot je predvideno v Smernicah EIB o kreditnem tveganju in tveganju pri lastniških vrednostnih papirjih, ter za spremljanje tveganja, povezanega s posli neposrednih posojil v okviru programa za financiranje z učinkom na podlagi njihove poštene vrednosti, in poročanje o njem. Banka v skladu z metodologijo izvaja kvalitativno oceno tveganja, katere cilj je oceniti utemeljenost naložbe in verjetno poslovno uspešnost takih poslov.

26. **Razkrivanje povezanih strank**

Instrument je EIB opredelil kot povezano stranko v okviru MRS 24, saj so jo države članice EU pooblastile za upravljanje Sklada v skladu z določbami veljavnega pravnega okvira, vključno s spremljanjem njegovih operacij do celotnega povračila, in zagotavlja storitve ključnega poslovodnega osebja (upravni odbor EIB in revizijski odbor EIB). EIB ima pri tem pravico izterjati dejanske stroške, ki jih ima pri upravljanju Sklada za spodbujanje naložb, zmanjšane za prihodke, ustvarjene iz naslova običajnih provizij za ocene, ki jih EIB neposredno zaračuna strankam Sklada za spodbujanje naložb. Za več podrobnosti o nadomestilu glej pojasnilo 23.

27. **Dogodki po datumu bilance stanja**

Po datumu bilance stanja ni bilo pomembnih dogodkov, zaradi katerih bi bila potrebna prilagoditev ali razkritje v računovodskih izkazih na dan 31. decembra 2023.

Banka v okviru ruske invazije na Ukrajino in njenih širših gospodarskih posledic še naprej pozorno spremlja razmere, zlasti v okviru poznejšega pregleda dogodkov.